

संस्कृत-धातु-सागर-तरणिः

[A DICTIONARY OF SANSKRIT ROOTS]

Compiled by :
VIDWAN M. SRIPATHI SASTRI, B.A.

PUBLISHERS:
THE LITTLE FLOWER CO.
MADRAS-17.

_____ LIFCO'S STOCKISTS IN THE CITY: _____

Messrs. M. DAMODARAM & CO., Booksellers,
108, CORPORATION FRUIT MARKET, MADRAS-1.

1968

Price Rs. 4

First Edition: 1968

(C) Copyright with the Publishers

[http://groups.
google.com/
group/Nagari/](http://groups.google.com/group/Nagari/)

gasyoun@ya.ru
skype: gasyoun
ICQ 403205409

Printed at M. L. J. Press (P.) Ltd., Madras-4.

THE AUTHOR

VIDVAN SRI M. SRIPATI SASTRI, B.A., (*Delaware U.S.A.*)
VIDVAN (7-A & 7-B) Sanskrit and Telugu M.U.
1887-1964.

[Sanskrit and Telugu Pandit—Author of Telugu **Literary**
Works and 'LIFCO' High School Annotations]

What Mr. Sripathi Sastri was :—

A conscientious teacher to his students,
A model of good character and conduct,
An erudite scholar and linguist,
A real friend in need,
Completely devoid of pride or vanity,
Highly selfless and dutiful in his dealings.

We remember him with respect always.

—*The Little Flower Co.*

EDITOR'S PREFACE

The verbal roots are important bases in a language. A full knowledge of the verbal roots is very necessary for proper and correct understanding of their uses. The Sanskrit Language contains more than 2,000 verbal roots (or dhatus) and a knowledge of those roots with their meanings will be highly helpful not only to students but also the scholars of Sanskrit.

Sensing this longfelt need, the late Sri Mankala Sripathi Sastri Garu, a well-known and erudite Scholar of Sanskrit and Telugu, compiled a Dictionary of Sanskrit Roots entitled *Dhātu sāgara tarani*, and considering the extreme usefulness of the book, the LIFCO have decided to discharge this debt of honour by publishing this rare work in a befitting manner.

The Dictionary gives briefly all the required particulars of verbal Roots such as (1) The name of the root, (2) its meaning in Sanskrit and in English, (3) the conjugation, (4) the third person singular form of Present Tense and Aorist, (5) the noun form derived from the root and (6) the derivations of the Roots such as causative and desiderative forms, etc.

We are highly thankful to Vidwan Sri V. Srivatsankacharya, Principal, Sanskrit College, Nazarethpet (near Poonamallee) who has gone through the entire manuscript critically and made corrections wherever necessary.

The Publishers feel confident that students, savants, and lovers of Sanskrit all over the world will find this dictionary useful and appreciate the author's yeoman service to Sanskrit.

Madras-17,
1-9-1968.

K. SRINIVASACHARI, P.O.L.,
Siromani & Visharad,
Hon. Editor,
The Little Flower Co.

NOTE

The author of this book mentions at the end of his manuscript that he has given 2279 Sanskrit roots in this volume. But at another place he gives different total figures of the Roots as follows:

Total number of Sanskrit Dhatus according to one source	<u>2032</u>
According to another source	<u>2350</u>
Inclusive of Sauthra and Vaidika dhatus	<u>2650</u>
Number of dhatus according to Bopadeva	<u>1754</u>
Number of Dhatus according to Pandits of Kerala	<u>2200</u>

In this book the author has dealt with 2279 dhatus.

Erudite scholars will readily find out whether the author's list is all inclusive or has omissions. If such omissions are kindly brought to our notice, we may be able to include them in the succeeding editions.

—The Editor.

DIRECTIONS TO USE THIS DICTIONARY

1. The Roots are arranged in the alphabetical order in bold Nagari types.
2. The meaning of the Root is given both in Sanskrit and English.
3. The final vowel of the Root is given. (such as, अ, इ, उ etc.) for some grammatical purposes.
4. The name of the Conjugation to which the Root belongs is given.
5. The transitive or intransitive nature of the Root is denoted with the abbreviations स or अ respectively.
6. The abbreviations से, अ or वे represent सेट्, अनिट् or वेट् of which group the Root belongs.
7. The third person Singular form and the Aorist singular form are given as examples for the verbal shape of the Root.
8. Some Noun forms which are derived from the Roots are given at the end of each Root.

ABBREVIATIONS

आ.	आत्मनेपदी
प.	परस्मैपदी
उ.	उभयपदी
स.	सकर्मकः
अ.	अकर्मकः
से.	सेट्
अ.	अनिट्
वे.	वेट्
इ.	इदित्
उ.	उदित्
ऋ.	ऋदित्
कं.	कण्ड्वादिः
कृ.	कृदन्तः
प्वा.	प्वादिः
ऊ.	ऊदित्
पु.	पुषादिः
चु.	चुरादिः
घ.	घटादिः
सौ.	सौत्रधातुः

संस्कृत-धातु-सागर-तरणिः

अंश विभाजने. To divide.
अ. चुरादि. उभयपदी. सकर्मक.
सेट्. अंशयति. अंशयते,
आंशशत्. आंशशत. अंशः ।

अंस समाघाते, To distribute
अ, चुरादि. उभयपदी. सकर्मक.
सेट्. असयति. असयते, आंस-
सत्-त्. अंसः ।

अंह भासने To shine. चुरादि.
उभ. सक. से. अंहयति. अंहयते.
आञ्जिहत्-त्. अंहः ।

अंह गतौ. To go. भ्वादि.
आत्मनेपदी. सक. सेट्. अंहते.
आंहिष्ट. अंहः ।

अक कुटिलायां गतौ. To move
tortuously. भ्वादि. परस्मै-
पदी. सक. सेट्. अकति.
आकीत्. अ. अकयति. आकि ।

अकि लक्षणे. इ. To mark.
To enumerate, to count.
भ्वादि. आत्मने. सक. सेट्.
अङ्कते. आङ्किष्ट. अङ्कः. अङ्कना ।

अकि लक्षणे. (Ditto). चुरादिः
उभय. इ. अङ्कयति. अङ्कयते.
आञ्चकत्. आञ्चकत्. कर्मणि

अक्षू व्याप्तौ, सङ्घाते च. To
spread. To pass through
ऊ. भ्वादि. पर. सक. वेट्.
अक्ष्णोति. अक्षन्नि. मा भवान्
अक्षीत्. आक्षीत्. अक्षः ।

अग कुटिलायां गतौ. To move
in a zig-zag way. भ्वादि.
पर. सक. सेट्. अगति.
आगीत्. अ. अगयति; अगितः ।

अगद नीरोगत्वे. To free from
disease. कण्डादि. पर. अग-
द्यति रोगिणं वैद्यः. अगदः ।

अगि गतौ. To go. इ. भ्वादि-
पर. सक. सेट्. अङ्गति.
आङ्गीत्. अङ्गम्. अङ्गना ।

अघ पापकरणे. To commit
sin. अ. चुरादि. उभय. सक.
सेट्. अघयति. अघयते. आज-
घत्. आजघत्. अघम् ।

अधि गत्याक्षेपे. To set about.
To hasten. इ. भ्वादि. आ.
स. से. अङ्कते. आङ्किष्ट.
अङ्घ्रिः ।

अङ्क पदे, लक्षणे च. To walk.
To mark. अ. चुरादि.

उ. स. से. अङ्कयति. अङ्कयते.
आञ्चकत्—त. अङ्कः ।

अङ्ग पदे, लक्षणे च. To walk.
To mark. To stamp.
अ चुरादि. उ. स. से. अङ्गयति.
अङ्गयते. आञ्जगत्—त. अङ्गम् ।

अच अव्यक्ते शब्दे. To sound
भ्वादि. उ. स. से. अचति.
अचते. आचीत्. आचिष्ट.
अचितः ।

अचि गतौ, याचने च. To go.
To beg. भ्वादि. उ. स. से.
अञ्चति-ते. आञ्चीत्. आञ्चिष्ट ।

अचु गतौ, याचने च. To go.
To beg. उ. स. से. उत्.
अचति. अचते. अक्तः. अक्त-
वान् ।

अज गतिक्षेपणयोः. To go.
To drive. To lead. भ्वादि.
पर. स. से. अजति. विवाय.
अवैषीन्. आजीत्. णिचि-
वाययति. अवीवयत्. सनि-
वित्रीपति. अजिजिषति. कर्मणि-
वीयते. अवायि. कृत्सु-
अजितः. वीतः. अजा. अजित्वा.
वीत्वा. संवीय. अजिनम्.
अजिरम् ।

अजि भाषार्थे. To speak.
इ. वा चुरादि. उ. स. से. अञ्ज-
यति. अञ्जयते. आञ्जिजत्.
आञ्जिजत. अञ्जितः ।

अञ्चु विशेषणे. To manifest.
To unfold. उत्. वा. चुरादि.
उ. स. से. अञ्चयति. अञ्चयते.
आञ्चिचत्. अञ्चितः ।

अञ्चु गतौ याचने च. To go.
To beg. भ्वादि. उ. स. से.
अञ्चति-ते. आञ्चीत्. आञ्चिष्ट.
कर्मणि-अच्यते. आञ्चि. उत्.
अञ्चित्वा. अक्त्वा. अक्तः ।

अञ्चु गतिपूजनयोः. To go.
To worship भ्वादि. पर. स.
से. अञ्चति. आनञ्च. आञ्चीत्.
कर्मणि. अच्यते. अञ्च्यते.
कृ-अञ्चित्वा. अक्त्वा. अक्तः ।

अञ्जू व्यक्ति-श्लक्ष्ण-कान्ति-गतिषु.
To smear with. To shine.
To go. ऊ. रुधादि. पर. स.
वे. अनक्ति. आञ्जीत्. सनि-
अञ्जिजिषति. णिचि-अञ्जयति.
कर्म-अज्यते. आञ्जि. अञ्जनम् ।

अट गतौ. To go. भ्वादि.
प. स. से. अटति. आटीत्.
कर्मणि-अट्यते. अटनम् ।

अट्ट अतिक्रम-हिसयोः To transgress. To kill. भ्वादि. आ. स. से. अट्टते. आनट्टे. आट्टिष्ट. अट्टः.

अट्ट अनादरे. To transgress. चुरादि. उ. स. से. अट्टयति-ते. आट्टित्-त्. आट्टित्-त् ।

अठ गतौ To go. भ्वादि. प. स. से. अठति. अठिष्यति. आठीत्. अठितः ।

अठि गतौ. To go. इ. भ्वादि. आ. स. से. अण्ठते. आण्ठे. आण्ठिष्ट. अण्ठितः ।

अड उद्यमे. To try. To exert. भ्वादि. प. अक. से. अडति. अडिष्यति. आडीत्. अडनम् ।

अड्डु अभियोगे. To join. भ्वादि. प. स. से. अड्डुति. आनड्डु. आड्डुत्. अड्डुः ।

अण शब्दे. To sound. भ्वादि. प. अक. से. अणति. आणीत्. णिचि-आणीणत्. आण्णिणत्-त् ।

अण प्राणने. To breath. दिवादि. आ. अक. से. अण्यते. आणिष्ट. प्राणितः. अण्यमानः ।

अत सातत्यगमने. To go constantly. भ्वादि. पर. स. से. अतति. आतीत्. आत्मा ।

अति बन्धने. To bind. To fetter. भ्वादि. ष. स. से. अन्तति. आनन्त. आन्तीत्. अन्त्यम् ।

अद भक्षणे. To eat. अदादि. पर. स. अनिट्. अत्ति. अघसत्. अत्तिः. अदनम् ।

अदि बन्धने. To bind. To fetter. भ्वादि. प. स. से. अन्दति. आनन्द. आन्दीत्. अन्दुकः ।

अन प्राणने To breath. अदादि. प. अक. से. अनिति. आनीत्. प्राणः ।

अन प्राणने. To breath. दिवादि. आत्मने. अक. से. अन्यते. आनिष्ट. अनिता. अनः ।

अन्ध दृष्ट्युपघाते. To make blind. अ. चुरादि. उ. स. से. अन्धयति. अन्धयते. आन्धत्-त्. अन्धः ।

अबि शब्दे. To sound. इ. भ्वादि. आ. अ. से. अम्बते. आनम्बे. आम्बिष्ट. अम्बु ।

अभि शब्दे. To sound. इ. भ्वादि. आ. अ. से. अम्भते. आनम्भे. आम्भिष्ट. अम्भः ।

अभ्र गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. अभ्रति. आनभ्र. आभ्रीत्. अभ्रिः. अभ्रम् ।

अम गति-शब्द-संभक्तिषु. To go. To sound. To fix oneself. भ्वादि. प. स. से. अमति. आमीत्. अमितः ।

अम रोगे To attack with sickness or pain from disease. To be ill. चुरादि. उभय. स. से. आमयति-ते. आमिमत्-आमिमत्. आमयः ।

अम्ब गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. अम्बति. आनम्ब. आम्बीत्. अम्बा ।

अम्बर संभरणे. संवरणे. कण्डादि. प. स. अम्बर्यति मातरं शिशुः. अम्बरम् ।

अय गतौ. भ्वादि. To go. आ. स. से. अयते. अयाञ्चक्रे. आयिष्ट. अयः ।

अरर आराकर्मणि. कण्डादि. अरर्यति सूतः ।

अर्क स्तवने तापने च. To praise. To heat. चुरादि.

उ. स. से. अर्कयति. आर्चिकत्. अर्कयते. आर्चिकत्. अर्कः ।

अर्घ मूल्ये. To be worth. भ्वादि. प. स. से. अर्घति. आनर्घ. आर्घीत्. अर्घः ।

अर्च पूजायाम्. To adore. To worship. भ्वादि. प. स. से. अर्चति. आनर्च. अर्चा ।

अर्च पूजने. To adore. To worship. वा चुरादि. उ. स. से. अर्चयति-ते. आर्चिचत्. आर्चिचत्. अर्चयामास ।

अर्ज अर्जने. To procure. To earn. भ्वादि. पर. सक. सेट्. अर्जति. आनर्ज. आर्जीत्. अर्जुनः. आर्जितः ।

अर्ज प्रतियत्ने. To procure. To acquire. चुरादि. उ. अक. से. अर्जयति-ते. आर्जिजत्-त. उपार्जनम् ।

अर्थ याचने. To beg. To request. अ-चुरादि. आत्म. द्विकर्मक. सेट्. अर्थयते. आर्तथत्. अर्थः. प्रार्थना ।

अर्द गतौ, याचने च. To go. To beg. भ्वादि. पर. स. से. अर्दति. आनर्द. आर्दीत्. कर्म-अर्थते ।

अर्द हिंसायाम्. To kill. वा. चुरादि. उभय. स. से. अर्दयति-ते. अर्दिदत्-त. पक्षे भ्वादि. स्वरितेत्. अर्दति-ते अर्दितः. अर्दना ।

अर्ब गतौ. To go भ्वादि. प. स. से. अर्बति. आनर्ब. आर्बीत्. अर्बुदम् ।

अर्व हिंसायाम्. To kill. भ्वादि. पर. स. से. अर्वति. आनर्व. आर्वीत्. अर्वणम् ।

अर्ह पूजायाम्. To worship. भ्वादि. प. स. से. अर्हति. आनर्ह. आर्हीत्. अर्हणा. कर्म. अर्हते ।

अर्ह पूजायाम्. To deserve. To worship. वा चुरादि. उ. स. से. अर्हयति. अर्हयते. पक्षे भ्वादि. अर्हति. अर्हते इत्यादि ।

अर्ह पूजायाम् To worship. चुरादि. उ. स. से. अर्हयति-ते. आर्जिहत्-त ।

अल भूषण-पर्याप्ति-वारणेषु. To adorn. To be able. To prevent. भ्वादि. उभ. से. अलति-ते आलीत्. आलिष्ट. अलम् ।

अव रक्षण-गति-कान्ति-प्रीति-वृष्ट्य-वगम - प्रवेश - श्रवण - स्वाम्यर्थ-

याचनक्रिया-इच्छा-दीप्ति-अवाप्ति-आलिङ्गन-हिंसादान-भाग वृद्धिषु. To protect. To please. To like etc. भ्वादि. पर. यथायथं सक. अक. सेट्. अवति. आव. अव्यात्. आवीत्. अवतु. कर्म-अव्यते. आवि. कृत्सु-अवनिः. अवनम्. उन्तिः. ओम् ।

अवधीर अवज्ञायाम्. To disregard. To disrespect. अ. चुरादि. उभ. स. से. अवधीरयति. अवधीरयते. आव-वधीरत्-त ।

अश भोजने. To eat. क्रयादि. पर. स. से. अश्नाति. आशीत्. कर्म. अश्यते. आशि. कृ. अशनम् ।

अशू व्याप्तौ, सङ्घाते च. To fill completely. स्वादि. आत्मने-पदि. स. से. अश्नुते. आनशे. आशिष्ट. आष्ट. कर्म. अश्यते. आशि. कृ. अशनिः ।

अष गति-दीप्ति-आदानेषु. To go. To shine. To receive. भ्वादि. उ. स. से. अषति. अषते. आषीत्. आषिष्ट. अषितः ।

अस गति-दीप्ति-आदानेषु. To go. To shine. To receive.

भ्वादि-स. उ. स. से. असति
असते. आसीत्. आसिष्ट. असिः ।

अस भुवि. To be. अदादि.
परं. अक. सेट्. अस्ति. अस्तु.
आसीत्. अभूत्. सत्. सत्यम् ।

असु क्षेपणे. To throw.
दिवादि. प. स. से. अस्यति
अस्यतः अस्यन्ति. आसत्. अस्तः.
असित्वा. अस्त्वा. असितुम् ।

असु उपतापे. To be jealous.
उन्. कं. प. से. अस्यति
असूयति. असूयते. असूया ।

असू उपतापे. To be jealous.
कं. प. से. असूयति. विदिति
पक्षे असूयते ।

अह व्याप्तौ. स्वादि. To
spread through. प. स. से.
अहोति. आहीन्. अहितः ।

अहि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
आ. स. से. अंहते. आंहिष्ट.
अंहः ।

अहि भाषार्थे. To say. To
spell. वा चुरादि. उ. से. स.
अंहयति. अंहयते. आञ्जिहत्-त ।

आ

आच्छि आयामे. To extend.
इ. भ्वादि. अ. पर. अ. से.
आच्छति. आनाच्छ. आच्छीत् ।

आन्दोल दोलने. To move
to and fro. अ. चुरादि.
उ. स. से. आन्दोलयति-ते.
आन्दुदोलत्-त. आन्दोलनम् ।

आप्लृ लम्भने. To hit. वा
चुरादि. उ. स. से. आपयति-ते.
आपिपत्-त. पक्षे भ्वादि.
स्वरितेत्. आपति-ते. कर्म.
आप्यते. आपि ।

आप्लृ व्याप्तौ To pervade.
लृ. स्वादि. प. स. अनिट् .
आप्रोति. आप. आपत्. आप्तः.
आपः ।

आस उपवेशने. To sit.
अदादि. आ. अक. आस्ते.
आसिष्ट. आसनम् ।

इ

इ गतौ. To go. भ्वादि. प. स.
अनिट्. अयति. ऐषीत्. इतः.
उदयन्. इट किट कटी इत्यत्र
प्रश्लिष्टः. तत्रैव दीर्घोऽपि प्रश्लिष्टः.
तत्र अयाञ्चकार इत्यादिर्विशेषः ।

इक् स्मरणे. To remember.
अदादि. प. स. अनिट् .
अधिपूर्वः अभ्येति. अधीतः.
अधियन्ति. अध्यगात् ।

इख गतौ To go. भ्वादि. प. स. से.
एखति. इयेख. ऐखीत्. इखितः ।

इखि गतौ To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. इङ्गति. इङ्गाञ्चकार.
एङ्गीत्. प्रेङ्गितः ।

इगि गतौ To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. इङ्गति. इङ्गाञ्चकार.
ऐङ्गीत्. इङ्गितम् ।

इङ् अध्ययने. To study.
अदादि. आ. स. अनिट्.
अधीते. अध्यगीष्ट. अध्यैष्ट.
अधीतं. अध्ययनम् ।

इट गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. एटति. इयेट. ऐटीत् ।

इण् गतौ. To go. अदादि. प.
स. अनिट्. एति. अगात्. कर्म.
ईयते. अगायि. इतः. अयनम् ।

इदि परमैश्वर्ये. To prosper. इ.
भ्वादि. अक. से. परस्मै. इन्दति.
इन्दाञ्चकार. ऐन्दीत्. इन्द्रः ।

इन्धी दीप्तौ. To flame. डीत्.
ई. रुधादि. आ. अक. से. इन्धे.
ऐन्धिष्ट. कर्म. इन्ध्यते. इन्धनम्.
इद्धः ।

इरस्न् इरञ्. इरञ्. ईर्ष्यायाम्.
To be Jealous. कण्डादि.
इरस्यति. इत्यादि ।

इल स्वप्न-क्षेपणयोः. To dream.
To throw. तुदादि. प. सक.
से. इलति. ऐलीत्. इला ।

इल प्रेरणे. To induce. चुरादि.
उ. स. से. एलयति-ते. ऐलिलत्-
त. एला ।

इला विलासे. To fascinate.
कण्डादि. इलायति ।

इवि व्याप्तौ. To pervade.
इ. भ्वादि. प. स. से. इन्वति.
इन्वाञ्चकार. ऐन्वीत्

इष गतौ To go. दिवादि. प.
स. से. इष्यति. ऐषीत्. प्रैषः.
इषितः. एषित्वा ।

इष आभीक्ष्ण्ये. To be fre-
quent. क्रयादि. प. अक. से.
इष्णाति. ऐषीत्. एषणा. एषित्वा.
इष्टा. इषितः ।

इषु इच्छायां To wish. To
desire. उत्. तुदादि. प. स.
से. इच्छति. ऐच्छत्. ऐषीत्.
ऐषित्वा. इष्टा. इष्टः ।

इषुध शरधारणे. To be a qui-
ver. कण्डादि प. इषुध्यति

इङ्गितम् भावे कः. Internal
thought.

ई

ई गति-व्याप्ति-कान्तिषु To go.
To pervade. To shine.
अदादि. प. सक. अनिट्. एति.
अयाञ्चकार. ऐषीत्. ईतिः ।

ईङ् गतौ. To go. दिवादि. आ. स. अनिट्. ईयते. अयाञ्चक्रे. ऐष्ट. वि + ईतः = वीतः ।

ईक्ष दर्शने. भ्वादि. To see. To look at. आ. स. से. ईक्षते. ईक्षाञ्चक्रे. ऐक्षिष्ट. ईक्षितः. ईक्षणम् ।

ईखि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. ईङ्गति. ऐङ्गीत्. ईङ्गाञ्चकार ।

ईज गति-कुत्सनयोः To go. To blame. भ्वादि. आ. स. से. ईजते. ईजाञ्चक्रे. ऐजिष्ट.

ईड स्तुतौ. To praise. अदादि. आ. स. से. ईदटे. ऐडिष्ट. ईडितः. ईडा ।

ईड स्तुतौ. To praise. चुरादि. उ. स. से. ईडयति-ते ऐडिडत्-त. कर्म. ईड्यते. ऐडि ।

ईर गतौ, कम्पने च. To go. To shake. अदादि. आत्मने. स. से. ईरते. ईराञ्चक्रे. ऐरिष्ट. ईरितः ।

ईर क्षेपे, गतौ च. To induce. To go. वा चुरादि. उ. स. से. ईरयति. ईरयते. ईरयाञ्चक्रे. ऐरिरत्-त. पक्षे. ईरति. ऐरीत्. ईरणा. ईर्म ।

ईर्क्ष्य ईर्ष्यायाम्. To be jealous. भ्वादि. प. अक. से. ईर्क्ष्यति. ऐर्क्ष्यात् ।

ईर्ष्य ईर्ष्यायाम् To be jealous. भ्वादि. प. अक. से. ईर्ष्यति ऐर्ष्यात् ईर्ष्या ।

ईश ऐश्वर्ये. To rule. To be master of. To govern. अदादि. आ. स. से. ईष्टे. ऐशिष्ट. ईशः. ईशिता. ईश्वरः । उञ्छे. To glean. भ्वादि. प. से. ईषति. ईषाञ्चकार. ऐषीत् ।

ईष गति-हिंसा-दर्शनेषु To go. To afflict. To show. भ्वादि. आ. स. से. ईषते. ईषाञ्चक्रे. ऐषिष्ट. कर्म. ईष्यते. ऐषि. ईषा ।

ईह चेष्टायाम्. भ्वादि. To wish. To desire. To move the limbs. आ. अक. से. ईहते. ईहाञ्चक्रे. ऐहिष्ट. ईहा ।

उ

उक्ष सेचने. To sprinkle. भ्वादि. प. स. से. उक्षति. उक्षाञ्चकार. औक्षीत्. उक्षा ।

उख गतौ To go. भ्वादि. प. स. से. ओखति. उवोख. औखीत्. उखा. उख्यम् ।

उखि गतौ To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. उङ्गति. उङ्गाश्चकार.
औङ्गीत् ।

उङ् शब्दे. To sound. भ्वादि.
आ. अक. अनिट्. अवते. ऊवे.
औष्ट. उतम् ।

उच समवाये. To collect.
To unite. दिवादि. प. स.
से. उच्यति. उवोच. औचत्.
उचितः ।

उच्छि उच्छे. To glean.
तुदादि. इ. भ्वादि च. प. स.
से. उच्छति. उच्छाश्चकार.
औच्छीत्. उच्छः ।

उच्छी विवासे. ई. भ्वादि. To
banish. तुदादि च. प. स.
से. उच्छति. औच्छीत् ।

उज्झ उत्सर्गे To leave. To
quit. तुदादि. प. स. से.
उज्जति. उज्जाश्चकार. औज्जीत्.
उज्जः ।

उठ उपघाते. To strike down.
भ्वादि. प. स. से. ओठति.
उवोठ. औठीत् ।

उड संहतौ. To collect. सौत्रः
प. अक. से. ओडति. औडीत्.
ओडनम् ।

उदप् आघाते. To hit. सौत्रः.
प. स. से. उदपति. औदपीत् ।

उद्ग उत्सर्गे. To leave. To
quit. तुदादि. प. स. से. उद्गति.
औद्गीत्. सर्पस्त्वचमुद्गवान् ।

उध्रस उच्छे. To glean. क्रयादि.
प. अक. से. उध्रसति. औध्रसीत् ।

उध्रस उच्छे. To glean.
चुरादि. उभ. स. से. उध्रासयति
शालिकपान भिक्षुः. औदिध्रसत्.
उकार इदित्येके. तत्पक्षे—ध्रास-
यति, ध्रासयते-इत्यादि ।

उन्दी ह्वेदने. To wet. To
moisten. To bath. ई.
रुधादि. पर. अक. से. उनत्ति.
औन्दीत्. उन्दुरुः. सेद्. उनत्ति.
औन्दीत्. उन्दुरुः. उन्नम्. उत्तम् ।

उब्ज आर्जवे. To make strai-
ght. तुदादि. प. अक. से.
उब्जति. उब्जाश्चकार. औब्जीत्.
उब्जितः ।

उभ पूरणे. To fill with.
तुदादि. प. स. से. उभति. उवोभ.
औभीत् ।

उम्भ पूरणे. To fill with.
तुदादि. प. स. से. उम्भति.
उम्भाश्चकार. औम्भीत् ।

उर गतौ. To go. सौत्रः. प. स.

से. ओरति. उवोर. औरीत् ।

उरस् बलार्थे. To be strong.

कण्डादि. प. से. उरस्यति. उरः.
औरसः ।

उर्दु माने, क्रीडायां च. To mea-
sure. भ्वादि. आ. सक. अक.

सेद् . उर्दते. ऊर्दाञ्चक्रे. और्दि. ।

उर्वी हिंसायाम् . To harm. ई.

भ्वादि. प. स. से. ऊर्वति.
ऊर्वाञ्चकार. और्वीत् ।

उल दाने. To give. सौत्रः. प.

स. से. ओलति. औलीत् ।

उष दाहे. To burn. भ्वादि. प.

स. से. ओषति. उवोष. ओषाञ्च-
कार. औषीत् . उषा. उष्णः. ।

उषस् प्रभातभावे. To dawn.

कण्डादि. उषस्यति. उषस् .
ओषसी ।

उहिर अर्दने. To hurt. To

kill. इर. भ्वादि. प. स. से.
ओहति. उवोह. औहत् . औहीत् .

ऊ

ऊठ उपमाने. To compare.

भ्वादि. प. स. से. ऊठति.
औठीत् ।

ऊन परिहाणे. To decrease.

To suffer. To lose. अ.

चुरादि. उभय. स. से. ऊनयति-
ते. औननत् -त्. ऊनम् ।

ऊयी तन्तुसन्ताने. To weave.

ई. भ्वादि. आत्मने. स. से.
ऊयते. औयिष्ट. उतम् ।

ऊर्ज बलप्राणनयोः. To be

strong. To revive. चुरादि.
उ. स. से. ऊर्जयति-ते. और्जि-
जत्-त ।

ऊर्णुञ् आच्छादने. To cover.

To surround. अदादि.
उभय. सक. से. ऊर्णोति or
ऊर्णोति. ऊर्णा. ऊर्णायुः. ऊर्णुते.
और्णोत्-त. Caus. ऊर्णावयति.
Desid. ऊर्णुनूषति. ऊर्णायुः. A
ram. A woolen blan-
ket. A spider.

ऊष रुजायाम् . To be disea-

sed. To be ill. भ्वादि. पर.
स. से. ऊषति. औषीत् . ऊषरः.
ऊषणम् ।

ऊह वितर्के. To guess. To

infer. To think. To
note. To mark. To ex-
pect. To wait for. भ्वादि.

आत्मने. स. से. ऊहते. औहिष्ट.
ऊह. उहा. उहाञ्चके ।

ऋ

ऋ गति-प्रापणयोः. To go. To
move. To gain. भ्वादि.
पर. सक. अनिद्. ऋच्छति.
आर. आर्षीत्. ऋतुः ।

ऋ गतौ. To go. जुहोत्यादि. प.
स. अनिद्. इयति. आरत्.
आरम् . ऋतम् . ऋणम् . ।

ऋक्षि हिंसायाम् . To harm.
To kill. स्वादि. वै. प. स.
से. ऋक्षिणोति. आर्क्षयात् . ऋ
इति केचित्. तन्मते—ऋणोति.
ऋक्षीत्येके. तन्मते—ऋक्षिणोति.
अरिक्षायीत् ।

ऋच स्तुतौ. To praise.
तुदादि. ऋचति. आनर्च.
आर्चीत्. ऋक्. ऋक्थम् ।

ऋच्छ गतीन्द्रियप्रळयमूर्तिभावेषु.
To go. To sense. To
destroy. To incarnate.
To exist. पर. सक. तुदादि.
अक. ऋच्छति. आनच्छ.
आच्छीत् ।

ऋज गति स्थानार्जनोपार्जनेषु.
To go. To place. To

earn. भ्वादि. आत्मने. सक.
अक. सेद्. अर्जते. आनृजे.
अर्जिष्ट. ऋजुः ।

ऋजि भर्जने. To roast. To
fry. भ्वादि. आ. स. से.
ऋञ्जते. ऋञ्जाञ्चके. ऋजीषम् ।

ऋणु गतौ. To go. तनादि.
उभ. स. से. ऋणोति. अर्णोति.
ऋणुते. अर्णुते. अर्णीत् . अर्णीष्ट.
आर्त ।

ऋत जुगुप्साकृपयोः. To hate.
To be merciful. सौ. भ्वा-
द्यन्ते. आ. स. से. ऋतीयते.
ऋतीयेते. ऋतीयन्ते ।

ऋधु वृद्धौ. To grow. To
increase. उन् . दिवादि. पर.
अक. से. ऋध्यति. आनर्ध. पु.
आर्धत् .

ऋधु वृद्धौ. To grow. To
increase. उन् . स्वादि. प.
अक. से. ऋध्नोति. आनर्ध.
आर्धात् . समृद्धिः ।

ऋफ हिंसायाम् . To harm.
To kill. तुदादि. प. स. से.
ऋफति. आनर्फ. आर्फीत् ।

ऋम्फ हिंसायाम् . To harm.
To kill. तुदादि. प. स. से.
ऋम्फति. ऋम्फाञ्चकार. आम्फीत् ।

ऋषी गतौ. To go. ई. तुदादि.
प. स. से. ऋषति. आनर्ष.
अर्षिता. आर्षीत्. ऋषिः ।

ऋ

ऋ गतौ. To go. To move.
ऋयादि. प. स. से. ऋणाति.
अंराञ्चकार. अरिता. अरीता.
आरीत् ।

ए

एजृ दीप्तौ. To shine. ऋ.
भ्वादि. आत्मने. अक. सेद्.
एजते. एजाञ्चके. ऐजिष्ट. एज-
मानः. एजयति. ऐजिजत् ।

एजृ कम्पने. To shake. ऋ.
भ्वादि. प. स. से. एजति.
एजाञ्चकार. ऐजीत्. एजन्. जन-
मेजयः ।

एठ विबाधायाम्. To annoy.
To resist. भ्वादि. आ. स. से.
एठते. एठाञ्चके. ऐठिष्ट. एठमानः ।

एध वृद्धौ. To grow. To incre-
ase. To prosper. To
become great. भ्वादि.
आ. अक. से. एधते.
एधाञ्चके. ऐधिष्ट. एधमानः.
एधितः. एधितुम्. "बिनाऽपि
सङ्गमं स्त्रीणां कवीनां सुखमेधते."

here To great. To
honour.

एला विलासे. To be merry.
कण्डादि. प. से. एलायति.

एषृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
आ. स. से. एषते. एषाञ्चके.
ऐषिष्ट. एषणम्. एषयति. ऐषित्-
एषमाणः ।

ओ

ओखृ शोषणालमर्थयोः. To be
dry. To be able. To be
sufficient. To refuse. ऋ.
भ्वादि. पर. सक. अक. सेद्.
ओखति. ओखाञ्चकार. औखित्.
णिचि-ओखयति. औजिखत्-त्.
ओखन्. लोट् ओखतु. ओखितुम् ।

ओज बलतेजसोः To be stro-
ng or able. To increase.
To grow. अ. चुरादि.
उभयपदी. अक. सेद्. ओजयति.
ओजयते. औजजत्. औजजत्.
ओजः ।

ओणृ अपनयने. To remove.
ऋ. भ्वादि. प. स. से. ओणति.
ओणाञ्चकार. औणीत्. णिचि-
ओणयति. औणिणत्-त् ।

ओलडि उत्क्षेपणे To throw upward. इ. वा चुरादि. भ्वादि च. उ. स. से. ओलण्डयति-ते. ओलण्डत् -त्. भ्वादिपक्षे ओलण्डति. ओकार इदित्येके. तेषां पक्षे लण्डयति-ते. लण्डति ते. ।

क

कक लौल्ये. To be unsteady. To wish. To be proud. भ्वा. आ. सक. से. ककते. चकते. अककिष्ट. ककमानः. ककितः. काकः ।

ककि गतौ. To go. इ. भ्वादि. आ. स. से. कङ्कते. अकङ्किष्ट. कङ्कः. कङ्कितः ।

कक्क हसने. To laugh. भ्वादि. प. अक. से. कक्कति. अकक्कीत्. कक्कनम् ।

कख हसने. To laugh. भ्वादि. पर. अक. से. कखति. अकखीत्. अकाखीत् ।

कखे हसने. To laugh. ए. भ्वादि. पर. अक. सेद्. कखति. अखीत्. घ. कखयति ।

कगे क्रियामात्रे. To act alone. ए. भ्वादि. पर. अ. से. कगति. अकगीत्. घ. कगयति ।

कच शब्दे. To sound. भ्वादि. पर. अक. से. कचति. अकाचीत्. अकचीत्. कचः ।

कच बन्धने. To bind. भ्वादि. आ. स. से. कचते. अकचिष्ट. कचितः. विकचः ।

कचि दीप्तिबन्धनयोः. To shine, To bind. इ. भ्वादि. आ. सक. से. कच्चते. अकच्चिष्ट. कञ्चुकः ।

कज मदे. To be proud. भ्वादि. पर. अक. से. कजति. अकाजीत्. अकजीत्. कजितः ।

कजि रोहे. To grow. इ. सौत्रः. प. से. कजति. अकज्जीत्. कज्जः ।

कट गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. कटति. अकाटीत्. अकटीत्. कटिः ।

कटि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. कण्टति. अकण्टीत्. कण्टकः ।

कटी गतौ. To go. ई. भ्वादि. प. स. से. कटति. अकाटीत्. अकटीत्. कट्टः ।

कटे वर्षावरणयोः. To rain, To cover. एत्. भ्वादि. प. स. से कटति. अकटीत् ।

कठ कृच्छ्रजीवने. To live as a poor. भ्वादि. प. अक. से. कठति. अकाठीत्. अकठीत्. कठिनम्. कठोरः ।

कठि आध्याने. To be anxious. इ. भ्वादि. आ. स. से. उत्कण्ठते. उदकण्ठिष्ट. उत्कण्ठा ।

कठि शोके. To be moan. इ. वा चुरादि. उभय. सक. संट्. कण्ठयति-ते. अचकण्ठीत्-त. पक्षे-कण्ठति. अकण्ठीत्-कण्ठः ।

कड मदे. To be proud. भ्वादि, तुदादि च. पर.से. कडति. अकाडोत्. अकडोत्. तौतादिकस्य तु कुटादित्वात् अकडोत् इत्ये-कमेव रूपम् । कडकः. कडम्बः. भौवादिक इदित्येके. तन्मते-कण्डतीत्यादि ।

कडि मदे. To be proud इ. भ्वादि. आ. अक. से. कण्डते. अकण्डिष्ट ।

कडि भेदने. To break. वा चुरादि. उभय. स. से. कण्ड-यति-ते. अचकण्डत्-त ।

कडि हर्षे तुषापकरणे च. To rejoice. To unhuss. इ.

भ्वादि. आ. स. से. कण्डते. अकण्डिष्ट. कण्डितः ।

कडु कार्कश्ये. To rough. भ्वादि. प. अक. से. कडुति. अकडुडोत्. कडुडितः ।

कण शब्दे. To sound. भ्वादि. प. स. से. कणति. अकाणीत्. अकणीत् ।

कण गतौ. To go. भ्वादि. कणति. अकाणीत्. अकणीत्. घ. कणयति ।

कण निमीलने. To close up the eyelids. चुरादि. उ. अक. से. काणयति-ते. अचीकणत्-त. अचकाणत्-त. काणः ।

कण्डूञ् गात्रविघर्षणे. To remove itching. कण्डूदि-उभय. कण्डूयति-ते. कण्डूः ।

कथ श्लाघायाम्. To Boast. भ्वादि. आ. स. से. कथते. अकथिष्ट. कथनम् ।

कत्र शैथिल्ये. To loose. अ. चुरादि. उ. अक. से. कत्रयति-ते. अचकत्रत्-त ।

कथ वाक्यप्रबन्धे. To tell. To narrate. To declare. To

state. अ. चुरादि. उ. सक.
सेट्. कथयति-ते. अचकथत्-त.
कथकः. कथा ।

कदि (द) वैक्लव्ये. To deject.
भ्वादि. आ. अक. से. कन्दते.
अकन्दिष्ट. अनिदित्येके. पक्षे—
कदते. घ-कदयति ।

कदि आह्वाने रोदने च. To call.
इ. भ्वादि. प. सक. अक. से.
कन्दति. अकन्दीत् . कन्दितः ।

कनी दीप्तिकान्तिगतिषु. To wail.
To shine. To glitter. To
go. ई. भ्वादि. प. अक. स. से.
कनति. अकानीत् . अकनीत् .
कान्तः ।

कपि चलने. To shake. इ.
भ्वादि. आ. अक. से. कम्पते.
अकम्पिष्ट. कम्पनम् ।

कवृ वर्णे. To colour. ऋ.
भ्वादि. आ. अ. से. कबते.
अकबिष्ट. णिचि—काबयति.
अचकाबत् ।

कमु कान्तौ. To wish. To
love. उत्. भ्वादि. आ. स.
से. कामयते. कृ. कान्तः. कमित्वा.
कान्त्वा. कामयमानः ।

कम्ब गतौ. To go. भ्वादि. प. स.
से. कम्बति. अकम्बीत् . कम्बः ।

कर्क हसने. To laugh. सौत्रः.
प. अक. से. कर्कति. अकर्कात् .
कर्कटः. कर्करः ।

कर्ज व्यथने. To give pain.
भ्वादि. प. स. से. कर्जति.
अकर्जात् . कृ. कर्जितः ।

कर्ण भेदने. To bore. अ. चु.
उ. स. से. कर्णयति—ते. अच-
कर्णत्-त. आङ्पूर्वश्चेत् . श्रवणे.
To hear. आकर्णयति—ते.
कृ. कर्णः. आकर्णनम् ।

कर्त (कर्त्रे) शैथिल्ये. To slack-
en. To unloose. अ.
चुरादि. उ. स. से. कर्तयति—
ते. अचकर्तत्-र्त. कर्त (a)
cutting. also कर्तन. कर्तनी
= scissors.

कर्द कुत्सिते शब्दे. To rumble.
To caw (as a crow) भ्वादि.
पर. अक. से. कर्दति. अकर्दीत् .
कर्दः. कर्दमः ।

कर्ब गतौ. To go. भ्वादि. पर.
अक. से. कर्बति. अकर्बीत् .
कर्बुरम् ।

कर्व दर्पे. To be proud. भ्वादि.
पर. अक. सेट्. कर्वति. अकर्वीत् .
कर्वटः ।

कल शब्दसङ्ख्यानयोः. To sound. To count. भ्वादि. आ. अक. सक. सेद्. कलते. अकलिष्ट. कलितः. कलः. कलित. (कालः कलयतामहम्) ।

कल गतौ सङ्ख्याने च. To go. To count. अ. चुरादि. उ. स. से. कलयति-ते. अचकलन्-त् ।

कल क्षेपे. To throw. चुरादि. उभय. सक. से. कलयति-ते. अचीकलन्-त्. कलना. कलिः ।

कलु अव्यक्ते शब्दे. To sound indistinctly. भ्वादि. आत्मने. अक. से. कलते. अकलिष्ट. कलोलः ।

कवृ वर्णने. To praise. To describe. To compose. ऋ. भ्वादि. आत्मने. सक. से. कवते. अकविष्ट. कविः. काव्यम् ।

कश गतिशासनयोः. To go. To whip. भ्वादि. पर. स. से. कशति. अकाशीन्. अकशीन्. कशा ।

कश गतिशासनयोः. To go. To rule. To train. अदादि. आ. स. से. कष्टे.

कशाते. कशते. कक्षे. कशाथे. कशध्वे. अकशिष्ट ।

कष हिंसायाम्. To hurt. To destroy. भ्वादि. प. स. से. कषति. अकाषीत्. अकषीत्. कषणः. कष्टम् ।

कस गतौ To go. भ्वादि. प. स. से. कसति. अकासीत्. कसनम्

कस गतिशासनयोः. To go. To rule. अदादि. आत्मने. स. से. कस्ते. कसाते. कसते. अकसिष्ट. ।

कसि गतिशासनयोः. To go. To rule. इ. अदादि. आत्मने. स. से. कस्ते. अकंसिष्ट. कंसः ।

काक्षि काङ्क्षायाम्. To wish. To desire. इ. भ्वादि. प. स. से. काङ्क्षति. अकाङ्क्षीत्. काङ्क्षा ।

काचि दीप्तिबन्धनयोः. To shine. To bind. इ. भ्वादि. आत्मने. अक. सेद्. काञ्चते. अकाञ्चिष्ट. काञ्चनम् ।

काल उपदेशे. To instruct. अ. चुरादि. उभय. सेद्. कालयति-ते. अचकालन्-त् ।

काशृ दीप्तौ. To shine. ऋ.
भ्वादि. आ. अक. से. काशते.
प्रकाशते. अकाशिष्ट. अच-
काशत्-त. काशः. प्रकाशः ।

काशृ दीप्तौ. To shine. ऋ.
दिवादि. आत्मने. अक. सेद्.
काश्यते. णिचि अचकाशत्-त ।

कासृ दीप्तौ. To shine. ऋ.
दिवादि. आ. अक. से. कास्यते.
अकासिष्ट. णिचि अचकासत्-त ।

कासृ शब्दकुत्सायाम् . To cou-
gh. To make a sound
indicating any disease.
भ्वादि. आत्मने. अ. सेद्.
कासते. अकासिष्ट. कासः ।

कि ज्ञाने. To acquire
knowledge. जुहोत्यादि. वै.
प. स. अनि. चिकेति. केता.
अकैषीत्. कितवः ।

किट त्रासे. To frighten.
To terrify. To fear.
भ्वादि. प. अक. से. केटति.
अकेटीत्. किटिः ।

किट गतौ. To go. भ्वादि.
प. सक. से. किटति.
अकेटीत् ।

कित निवासे, रोगापनयने, निग्रहे,
नाशने, अपनयने (चिकित्स),
असंशये च. To dwell.
To remove disease.
To put down. To
remorse. To undoubt.
भ्वादि. प. स. से. चिकित्सति.
निवासे तु, केतयति-ते । •

किल श्वेत्यक्रीडनयोः. To whi-
ten. To play. तुदादि. प.
सक. अक. सेद्. किलति.
अकेलीत्. “किलते हरि”
रित्यपि ।

किल क्षेपे. To throw.
चुरादि. प. स. से. केलयति.
अचिकेलत्. किल. किलासम् ।

किष्क हिंसायाम् . To hurt.
To kill. चुरादि. आत्मने.
किष्कयते. अचिकिष्कत. किष्कुः ।

कीट वर्णे. To colour.
चुरादि. उभय. सक. सेद्.
कीटयति-ते. अचिकीटत्-त.
कीटः ।

कील बन्धने. To bind.
To pin. भ्वादि. प. स. से.
कीलति. कीलिता. अकेलीत्.
कीला. कीलकः ।

कु शब्दे. To sound. अदादि.
प. स. अनिद्. कौति. कोता.
अकौषीत्. कुतः. कवनम् ।

कुक आदाने. To take. To
accept. भ्वादि. आत्मने. स.
से. कोकते. अकोकिष्ट. कोकः ।

कुङ् शब्दे. To sound. भ्वादि.
आत्मने. स. अनिद्. कवते.
कोता. अकोष्ट. कुवम् ।

कुङ् शब्दे. To sound. तुदादि.
आत्मने. अक. अनिद्. कुवते.
कुकुता. अकुत ।

कुच शब्दे तारे. To utter a
shrill cry (as a bird).
भ्वादि. प. अक. से. कोचति.
कोचिता. अकोचीत् ।

कुच सम्पर्चनादौ. To con-
tract. To bend. To lessen.
भ्वादि. पर. सक. से. कोचति.
कोचिता. अकोचीत्. कुचः.
संकोचः ।

कुच संकोचने. To make
small. To bend. To mix.
To polish. To shrink. To
connect. तुदादि. प. अक.
से. कुचति. कुचता. संकुचति.
संकुचिता. अकुचीत्. कुचः ।

कुजि अव्यक्ते शब्दे. To mur-
mur. इ. भ्वादि. पर. अक. से.
कुञ्जति. अकुञ्जीत्. कुञ्जः ।

कुजु स्तेयकरणे. To steal. To
rob. उत्. भ्वादि. पर. सक.
से. कोजति. अकोजीत्. कोजनम् ।

कुञ् शब्दे. To sound. वित्.
क्रथादि. उभय. सक. अनिद्.
कुनाति. कुनीते. कोता ।

कुट कौटिल्ये. To act dishone-
stly. तुदादि. पर. सक. सेद्.
कुटति. कुटिता. अकुटीत्.
कुटिलः. कुटः ।

कुटि छेदने. To cut. चुरादि.
आ. सक. सेद्. कोटयते.
अचूकुटत. कोटः. कोटिः ।

कुटि वैकल्ये. To be lone.
इ. भ्वादि. पर. अक. सेद्.
कुण्टति. अकुण्टीत्. कुण्टः ।

कुटुम्ब धारणे. To maintain.
चुरादि. आ. सक. सेद्.
कुटुम्बथते. अचुकुटुम्बत ।

कुट्ट प्रतापने. To heat. चुरादि.
आ. सक. सेद्. कुट्टयते. अचु-
कुट्टत. कुट्टकः ।

कुट्ट छेदनभर्त्सनयोः. To cut.

To threaten. चुरादि. उभय. सकं. से. कुट्टयति-ते. कुट्टनी ।

कुठ छेदने. To cut. सौत्रः.

प. स. से. कोठति. अकोठीत् . कुठारः ।

कुठि प्रतिघाते. To retaliate.

इ. भ्वादि. पर. अ. से. कुण्ठति. अकुण्ठीत्. कुण्ठितः ।

कुड बाल्ये. To be young.

तुदादि. पर. अक. से. कुडति. कुडिता. अकुडोत् ।

कुडि दाहे. To burn. इ.

भ्वादि. आ. स. से. कुण्डते. अकुण्डिष्ट. कुण्डः ।

कुडि वैकल्ये. To deform.

इ. भ्वादि. पर. अक. से. कुण्डति. अकुण्डीत्. कुण्डलम् ।

कुडि रक्षणे. To protect.

इ. वा. चुरादि. प. स. सेद्. कुण्ड-यति-ते. अचुकुण्डत्. अचुकुण्डत इत्यादि. कुण्डका ।

कुण शब्दोपकरणयोः. To noise.

To be an instrument. तुदादि. पर. सक. से. कुणति. कोणिता. अकोणीत्. कोणः ।

कुण आमन्त्रणे. To take

leave. अ. चुरादि. उभ. स. से. कुणयति-ते. अचुकुणत् . अचुकुणुत. कुणिः ।

कुत्स अवक्षेपणे. To censure.

अ. चुरादि. आ. स. से. कुत्सयते. अचुकुत्सत. कुत्सा. कुत्सितः ।

कुथ पूतीभावे. To purify or To

be decayed. दिवादि. पर. अ. सेद्. कुथ्यति. अकोथीत्. कुथः ।

कुथि हिंसासंश्लेशनयोः. To

trouble. To give pain. इ. भ्वादि. प. स. से. कुन्थति. अकुन्थीत्. कुन्थितः ।

कुद्रि अनृतभाषणे. To utter

falsehood. इ. चुरादि. उभय. अ. सेद्. कुन्द्रयति-ते. अचुकुन्द्रत्-त ।

कुन्थ संश्लेषणे. To embrace.

क्रयादि. प. स. से. कुभ्राति. कुन्थिता. अकुन्थीत्. कुन्थन्. कुथेति दुर्गः. कुभ्राति. कोथिता. अकोथीत् ।

कुप क्रोधे. To be angry.

दिवादि. पर. अ. से. कुप्यति. कोपिता. अकुपत्. कोपः ।

कूप भाषार्थे. To speak.

चुरादि. उभय. स. से. कोप-
यति-ते. अचुकूपत्-त्. कोपितः ।

कूपि आच्छादने. To cover.

इ. वा. चुरादि. उभय. स. से.
कुम्पयति-ते. अचुकुम्पत्-त्. पक्षे
कुम्पति-ते. अकुम्पीत्-त् ।

कूपि आच्छादने. To cover.

इ. भ्वादि. पर. स. सेद्.
कुम्बति. अकुम्बीत् ।

कूपि आच्छादने. To cover.

इ. वा. चुरादि. उभय. स. से.
कुम्बयति-ते. पक्षे कुम्बति ।

कूपि आच्छादने. To cover.

इ. चुरादि. प. स. से. कुम्भयति.
अचुकुम्भत्. कुम्भः ।

कुमार (कुमाल) क्रीडायाम्.

To play. To sport. अ.
चुरादि. उभय. अ. से.
कुमारयति-ते. अचुकुमारत्-त् ।

कुर शब्दे. To noice. पर. अ.

सेद्. तुदादि. कुरति. अकोरीत् .
कुरन् . कुरलः ।

कुर्द क्रीडायाम्. To jump.

To play. To sport. भ्वादि.

आ. अ. से. कूर्दते, अकूर्दिष्ट.
कूर्दनम् ।

कुल संस्त्याने बन्धुषु च. To

besiege. To relate. भ्वादि.
पर. अ. से. कोलति. अकोलीत्.
कुलम् ।

कुरा इलेषे. To embrace.

दिवादि. प. स. से. कुशयति.
अकुशत्. कुराः. कुशलम् ।

कुरि भाषार्थे. To speak.

इ. वा. चुरादि. उ. स. से.
कुशयति-ते. (कुसीति केचित्) ।

कुष निष्कर्षे. To decide.

क्रयादि. प. स. से. कुष्णाति.
अकोषीत् . कुषित्वा. कुष्ठम् ।

कुषुभ क्षेपे. To throw. कं.

कुषुभ्यति कन्दुकं विलासी.
कुषुभः ।

कुस संश्लेषणे. To embrace.

To surround. दिवादि. प.
स. से. कुस्यति. अकुसत्.
कुसुमम् ।

कुसि भाषार्थे. To speak. इ.

वा. चुरादि. उभय. स. से.
कुसयति-ते ।

कुरम कुत्सितस्मयने च. To smile in contempor. चुरादि. आ. स. से. कुस्मयते. अचुकुरमत ।

कुह विस्मापने. To cause wonders. अ. चुरादि. आ. स. से. कुहयते. अचुकुहत. कुहकः ।

कू शब्दे. To sound. क्रयादि. उभय. अ. से. कुनाति. कुनीते. अकानीत्. अकनिष्ट. प्वादिः ।

कूड् शब्दे. To sound. तुदादि. आ. अ. से. कुवते. कुविता. अकुविष्ट ।

कूज अव्यक्ते शब्दे. To make any inarticulate sound. भ्वादि. प. स. से. कूजति कूजतः कूजन्ति. अकूजीत्. कूजन्. कूजितः ।

कूट अप्रदाने. To abstain from giving. Not to give. चुरादि. आ. स. से. कूटयते. अचुकूटत. कूटः. अवसादाने इत्येके ।

कूट परितापे, परिदाहे, आमन्त्रणे च. To censure. To burn. To call. To

invite. To render confused. To be distressed. To advise. अ. चुरादि. उ. स. से. कूटयति-ते. अचुकूटत्-त ।

कूड घनीभावे . भक्षणे च. To become solid. To eat. तुदादि. प. से. कूडति. अकूडीत्. कूडन् ।

कूण सङ्कोचने. To shrink. चुरादि. आ. अ. से. कूणयते. अचुकूणत. कूणिः ।

कूण सङ्कोचे. To shrink. अ. चुरादि. उभय. से. कूणयति-ते. अचुकूणत्-त. कूणितः ।

कूल आवरणे. To cover. भ्वादि. प. स. से. कूलति. अकूलीत्. कूलम्. कूलकः ।

डु कृञ् करणे. To do. तनादि. उ. स. अनिद्. करोति कुरुतः कुर्वन्ति. कुरुते कुर्वाते कुर्वते. अकार्षीत्. अकृत. णिचि कारयति. अचीकरत्. कर्मणि क्रियते. अकारि. कृत्सु करणं. कार्यम्. करणीयं. कर्ता. कृतिः. कुर्वन्. कर्तुम्. कृत्वा. कारयित्वा. करिष्यति. करिष्यते ।

कृड घनत्वे. To be solid.
तुदादि. पर. अ. से. कृडति.
कृडिता. अकृडीत् ।

कृती छेदने. To cut. ई. तुदादि.
प. स. से. कृन्तति. अकर्तात्.
कृत्तिः. कृत्तम् ।

कृती वेष्टने. To twist round.
ई. रुधादि. प. स. से. कृणत्ति.
अकर्तात्. कृत्तिका ।

कृप दौर्बल्ये. To be weak.
अ. चुरादि. उ. अ. से.
कृपयति-ते. कृपा ।

कृप अवकलकने. To oil. चुरादि.
उ. स. से. कल्पयति-ते. अची-
कल्पत्. अचकल्प ।

कृपू सामर्थ्ये. To be skillful.
ऊ. भ्वादि. आ. अ. वेद्.
कल्पते. समर्थो भवतीत्यर्थः.
कल्पयति. कल्पिष्यते. कल्प्यते.
अकल्पत्. अकल्पिष्ट. अकल्पत्.
अकल्प्यत्. अकल्पिष्यति. अक-
ल्प्यत. कल्पत् ।

कृत्रि हिंसाकरणयोश्च. To
trouble. To do. इ. भ्वादि.
प. स. से. कृणोति ।

कृश तनूकरणे. To make thin.
दिवादि. प. स. से. कृशयति.
अकृशत्. कृशः ।

कृष बिलेखने. To write.
तुदादि. उभय. स. अनिद्.
कृषति-ते. कृषिः ।

कृष बिलेखने. To plough.
भ्वादि. प. स. अनिद्. कर्षति.
अक्राक्षीत्. अकार्षीत्. अकृ-
क्षत्. कर्षकः ।

कृ विक्षेपे. To scatter. तुदादि.
पर. स. से. किरति. अकारीत्.
विकिरणम् ।

कृ विज्ञाने. To know. चुरादि.
आ. स. से. कारयते. अची-
करत्. विकिरः ।

कृ हिंसायाम्. To hurt. To
kill. क्रयादि. प. स. से. कृणाति.
करिता. करीता. अकारीत् ।

कृञ् हिंसायाम्. क्रयादि. To
hurt. उ. स. से. कृणाति.
कृणीते. अकारीत्. अकरिष्ट.
अकरीष्ट. अकीष्टे. किरिः.
कीर्णम् ।

कृत संशब्दने. To noice.
चुरादि. उ. स. से. कीर्तयति-ते.
अचिकीर्तत्-त. कीर्तिः ।

केत श्रावणे निमन्त्रणे च. To make hear. To invite. अ. चुरादि. उ. स. से. केतयति-ते. अचिकेतत्-त्. केतनम् ।

केप्ट कम्पने गतौ च. To shake. To go. ऋ. भ्वादि. आ. अ. स. से. केपते. अकेपिष्ट. केपः ।

केला विलासे. To sport. कं. प. से. केलायति विलासी कामात्.

केलृ चलने. To shake. To sport. ऋ. भ्वादि. प. स. से. केलति. अकेलीत्. अचिकेलत्-त्. केलिः ।

केवृ सेवने. To serve. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. केवते. अकेविष्ट. केवलम्. केविता ।

कै शब्दे. To sound. भ्वादि. प. अ. अनिद्. कायति. अकासीत्. कायः ।

क्रथ हिंसायाम्. To kill. To hurt. वा. चुरादि. उभय. स. से. क्रथयति-ते. अचिक्रथत्-त्. पक्षे भ्वादि. क्रथति. अक्राथित्. क्रथः ।

क्रसु हरणदीप्त्योः. To pluck. To shine. उत्. दिवादि. प.

अ. से. क्रस्यति. अक्रासीत्. क्रसयति. क्रसनम्. क्रस्तः ।

क्रसु दीप्तौ. To shine. उत्. वा. चुरादि. उभय. क्रसयति-ते. अचिक्रसत्-त्. मक्षे क्रसति इत्यादि ।

वनूञ् शब्दे. To sound. क्रथादि. उ. स. से. वनूनाति. वनूनीते. अक्रावीत्. अवनविष्ट. वनूतिः ।

वनूयी शब्दे उन्दने च. To sound. To kick. ई. भ्वादि. आ. वनूयते. अवनूयिष्ट. क्लोपयति. वनूतः ।

कमर हूर्चने. भ्वादि. प. अ. से. कमरति. अकामीत्. कमरः. हूर्चनम् Dishonesty cunningness.

क्रथ हिंसायाम्. To kill. To hurt. भ्वादि. प. स. से. क्रथति. अक्रथीत्. अक्राथीत्. घ. क्रथयते. कृ. क्रथं क्रथम्. क्रथं क्रथम् ।

क्रथ प्रतिहर्षे. चुरादि. उ. स. से. क्रथयति-ते. अचिक्रथत्-त्. क्रथनम्. A slaughter cutting.

क्रदि (or) क्रद वैहृब्ये. To grieve. भ्वादि. (वैहृब्यं

Distress. Grief. Deep sorrow). आ. अ. से. क्रन्दते.

अक्रन्दिष्ट. क्रदते. घ. क्रदयति ।

क्रदि आह्वाने रोदने च. To call.

To weep. भ्वादि. आ. अ.

से. क्रन्दते. अक्रन्दिष्ट. क्रदते.

घ. क्रदयति ।

क्रन्द सातत्ये शब्दे. To cry

out continuously. चुरादि.

उभय. अ. से. प्रायेण आङ्पूर्वः.

आक्रन्दयति-ते. आचक्रन्दत्-त.

आक्रन्दनम् ।

क्रप कृपायां गतौ च. To pity.

To mourn. To lament.

To go. To desire. भ्वादि.

आ. अ. से. क्रपते. अक्रपिष्ट.

घ. क्रपयति. अचिक्रपत्.

क्रमु पादविक्षेपे. To walk.

To step. उन्. भ्वादि. प.

स. से. क्राम्यति. क्रामति.

अक्रमीत्. क्रान्त्वा. क्रमित्वा.

क्रान्तः. क्रमः ।

क्रस शब्दे. To sound. भ्वादि. प.

स. से. क्रसति. क्रसः. क्रसितः ।

हु क्रीञ् द्रव्यविनिमये. To buy.

To purchase. क्रयादि. उभय.

स. अनिद्. क्रीणाति. क्रीणीते.

विक्रीणनम् ।

क्रीडु विहारे. To play. भ्वादि.

प. अ. से. क्रीडति. अक्रीडीत्.

अचिक्रीडत्. क्रीडा ।

कुड् शब्दे. To sound. तुदादि.

आ. स. अनिद्. कुवते. अक-

विष्ट. कुतः ।

कुञ्च गतिकौटिल्याल्पीभावयोः. To

curve. To be crooked.

To become small. भ्वादि.

प. से. कुञ्चति. क्रौञ्चः ।

कुड निमज्जने. To sink. To

dive. To plunge. तुदादि.

प. अ. से. कुडति. कुडति. अकु-

डीत्. कुडनम् ।

कुध कोपे. To be angry.

दिवादि. प. अ. अनिद्. कुध्यति.

अकुधत्. क्रोधः ।

कुश आह्वाने रोदने च. To

weep. To call out. To

cry. भ्वादि. प. स. रोदने

अकर्मकः. अनिद्. क्रोशति.

अकुक्षत्. आक्रोशः ।

कृथ हिंसायाम्. To kill. To

hurt. भ्वादि. प. स. से.

कृथति. घ. कृथयति. कृथं कृथम्.

कृथं कृथम् ।

कृदि (or) कृद वैकृत्ये. To grieve. To be dejected. भ्वादि. आत्मने. अ. से. कृन्दते. अकृन्दिष्ट. कृदते. घ. कृदयति. अचिकृदत् ।

कृदि आह्वाने रोदने च. To call. To weep. इ. भ्वादि. आ. स. से. कृन्दते. अकृन्दिष्ट ।

कृप व्यक्तायां वाचि. To speak. अ. चुरादि. उभय. अ. से. कृपयति-ते. अचिकृपत् ।

कृमु ग्लानौ. To be fatigued or tired. To feel sorry. उत्. दिवादि. प. अ. से. क्लाम्यति. क्लामति. अकृमत्. क्लान्तः ।

क्लिदि परिदेवने. To lament. इ. भ्वादि. आ. स. से. क्लिन्दते चैत्रम्. अक्लिन्दिष्ट ।

क्लिदि परिदेवने. To lament. इ. भ्वादि. प. अ. से. क्लिन्दति. अक्लिन्दीत् ।

क्लिदू आर्द्रभावे. To be wet. To be damp. ऊ. दिवादि. प. अ. वे. क्लियति. अक्लिदत्. क्लिन्नम्. क्लेदः ।

क्लिशु उपतापे. To suffer. To feel pain. उत्. दिवादि. आ. अ. से. क्लिशयते. अक्लेशिष्ट. क्लिष्टः. क्लेशः ।

क्लिशू विबाधने. To suffer. To feel pain. ऊ. क्रयादि. प. स. वे. क्लिशनाति. अक्लेशीत्. अक्लिषत्. क्लिशित्वा. क्लिष्ट्वा. क्लेशिता. क्लेश etc.

क्लीबृ अघाष्ट्ये. To be impotent. To be modest. ऋ. भ्वादि. आ. अ. से. क्लीबते. अक्लीबिष्ट. क्लीबः ।

क्लुङ् गतौ. To go. To move. भ्वादि. आ. स. अ. क्लवते. अक्लविष्ट. विक्लवः ।

क्लेश अव्यक्तायां वाचि, बाधने च. To speak indistinctly. To strike. To kill. To distress. भ्वादि. आ. स. से. क्लेशते. अक्लेशिष्ट. क्लेशितः. क्लेशः ।

क्वण शब्दे. To sound indistinctly. To jingle. भ्वादि. प. अ. से. क्वणति. अक्वणीत्. अक्वणीत्. क्वणः.

काणः=The sound of any musical instrument.

कथे निष्पाके. To boil. To decoct. To digest. (A decoction, A solution prepared with a gentle heat.) ए. भ्वादि. प. स. से. कथति. अकथीत्. काथः. कथितः।

केलृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि. प. स. से. केलति. अकेलीत्. केलितः।

क्षज हिंसायाम्. To kill. To hurt. भ्वादि. आ. स. से. क्षजते. अक्षजिष्ट. घ. क्षजयति।

क्षजि गतिदानयोः To go. To give. इ. भ्वादि. आ. स. से. क्षजते. अक्षजिष्ट।

क्षजि कृच्छ्रजीवने. To live in distress or pain. इ. वा चुरादि. उ. अ. से. क्षञ्जयति-ते. अचक्षञ्जत्-त।

क्षणु हिंसायाम्. To kill. To hurt. उन्. तनादि. उ. स. से. क्षणोति. क्षणुते. अक्षणीत्. अक्षत. अक्षणिष्ट. क्षणः।

क्षद् भक्षणे. To eat. सौत्रः. आ. स. से. क्षदते. अक्षदिष्ट. अक्षत्।

क्षप प्रेरणे. To throw. To send. To cast. चुरादि. उ. स. से. क्षापयति-ते. अचक्षपत्-त. क्षपा।

क्षप क्षेपे. To throw. अ. चुरादि. उ. स. से. क्षपयति-ते. अचक्षपत्-त. क्षपा।

क्षपि कान्तौ. To glitter. इ. वा चुरादि. उ. स. से. क्षम्पयति-ते. अचक्षम्पत्-त।

क्षमू सहने. To forgive. To pardon. ऊ. दिवादि. प. स. वे. क्षाम्यति. अक्षमन्. क्षान्तिः।

क्षमूष् सहने. To forgive. ऊ. षित्. भ्वादि. आ. स. वे. क्षमते. अक्षमिष्ट. अक्षंस्त. क्षमा।

क्षर संचलने. To flow. To pour out. To waste away. भ्वादि. प. अ. से. क्षरति. अक्षारीत्. क्षरः।

क्षल शौचकर्मणि. To wash off. चुरादि. उ. स. से. क्षालयति-ते. अचिक्षलत्-त. क्षालितः।

क्षल चलने. To move to and fro. भ्वादि. प. स. से. क्षलति. अक्षालीत्. क्षलितः।

क्षि क्षये. To decay. भ्वादि.
प. अ. अनि. क्षयति. अक्षैषीत् .
क्षयः. क्षीणः ।

क्षि हिंसायाम् . To destroy.
To ruin. स्वादि. प. स.
अनिद् . क्षिणोति. क्षितः. क्षेता.
अक्षैषीत् ।

क्षि निवासगत्योः. To abide.
To dwell. तुदादि. प. अ.
अनिद् . क्षियति. क्षेता. क्षितिः ।

क्षि हिंसायाम् . To destroy.
To ruin. क्रयादि. प. स.
अनिद् . क्षिणाति. अक्षैषीत् ।

क्षिणु हिंसायाम् . To kill. To
injure. उत् . तनादि. उ.
स. से. क्षिणोति. क्षेणोति.
क्षिणुते.क्षेणुते.अक्षेणीत् . अक्षित.
अक्षेणिष्ट ।

क्षिप प्रेरणे. To place. To
throw. दिवादि. प. स.
अनिद् . क्षिप्यति. क्षेप्ता.
अक्षैप्सीत् . क्षेपणम् . विक्षेपः ।

क्षिप प्रेरणे. To let go. तुदादि.
उ. स. अनि. क्षिपति-ते. अक्षै-
प्सीत् . अक्षिप्त. क्षेपकः ।

क्षिवु निरसने. To eject from
the mouth. To vomit.

To spit out. उत् . भ्वादि.
प. स. से. क्षेवति. अक्षेवीत् .
क्षेवकः ।

क्षिवु निरसने. To eject from
the mouth. उत् . दिवादि.
प. स. से. क्षीव्यति. अक्षेवीत् .
क्षेविता ।

क्षी हिंसायाम् . To kill. To
injure. To hurt. भ्वादि.
प. स. अनिद् . क्षयति. क्षेता.
अक्षैषीत् . क्षयः ।

क्षीज अव्यक्ते शब्दे. To sound
indistinctly. भ्वादि. प.
अ. से. क्षीजति. अजीक्षीत् .
क्षीजनम् ।

क्षीवृ मदे. To be drunk or
to be intoxicated. ऋ.
भ्वादि. आ. अ. से. क्षीवते.
अक्षीबिष्ट. क्षीबः. प्रक्षिबितः ।

क्षीष् हिंसायाम् . To kill. To
hurt. षित् . क्रयादि. प. स.
अनिद् . क्षीणाति. मतान्तरे ह्रस्वः.
क्षिणाति. क्षेता. अक्षैषीत् ।

टु क्षु शब्दे. To sound. To
sneeze. To cough. अदादि.
प. अ. से. क्षौति. क्षविता.
अक्षावीत् . क्षुतः. क्षयतुः ।

क्षुदिर् सम्पेषणे. To trample upon. To crush under the foot. इर्. रुधादि. उ. स. अनिद्. क्षुणत्ति. क्षुन्ते. अक्षु-दत्. अक्षौत्सत्. अक्षुत्त. क्षोत्ता. क्षोदः. क्षुण्णः।

क्षुध बुभुक्षायाम्. To be hun-
gry. दिवादि. पर. अनि.
क्षुभ्यति. क्षोद्धा. अक्षुधत्. क्षुन्.
क्षुधितः।

क्षुभ संचलने. To shake. To
tremble. To be agitated
or disturbed. To perturb.
caus. भ्वादि. आ. अ. से.
क्षोभते. क्षोभिता. अक्षोभिष्ट.
क्षोभः. क्षोभयति।

क्षुभ संचलने. To move to
and fro. दिवादि. प. स. से.
क्षुभ्यति. अक्षुभत्. क्षुब्धः.
क्षुभ्यन्।

क्षुभ संचलने. To move to
and fro. क्रवादि. प. स. से.
क्षुभ्राति. अक्षोभीत्. क्षोभणम्.
क्षोभित्वा।

क्षुर विलेखने. To cut. To
scratch. To make lines
or furrows. तुदादि. प. स.
से. क्षुरति. क्षोरिता. अक्षोरीत्।

क्षेड भक्षणे. To eat. अ. चुरादि.
उ. स. से. क्षेडयति-ते. अच-
क्षेडत्-त।

क्षेवु निरसने. To throw.
भ्वादि. प. स. से. क्षेवति.
क्षेचिता. अक्षेवीत्. क्षेवणम्।

क्षै क्षये. To waste away.
To decline. To decay.
भ्वादि. प. अ. अनिद्. क्षायति.
क्षाता. अक्षासीत्. क्षामः. घ.
क्षपयति।

क्षोट क्षेपे. To throw. अ.
चुरादि. उ. प. स. से. क्षोटयति-
ते. अचुक्षोटत्-त. क्षोटः।

क्षुण् तेजने. To sharpen.
अदादि. पर. सक. से. क्षणौति.
क्षण्विता. अक्षणावीत्. क्षणुत
(Sharpend).

क्ष्मायी विधूनने. To shake. To
tremble. ई. भ्वादि. आ. स.
से. क्ष्मायते. अक्ष्मायिष्ट. क्ष्माप-
यति।

क्ष्मील निमेषणे. To close the
eye lids. भ्वादि. प. अ. से.
क्ष्मीलति. अक्ष्मीलीत्. क्ष्मीलनम्।

क्षिबड स्नेहे. To be wet.
भ्वादि. आ. अ. से. क्ष्वेडते.
अक्ष्वेदिष्ट. क्ष्वेडितः. क्ष्वेडः ।

(ञि)क्षिबदा स्नेहनमोचनयोः. To
be wet. To discharge
juice. वीत् . आत् . भ्वादि.
आ. से. क्ष्वेदते. अक्षिबदत् .
अक्ष्वेदिष्ट. क्ष्वेदः. प्रक्ष्वेदितः ।

(ञि)क्षिबदा अव्यक्ते शब्दे. To
sound indistinctly. वीत् .
आत् . भ्वादि. पर. क्ष्वेदति.
अक्ष्वेदीत् . क्षिबन्नः ।

(ञि)क्षिबदा स्नेहनमोचनयोः.
To be wet. To discharge
juice. वीत् . आत् . दिवादि.
प. से. क्षिबद्यति. अक्षिबदत् .

क्ष्वेलृ चलने. To jump. ऋ.
भ्वादि. प. स. से. क्ष्वेलति.
अक्ष्वेलीत् . क्ष्वेला ।

ख

खक्ख (ख) हसने. To laugh.
To ridicule. भ्वादि. प. अ.
से. खक्खति. अक्खीत् .
खक्खनम् ।

खच्च बन्धने. To bind. To
fasten. अ. चुरादि. उ.

स. से. खच्चयति-ते. अक्खच्चत्-
त्. खच्चितः ।

खच्च भूतप्रादुर्भावे. To be born
again. To re-appear.
कथादि. प. अ. से. खच्चति.
अखाचीत् . अक्खीत् ।

खज् मन्थे. To churn. भ्वादि.
प. स. से. खजति. अखाजीत् .
अक्खजीत् . खजः. खाजः ।

खजि गतिवैकल्ये. To limp.
To walk lame. इ. भ्वादि.
प. अ. से. खजति. अक्खजीत् .
खज्जः ।

खट काङ्क्षायाम् . To desire.
To wish. भ्वादि. प. स. से.
खटति. अखाटीत् . अक्खटीत् .
खटी. खट्टा ।

खट्ट संवरणे. To cover. To
screen. चुरादि. उ. स. से. खट्ट-
यति-ते. अक्खट्टत्-त्. खट्टिका ।

खड भेदने. To break. To
cut. चुरादि. उ. स. से. खाड-
यति-ते. अक्खिडत्-त्. खडः.
खड्गः ।

खडि मन्थे. To churn. इ.
भ्वादि. आ. से. खण्डते.
अखण्डिष्ट. खण्डितः. खण्डः ।

खडि भेदने. To break. इ. वा चुरादि. उ. स. से. खण्डयति-ते. अचखण्डत्-त. खण्डनम् . पक्षे भ्वादि. खण्डति. अखण्डीत् ।
खद स्थैर्ये हिंसायां च. To be steady. To be firm. To strike. To hurt. To kill. भ्वादि. प. स. से. खदति. अखदीत् . अखादीत् . खदनम् ।
खद संवरणे. To cover. चुरादि. उ. स. से. खादयति-ते. अचीखदत्-त ।
खनु अवदारणे. To dig up. To excavate. उन् . भ्वादि. उ. स. से. खनति-ते. अखानीत् . अखनीत् . अखनिष्ट. खननम् ।
खर्ज पूजने व्यथने च. To worship. To pain. भ्वादि. प. स. से. खर्जति. अखर्जीत् . खर्जनम् ।
खर्द दन्दशूके. To bite. To sting. भ्वादि. प. स. से. खर्दति. अखर्दीत् . खर्दनम् ।
खर्ब गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. खर्बति. अखर्बीत् ।
खर्व दंपे. To be proud. भ्वादि. प. अ. से. खर्वति. अखर्वीत् . खर्वः. खर्वटः ।

खल संचये. To gather. To collect. भ्वादि. प. स. से. खलति. अखालीत् . खलः ।
खव भूतप्रादुर्भावे. To produce wealth. क्रयादि. प. स. से. खौनाति. अखावीत् . अखवीत् ।
खष हिंसायाम् . To kill. To hurt. भ्वादि. प. स. से. खषति. अखाषीत् . अखषीत् ।
खाट्ट भक्षणे. To eat. ऋ. भ्वादि. प. स. से. खादति. अखादीत् . खादकः ।
खिट त्रासे. To terrify. भ्वादि. प. अ. से. खेटति. अखेटीत् . खेटकः. आखेटः ।
खिद दैन्ये. To suffer pain. दिवादि. आ. अ. अनिद्. खिद्यते. अखित्त. खिद्यन् . खिन्नः ।
खिद परिघाते. तुदादि. To strike. To press down. प. अ. अनिद् . खिन्दति. खेत्ता. अखैत्सीत् . खिन्दन् ।
खिद दैन्ये. To suffer pain. To suffer misery. रुधादि. आ. अ. अनिद् . खिन्ते

खिन्दाते खिन्दते. अखित्त.
खेदः ।

खिल उञ्छे. To glean. तुदादि.
प. स. से. खिलति. खेलिता.
अखेलीत्. खिलम् ।

खुड् शब्दे. To sound. डित्.
भ्वादि. आ. अक. अनिट्.
खवते. अखोष्ट. खोता ।

खुजु स्तेयकरणे. To rob. To
steal. उत्. भ्वादि. प. स. से.
खोजति. अखोजीत्. खोजकः ।

खुड संवरणे. To cover. To
screen. तुदादि. प. स. से.
खुडति. खुडिता. अखोडीत्.
खोडः ।

खुड भेदने. To break in-
to pieces. To divide. To
cut-up. चुरादि. उ. स. से.
खोडयति-ते. अचुखोडत्-त ।

खुडि खण्डने. To cut-up. इ.
वा चुरादि. उ. खुण्डयति-ते.
पक्षे भ्वादि. प. स. से. खुण्डति ।

खुर छेदने. To scratch. To
cut. तुदादि. प. स. से.
खुरति. खोरिता. अखोरीत्.
खोरः. खुरली ।

खूर्द क्रीडायाम्. To sport.
भ्वादि. आ. अ. से. खूर्दते.
अखूर्दिष्ट. खूर्दनम् ।

खेट or खेड भर्जने. To fry.
अ. चुरादि. उ. स. से. खेटयति
or खेडयति-ते. अचिखेटत्-त.
खेटः. खोटेत्यन्ये. खोटयति
इत्यादि ।

खेला विलासे. To sport. कं.
प. अ. से. खेलायति ।

खेलृ चलने. To move to
and fro. To sport. ऋ.
भ्वादि. प. स. से. खेलति.
अखेलीत्. अचिखेलत्-त.
खेलनम् ।

खेवृ सेवने. To serve. ऋ.
भ्वादि. आ. स. से. खेवते.
अखेविष्ट. खेवितः ।

खै खेदने. To give pain.
भ्वादि. प. स. अनिट्. खायति.
खाता. अखासीत्. खातः ।

खोट or खोड क्षेपे. To
throw. अ. चुरादि. उ. स.
से. खोटयति-ते. अचुखोटत्-त.
खोटः ।

खोट्ट गत्याघाते. To limp. To be lame. ऋ. भ्वादि. प. स. से. खोटति. अखोटीत्. खोटकः ।

खोर्ऋ गतिप्रतिघाते. To limp. ऋ. भ्वादि. प. स. से. खोरति. अखोरीत्. खोरः ।

खोल्ट गतिप्रतिघाते. To limp. ऋ. भ्वादि. प. स. से. खोलति. णिचि खोलद्यति. अचुखोलत् ।

ख्या प्रकथने. To tell. To declare. To be known famous. अदादि. प. स. से. ख्याति. ख्यातु. अख्यात्. ख्यायात्. ख्येयात्. अयं धातुः आर्धधातुके न प्रयुज्यते ।

ग

गघ हसने. To laugh. भ्वादि. प. स. से. गघति. अगाघीत्. अगघीत्. गघनम् ।

गज मदे. To be drunk. भ्वादि. प. अ. से. गजति. अगाजीत्. अगजीत्. गजः ।

गज शब्दे. To sound. चुरादि. उ. अ. से. गाजयति-ते. अजीगजत् ।

गजि शब्दे. To sound. इ. भ्वादि. प. स. से. गजति. अगज्जीत्. गजः. गज्जा ।

गड सेचने. To distil. To run as a liquid. भ्वादि. प. स. से. गडति. अगाडीत्. अगडीत्. गडुः ।

गडि वदनैकदेशे. To cheek. इ. भ्वादि. प. स. से. गण्डति. अगण्डीत्. गण्डः ।

गण सङ्ख्याने. To count. To enumerate. अ. चुरादि. उ. स. से. गणयति-ते. अजीगणत्. अजगणत्-त. गणः ।

गद व्यक्तायां वाचि. To speak distinctly. भ्वादि. प. स. से. गदति. गदः. गदितः ।

गदी देवशब्दे. To thunder. अ. चुरादि. उ. अ. से. गदयति-ते. अजगदत्-त. गदा ।

गद्गद् वाक्स्खलने. Stammering. Stuttering. Faltering. कण्ठ्वादि. प. स. से. गद्गद्यति. गद्गदः ।

गन्ध अर्दने. To injure. चुरादि. आ. स. से. गन्धयते. अजगन्धयत. गन्धः. गन्धनम् ।

गम्ल् गतौ. To go. To move. ल. भ्वादि. प. स. अनिट्. गच्छति. अगच्छत्. गच्छतु. गच्छेत्. गन्ता गन्तारौ गन्तारः. गमिष्यति गमिष्यतः गमिष्यन्ति. अगमत्. गतिः।

गर्ध गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. गर्धति. अगर्धीत्. गर्धरः।

गर्ज शब्दे. To sound. भ्वादि. प. अ. से. गर्जति. अगर्जीत्. गर्जनम्. गर्जितः।

गर्ज शब्दे. To sound. चुरादि. उ. अ. से. गर्जयति-ते. अजगर्जन्-त।

गर्द शब्दे. To sound. भ्वादि. प. अ. से. गर्दति. अगर्दीत्. गर्दनम्. गर्दभः।

गर्द शब्दे. To sound. चुरादि. उ. अ. से. गर्दयति-ते. अजगर्दन्-त. गर्दितः।

गर्ध अभिकाङ्क्षायाम्. To desire. चुरादि. उ. गर्धयति-ते. अजगर्धन्-त. गर्धनम्।

गर्भ गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. गर्भति. अगर्भीत्।

गर्व द्रुपे. To be proud or haughty. भ्वादि. प. अ. से. गर्वति. जगर्व. अगर्वीत्. गर्वः. गर्वितः।

गर्व माने. To self-respect. अ. चुरादि. आ. अ. से. गर्वयते. अजगर्वत. गर्वः।

गर्ह कुत्सायाम्. To blame. To censure. भ्वादि. आ. स. से. गर्हते. अगर्हिष्ट. गर्हणम्।

गर्ह निन्दने. To blame. वा. चुरादि. उ. से. गर्हयति-ते. अजगर्हन्-त. पक्षे भ्वादि. गर्हतीत्यादि।

गल अदने. To drop. To drip. To ooze. To fall down. भ्वादि. प. स. से. गलति. अगालीत्. गलः।

गल प्रस्रवणे. To ooze. To pass slowly out. चुरादि. आ. अ. से. गालयते. अजीगलत. गलितः।

गल्भ धाष्ट्ये. To be bold or confident. भ्वादि. आ. अ. से. गल्भते. अगल्भिष्ट. प्रगल्भः।

गल्ह कुत्सायाम्. To blame. भ्वादि. आ. स. से. गल्हते. गल्हणम्।

गवेष मार्गणे. To seek. To hunt for. To search for. अ. चुरादि. प. स. से. गवेषयति. अजगवेषत्. गवेषणा ।

गह गहने. To be thick (as a forest). To enter deeply into. अ. चुरादि. उ. स. से. गहयति-ते. अजगहत्-त्. गहनम् ।

गा स्तुतौ. To sing. To praise. जुहोत्यादि. प. स. अनिद्. जिगाति. जगौ. अगासीत् (वै) ।

गाड् गतौ. To go. डित्. भ्वादि. आ. स. अनिद्. गाते. जगे. अगास्त. गाता ।

गात्र शैथिल्ये. To be shattered. अ. चुरादि. आ. अ. से. गात्रयते. अजगात्रत. गात्रम् ।

गाधृ प्रतिष्ठालिप्सयोः ग्रन्थे च. To stand. To stay. To remain. To compile. To string together. ऋ. भ्वादि. आ. अ. से. गाधते. अगाधिष्ट ।

गाहू विलोडने. To dive. To bath. To immerse oneself into (water). ऊ. भ्वादि. आ. स. वे. गाहते. अगाहिष्ट. अगाह ।

गु पुरीषोत्सर्गं. To void by stool. To void excrement. To discharge foeces. तुदादि. प. अ. अनिद्. गुवति. गुता. अगुषीत् ।

गुड् अव्यक्ते शब्दे. To sound inarticulately or indistinctly. To hum. To buzz. डित्. भ्वादि. आ. अ. अनिद्. गवते. गोता. अगोष्ट ।

गुज शब्दे. To sound. तुदादि. प. स. से. गुजति. गुजिता. अगुजीत् ।

गुज कूजने. To sound indistinctly. भ्वादि. प. अ. से. गोजति. गोजिता. अगोजीत्. गोजनम् ।

गुजि अव्यक्ते शब्दे. To hum. To make low continuous sound as a bee. इ. भ्वादि. प. अ. से. गुञ्जति. अगुञ्जीत्. गुञ्जा ।

गुड रक्षणे. To defend. To preserve. तुदादि. प. स. से. गुडति. गुडिता. अगुडीत्. गुडः ।

गुडि वेष्टने. To cover. To hide. इ. वा चुरादि. उ. स. से. गुण्डयति-ते. अजुगुण्डत्-त. गुण्डनम्. पक्षे गुण्डतीत्यादि. कुठीत्यन्ये. गुठीत्यपरे ।

गुण आमन्त्रणे. To invite. To advise. अ. चुरादि. उ. स. से. गुणयति-ते. अजुगुणत्-त. गुणः ।

गुद क्रीडायाम्. To play. To sport. भ्वादि. आ. अ. से. गोदते. अगोदिष्ट. गोदः ।

गुध रोषे. To be angry. क्रयादि. प. अ. से. गुध्नाति. गोधिता. अगोधीत्. गुधत्वा ।

गुध परिवेष्टने. To wrap up. To envelope. To clothe. To cover. दिवादि. प. स. से. गुध्यति. गोधिता. अगोधीत्. गुध्यन् ।

गुप गोपने निन्दने च. To hide. To censure. गोपने चुरादि. उ. गोपयति-ते. निन्दने भ्वादि. नित्यसन्नन्तः. आ. स. से. जुगुप्सते. अजुगुप्सिष्ट ।

गुप व्याकुलत्वे. To be confused or disturbed. दिवादि. प. अ. से. गुप्यति. गोपिता. अगुपत् ।

गुप भाषार्थे. To speak. चुरादि. उ. स. से. गोपयति-ते. अजुगुपत् त. गोपयन् ।

गुपू रक्षणे. To guard. To protect. ऊ. भ्वादि. प. स. वे. गोपायति. अगोपायीत्. अगोपीत्. अगौप्सीत्. गुप्तः. “गुपू धूपवित्तिष्ठपणिपनिभ्य आयः” (3-1-28).

गुफ ग्रन्थे. To put together. To string together. To weave together. तुदादि. प. स. से. गुम्फति. अगोफीत् ।

गुम्फ ग्रन्थे. To string or wreath together. तुदादि. प. स. से. गुम्फति. अगुम्फीत्. गुम्फनम्. गुम्फः ।

गुरी उद्यमने. To make an effort or exertion. ई. तुदादि. आ. अ. से. गुरते. गुरिता. अगुरिष्ट. गूर्णम्. वेदे गूर्तम् ।

गुर्द क्रीडायाम् . To play.
भ्वादि. आ. अ. से. गुर्दते.
अगूर्दिष्ट. गुर्दनम् ।

गुर्द निकेतने. To dwell. To inhabit.
चुरादि. उ. से. गुर्दयति-ते. अजुगूर्दन्-त् ।

गुर्धी उद्यमने. To make an effort or exertion. भ्वादि.
प. अ. से. गुर्वति. अगूर्वीन् .
गूर्णः (ई) ।

गुह संवरणे. To cover. To screen.
ऊ. भ्वादि. उ. स. वे. गूहति-ते. गूहिता
गोढा. गूह्त्वा. गूह्वा. गूहः.
गूहम् ।

गूरी उद्यमने. To make an effort or exertion. ई.
चुरादि. आ. अ. से. गूरयते.
अजूगूरत. गूर्णः. गुरेत्येके ।

गूरी हिंसागत्योः. To hurt. To kill. To injure. To go.
ई. दिवादि. आ. स. से. गूर्यते.
अगूरिष्ट. गूर्णः ।

गृ सेचने. To sprinkle. To wet. भ्वादि. प. अ. अन्दि .
गरति. गरिता. अगार्पांन् . गरः.
गरणम् ।

गृज शब्दे. To sound. To roar. भ्वादि. प. अ. से. गर्जति.
अगर्जात् . णिचि गर्जयति. अजी-
गृजत् . अजगर्जत् . गर्जनम् ।

गृजि शब्दे. To sound. इ.
भ्वादि. प. से. गृञ्जति. अगृ-
ञ्जीत् ।

गृधु अभिकाङ्क्षायाम् . To desire.
उत्. दिवादि. प. स. से.
गृध्यति. अगृधन् . गृधुः ।

गृह ग्रहणे. To receive. अ.
चुरादि. आ. अ. से. गृहयते.
अजगृहत. गृहम् ।

गृह गर्हणे. To blame. To censure.
ऊ. भ्वादि. आ. स. वे. गर्हते. अगर्हिष्ट. अघृश्रत.
गर्हा ।

गृ निगरणे. To swallow. To devour.
तुदादि. प. स. से. गिरति. गिलति. अगारीत् .
अगालीन् . गिलनम्, गिरणम् ।

गृ शब्दे. To sound. क्रथादि.
प. स. से. गृणाति. गरिता.
गरीता. अगारोन् . गृणन् ।

गृ विज्ञाने. To make known.
To teach. चुरादि. आ. स. से. गारयते. अजीगरत. गारयन् ।

गेष्ट कम्पनेगतौ च. To shake. To tremble. To go. ऋ. भ्वादि. आ. अ. से. गेष्टे. अगेष्टिष्ट. णिचि अजिगेष्टत् ।

गेष्ट सेवने. To serve. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. गेष्टे. अगेष्टिष्ट. णिचि अजिगेष्टत्. गेष्टम् ।

गेष्ट अन्विच्छायाम्. To seek. To search. To investigate. ऋ. भ्वादि. आ. से. गेष्टे. अगेष्टिष्ट. अजिगेष्टत्-त. गेष्ट इत्यन्ये ।

गै शब्दे. To sing. भ्वादि. प. स. से. गायति. गाता. अगासीत्. गायकः. गायन् ।

ग्राम आमन्त्रणे. To address. To call out. To bid adieu. अ. चुरादि. उ. स. से. ग्रामयति-ते. अजग्रामत्-त ।

गोम उपलेपने. To smear. To plaster. अ. चुरादि. उभय. स. से. गोमयति-ते. अजुगोमत्-त. गोमकः. गोमयः ।

गोष्ट संघाते. To assemble. To heap together. भ्वादि. आ. अ. से. गोष्टे. अगोष्टिष्ट. गोष्टिता ।

ग्रथ कौटिल्ये सन्दर्भे च. To be crooked. To be wicked. To bend. भ्वादि. आ. अ. से. ग्रथते. अग्रथिष्ट. ग्रथनम् ।

ग्रथि कौटिल्ये. To tie or string together. भ्वादि. आ. अ. से. ग्रन्थते. ग्रन्थिता. अग्रन्थिष्ट. ग्रन्थः ।

ग्रन्थ सन्दर्भे. To arrange. To class together. To connect in a regular series. क्रयादि. प. स. से. ग्रन्थाति. ग्रन्थ्यात्. ग्रन्थिता. अग्रन्थीत् ।

ग्रन्थ बन्धने. To tie together. वा चुरादि. उभय. सक. से. ग्रन्थयति-ते. अजग्रन्थत्-त. पक्षे ग्रन्थति. ग्रन्थिः ।

ग्रन्थ सन्दर्भे. To arrange. To class together. To connect in a regular series. वा चुरादि. उ. स. से. ग्रन्थयति-ते. पक्षे भ्वादि. ग्रन्थति ग्रन्थतः ग्रन्थन्ति ।

ग्रसु अदने. To swallow. To eat up. उत्. भ्वादि. आ. स. से. ग्रसते. अग्रसिष्ट. ग्रसित्वा. ग्रस्त्वा. ग्रस्तः. ग्रसः ।

मस ग्रहणे. To eat. To devour. चुरादि. उ. स. से. प्रासयति-ते. अजिमसन्-त ।

ग्रह आदाने. To take. To receive. वा चुरादि. उभ. पक्षे भ्वादि. प. स. से. ग्राहयति-ते. अजिम्रहन्-त. ग्रहति. ग्रहः ।

ग्रह उपादाने. To take. To receive. To accept. क्रयादि. उ. स. से. गृह्णाति. गृह्णीते. ग्रहिता. ग्रहीता. अग्रहीन्. अग्रहीष्ट. गृहीत्वा. गृहीतः ।

ग्रुचु स्तेयकरणे. To steal. To rob. उन्. भ्वादि. प. स. से. ग्रोचति. ग्रोचतः. ग्रोचन्ति. अग्रुचत्. अग्रोचीत् ।

गलसु अदने. To swallow. To eat up. उन्. भ्वादि. आ. स. से. गलसते. अगलसिष्ट. गलस्तः. गलसित्वा. गलस्त्वा ।

गलह गर्हणे. To blame. भ्वादि. आ. स. से. गलहते. अगलहिष्ट ।

गलह आदाने. To take. To receive. वा चुरादि. उ. स. से. गलाहयति-ते. पक्षे भ्वादि. गलहति. गलहः ।

गलुचु स्तेयकरणे. To steal. To rob. उन्. भ्वादि. प. स. से. ग्लोचति. अग्लुचत्. अग्लोचीत् ।

गलुञ्चु गतौ. To go. उन्. भ्वादि. प. से. स. ग्लुञ्चति. अग्लुचत्. अग्लुञ्चीत् ।

गलेष्टु दैन्ये. To suffer pain. To suffer misery. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. ग्लेपते. अग्लेपिष्ट. ग्लेपितः. ग्लेपनम् ।

गलेष्टु कम्पने गतौ च. To shake. To go. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. ग्लेपते. अग्लेपिष्ट. ग्लेपितः ।

गलेवृ सेवने. To serve. To worship. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. ग्लेवते. णिचि अजिग्लेवत्-त ।

गलै हर्षक्षये. To feel dislike. To feel tired. भ्वादि. प. अ. अनिद्. ग्लायति. ग्लायता. अग्लानीत्. ग्लानिः. अग्लायीत्. घ. ग्लपयति. ग्लापयति. परिग्लपयति ।

घ

घघ or **घगघ** हसने. To laugh. To laugh at. भ्वादि. प.

- अ. से. घवति. अघवीत्. अघावीत् ।
- घट चेष्टायाम्. To be busy with. भ्वादि. आ. अ. से. घटते. अघटिष्ट. घ. णिचि घटयति. अजीघटत्-त. कर्मणि घट्यते. अघाटि. अघटि. घटङ्घटम्. घाटङ्घाटम् ।
- घट सङ्घाते. To hurt. To injure. चुरादि. उभय. अक. से. घाटयति-ते. अजीघटत्-त. घटा ।
- घट भाषार्थे. To move. To agitate. To shine. चुरादि. उ. स. से. घाटयति-ते. घटति. अघाटीत्. अघटीत्. घटनम्. घटः ।
- घटि भाषार्थे. To speak. इ. वा चुरादि. उ. स. से. घण्टयति-अजघण्टत्-ते. त. घण्टा ।
- घट्ट चलने. To shake. To stir about. भ्वादि. आ. अ. से. घट्टते. अघट्टिष्ट. घट्टितः. घट्टः ।
- घट्ट चलने. To move. चुरादि. उ. स. से. घट्टयति-ते. अजघट्टत्-त. घट्टनम् ।
- घणु दीप्तौ. To shine. उन्. तनादि. उ. अ. से. घणोति. |

- घणुते. अघाणीत्. अघणीत्. अघणिष्ट ।
- घम्ब or घर्ब गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. घम्बति. घर्बति इत्यादि ।
- घषि क्षरणे. To flow. To pour out. To drop. To ooze. इ. भ्वादि. आ. अ. से. घंषते. अघंषिष्ट. घषेति केचित्. तन्मते घषतीत्यादि ।
- घरल्ल अदने. To eat. To devour. लृ. भ्वादि. प. स. अ. घसति. अघसत्. घस्ता. घासः ।
- घिणि ग्रहणे. To seize. To receive. To accept. इ. भ्वादि. आ. स. से. घिण्णते. अघिणिण्ण. घिण्णनम् ।
- घुङ् शब्दे. To sound. डित्. भ्वादि. आ. अ. अनिद्. घवते. घोता. अघोष्ट ।
- घुट परिवर्तने. To exchange. To come back. भ्वादि. आ. स. से. घोटते. घोटिता. अघोटिष्ट. घोटकः ।
- घुट प्रतिघाते. To strike again. To resist. तुदादि-

- प. स. से. घुटति. घुटिता.
अघुटीत्. घुटः ।
- घुड व्याघाते. To obstruct.
तुदादि. प. स. से. घुडति. घुडिता.
अघुडीत्. घोडः ।
- घुण भ्रमणे. To roll. To
reel. भ्वादि. आ. अ. से.
घोणते. अघोणिष्ट. घोणा ।
- घुण भ्रमणे. To roll. To reel.
तुदादि. प. अ. से. घुणति.
घोणिता. अघोणीत्. घुणः ।
- घुणि ग्रहणे. To seize. To
accept. इ. भ्वादि. आ. स.
से. घुण्णते. अघुणिष्ट ।
- घुर भीमार्तशब्दयोः. To make
a noise. To snore. To
agunt (as a pig, dog and
etc.) To cry indistress.
तुदादि. प. अ. से. घुरति.
घोरिता. अघोरीत्. घोरः ।
- घुष कान्तिकरणे. To polish.
भ्वादि. आ. अ. से. घोषते.
अघोषिष्ट ।
- घुषि कान्तिकरणे. To polish.
इ. भ्वादि. आ. अ. से. घुंषते.
अघुंषिष्ट ।
- घुषिर् अविशब्दने. To make
any sound or noise. To

- cry aloud. To announce
or declare publicly. इर्.
भ्वादि. प. स. से. घोषति.
अघुषत्. अघोषीत्. घोषः ।
- घुषिर् विशब्दने. To make
any sound. वा चुरादि. उ.
घोपयति-ते. अजूघुषत्-त. पक्षे
भ्वादि. परस्मै. घोषति घोषतः
घोषन्ति. घोपसि घोषथः घोषथ
इत्यादि ।
- घूरी हिंसावयोहान्योः. To kill.
To hurt. To decay. ई.
दिवादि. आ. से. घूर्यते.
अघूरिष्ट. घूर्णः ।
- घूर्ण भ्रमणे. To roll about.
To move to and fro.
To hover. भ्वादि. आ. स.
से. घूर्णते. अघूर्णिष्ट. घूर्णितः ।
- घूर्ण भ्रमणे. To hover. तुदादि
प. स. से. घूर्णति. अघूर्णीत्.
घूर्णनम् ।
- घृ क्षरणदीप्तयोः. To sprinkle.
To shine. जुहोत्यादि. प.
अ. अनिद्. जिघर्ति. अघार्षीत्.
घृतम् ।
- घृ सेचने. To sprinkle. भ्वादि.
प. स. अनिद्. घरति. घर्ता.
अघार्षीत्. घर्मः ।

घृ प्रस्रवणे. To sprinkle
over. To stream. चुरादि.
उ. अ. से. धारयति-ते. अजी-
घरन्-त. धारितः. स्त्रावण इत्येके.
तदा सकर्मको भवति ।

घृणि ग्रहणे, To seize. To
accept. इ. भ्वादि. आ. स.
से. घृण्णते. अघृण्णिष्ट. घृण्णितः ।

घृणीङ् रोषणे लज्जायां च. To
induce anger. To feel
shame. कण्डादि. आ. से.
घृणीयते ।

घृणु दीप्तौ. To shine. To
burn. उन्. तनादि. उभय.
अक. से. घृणोति. घर्णोति.
घृणुते. घर्णुते. अघर्णात्.
अघर्णिष्ट. अघृत. घृणिः ।

घृषु सङ्घर्षे. To rub. To strike
against. उन्. भ्वादि. पर.
सक. से. घर्षति. अघर्षात्.
घर्षणम्. घृष्टिः ।

घोष असने. To throw. चुरादि.
उ. स. से. घोषयति. घोषयते.
अजुघोषत्-त. घोषितः ।

* घ्रा गन्धोपादाने. To smell. To
smell at. भ्वादि. प. स.
अनिट्. जिघ्रति. घ्राता. अघ्रात्.
अघ्रासीत्. घ्राणः ।

ड

डुङ् शब्दे. To sound. भ्वादि.
आ. अक. अनिट्. डवते. डोता.
अडविष्ट. डवः ।

च

चक तृप्तौ. To be satisfied.
भ्वादि. अक. सेद्. चकति.
अचाकीत्. अचकीत्. घ.
चकयति. चकितः ।

चक तृप्तौ प्रतिघाते च. To be
satisfied. To resist. भ्वादि.
आ. अक. सक. सेद्. चकते.
अचकिष्ट. चकोरः ।

चकासृ दीप्तौ. To shine. To
be bright. ऋ. अदादि. प.
अक. से. चकास्ति. चकासिता.
अचकासीत्. चकासितः. कचित्

*(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11).
पा घ्रा ध्मा ष्टा म्ना दाण् दृशिरू ऋ सृ शट्टु षट्टु
पिबू जिघ्र धम् तिष्ट् मन् यच्छ् पश्यू ऋच्छ् धौ शीयू सीद्

चकास्ते इत्यपि महाकवीनां
प्रयोगो दृश्यते ।

चकि भ्रान्तौ. To ascribe. इ.
सौत्रः. प. अक. से. चङ्कति.
अचङ्कीत् ।

चक्क व्यथने. To suffer. To
give pain. चुरादि. उभय. स.
से. चक्कयति. चक्कयते. अच-
चक्कन्. अचचक्कत. चक्कितः ।

चक्षिइ व्यक्तायां वाचि. To
speak. To say distinctly.
इ. डित्. अदादि. आ. स. से.
चष्टे. आचक्षणः. ख्यातिः ।

चघ चपेटादाने. To give blow
with open hand (वै)स्वादि.
प. स. से. चघ्नोति. अचाघीन्.
अचघीत् ।

चञ्चु गतौ. To go. To move.
To shake. उन्. भ्वादि. प.
स. से. चञ्चति. अचञ्चीन्.
चञ्चा. चञ्चुः ।

चट भेदने. To break. To
seperate. चुरादि. उभय. स.
से. चाटयति-ते. अचीचटन्-त.
चटकः ।

चटे वर्षावरणयोः. To rain.
To cover. ए. भ्वादि. प. स.

से. चटति. अचटीत्. चाटुः.
चटुलः ।

चडि कोपे. To be angry. इ.
भ्वादि. आ. अ. से. चण्डते.
अचण्डिष्ट. चण्डः. चण्डी ।

चडि कोपे. To be angry. इ.
चुरादि. उभय. अक. से.
चण्डयति. चण्डयते. अच-
चण्डन्-त. चण्डयन् ।

चण दाने. To give. भ्वादि. प.
स. से. चणति. अचणीत्.
अचाणीत्. घ. चणयति. चणकः ।

चते याचने. To beg. ए. भ्वादि.
उभ. द्विकर्मक. से. चतति. चतते.
अचतीन्. अचतिष्ट. चतुरः ।

चदि आह्लादने दीप्तौ च. To be
glad. To shine. इ.
भ्वादि. प. अक. से. चन्दति.
अचन्दीत्. चन्दनः. चन्द्रः ।

चदे याचने. To ask. To beg.
ए. भ्वादि. उभय. द्विकर्मक. से.
चदति-ते. अचदीत्. अचदिष्ट.
चदनम् ।

चन हिंसायाम्. To hurt. To
kill. भ्वादि. प. स. से. चनति.
अचानीत्. अचनीत्. घ.
चनयति ।

चन श्रद्धोपह्वननयोः. To interest. To hurt. To injure.
वा चुरादि. उ. से. चानयति-ते.
अचीचनन्-त. पक्षे तनादि.
पर. चनति. इत्यादि ।

चप सान्त्वने. To console.
भ्वादि. प. स. से. चपति.
अचापीत्. अचपीत्. चपेटः.
चापः ।

चप परिकल्पने. To grind. To
cheat. चुरादि. प. स. से.
चपयति. अचीचपन्. चपलः ।

चपि गतौ. To go. इ. वा
चुरादि. उ. स. से. चम्पयति-
ते. अचचम्पन्-त. चम्पकः ।

चमु अदने. To eat. उत्.
भ्वादि. प. स. से. चमति.
आचामति. अचमीत्. आच-
मनम् ।

चमु भक्षणे. To eat. उत्. वै.
स्वादि. प. स. से. चम्नोति.
अचमीत्. अचामीत्. चमसः.
चमित्वा. चान्त्वा ।

चम्ब गतौ. To go. भ्वादि. पर.
स. से. चम्बति. अचम्बीत् ।

चय गतौ. To go. भ्वादि. आत्म.
स. से. चयते. अचयिष्ट. चयमानः ।

चर गति भक्षणयोः. To go. To
eat. भ्वादि. प. स. से. चरति.
अचारीत्. चरः. चारः. चरकः ।

चर संशये. To doubt. चुरादि.
उ. स. से. चारयति-ते.
अचीचरन्. विचारणा ।

चरण गतौ. To go. कण्डूदि.
चरणयति ।

चर्घ गतौ. To go. भ्वादि. प. स.
से. चर्घति. अचर्घीत् ।

चर्च परिभाषण हिंसा तर्जनेषु. To
speak. To kill. To thre-
aten. भ्वादि. प. स. से.
चर्चति. अचर्चीत्. चर्चितः ।

चर्च परिभाषण भर्त्सनयोः. To
speak. To threaten.
तुदादि. प. स. से. चर्चति. सर्व
भ्वादिवत् ।

चर्च अध्ययने. To study.
चुरादि. उ. स. से. चर्चयते.
अचचर्चन्-त. चर्चा ।

चर्व गतौ. To go. भ्वादि. प.
म. से. चर्वति. अचर्वात्.
चर्वितः ।

चर्व अदने. To eat. भ्वादि. प.
स. से. चर्वति. अचर्वात्. चर्वितः ।

चल कम्पने. To shake. To move. भ्वादि. पर. स. से. चलति. अचालीत् . घ. चलयति. चलनम् ।

चल भृत्तौ. To disturb. To agitate. To cause to move. चुरादि. उ. स. से. चालयति-ते. अचीचलत्-त चालः. चालनम् ।

चल विलसने. To sport. To play. तुदादि. पर. अक. से. चलति. चलिता. अचालीत् . चलः. चलितः ।

चष भक्षणे. To eat. भ्वादि. उभय. स. से. चषति-ते. अचाषीत् . अचषीत् . अचषिष्ट. चषकः ।

चष हिंसायाम् . To kill. To injure. To hurt. भ्वादि. पर. स. से. चषति. चषिता. चषः. चषालः ।

चह परिकल्कने. To be wicked. To cheat. To be proud. भ्वादि. प. स. से. चहति. अचहीत् . घ. चहयति ।

चह परिकल्कने. To be proud. अ. चुरादि. सक. सेट् . उभ. चहयति-ते. अचचहत्-त ।

चह परिकल्कने. To be proud. चुरादि. उ. स. से. चहयति-ते. अचीचहत्-त ।

चायृ पूजानिशामनयोः. To worship. To honour. To observe. ऋ. भ्वादि. उभय. चायति. चायते. अचायीत् . अचायिष्ट ।

चिञ् चयने. To collect. To gather. To search. (1) चि भावे ल्युट् . The act of collecting (especially flowers etc.). (2) Keeping the sacred fire. चित् . स्वादि. उ. द्वि. अनि. चिनोति. चिनुते. चयनम् ।

चिञ् चयने. To collect चित् . वा चुरादि. उभय. द्विकर्मक. अनि. चययति ते. अचीचयत्-त. पक्षे चयति चयते. अचैषीत् . अचेष्ट ।

चिक्क पीडायाम् . To give pain. To feel pain. चुरादि. उ. स. से. चिक्कयति-ते. अचिचिक्कत्-त. चिक्कणम् ।

चिट परप्रेष्ये. To send out as a servant भ्वादि. प.

स. से. चेटति. अचेटीत्.
चेटिता. चेटः. चेटकः. A
servant. A slave.

चिंट प्रेष्ये. To send out (as
a servant). चुरादि. उ. स. से.
चेटयति-ते. अचीचिटत्-त. चेटी।

चित संचेतने. To perceive.
To see. To know. To
understand. चुरादि. आ.
स. से. चेतयते. अचिचेतत्.
चेतनः।

चिति स्मृत्याम्. To think.
To consider. इ. चुरादि. उ.
स. से. चिन्तयति-त. अचि
चिन्तत्-त. चिन्तकः. चिन्ता
(चिन्त् भावे अ). Thinking.
Thought. Sorrowful
thought. Anxiety.

चिती संज्ञाने. To know. To
understand. ई. भ्वादि. प.
स. से. (चित् करणे असुन्).
sense. The mind. heart.
soul. चेतति. चेतिता. अचेतीत्.
चित्तं. चेतः।

चित्र चित्रीकरणे To paint.
To amuse. अ. चुरादि. उ.
स. से. चित्रयति-ते. अचिचित्रत्-
त. चित्रम्।

चिरि हिंसायाम्. To kill. इ. वै.
स्वादि. प. स. से. चिरिणोति.
अचिरायीत्।

चिल वसने. To put on
cloths. तुदादि. प. स. से.
चिलति चिलतः चिलन्ति.
अचेलीत्. चेलिता. चेलम्।

चिल्ल शैथिल्ये भावकरणे च. To
become loose. To sport.
भ्वादि. पर. अक. सेट्. चिल्लति.
अचिल्लीत्. चिल्लिता. चिल्लः।

चिह्न लक्षणे. To mark. अ.
चुरादि. उभय. से. चिह्नयति-ते.
आर्चाचिह्नत्-त. चिह्नम्।

चीक अमर्षणे. To be impa-
tient. वा चुरादि उ. स. से.
चीकयति-ते. पक्षे भ्वादि. पर.
चीकति. अचीकीत्।

चीभृ कथने. To flatter. To
boast. ऋ. आ. स. से.
चीभते. अचीभिष्ट. णिचि चीभ-
यति. अचिचीभत्।

चीव भापार्थं. To speak. To
shine. चुरादि. उ. स. से.
चीवयति-ते. अचिचीवत्-त.
चीवयन्।

चीवृ आदानसंवरणयोः. To take or receive. To wear cover. ऋ. भ्वादि. उभय. चीवति. चीवते. अचीवीत्. अचीविष्ट ।

चुक्क व्यथने. To suffer pain. चुरादि. उभय. स. से. चुक्कयति. चुक्कयते. अचुचुक्कत्-त. चुक्कितः ।

चुच्य् अभिषवे. To take bath. भ्वादि. प. स. से. चुच्यति. अचुच्यीत्. चुच्यिता. (चुच्य) ।

चुट च्छेदने. To cut off. To divide चुरादि. उ. स. से. चोटयति. चोटयते. अचुचुटत्-त. चोटयन् ।

चुट च्छेदने. To cut off. तुदादि. प. स. से. चुटति. चुटिता. अचुटीत्. चुटः ।

चुट अल्पीभावे. To become small. भ्वादि. प. अक. से. चोटति. चोटिता. अचोटीत्. चोटः ।

चुटि च्छेदने. To cut off. इ. चुरादि. उ. स. से. चुण्टयति. चुण्टयते. अचुचुण्टत्-त. चुण्टनम् ।

चुटि अल्पीभावे. To become small. इ. भ्वादि. प. अक.

से. चुण्टति. अचुण्टीत्. चुण्टः ।

चुट्ट अल्पीभावे. To become small. उभय. अक. से. चुरादि. चुट्टयति-ते. अचुचुट्टत्-त. चुट्टः ।

चुड संवरणे. To conceal or hide. तुदादि. प. स. से. चुडति. चुडिता. अचुडीत्. चुडः ।

चुडि अल्पीभावे. To become small. इ. भ्वादि. पर. अक. से. चुण्डति. अचुण्डीत्. चुण्डितः ।

चुडि च्छेदने. To cut off. इ. चुरादि. उभय. स. से. चुण्डयति-ते. अचुचुण्डत्-त ।

चुड्ड भावकरणे. To dally sport. To hint once meaning. To act. भ्वादि. पर. अक. से. चुड्डति. अचुड्डीत्. चुड्डिता. चुड्डः ।

चुण विभागे. To divide. To cut off.. तुदादि. प. स. से. चुणति. चुणिता. अचुणीत्. चुणः ।

चुद संचोदने. To send. To direct. To throw forward. चुरादि. उभय. स. से.

चोदयति. चोदयते. अचूचुदत्-त.
चोदयन् ।

चुप मन्दायां गतौ. To move
slowly. भ्वादि. प. अक. से.
चोपति चोपतः चोपन्ति.
अचोपीत्. चोपनम् ।

चुबि वक्त्रसंयोगे. To kiss. इ.
भ्वादि. पर. सक. से. चुम्बति
चुम्बतः चुम्बन्ति. चुम्बसि चुम्बथः
चुम्बथ. चुम्बामि चुम्बावः
चुम्बामः. अचुम्बीत् । चुम्बनम् ।

चुबि हिंसायोगे. To hurt. To
kiss. इ. वा चुरादि. उ. स. से.
चुम्बयति-ते. अचुचुम्बत्-त. पक्षे
भ्वादि. चुम्बति. अचुम्बीत्.
चुम्बनम्. चुम्बितः ।

चुर स्तेये. To rob. To steal.
चुरादि. उ. स. से. चोरयति.
चोरयते. अचूचुरत्-त. चोरः ।

चुरण चौर्ये. To steal कण्ठादि.
प. स. से. चुरण्यति ।

चुल समुच्छ्रये. To raise or
elevate. To dip. चुरादि.
उ. स. से. चोलयति. चोलयते.
अचूचुलत्-त. चोलः. चोली.
चुलकः ।

चुलुम्प कर्तने (लोपे). To
swing. To move to and
fro. To agitate. भ्वादि.
प. स. से. चुलुम्पति. अचुलुम्पीत् ।

चुल्ल भावकरणे. To play. To
sport. भ्वादि. प. अक. से.
चुल्लति. अचुल्लीत्. चुल्लः.
चुल्ली. A fire place. ।

चूर्ण संकोचे. To reduce
to powder. चुरादि. उभ.
स. से. चूर्णयति-ते. अचुचूर्णत्-
त. चूर्णितः ।

चूरी दाहे. To burn. ई.
दिवादि. आ. स. से. चूर्यते.
चूरिता. अचूरिष्ट. चूर्णः ।

चूर्ण प्रेरणे. To crush. चुरादि.
उ. स. से. चूर्णयति-ते.
अचुचूर्णत्-त ।

चूष पाने. To drink. भ्वादि.
प. स. से. चूषति. चूषिता.
अचूषीत्. चूषणम् ।

चृत सन्दीपने. To kindle वा
चुरादि. उ. स. से. चर्तयति-ते.
अचीचृतत्. अचचर्तत् ।

चृती हिंसाग्रन्थनयोः To kill.
To bind ई. तुदादि. प. से.

चृतति. चर्तिता. अचर्तीत् . चृत्तः।
चृप संदीपने. वा चुरादि. To
kindle उ. स. से. चर्पयति-ते.
अचर्पत्-त. चर्पति ।

चेलृ चलने. To move ऋ.
भ्वादि. प. स. से. चेलति.
चेलिता.अचेलीत् . अचिचेलत् ।

चेल्ले गतौ. To go भ्वादि. प.
स. से. चेल्लति. चेल्लिता.
अचेल्लीन्. चेल्लितः. चेल्लनम् ।

चेष्ट चेष्टायाम् . To move.
भ्वादि. आ. अक. से. चेष्टते.
अचेष्टिष्ट. चेष्टा ।

च्यु हसनसहनयोः. To lough,
To bear चुरादि. उ. म. से.
च्यावयति-तं. अच्युच्यवन्-त.
अचिच्यवन् . च्युरसत्यक. च्योस-
यतीत्यादि. अच्युच्यसन् . च्योसः।

च्युङ् गतौ. To go ङित्.
भ्वादि. आ. स. अनिद् .
च्यवते. च्योता. अच्योष्टः.
च्युतिः. अच्युतः ।

च्युतिर् आसेचने. To sprinkle.
इर्. भ्वादि. प. स. से. च्योतति.
अच्युतत् . अच्योतीन् ।

श्चुतिर् आसेचने. To sprinkle.
इर्. भ्वादि. प. अ. से.
श्चोतति. अश्चुतत् . अश्चोतीन् ।

श्च्युतिर् क्षरणे To flow. इर्.
भ्वादि. प. अ. से. श्च्योतति.
अश्च्युतत् . अश्च्योतीन्.
श्च्योतनम् ।

छ

छद् अपवारणे. To cover. वा
चुरादि. उ. स. से. छादयति-ते.
पक्षे भ्वादि. स्वरितेत् . छदति-ते
अच्छदीत् . अच्छादीत् . अच्छ-
दिष्ट ।

छद् अवारणे. To cover अ.
चुरादि. उ. स. से. छदयति-ते.
अचच्छदन्-त. छदः. छदिः ।

छदि संवरणे. To cover. इ. वा
चुरादि. उ. स. से. छन्दयति-ते.
अचच्छन्दन्-त. पक्षे भ्वादि.
छन्दति. छन्दते. अच्छन्दीत् .
अच्छन्दिष्ट. छन्दः ।

छदिर् उर्जने. To sthngthen.
इर्. भ्वादि. प. अक. से. छदति.
अच्छदत् . अच्छादीत् . घ.
छदयति. छद्म ।

छपि गतौ. To go. इ. वा.
चुरादि. उ. स. से. छम्पयति-ते.
अचच्छम्पत्-त. पक्षे छम्प-
तीत्यादि ।

छमु भक्षणे. To eat. उत्.
भ्वादि. प. स. से. छमति.
छमिता. अछमीत्. छान्तः ।

छर्द वमने. To vomit. चुरादि.
उ. स. से. छर्दयति-ते. अच-
छर्दत्-त. छर्दिः. छर्दिका ।

छष हिंसायाम्. To kill. To
hurt. भ्वादि. उ. स. से.
छषति. छषते. अछषीत्.
अछषीत्. अछषिष्ट ।

छिदिर् द्वैधीकरणे. To separate
into two. इर्. रुधादि. उ.
स. अनिद्. छिनत्ति. छिन्ते.
छेत्ता. छेत्स्यति-ते. अछि-
दत्. अछैत्सीत्. अछिछत्.
छिदा. छेदः. छितिः ।

छिद्र कर्णभेदने, करणभेदने. To
pierce the ear. अ. चुरादि.
उ. स. से. छिद्रयति-ते. अचि-
च्छिद्रत्-त. छिद्रम्. कर्णंति
धात्वन्तरमिति मते भेदन इत्येव ।

छुट च्छेदने. To cut. तुदादि.
प. स. से. छुटति. छुटिता.
अछुटीत्. छुटः । •

छुट च्छेदने संहतौ च. To
cut. To gather. चुरादि. उ.
स. से. छोटयति. छोटयते.
अचुछुटत्-त. छोटिका ।

छुड संवरणे. To cover. तुदादि.
प. स. से. छुडति. छुडिता.
अछुडीत्. छुडः ।

छुप स्पर्शे. To touch. तुदादि. प.
स. अनि. छुपति. छोप्ता.
अछौप्सीत्. छुपः. छुप्तः ।

छुर च्छेदने. To cut. तुदादि.
प. स. से. छुरति. छुरिता.
अछुरीत्. छुरः ।

(उ) **छृदिर्** दीप्ति देवनयोः. To
shine. To gamble. उत्.
इर्. रुधादि. उ. अक. से.
छृदति. अछृदत्. अछ-
दत्. अछर्दिष्ट. णिचि छर्दयति.
अचीछदत्. अचच्छर्दत् ।

छृदी सन्दीपने. To kindle. ई.
वा चुरादि. उ. से. छर्दयति-ते.
पक्षे भ्वादि. छर्दति. अछर्दति ।

छुप सन्दीपने. To kindle. वा
चुरादि. उ. स. से. छर्पयति-ते.
अचीछपत्. अचीछपत्. अच-
छर्पत्-ते ।

छेद द्वैधीकरणे. To separate
into two. अ. चुरादि. उ. स.
से. छेदयति-ते. अचिच्छेदत्-त.
छेदनम् ।

छो छेदने. To cut. दिवादि.
प. स. अनि. छयति. छाता.
अच्छात्. अच्छासीत्. छातः.
छितः

ज

जक्ष भक्ष हसनयोः. To eat. To
laugh. अदादि. प. सक. अक.
से. जक्षति. जक्षिता. अजक्षीत्.
जक्षणम् ।

जज युद्धे. To fight. भ्वादि.
पर. अक. से. जजति. जजिता.
अजाजीत्. अजजीत् ।

जाजि युद्धे. To fight. इ.
भ्वादि. पर. अक. से. जंजति.
अजंजीत्, जंजनम् ।

जट सङ्घाते. To become
matted together. भ्वादि.
पर. अक. से. जटति. जटिता.
अजाटीत्. अजटीत् ।

जन जनने. To be born.
जुहोत्यादि. प. अक. से. जजन्ति
जजातः जज्जति. अजानीत्.
अजनीत् ।

जर्ना प्रादुर्भावे. To be born
or produced. To give
birth. ई. दिवादि. आ. अक.
से. जायते. जनिता. अजनि.
अजनिष्ट. घ. णिचि जनयति.

अजीजनत्. कृ. जातं. जातिः.
जननम्. जनिः ।

जनस् परितोपे परिचर्यायां च. To
grieve. To serve. कण्डादि.
प. से. जनस्यति ।

जप मानसे व्यक्तायां वाचि. To
utter in a low voice.
To repeat internally.
Mutter. भ्वादि. पर. सक. से.
जपति. जपिता. अजापीत्.
अजपीत्. कर्म. जप्यते. अजापि.
कृ. जपः. जप्तं. जपन् ।

जबि (वि) प्रकाशे. To shine.
इ. चुरादि. उ. अक. से.
जम्बयति-ते. (जम्बयति-ते.)
जम्बालः ।

जभ गात्रविनामे. To open the
mouth wide. भ्वादि. आ.
से. जम्भते. जम्भिता. अजम्भिष्ट.
जम्भः ।

जभि नाशने. To destroy. इ.
वा. चुरादि. उ. स. से.
जम्भयति-ते. अजजम्भत्-त.
जम्भितः ।

जमु अदने. To eat. उत्.
भ्वादि. प. स. से. जमति.
जमिता. अजमीत्. जमनम् ।

जर्ज परिभाषण हिंसा तर्जनेषु.

To speak.- To hurt.

To threaten. भ्वादि. प.

स. से. जर्जति. अजर्जात् ।

जर्ज परिभाषण भर्त्सनयोः. To

speak. To threaten.

तुदादि. प. स. से. जर्जति.

अजर्जात्. जर्जनम् ।

जल अपवारणे. To cover.

To hide. To screen.

चुरादि. उ. स. से. जालयति-

ते. अजीजलत्-त. जलं. लजे-

त्येके. लाजयतीत्यादि ।

जल घातने. To be sharp.

भ्वादि. प. स. से. जलति.

जलिता. अजालीत्. जालम् ।

जल्प व्यक्तायां वाचि. To

speak. भ्वादि. प. स. से.

जल्पति. जल्पता. अजल्पीत्.

जल्पनम्. जल्पाकः ।

जष हिंसायाम्. To kill. To

hurt. To injure. भ्वादि.

प. स. से. जषति. अज्जाषीत्.

अजषीत् ।

जासि रक्षणे. मोक्षणे इत्येके.

To protect. To set free.

To release. इ. चुरादि. उ.

स. से. जंसयति. जंसयते-

अजजंसत्-त. जंसितः ।

जसु हिंसायाम्. To hurt.

उत्. चुरादि. उ. स. से.

जासयति-ते. अजीजसत्-त ।

जसु ताडने. To strike.

उत्. वा चुरादि. उ. स. से. जास-

यति-ते. पक्षे जसति जसतः

जसन्ति ।

जसु मोक्षणे. To set free. To

release. उत्. दिवादि. प. स.

से. जस्यति. जसिता. अज-

जसत्. जस्तः ।

जागृ निद्राक्षये. To be rous-

ed from the sleep. To

awake. अदादि. प. अक.

से. जागर्ति. जागृतः. जजागार.

जागरिता. अजागरीत्. जाग-

रुकः. जागर्या. जागरा ।

जि जये. To conquer. भ्वादि.

प. अक. अनिद्. जयति. जेता.

अजैषीत्. जयः. जिष्णुः ।

जि अभिभवे. To defeat. To

over come. भ्वादि. प. स.

अनिद्. जयति शत्रून्. जितः-

जित्वा. जेयः ।

जिमु अदने. To eat. उत्.
भ्वादि. प. स. से. जेमति.
जेमिता. अजेमीत्. जेमनम् ।

जिरि हिंसायाम्. To hurt.
To kill. वै. स्वादि. प. स. से.
जिरिणोति. अजिरायीत्. जिर-
यिता. 'जि, रि' इति पृथक् द्वौ
धातू इति केचित् ।

जिवि or **जिबि** प्रीणने. To
please. इ. भ्वादि. प. स. से.
जिन्वति. जिम्बति. अजिन्वीत्.
अजिम्बीत्. जिन्वितः. जिम्बितः ।

जिवि भाषार्थे. To speak. इ.
वा चुरादि. उ. स. से. जिन्वयति.
जिन्वयते इत्यादि ।

जिषु सेचने. To sprinkle. उत्.
भ्वादि. प. स. से. जेषति.
जेषिता. अजेषीत्. जिष्टम् ।

जीव प्राणधारणे. To live. To
be alive. भ्वादि. पर. अक. से.
जीवति. अजीवीत्. जीवितः ।

जुगि वर्जने. To abandon.
To quit. भ्वादि. प. स. से.
जुङ्गति. जुङ्गिता. अजुङ्गीत्.
जुङ्गनम् ।

जुड प्रेरणे. To direct. To
send. चुरादि. उ. स. से.

जोडयति-ते. अजूजुडत्-त.
जोडः ।

जुड गतौ. To go. तुदादि. प.
स. से. जुडति. जोडिता.
अजोडीत्. जोडः ।

जुड बन्धने. To bind. तुदादि.
प. स. से. कुटादिः. जुडति.
जुडिता. अजुडोत्. जुडनम् ।

जुत् भासने. To shine. ऋ.
भ्वादि. आ. अक. से. जोतते.
अजोतिष्ट. जोतनम् ।

जुन गतौ. To go. तुदादि. प.
स. से. जुनति. जोनिता.
अजोनीत्. जुनन् ।

जुल पेषणे. To reduce to
powder. To grind. To
pound. चुरादि. उ. स. से.
जोलयति-ते. अजूजुलत्-त ।

जुष परितर्कणे. To reason.
To examine. वा चुरादि.
उ. स. से. जोषयति-ते. पक्षे
भ्वादि. जोषति. जोषम् ।

जुषी प्रीतिसेवनयोः. To be
pleased. To be favour-
able. ई. तुदादि. आ. अक. सक.
से. जुषते. अजोजिष्ट. जोषा ।

जूरी हिंसा वयोहान्योः. To hurt.
 To kill. To grow old.
 दिवादि. आ. से. जूर्यते. अजू-
 रिष्ट. जूर्तिः. जूः [=पिशाचः]।
 जूर्व हिंसायाम्. To kill. भ्वादि.
 प. स. से. जूर्वति. अजूर्वीत्.
 जूर्तः।
 जूष हिंसायाम्. To kill. भ्वादि.
 प. स. से. जूषति. अजूषीत्।
 जृ न्यक्कारे. To make low.
 भ्वादि. प. स. अनि. जरति.
 जर्ता. अजार्षीत्. जृतम्।
 जृभि गात्रविनामे. To gape.
 To expand. To open
 the mouth wide. इ.
 भ्वादि. आ. अक. से. जृम्भते.
 अजृम्भिष्ट. जृम्भणम्।
 जृभी जृम्भायाम्. To open
 the mouth wide. ई.
 भ्वादि. आ. अक. से. जर्भते.
 अजर्भिष्ट. जर्भणम्।
 जृ वयोहानौ. To grow old.
 ऋयादि. प. अक. से. जृणाति.
 जरीता. जरिता. अजूरीत्.
 जीर्णः।
 ज वयोहानौ. To grow old. वा
 चुरादि. उ. अक. से. जारयति-ते.
 अजीजरत्-त. जीर्णिः।

जूष् वयोहानौ. To grow old.
 षित्. दिवादि. प. अक. से.
 जीर्यति. अजरीत्. अजारीत्.
 जरा. घ. जरयति।
 जेषृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
 आ. स. से. जेषते. जेषिता.
 अजेषिष्ट. जेषणम्।
 जेह प्रयत्ने. To try. To go
 toward. ऋ. भ्वादि. आ.
 अक. से. जेहते. जेहिता.
 अजेहिष्ट।
 जै क्षये. To perish. भ्वादि.
 प. अक. अनि. जायति. जाता.
 अजासीत्. जानः।
 ज्ञप ज्ञाने ज्ञापने च. To know.
 To make known. चुरादि.
 उ. स. से. ज्ञपयति-ते.
 अजिज्ञपत्-त. ज्ञपितः।
 ज्ञा अवबोधने. To know.
 To learn. ऋयादि. प. स.
 अनि. “अनुपसर्गाञ्जः” इति
 वचनादात्मनेपदम्. स्वतो धातु-
 रयं परस्मैपद्येव. “ज्ञा जनोर्जा”
 इति दीर्घनिर्देशात् न ह्रस्वः.
 जानाति. ज्ञाता. अज्ञासीत्.
 ज्ञानम्।
 ज्ञा १. उ. जानाति जानीते।
 जज्ञौ जज्ञे। अज्ञासीत् अज्ञास्त।

ज्ञातुं ज्ञातः । (Apte Dic.)
(To know in all senses).
ज्ञा नियोगे. To notify. To
make known. चुरादि.
उ. स. से. ज्ञापयति-ते.
अजिह्वपत्-त. आज्ञा. ज्ञातिः ।
ज्ञा मारण तोषण निशामनेषु. To
kill. To please. To guess.
भ्वादि. घ. ज्ञपयति-ते. विज्ञप्तिः.
संज्ञपनम् ।
ज्या वयोहानौ. To grow old.
ऋथादि. प. अक. अनि. जिनाति.
अज्यासीत्. जानिः. जीनः ।
ज्युङ् गतौ. To go. ङित्.
भ्वादि. आ. स. अनिट्. ज्यवते.
ज्योता. अज्योष्ट. ज्यवनम् ।
ज्युत् दीप्तौ. To shine. ऋ.
भ्वादि. आ. अक. से. ज्योतते.
अज्योतिष्ट. ज्योतिः ।
जि अभिभवे. To over power.
To conquer. भ्वादि. पर.
स. से. जयति. जेता. अजैषीत्.
जितः ।
जी वयोहानौ. To grow old.
वा चुरादि. उ. अनि. आययति-ते.

पक्षे भ्वादि. जयति ।
ज्वर रोगे. To be hot with
fever or passion. To be
diseased, भ्वादि. पर. अक.
से. ज्वरति. ज्वरिता. अज्वारीत्.
घ. ज्वरयति. ज्वरः ।
ज्वल दीप्तौ. To shine. To
burn brightly. भ्वादि.
प. अक. से. ज्वलति. ज्वळिता.
अज्वालीत्. घ. ज्वलयति.
ज्वलनः. ज्वालः. ज्वलः ।
ज्ञ
ज्ञट सङ्घाते. To become
matted together. भ्वादि.
पर. अक. से. ज्ञटति. अज्ञाटीत्.
अज्ञटीत्. ज्ञटः ।
ज्ञमु अदने. To eat. To
consume. उत्. भ्वादि. प.
से. ज्ञमति. अज्ञमीत्. ज्ञमित्वा.
ज्ञान्त्वा ।
ज्ञर्ष परिभाषण* हिंसा तर्जनेषु.
To speak. To kill. To
injure. To threaten.
भ्वादि. प. स. से. ज्ञर्षति.
ज्ञर्षनम् ।

* परिभाषणम्=वाद्यविशेषेण वादनम् । यथा—ज्ञर्षरः इति धातोरस्मादेव
निरूपणं पदं (''ज्ञर्षणं'' इति प्रसिद्धस्य) वाद्यविशेषस्य वाचकम् ।

झर्झ परिभाषण भर्त्सनयोः. To speak. To blame. To injure. To threaten. तुदादि. प. स. से. सर्वं भ्वादिवत् ज्ञेयम् ।

झष हिंसायाम्. To kill. To hurt. भ्वादि. प. स. से. झषति. अझाषीत्. अझषीत्. झषः ।

झष आदान संवरणयोः. To take. To put on. To wear. भ्वादि. उभय. से. झषति-ते. अझषिष्ट. झषितः ।

झृ वयोहानौ. To grow old. क्वादि. पर. अक. से. झृणाति. झरीता-झरिता. अझारीत् ।

झृ वयोहानौ. To grow old. षित्. दिवादि. प. अक. से. झीर्यति. अझारीत्. झरा ।

झु (झ्यु) गतौ. To go or move. भ्वादि. पर. स. अनि. झवति (झ्यवति). अझावीत्. झवः ।

ट

टकि बन्धने. To bind. To tie. To cover. To scrape. To scratch. वा चुरादि. उ.

स. से. टङ्कयति-ते. अटटङ्कत्-त्. टङ्कः. टङ्कितः ।

टल वैकुण्ड्ये. To be confused or disturbed. भ्वादि. प. अक. से. टलति. टलिता. अटालीत्. टालः. टलः. टलकः ।

टिकृ गतौ. To go. To move. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. टेकते. अटेकिष्ट. टेकयति. अटिटेकत्-त् ।

टिप क्षेपे. To throw. To direct. चुरादि. उ. स. से. टेपयति-ते. अटीटिपत्-त्. टेपितः. टिप्पणी ।

टीकृ गतौ. To go. To move. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. टीकते. अटीकिष्ट. अटिटीकत्-त्. टीका. A commentary. टीक्यते= गम्यते ग्रन्थार्थः अनया इति टीका ।

टूल वैकुण्ड्ये. To become disturbed or confused. भ्वादि. पर. अक. से. टूलति. अटूलीत्. टूलितः. टूालः-टूलः ।

ड

डप सङ्घाते. To collect. To amass. To heap together. चुरादि. आ. अक. से. डापयते. अडी डपत्. डपः ।

डपि (बि) सङ्घाते. To gather.

इ. चुरादि. आ. अक. से. डम्पयते.
डम्बयते. अडडम्पत. अडडम्बत.
आडम्बरः ।

डिप क्षेपे. To throw. चुरादि. उ.

स.से. डेपयति-ते. अडीडिपत्-त.
डेंपितः ।

डिप क्षेपे. To throw. तुदादि.

प. स. से. डिपति. डिपिता.
अडिपीत्. डिपः ।

डिप क्षेपे. To throw. दिवादि.

प. स. से. डिप्यति. डेपिता.
अडिपत्. डिप्यन् ।

डिप सङ्घाते. To amass. चुरादि.

आ. अक. से. डेपयते ।

डिम हिंसायाम्. To kill. सौ.

प. स. से. डेमति. डेमिता.
अडेमीत्. डिमः ।

डीङ् विहायसागतौ. To fly in

the sky डित्. भ्वादि. आ.
अक. से. डयते. डयिता.
अडयिष्ट ।

डीङ् विहायसागतौ. To fly in

the sky. डित्. दिवादि.
आ. अक. से. डीयते. डीयमानः.
उडीनः ।

ढ

ढुढि अन्वेषणे. To search. इ.

भ्वादि. प. स. से. ढुण्ढति.
अढुण्ढीत्. ढुण्ढिः. ढुढीति
केचित्. अढुण्ढीत् ।

ढौकृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.

आ. स. से. ढौकते. अढौकिष्ट.
अढुढौकत्-त ।

ण

णक्ष गतौ. To go. भ्वादि.

प. से. नक्षति. अनक्षीत्.
प्रणक्षन् ।

णख गतौ. To go. भ्वादि. प.

से. नखति. अनाखीत्. अनखीत् ।

णखि गतौ. To go. इ. भ्वादि.

प. स. से. नङ्खति. अनङ्खीत्.
प्रणङ्खितः ।

णट नृत्तौ. To dance. भ्वादि.

प. अक. से. नटति. अनाटीत्.
अनटीत्. घ. नटयति. नाटयम् ।

णद् अव्यक्ते शब्दे. To sound

inarticulately. भ्वादि. प.
अक. से. नदति. अनादीत्.
अनदीत्. प्रणादः ।

णद् भाषायाम्. To speak

चुरादि. उ. स. से. नादयति-ते.
अनीनदत्-त. नादयन् ।

णप गतौ. To go. भ्वादि. आ.
स. से. नपते. अनापीत्.
अनपीत्. नापितः ।

णभ हिंसायां अभावे च. To kill.
To make empty. भ्वादि.
आ. स. से. नभते. चु. अनभत्.
अनभिष्ट ।

णभ हिंसायाम्. To kill. दिवादि.
प. स. से. नभ्यति. अनभत्.
नभ्यन् ।

णभ हिंसायाम्. To kill. क्रयादि.
प. स. से. नभ्राति. अनाभीत्.
अनभीत्. नभः ।

णम प्रह्वत्वे शब्दे. To salute.
To bow. भ्वादि. प. स. अति.
नमति. नन्ता. अनंसीत्. प्रणामः.
घ. नमयति. नामयति. सन्न-
मयति ।

णय गतौ. To go. भ्वादि. आ.
स. से. नयते. नयिता. अनयिष्ट.
प्रणयः ।

णर्द शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. अक. से. नर्दति. नर्दिता.
अनर्दीत्. प्रणर्दः. परिणर्दनम् ।

णल गन्धे बन्धने च. To smell.
To bind. भ्वादि. प. स. से.
नलति. नलिता. अनालीत्.
परिणालः ।

णश अदर्शने. To disappear.
दिवादि. प. अक. से. प्रणश्यति.
नशिता. नंष्टा. पु. अनशत्. नाशः.
नश्यति ।

णस कौटिल्ये. To do harm.
भ्वादि. आ. अक. से. नसते.
नसिता. अनसिष्ट. प्रणसः* ।

णह बन्धने. To bind. To
tie. दिवादि. उभय. अति.
नहति-ते. नद्धा. अनात्सीत्.
अनद्ध. परिणाहः. उपानत् ।

णासृ शब्दे. To sound. ऋ.
भ्वादि. आ. से. नासते.
अनासिष्ट. णिच्. अननासत् ।
नासा ।

णिक्ष चुम्बने. To kiss. भ्वादि.
प. स. से. निक्षति. निक्षिता.
अनिक्षीत्. प्रणिक्षणम्-प्रनि-
क्षनम् ।

णिजि शुद्धौ. To wash. To
clean. To purify. इ.
अदादि. आ. स. से. प्रणिङ्क्ते.
निञ्जिता. अनिञ्जिष्ट. प्रणिञ्जितः ।

णिजिर् शौच पोषणयोः. To
clean oneself. To nour-
ish. इर. जुहोत्यादि. उभय.
अति. नेनेक्ति. नेनिके. नेक्ता.

अनिजत् . अनैक्षीत् . अनिक्तः.
(कर्म) निज्यते. (णिच्) नेजयति.
अनीनिजत् . निर्णेजकः ।

गिदिं कुत्सायाम् . To blame
इ. भ्वादि. ५. स. से. प्रणिन्दति.
निन्दिता. अनिन्दीत् . निन्दा.
प्रणिन्दनम्-प्रनिन्दनम् ।

गिट्ट कुत्सा सन्निकर्षयोः. To
blame. To be near.
ऋ. भ्वादि. उ. से. नेदति.
नेदते. अनेदीत् . अनेदिष्ट.
प्रणेदः ।

गिल गहने. To deepen तुदादि.
प. स. से. निलति. अनेलीत् .
प्रणेलितः ।

गिनि सेदने. भ्वादि. प. स. से.
निन्वति. अनिन्वीत् . प्रणिन्वितः ।

गिश समाधौ. To Meditate
भ्वादि. प. स. से. नेशति.
नेशिता. अनेशीत् . परिणेशः ।

गिषु सेके. To sprinkle उत् .
भ्वादि. प. स. से. नेषति.
अनेषीत् . प्रणेषिता. प्रणिष्टम् ।

गिसि चुम्बने. To kiss. इ.
अदादि. आ. स. से. प्रणिस्ते.
निंसिता. अनिसिष्ट. प्रणिसनम्-
प्रनिंसनम् ।

णीञ् प्रापणे. To lead. वित् .
भ्वादि. उभय. द्विकर्म. अनि.
नयति. नयते. प्रणयति-ते. नेता.
अनेषीत् . परिणयः ।

णीत्र स्थौल्ये. To make stout.
भ्वादि. प. अक. से. प्रणीवति.
नीविता. अनीवीत् . प्रणीवः ।

णु स्तुतौ. To praise. अदादि.
प. स. से. नौति नुतः नुवन्ति.
नौषि नुथः नुथ. नौमि
नुवः नुमः. नविता. अनावीत् .
प्रणुतिः ।

णुद प्रेरणे. To push. तुदादि.
उ. स. अनि. नुदति-ते. प्रणुदति-
ते. नोत्ता. अनौत्सीत् . अनुत्त.
नोदनम् . Push on. Drive
on. To incite.

णुद प्रेरणे. To incite. तुदादि.
प. स. अनि. नुदति. कर्त्रभि-
प्रायेऽपि क्रियाफले परस्मैपदार्थः
पुनः पाठः ।

णू स्तवने. To praise. तुदादि.
प. स. से. नुवति. कु. नुविता.
अनुवीत् . परिणूतः ।

णेट्ट कुत्सा सन्निकर्षयोः. To
censure. To bring near.
ऋ. भ्वादि. उ. से. नेदति-ते.
प्रणेदति-ते. अनेदीत् . अनेदिष्ट ।

गेषु गतौ. To go. To move.
 ऋ. भ्वादि. आ. से. नेषते.
 प्रणेषते. अनेषिष्ट. परिणेषितः ।
 त

तक, तक्क हसने. To laugh.
 भ्वादि. प. अक. से. तकति.
 तकति. तकिता. तक्किता.
 अताकीत्. अतकीत्. तकनम्.
 तकनम् ।

तकि कृच्छ्रजीवने गतौ] च. To
 live in distress. To go. इ.
 भ्वादि. प. अक. से. तङ्कति.
 तङ्किता. अतङ्कीत्. आतङ्कः=
 disease, pain, fright.

तक्ष त्वचने. To cut off. To
 chop. To slice. भ्वादि. प.
 से. तक्षति. तक्षिता. अतक्षीत्.
 तक्षा. तक्षकः ।

तक्षू तनूकरणे. To make thin.
 ऊ. भ्वादि. प. वे. तक्ष्णोति.
 तक्षति. तक्षिता. तष्टा. अतक्षन्.
 अताक्षीत् ।

तगि गतौ. To go. To move.
 भ्वादि. प. स. से. तङ्गति.
 तङ्गिता. अतङ्गीत्. तङ्गनम् ।

तधि भूषणे. To Adorn इ.
 चुरादि. उ. स. से. तङ्घयति-ते.
 अतङ्घन् त. तङ्घा ।

तञ्चु गतौ. To go. उन्
 भ्वादि. प. स. से. तञ्चति.
 अतञ्चीत्. तञ्चिता. आतञ्चनम् ।

तञ्जू, तञ्जू सङ्कोचने. To
 contract. To shrink. ऊ.
 रुधादि. प. स. वे. तनक्ति.
 तञ्चिता. तञ्चिता. अतञ्शीत्.
 अतञ्चीत्. अतञ्जीत् ।

तट उच्छ्राये. To groan. To
 rise. To be raised or
 elevated. भ्वादि. प. स. से.
 तटति. अताटीत्. अतटीत्.
 तटः ।

तट आघाते. To beat. To
 strike. चुरादि. उ. स. से.
 ताटयति-ते. अतीतटन्-त.
 ताटका ।

तड आघाते. To beat. To
 strike. चुरादि. उ. से. ताडयति.
 ताडयते. अतीतडन्-त. ताडितः.
 ताडनम् ।

तडि भाषार्थे. To speak. इ. वा
 चुरादि. उ. स. से. तण्डयति-ते.
 अततण्डन् त. तण्डकः. वितण्डा ।

तडि ताडने. To strike. इ.
 भ्वादि. आ. स. से. तण्डते.
 अतण्डिष्ट. तण्डुलः ।

तत्रि कुटुम्बधारणे. To rule. To govern. To support as a family. इ. वा चुरादि. आ. से. तन्त्रयते. अततन्त्रत. तन्त्रम् ।

तद्रि मोहे. To be tired. To be fatigued. इ. सौ. प. अक. से. तन्द्रति. अतन्द्रीत्. तन्द्राळुः. Tired. Sleepy.

तन्तस् दुःखे. To grieve कं. प. स. तन्तस्यति ।

तनु विस्तारे. To stretch. To extend. To lengthen. To spread. उन्. तनादि. उ. स. से. तनोति. तनुते. अतानीत्. अतत. अतनिष्ट. तनुः. तन्वन्. ततान. तेने. तनितम्. तत. तन्यते or तायते. Desiderative. तितंसति. तितांसति. तितनिषति ।

तनु श्रद्धोपकरणयोः. To place confidence in. To help. To assist. To aid. उन्. वा चुरादि. उ. स. से. तानयति-ते. अतीतनन्-त. उपसर्गाच्च दैर्घ्ये. वितानयति-ते. पक्षे भ्वादि. प. तनति. अतानीत्. अतनीत्. तानः. तातः. तन्दुः ।

तप सन्तापे. To be hot. To give out heat. To hurt. भ्वादि. प. स. अग्नि. तपति. तप्ता. तप्स्यति. अताप्सीत्. तपः. तपनः ।

तप ऐश्वर्ये. To shine. वा दिवादि. आ. अक. अग्नि. तप्यते. तप्तासे. अतप्त. तपनीयम्. पक्षे भ्वादि. तपतीत्यादि ।

तप दाहे. To heat. वा चुरादि. उ. से. तापयति-ते. अतीतपन्-त. पक्षे तपति ।

तवि, तवि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. तम्बति. तन्वति. अतम्बीत्. अतन्वीत्. तम्बितः ।

तमु काङ्क्षायाम्. To wish. To desire. उन्. दिवादि. प. स. से. ताम्यति. तमिता. अतमत् ।

तय गतौ. To go. भ्वादि. आ. स. से. तयते. तयिता. अतयिष्ट. तयनम् ।

तरण गतौ. To go. कं. प. स. से. तरण्यति. तरणिः ।

तर्क भाषार्थे. To suppose. To guess. चुरादि. उ. स. से. तर्कयति-ते. अततर्कन्-त. तर्कितः. तर्कः ।

तर्ज भर्त्सने. To threaten. To blame. भ्वादि. प. स. से. तर्जति. तर्जिता. अतर्जित्. तर्जनम् ।

तर्ज तर्जने. To threaten. चुरादि. आ. स. से. तर्जयते. अतर्जत. तर्जयमानः. तर्जनी ।

तर्द हिंसायाम्. To kill. भ्वादि. प. स. से. तर्दति. तर्दिता. अतर्दीत्. तर्दनम् ।

तर्व गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. तर्वति. ततर्व. तर्विता. अतर्वीत्. तर्वणम् ।

तल प्रतिष्ठायाम्. To fix. To establish. चुरादि. उ. स. से. तालयति-ते. अतीतलत्-त ।

तसि अलङ्कारे. To use as earning. इ. वा चुरादि. उ. स. से. अवतंसयति-ते. अवा-ततंसत्-त. पक्षे भ्वादि. पर. अवतंसति. अवातंसीत्. अवतंसः. अवतंसितः ।

तसु उपक्षये. To decay. To perish. उन्. दिवादि. प. स. से. तस्यति. तसिता. अतसन्. तस्तः ।

तायृ सन्तानपालनयोः. To create. To protect. ऋ.

भ्वादि. आ. तायते. अतायि. अतायिष्ठ ।

तिक आस्कन्दने गतौ च. To attack. To go. स्वादि. प. स. से. तिक्नोति. तेकिता. अतेकीत् ।

तिकृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि. आ. से. तेकते. अतेकिष्ठ. णिचि अतितेकत्-त. तेकनम् ।

तिग (तिघ) गतौ आस्कन्दने च. To go. To attack. स्वादि. प. स. से. तिग्नेति. तिग्नोति. तेगिता. अतेगीत् ।

तिज क्षमायाम्. To suffer patiently (or) with courage. To bear. भ्वादि. स्वार्थे सन्. तितिक्षते. अतितिक्षिष्ठ. तितिक्षा ।

तिज निशाने. To sharpen. To stir up. To excite. चुरादि. उ. स. से. तेजयति-ते. अतीतिजत्-त. तेजः. तेजनम्. तेजित ।

तिष्ठ क्षरणे. To sprinkle. To distil. To leak. ऋ. भ्वादि. आ. अक. अनि. तेपते. तेप्ता. आतिप्त. तिप्तः ।

तिम आर्द्रभावे. To make wet.
दिवादि. पर. से. तिभ्यति. तेमिता.
अतेमीत्. तेमनम्. (तेमति
इति भ्वाद्दौ इति केचित्) ।

तिरस् अन्तर्धौ. To disap-
pear. कं. प. से. तिरस्यति ।

तिल गतौ. To go. To move.
भ्वादि. प. स. से. तेलति. !
तेल्लिता. अतेलीत्. तेलितः ।

तिल स्नेहने. To anoint. To
smear with oil. तुदादि.
प. स. से. तिलति. अतेलीत् ।

तिल स्नेहे. To smear with
oil. चुरादि. उ. स. से.
तेलयति-ते. अतीतिलन्-त. तिलः ।

तिल्ल गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. तिल्लति. तिल्लिता.
अतिल्लीत्. तिल्लः ।

तीकृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
आ. स. से. तीकृते. तीकिता.
अतीकिष्ट. अतीतिकृत्. अती-
तिकृत ।

तीम आर्द्रभावे. To be wet.
दिवादि. प. स. से. तीभ्यति.
तीमिता. अतीमीत्. तीभ्यन् ।

तीर कर्मसमाप्तौ. To finish.
To settle. To adjust.
अ. चुरादि. उ. अक. से.
तीरयति-ते. अतीतिरत्-त. तीरम् ।

तीव्र स्थौल्ये. To be fat. To
be strong or large. भ्वादि.
प. अक. से. तीवति. तीविता.
अतीवीत्. तीव्रम् ।

तु गति वृद्धि हिंसासु. To go.
To increase. To hurt.
सौ. अदादि. प. स. अग्नि. तौति.
तवीति. तोता. अतौषीत् ।

तुज हिंसायाम्. To hurt. To
injure. भ्वादि. प. से. तोजति.
तुतोज. तोजिता. अतोजीत् ।

तुजि पालने. To protect. इ.
भ्वादि. प. स. से. तुञ्जति.
अतुञ्जीत् ।

तुजि हिंसा बलादान निकेतनेषु.
To hurt. To push. To
incite. To give. इ. वा
चुरादि. *उ. स. से. तुञ्जयति-ते.
अतुञ्जन्-त. तुजेति केचित्.
तोञ्जयति-ते. पक्षे भ्वादि. पर.
तुञ्जति. अतुञ्जीत्. तुञ्जनम्.
तुङ्गः ।

तुजि भाषार्थे. To suppose.

To guess. चुरादि. उ. स.

से. तुञ्जयति-ते. अतुञ्जत्-त ।

तुट कलहकर्मणि. To dispute.

To quarrel. To hurt.

तुदादि. प. अक. से. तुटति.

तुटिता. अतुटीत्. तुटः ।

तुड तोडने. To split. To

break. तुदादि. प. स. से.

तुडति. तुडिता. अतुडीत्.

तुडनम् ।

तुडि तोडने. To injure. To

bring near. To push.

इ. भ्वादि. आ. स. से. तुण्डते.

अतुण्डिष्ट. तुण्डम्. तुण्डिः ।

तुडृ तोडने. To injure. ऋ.

भ्वादि. प. से. तोडति. अतोडीत्.

णिच्. अतुतोडत्-त ।

तुडु अनादरे. To disregard.

भ्वादि. प. स. से. तुडुति.

अतुडुीत्. तुडुितः. तुडुनम् ।

तुण कौटिल्ये. To curve. To

deceive. तुदादि. प. अक. से.

तुणति. तोणिता. अतोणीत्.

तुणिः ।

तुत्थ आवरणे. To cover. To

screen. अ. चुरादि. उ. स.

से. तुत्थयति-ते. अतुत्थत्.

अतुत्थत्. तुत्थः ।

तुद व्यथने. To strike. To

wound. To hurt. To

pain. To vex. तुदादि.

उभय. स. अनि. तुदन्ति तुदतः

तुदन्ति. तुदते तुदेते तुदन्ते. तोच्चा

तोत्तारौ तोत्तारः. अतौत्सौत्.

अतुत्त. तोदः. अतुदत्. तुदतु.

तुदेत्. अतुदत. तुदताम्. तुतेद.

विधुन्तुदः. अरुन्तुदः ।

तुप (फ) हिंसायाम्. To hurt.

भ्वादि. प. स. से. तोप (फ)-

ति. अतोपी (फी) त् ।

तुप (तुफ) हिंसायाम्. To hurt.

To kill. तुदादि. प. स. से. तुप

(फ) ति. अतोपी-(फी) त् ।

तुबि अर्दने. To distress. इ.

भ्वादि. प. स. से. तुम्बति.

अतुम्बीत् ।

तुबि अदर्शने अर्दने च. To

disappear. To trouble. इ.

वा चुरादि. उ. स. से. तुम्बयति-

ते. अतुतुम्बत्-त. पक्षे तुम्बती-

त्यादि ।

तुभ हिंसायाम्. To hurt. To

kill. भ्वादि. आ. स. से. तोभते.

अतुभत. अतोभिष्ट. तोभनम् ।

तुभ हिंसायाम्. To दिवादि.
क्रयादि. प. स. से. तुभ्यति.
तुभ्राति. अतोभीत् ।

तुम्प हिंसायाम्. To injure. To
hurt. भ्वादि. (तुदादि also)
प. स. से. तुम्पति. अतुम्पीत्.
तुम्पितः. तुपित्वा ।

तुम्फ हिंसायाम्. To injure.
To hurt. भ्वादि. (तुदादि
also) प. स. से. तुम्फति.
अतुम्फीत्. तुम्फः ।

तुर त्वरणे. To hurry. To
hasten. जुहोत्यादि. प. अक.
से. तुतोर्ति. तोरिता. अतोरीत्.
तुरम्. तुरगः ।

तुरण त्वरायाम्. To hurry.
कण्डूादि. तुरण्यति ।

तुर्वा हिंसायाम्. To hurt, ई.
भ्वादि. प. स. से. तूर्वति.
तूर्विता. अतूर्वीन्. तूर्वणम् ।

तुल उन्माने. To weigh. To
weigh in the mind. To
raise. To lift up. चुरादि.
उ. स. से. तोलयति-ते.
अतूतुलत्-त. पक्षे तोलति.
तुल्य ।

तुष तुष्टौ. To be pleased.
दिवादि. प. अक. अनि. तुष्यति.
तोष्टा. अतुषत्. तुष्यन्. तोषः.
तुष्टिः. casual तोषयति-ते.
To please. To satisfy.

तुस शब्दे. To sound. भ्वादि.
पर. से. तोसति. अतोसीत्.
तुसितम्. तोसितम् ।

तुहिर अर्द्धने. To trouble. इर्.
भ्वादि. प. स. से. तोहति.
अतुहत्. अतोहीत् ।

तूडू तोडने. To split. To
break. ऋ. भ्वादि. प. से.
तूडति. अतूडीत्. अतूतुडन्.
अतूतूडन् ।

तूण पूरणे. To fill. To fill up.
चुरादि. आ. स. से. तूणयते.
अतूतुणत. तूणः ।

तूरी गतिस्वरण हिंसनयोः. To go
quickly. To kill. To hurt.
ई. दिवादि. आ. स. से. तूर्यते.
अतूरिष्ट. तूर्णः ।

तूल निष्कर्षे. To ascertain
the quantity. To weigh.
To measure. To drive
out. भ्वादि. प. स. से. तूलति.
तूलिता. अतूलीत्. तूलः ।

तूष तुष्टौ. To be pleased.
भ्वादि. प. स. से. तूषति.
अतूषीत्. तूष्णीम् ।

तृक्ष गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. तृक्षति. तृक्षिता.
अतृक्षीत्. ताक्ष्यः ।

तृणु अदने. To eat grass. उन्.
तनादि. उ. स. से. तृणोति.
तर्णोति. तृणुते. तर्णुते. तर्णिता.
अतर्णीत्-त. अतृत्. अतर्णिष्ट.
कर्मणि तृण्यते. तर्णित्वा. तृण्टा.
तृणम् ।

(उ) तृदिर् अर्दने. To kill. To
disregard. उन्. इर्. रुधादि.
उ. स. से. तृणति. तृन्ते.
अतृदत्. अतर्दीत्. अतर्दिष्ट.
तर्दित्वा. तृत्वा. प्रतर्दनः ।

तृप प्रीणने. To be pleased.
To please. To satisfy.
दिवादि. प. स. तृप्यति.
अताप्सीत्. अत्राप्सीत्. अतर्पीत्.
अतृपत्. तृप्तिः. तर्पणम् ।

तृप वृप्तौ. सन्दीपने इत्येके. To
please. To light up. वा
चुरादि. उ. से. तर्पयति. तर्पयते.
अतीवृपत्. अततर्पत् ।

तृप प्रीणने. To be pleased or
contented. स्वादि. प. स. से.
वृप्नोति. अतर्पीत्. तर्पिता. तर्पकः ।

तृप (फ) वृप्तौ. To be
pleased. To become
satisfied. तुदादि. प. स. से.
तृपति. तृफति. अतर्पीत्.
अतर्फीत्. तृपन् ।

तृप सन्दीपने. To light up.
वा चुरादि. उ. स. से. तर्पयति-ते.
पक्षे तर्पति ।

तृम्प (म्फ) वृप्तौ. To satisfy.
तुदादि. प. स. से. तृम्पति.
तृम्फति. तृप्यात्. अतृम्पीत् ।

(त्रि) तृषा पिपासायाम्. To be
thirsty. To wish. To wish
excessively. To be eager
or greedy. वीन्. आत्.
दिवादि. प. स. से. तृष्यति.
तर्षिता. अतृषत्. णिच्. तर्षयति.
अतीवृषत्. अततर्षत्. तृट्.
तृषितः. तृष्णा. तृषित्वा. तर्षित्वा ।

तृह हिंसायाम्. To kill. To
hurt. रुधादि. प. स. से.
तृणेढि. अतृणेद्. अतीवृहत्.
अततर्हत्. तर्हितः ।

वृह हिंसायाम्. To kill. To hurt. ऊ. तुदादि. प. स. से. वृहति. तर्हिता. तर्हा. अतर्हीत्. अवृक्षत्. तर्हित्वा. वृद्धा. वृढः ।

वृह हिंसने. To kill. To hurt. ऊ. तुदादि. प. वे. वृहति. अतृहीत्. अताङ्गीत् ।

त् पृवनतरणयोः. To cross over. To cross. To get over. To go to the end of. To fulfil. To deliver. To liberate from. To carry over. भ्वादि. प. स. से. तरति. तरिता. तरीता. अतारीत्. तरिष्यति. तरीष्यति. तीर्णः. तीर्णवान् ।

तेज पालने. To guard. To protect. To defend. भ्वादि. प. स. से. तेजति. तेजिता. अतेजीत्. तेजनम् ।

तेपृ क्षरणे कम्पने च. To sprinkle. To ooze. To shake. ऋ. भ्वादि. आ. अक. से. तेपते. अतेपिष्ट. णिचि तेपयति. अतितेपत्-त. तेपितः ।

तेवृ देवने. To weep. To lament. ऋ. भ्वादि. आ.

अक. से. तेवते. अतेविष्ट. णिचि अतितेवत्. तेविता तेवितारौ तेवितारः. तेवकः ।

तोडृ अनादरे. To disrespect. ऋ. भ्वादि. प. स. से. तोडति. अतोडीत्. अतुतोडत्-त ।

त्यज हानौ. To leave (in all senses). To let go. To give up. To resign. To get rid of. To expel. भ्वादि. पर. अति. त्यजति. त्यक्त्वा. अत्याक्षीत्. त्यागः. त्यक्तम् ।

त्रकि गतौ. To go. इ. भ्वादि. आ. से. त्रङ्कते. अत्रङ्किष्ट ।

त्रख गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. त्रखति. त्रखिता. अत्राखीत्. अत्रखीत्. त्रखितः ।

त्रखि (गि) गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. त्रङ्कति. त्रङ्कति. अत्रङ्कीत्. त्रङ्कितः ।

त्रदि चेष्टायाम्. To act. To perform some functions. To be active. इ. भ्वादि. प. अक. से. त्रन्दति. तत्रन्द. अतन्द्रीत्. त्रन्दितः ।

त्रपूष् लज्जायाम् . To be
ashamed. षित् . ऊ. भ्वादि.
आं. अक. वे. त्रपते. घ.
त्रपयति. त्रपा ।

त्रस धारणे ग्रहणे वारणे च. To
take. To prevent. To
hold. चुरादि. उ. से. त्रासयति-
ते. अतित्रसत्-त. त्रसितः ।

त्रसि भाषार्थे. To speak. To
shine. इ. वा चुरादि. उ. स.
से. त्रंसयति-ते. अतत्रंसत्-त.
पक्षे भ्वादि. त्रंसति त्रंसतः
त्रंसन्ति ।

त्रसी उद्वेगे. To quake. To
shake. To start with fear.
ई. दिवादि. प. अक. से.
त्रस्यति. त्रसति. अत्रासीत् .
अत्रसीत् . त्रसत्रः (Terrified.
Alarmed). त्रासः ।

त्रुट च्छेदे. To break. To
split. दिवादि. तुदादि च. प.
स. से. त्रुटयति. त्रुटति. त्रुटिता.
अत्रुटीत् . त्रुटितः. Broken.
Divided.

त्रुट च्छेदने. To cut. To
split. चुरादि. आ. स. से.
त्रोटयते. अतुत्रुटत. त्रोटकः ।

त्रुप त्रुफ त्रुम्प त्रुम्फ हिंसा-
याम् . To kill. To hurt.
भ्वादि. पर. त्रोपति. त्रोफति.
त्रुम्पति. त्रुम्फति ।

त्रैड् पालने. To protect. To
save from. डित् . भ्वादि.
आ. अनि. त्रायते. त्राता.
अत्रास्त. त्राणम् ।

त्रौकृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
आ. स. से. त्रौकृते. अत्रौकिष्ट.
णिच् . अतुत्रौकृत् ।

त्वक्षू तनूकरणे. To make thin.
ऊ. भ्वादि. पर. वे. त्वक्षति.
त्वष्टा. त्वक्षिता ।

त्वग्नि गति कम्पनयोः. To go.
To tremble. इ. भ्वादि. प.
स. से. त्वङ्गति. अत्वङ्गीत् .
त्वङ्गितः ।

त्वच संवरणे. To cover. तुदादि.
प. स. से. त्वचति. अत्वाचीत् .
अत्वचीत् . त्वक् . त्वचनम् ।

त्वञ्चु गतौ. To go. उत् .
भ्वादि. प. स. से. त्वञ्चति.
अत्वञ्चीत् . त्वञ्चित्वा. त्वक्त्वा.
त्वक्तः ।

(ञि)त्वरा संभ्रमे. To hurry.
Make haste. वीत्. आत्.
भ्वादि. आ. अक. से. त्वरते.
अत्वरिष्ट. घ. त्वरयति. अत-
त्वरत्. त्वरा. तूर्णः. त्वरितः ।

त्विष दीप्तौ. To shine. भ्वादि.
उ. अक. अनि. त्वेषति. त्वेषते.
अत्विक्षत्-त. त्वेषा. त्विद् ।

त्सर च्छद्मगतौ. To go or
approach gently. To
crawl. भ्वादि. पर. से. त्सरति.
तत्सार. त्सरिता. अत्सारीत्.
त्सरुः ।

थ

थुड संवरणे. To cover. To
hide. तुदादि. पर. सक. से.
थुडति. थुडिता. अथुडीत्.
थुडितः ।

थुर्वी हिंसायाम्. To hurt.
भ्वादि. प. स. से. थूर्वति.
अथूर्वात्. थूर्तः ।

द

दक्ष वृद्धौ शीघ्रार्थं च. To go.
To do or act quickly.
भ्वादि. आ. अक. से. दक्षते.
अदक्षिष्ट. दक्षः. दक्षिणः ।

दक्ष गति हिंसनयोः. To go.
To hurt. To kill. भ्वादि.
आ. स. से. दक्षते. अदक्षिष्ट ।

दध घातने पालने च. To kill.
To protect. वै. स्वादि. प.
स. से. दधोति. अदाघीत्.
अदघीत्. दाघः ।

दधि त्यागे. To abandon. To
leave. इ. भ्वादि. प. स. से.
दंघति. दंघिता. अदंघीत्. दंघः ।

दण्ड दण्डनिपातने. To punish.
To fine. अ. चुरादि. उ. स.
से. दण्डयति-ते. अददण्डत्-त.
दण्डः ।

दद दाने. To give. To offer.
To present. भ्वादि. आ.
स. से. ददते. दददे. ददितासे.
अददिष्ट. ददनम् ।

दध धारणे. To hold. To
have. To possess. भ्वादि.
आ. स. से. दधते. दधितासे.
अदधिष्ट. दधनम्. दधि ।

दभ प्रेरणे. To impel. To
propel. To drive on-
ward. अ. चुरादि. उ. से.
दभयति-ते. अददभत्-त ।

दभि प्रेरणे. (दा) To impel. To propel. To drive onward. इ. चुरादि. उ. स. से. दम्भयति-ते. अददम्भत्-त. दम्भितः ।

दम्भु दम्भने. To injure. To cheat. To deceive. नोपधः. उत्. स्वादि. प. अक. से. दम्भोति. अदम्भीत्. दम्भः ।

दमु उपशमे. To be tamed. To be calm. To tame. To conquer. उत्. दिवादि. प. से. दाम्यति. दमिता. अदमत्. दान्तः ।

दय दान गति रक्षण हिंसादानेषु. To feel pity for. To sympathise with. To love. To protect. To go. To divide or allot. To hurt. भ्वादि. आ. स. से. दयते. दयाञ्चक्रे. अदयिष्ट. दयालुः ।

दरिद्रा दुर्गतौ. To be poor or needy. To be in distress. अदादि. प. अक. से. दरिद्राति. दरिद्रिता. दरिद्रः ।

दल विशरणे. To burst. To open. To split. भ्वादि. प. स. से. दलति. अदालीत्. दलिता. दलम्. विदलनम् ।

दल विदारणे. To break. To split. To cut. To cause to burst. दालयति. दालयते. अदीदलत्. अदीदलत. दळितः ।

द्वि व्रजे. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. दन्वति. अदन्वीत्. दन्वितः ।

दंश दशने. To bite. भ्वादि. प. स. अनि. दशति. ददंश. दंश्रा. अदांक्षीत्. दंश्रा. दष्टः ।

दशि दंशने. To bite. इ. वा चुरादि. आ. स. से. दंशयते. अददंशत. दंशितः ।

दशि भाषार्थे. To speak. इ. वा चुरादि. उ. स. से. दंशयति-ते ।

दसि दंशन दर्शनयोः. To bite. To see. वा चुरादि. आ. स. से. दंसयते. अददंसत. दसेत्येके. दासयते. अदीदसत ।

दसि भाषार्थे. To speak. इ. वा चुरादि. उ. स. से. दंसयति-ते. अददंसत्-त. दंसितः ।

दसु उपक्षये. To decay. To perish. उत्. दिवादि. प. स. से. दस्यति दस्यतः दस्यन्ति. अदसत्. दसित्वा. दस्त्वा. दासः ।

दह भस्मीकरणे. To burn. To scorch. भ्वादि. पर. अति. दहति. दग्धा. अधाक्षीत्. दहनः. दग्धः ।

दहि दाहे दीप्तौ च. To burn. To shine. इ. चुरादि. उ. स. से. दंहयति-ते. अददंहन्-त ।

(डु) **दाञ्** दाने. To give. वित्. ड्वित्. जुहोत्यादि. उभ. अनि. ददाति. दत्ते. दाता ।

दाण् दाने. To give. णित्. भ्वादि. प. स. अनि. यच्छति. दाता. दास्यति. अदात्. दत्तम् ।

दान आर्जवे. To be straight forward. To cut. भ्वादि. उभयपदी. से. दीदांसति-ते. अदीदांसीत्. अदीदांसिष्ट. खण्डनार्थं दानयति-ते. दानयन् ।

दाप् लवने. To cut. पित्. अदादि. प. स. अनि. दाति. दातः. अदासीत्. दातः. दात्रम् ।

दामृ दाने. To give. ऋ. चुरादि. आ. स. से. दामयते. अददामत्. दामा ।

दायृ दाने. To give. To present. ऋ. भ्वादि. आ. से. दायते. अदायिष्ट. अददायत्. दायः ।

दाशृ हिंसायाम्. To kill. To hurt. ऋ. वै. स्वादि. प. स. से. दाशनोति. अदाशीत्. दाशः. पुरोडाशः ।

दाशृ दाने. To give. ऋ. चुरादि. उ. स. से. दाशयति-ते. अददाशन्-त. दाशितः ।

दासृ दाने. To give. ऋ. भ्वादि. उ. स. से. दासति-ते. अदासीत्. अदासिष्ट ।

दिभि(दिपि) प्रेरणे. To order. To direct. इ. (आ) चुरादि. उ. स. से. दिम्भयति. दिम्भयते. अदिदिम्भन्-त. दिम्भः. पक्षे दिम्पयते इत्यादि (आत्मने) रूपाणि ।

दिवु मर्दने. To suffer pain. वा चुरादि. उ. स. से. देवयति-ते. अदीदिवत्-त. देवितः. पक्षे देवतीत्यादि ।

दिवि प्रीणने. To please. इ.
भ्वादि. प. स. से. दिन्वति.
दिन्विता. अदिन्वीत्. दिन्वनम् ।

दिवु क्रीडा विजिगीषा व्यवहार
द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कान्ति
गतिषु. To gamble. To
shine. To praise. To
play. To be glad. To be
mad or drunk. To be
sleepy. To go etc. उन्.
दिवादि. पर. अक. and सक. से.
दीव्यति. देवित्वा. द्यूत्वा. द्यूतं.
देवः ।

दिवु परिकूजने. To lament.
To suffer pain. उन्.
चुरादि. आ. स. से. देवयते.
अदिदेवत ।

दिश अतिसर्जने. To point
out. To show. तुदादि.
उभय. अनि. दिशति-ते. देष्टा.
अदिक्षत्-त. दिष्टम्. देशः ।

दिह उपचये. To smear. To
plaster. To spread over.
To soil. To pollute. To
increase. अदादि. उ. स.
अनि. देग्धि. दिग्धे. अदिग्ध.
अदिक्षत्-त. देहः ।

दीङ् क्षये. To perish. To
waste. डित्. दिवादि. आ.
अनि. दीयते. अदास्त. दीनः ।

दीक्ष मौण्डयेज्योपनयनियमत्रता-
देशेषु. To prepare oneself
for the performance of a
sacred rite. To dedicate
oneself to. To practise
self restraint. To shave
one's head, to be shaved.
भ्वादि. आ. से. दीक्षते. दीक्षा ।

दीधीङ् दीप्ति देवनयोः. To
shine. To appear. डित्.
वै. अदादि. आत्मने. अक. से.
दीधीते. दीधिता. अदिधीष्ट.
दीधितिः ।

दीपी दीप्तौ. To shine. To
blaze. ई. दिवादि. आ. अक.
से. दीप्यते. दीपिता. अदीपि.
अदीपिष्ट. दीप्तः. दीपः ।

दु गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. अनि. दवति. दोता.
अदौषीत्. दवः. दावः. दुतः ।

(दु) दु उपतापे. To burn. To
pain. To distress. डित्.
स्वादि. प. स. अनि. दुनोति
दुनः or दूनः. कर्म. दूयते.
दवथुः ।

दुःख तत्क्रियायाम्. To pain.
To distress. अ. चुरादि.
उ. स. से. दुःख्यति-ते ।

दुःख तत्क्रियायाम्. To sorrow.
कं. प. से. दुःख्यति ।

दुर्वी हिंसायाम्. To kill. To
hurt ईन्. भ्वादि. प. स. से.
दूर्वति. अदूर्वति. दूर्तः ।

दुल उल्क्षेपे. To throw up.
To shake to and fro.
चुरादि. उ. स. से. दोलयति.
दोलयते. अदृदुलत्. अदृदुलत.
दुलिः. दोला ।

दुष वैकृत्ये. To be bad. To
be unchaste or faithless.
To corrupt the morals.
दिवादि. प. अक. अनि. दुष्यति.
दोष्टा. दोक्ष्यति. अदुषत्. कर्म
दुष्यते. अदोषि. कृ. दुष्यम्.
दूषणम्. दुष्टः. दोषः ।

दुह प्रपूरणे. To milk out.
To extract. अदादि. उभय.
द्विकर्मक. अनिद्. गां दोग्धि
दुग्धे वा पयो गोपः. दोग्धा.
धोक्ष्यति. अधुक्षत्-त. अदुग्ध.
णिचि दोहयति-ते. सन् दुधुक्षति-

ते. कर्म दुह्यते. दुग्धम्. दोग्धि.
दुग्धे. दुदोह. दुदुहे. दोग्धुम् ।
दुहिर अर्दने. To hurt. To
pain. To distress. इर्.
भ्वादि. प. स. से. दोहति.
अदुहत्. अदोहीत्. दुहित ।

दूङ् परितापे. To suffer pain.
To be sorry. ङित्. दिवादि.
आ. अक. से. दूयते. दुदुवे.
दविता. अदविष्ट. णिच्.
दावयति-ते. अदूदवत्. अदूदवत.
कर्म दूयते. अदावि. सन्नन्त.
दुदूषते. कृ. दूनः. दूतिः ।

दृ हिंसायाम्. To kill. To
hurt. स्वादि. प. स. अनि.
दृणोति. दर्ता. अदर्षात्. दरः.
विदारकः ।

दृङ् आदरे. To respect. To
honour. ङित्. तुदादि. आ.
स. अनि. (आङ्पूर्वः प्रायेण)
आद्रियते. आद्रे. आदर्ता.
आहत. णिच् आदारयति.
आदारयते. अदीदरत्-त. सन्नन्त.
आदिदरिषते. कर्म आद्रियते.
आदारि. आहत्य. आहतः ।

दृप हर्षमोहनयोः. To be
greatly delighted. To

be mad or foolish. दिवादि.
प. अक. वे. हृप्यति. दर्पिता.
द्रप्ता. द्रप्ता. अहृपत्. अदर्पीत्.
अद्रापसीत्. अदाप्सीत्. णिच्
दर्पयति-ते. अदीहृपत्-त. अद-
दर्पत्-त. दर्पः. हृप्तः ।

हृप (फ) उत्क्लेशे. To pain.
तुदादि. प. स. से. हृपति.
दर्पिता. अदर्पीत्. कर्मणि हृप्यते.
अदर्पि. द्वितीयान्तपक्षे हृफती-
त्यादि ।

हृप सन्दीपने. To light. To
inflamm. वाचुरादि. उ. स. से.
दर्पयति-ते. अदीहृपत्. अददर्पत्.
अददर्पत्. पक्षे दर्पति. अदर्पीत्.
(हृपतीति केचित्) ।

हृफ (हृम्फ) उत्क्लेशे. To hurt.
To torture. तुदादि. प. स.
से. हृफति. अहृफीत्. हृफिता.
संयुक्तान्तपाठे हृम्फतीत्यादि ।

हृभ सन्दर्भे. To arrange. वा
चुरादि. दर्भयति-ते. पक्षे
दर्भतीत्यादि ।

हृभी भये. To fear. ई. वा
चुरादि. उ. स. से. दर्भयति-ते.
अदीहृभत्. अददर्भत्-त. पक्षे
भ्वादि. दर्भति. अदर्भीत्. दर्भः.
हृब्धः ।

हृभी ग्रन्थे. To tie. To
string together. ई. तुदादि.
प. स. से. हृभति. दर्भिता.
अदर्भीत् ।

हृशिर् प्रेक्षणे. To see. इर्.
भ्वादि. प. स. अ. पश्यति.
अपश्यत्. पश्यतु. पश्येत्.
अदर्शत्. अद्राक्षीत्. द्रष्टा.
द्रक्ष्यति. णिच्. दर्शयति-ते.
अददर्शत्. अदीहृशत्-त. सन्नते
दिहृक्षते. कर्मणि हृश्यते. अदर्शि.
हृष्टम्. हृष्टिः. हृष्ट्वा. प्रहृश्य-
आदर्शः ।

हृह वृद्धौ. To grow. भ्वादि.
प. अ. से. दर्हति. अदर्हीत्.
तः. हृहः ।

हृहि वृद्धौ. To grow. इ.
भ्वादि. प. अ. से. हृंहति.
दहंह. अहंहीत्. हंहितः ।

हृ भये. To fear. भ्वादि. प.
अ. से. दरति. अदारीत्. घ.
दरयति. अददरत्. दीर्णः ।

हृ चिदारणे. To split. ऋधादि.
प. स. से. हृणाति. ददार-
दद्रतुः-ददरतुः. दरिता-दरीता.
अदारीत्. कर्मणि दीर्यते. अदारिः.
विदीर्णः ।

देङ् रक्षणे. To protect.
ङित्. भ्वादि. आ. स. अ.
दयते. दिग्ये. दाता. अदित.
णिच् दापयति-ते. सन् दित्सते.
कर्मणि दीयते. अदायि. दत्तः ।

देवृ देवने. To sport. To
lament. भ्वादि. आ. अक.
से. देवते अदेविष्ट. देवितः.
ऋ. अदिदेवत् ।

दैप् शोधने. To clean. पित्.
भ्वादि. प. स. अनि. दायति.
ददौ. दाता. अदासीत्. कर्मणि
दायते. अदायि. दातः. अवदातः ।

दो अवखण्डने. To cut. To
devide. दिवादि. प. अ.
द्यति द्यतः द्यन्ति. ददौ. दाता.
अदात्. दानम्. दात्रम् ।

द्यु अभिगमने. To advance
towards. To attack.
अदादि. प. अ. द्यौति. द्योता.
अद्यौषीत्. कर्मणि द्युयते ।

द्युत दीप्तौ. To shine. भ्वादि.
आ. अ. से. द्योतते. दिद्युते.
अद्युतत्. अद्योतिष्ट. कर्मणि
द्युत्यते. णिच् द्योत्यते, द्युतिः.
व्योतिः ।

द्यै न्यकरणे. To disfigure.
भ्वादि. प. स. अ. द्यायति.
द्याता. अद्यासीत्. द्यातः ।

द्रम गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. द्रमति. द्रमिता. अद्रमीत्.
द्रम्मः (मानभेदः) ।

द्रवस् परिताप-परिचरणयोः. To
grieve. To serve. कं. स.
से. द्रवस्यति ।

द्रा कुत्सायाम्. To be ashamed.
अदादि. प. अ. अ. द्राति. दद्रौ.
द्राता. अद्रासात्. निद्रा. द्राक्.
निद्राबुः ।

द्राक्षि काङ्क्षायाम् घोरवाशिते च.
To desire. To cry awe-
fully. सक. इ. भ्वादि. प. स.
से. द्राक्षति. अद्राक्षीत्. द्राक्षितः ।

द्राखृ शोषणालम्भयोः. To
become dry. To be
sufficient. ऋ. भ्वादि. प.
अ. स. से. द्राखति.
अद्राखीत्. णिच् अद्राखत्.
द्राखितः ।

द्राघृ सामर्थ्ये आयामे च. To
be able. To stretch.
ऋ. भ्वादि. आ. स. से. द्राघते.
अद्राघिष्ट. द्राघितः ।

द्राड्

द्राड् विशरणे. To cut. To divide. To split. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. द्राडते. अद्राडिष्ट. अदद्राडत् ।

द्राह निद्राक्षये. To wake. ऋ. भ्वादि. आ. अ. से. द्राहते. अद्राहिष्ट ।

द्रु अनुतापे. To hurt. To injure. भ्वादि. स्वादि च. अ. अ. प. द्रवति. द्रुणोति. अद्रौषीत् ।

द्रु गतौ. To go. भ्वादि. प. स. अ. द्रवति. द्रोता. अदुद्रुवत्. द्रवः. द्रव्यम्. Apte's. द्रुवति. द्रुत्. To run. To run away. सनि दुद्रुषति ।

द्रुड मज्जने. To sink. भ्वादि. प. द्रोडति. तुदादि. द्रुडति. "द्रुडिता" इति बोपदेवः ।

द्रुण हिंसागतिकौटिल्येषु. To hurt. To go. To bend zig zag manner. तुदादि. प. स. से. द्रुणति. अद्रोणीत्. द्रोणः ।

द्रुह जिघांसायाम्. To seek to hurt. दिवादि. प. स. वे. द्रुहति. द्रोहिता द्रोग्धा द्रोढा. द्रोहः ।

द्रुज हिंसायाम्. To hurt. चित्. क्रयादि. उ. स. से. द्रुणाति. द्रुणीते. अद्रावीत्. अद्रविष्ट ।

द्रुकृ शब्दोत्साहयोः. To sound. To show joy. ऋ. भ्वादि. आ. अ. से. द्रेकते. अद्रेकिष्ट. अदिद्रेकत्-त ।

द्रु स्वप्ने. To sleep. भ्वादि. प. अ. अ. द्रायति. द्राता. अद्रासीत्. निद्रा ।

द्रुषि अश्रीतौ. To hate. To dislike. अदादि. उ. स. अ. द्वेष्टि. द्विष्टे. द्वेष्टुम्. द्विष्टः ।

द्रु संवरणे. To cover. To disregard. भ्वादि. प. अ. द्रुवति. अद्राशीत्. द्विः. "द्वारम्" इति बोपदेवः ।

ध

धक्क नाशने. To derstroy. चुरादि. उ. स. से. धक्यति-ते. अदधकत्-त. धकितः ।

धण शब्दे. To sound. भ्वादि. प. स. से. धणति. अधाणोत्-अधणीत्. धणितः ।

धन धान्ये. To bear fruit.
वै जुहोत्यादि. प. से. दधन्ति
दधन्तः दधनति. अधानीत् -
अधनीत् . धनम् ।

धन्व गतौ ज्ञाने च. To go.
To know. To under-
stand. सौत्रः. भ्वादि. प. स.
से. धन्वति. दधन्व. धन्वन्तरिः ।

धम ध्वाने. To sound. To
murmur. सौ. प. स. से.
धमति. अधमोत् . धमनम् .
धमनिः ।

धवि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. धन्वति. अधन्वीत् .
धन्वितः ।

(डु)धाञ् धारणपोषणयोः To
hold. To maintain, To
give. To grant. To
present. To put. To plan.
डित् . वित् . जुहोत्यादि. उभ.
स. अ. दधाति धत्तः दधति.
धत्ते दधाते दधते. धेहि परस्मै.
धत्त्व आत्मने. धाता. अधात् .
अधित. णिच् धापयति. सन्
धित्सति-ते. कर्मणि धीयते. कृ.
हितः. हित्वा. निधाय. आधानम् .
धाता. धत्रिमम् . विधिः.
विधायकः. धात्री ।

धावु गतिशुद्धयोः To run.
To clean. To wash. उत् .
भ्वादि. उ. स. से. धावन्ति-
ते. धाविता. धावनम् . धौतः ।

धि धारणे. To hold. तुदादि. प.
स. अ. धियति. धेता. अधैषीत् .
धियन् ।

धिक्ष संदीपन क्लेशन जीवनेषु. To
set on fire. To be
harassed. To live. भ्वादि.
आ. से. धिक्षते. अधिक्षिष्ट.
धिक्षितः ।

धिवि ग्रीणने. To satisfy. इ.
भ्वादि. प. स. से. धिनोति.
धिन्वितः. धिन्वन् ।

धिष शब्दे. To sound. प. स.
से. वै जुहोत्यादि. दिधेष्टि.
दिधिष्टः. अधेषीत् ।

धीङ् आधारे. To hold. To
contain. डित् . दिवादि. अ.
स. अ. धीयते. धेता. अधेष्ट.
धीनः ।

धीर अवज्ञायाम् . To dis-
regard. To disrespect. अ.
चुरादि. उ. स. से. अवधीरयति-
ते. अवादिधीरत्-त. अवधीर्य.
अवधीरणा ।

धुक्ष सन्दीपन छेदान जीवनेषु. To set on fire. To be harassed. To live. भ्वादि. आ. स. से. धुक्षते. धुक्षिता. अधुक्षिष्ट. धुक्षणम् ।

धुञ् कम्पने. To shake. वित्. स्वादि. उ. स. अ. धुनोति. धुनुते. धुतः ।

धूर्वी हिंसायाम्. To kill. To hurt. ई. भ्वादि. प. स. से. धूर्वति. अधूर्वात्. धूर्तः ।

धू विधूनने. To shake. तुदादि. प. स. से. धुवति. धुविता. अधुवीत्. धुवन् ।

धूञ् कम्पने. To shake. To tremble. वित्. स्वादि. क्रयादि. उ. स. वे. धूनोति. धुनाति. धविता-धोता. धूतः. धूमः ।

धूञ् कम्पने. To shake. To cause to move or tremble. To agitate. To blow away. वा चुरादि. उ. स. से. धूनयति-ते. धवति-ते. अधावीत्. अधविष्ट. अधोष्ट ।

धूप सन्तापे. To heat. भ्वादि. प. स. से. धूपायति. अधूपायीत्.

अधूपीत्. कर्मणि धूप्यते. अधूपि. धूपः. धूपायितः. धूपितः ।

धूप भाषार्थे. To speak. चुरादि. उ. स. से. धूपयति-ते. अधूधुपत्त ।

धूरी हिंसागत्योः. To kill. To hurt. To go. ई. दिवादि. आ. स. से. धूर्यते. अधूरिष्ट. धूर्तः ।

धूस (श. ष.) कान्तिकरणे. To adorn. To decorate. To brighten. चुरादि. उ. स. से. दृसयति-ते. (दृश्यति-ते. दूषयति-ते.) अधूधुसन्त ।

धृ धारणे. To hold. To bear. To carry. To support. चुरादि. उ. अ. धारयति-ते. अधीधरन्त. धारणा. धारा ।

धृङ् अवस्थाने. To be. To exist. To live. To continue to live. तुदादि. ङित्. आ. स. अ. ध्रियते. अधृत. ध्रयन्. धृतः ।

धृङ् अवध्वंसने. To destroy. ङित्. भ्वादि. आ. अ. धरते. दध्ने. धर्तासे. अधृत ।

धृञ् धारणे. To hold. To support. वित्. भ्वादि. उ. स. अ. धरति-ते. अधर्षीत्. अधृत. धृतिः ।

धृज गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. धर्जति. दधर्जे. अधर्जीत्. धृजितः ।

धृजि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. धृञ्जति. अधृञ्जीत्. धृञ्जितः ।

धृष प्रसहने. To overpower. To insult. To hurt. To outrage (as a woman). वा चुरादि. उ. स. से. धर्षयति-ते. अदीधृषत्-त. अदधर्षत्-त. पक्षे भ्वादि. प. धर्षति धर्षतः धर्षन्ति. अधर्षीत्. धर्षः. धर्षितः. धर्षणम् ।

(जि)धृषा प्रागल्भ्ये. To be bold. To be proud. To dare. वित्. आत्. स्वादि. प. अक. से. धृष्णोति. अधर्षीत्. णिच् धर्षयति-ते. अदीधृषत्-त. अदधर्षत्-त. धृष्टः. धृष्णुः ।

धेक दर्शने. To see. अ. चुरादि. उ. स. से. धेकयति-ते ।

धेट् पाने. To drink. To suck. To kiss. टित्. भ्वादि. प. स. अ. धयति. धाता. अधात्. अधासीत्. अदधत्. स्तनंधयः ।

धोरृ गतिचातुर्ये. To go quickly. To run. To be skilful (in general). ऋ. भ्वादि. प. अक. से. धोरति. अधोरीत्. णिच् अदुधोरत्. धोरणम् ।

ध्मा शब्दाग्निसंयोगयोः. To blow. To breath out. To blow as a fire. भ्वादि. प. स. अ. धमति. ध्माता. अध्मासीत्. नाडिधमः ।

ध्यै चिन्तायाम्. To think of. To meditate upon. भ्वादि. प. स. अ. ध्यायति. ध्याता. अध्यासीत्. ध्यानम्. ध्यात्वा. निध्याय. ध्यातः ।

ध्रज गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. ध्रजति. ध्रजितः ।

ध्रजि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. से. ध्रञ्जति. अध्रञ्जीत् ।

ध्रण शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. स. से. ध्रणति. अध्राणीत् .
अध्रणीत् . ध्रणितः. ध्राणः ।

(उ) धूस उच्छे. To throw.
To toss up. (gleaning
or gathering grains.) उत् .
क्रथादि. प. स. से. ध्रस्नाति.
अध्रासीत् . अध्रसीत् . धूसित्वा.
ध्रस्त्वा. ध्रस्तः ।

(उ) धूस उच्छे. To throw.
To toss up. चुरादि. उ. स. से.
ध्रासयति-ते. अदिध्रसन्-त ।

ध्राक्षि काङ्क्षायाम् घोरवाशिते च.
To desire. To crow. To
caw. इ. भ्वादि. प. स. से.
ध्राङ्क्षति. अध्राङ्क्षीत् . ध्राङ्क्षः ।

ध्राखृ शोषणालमर्थयोः. To be
dry. To be clear. ऋ.
भ्वादि. प. स. अ. से.
द्राखति. णिच् अदध्राखत् ।

ध्राघृ सामर्थ्ये. To be able.
ऋ. भ्वादि. आ. से. द्राघते.
अद्राघिष्ट. अदद्राघत् ।

ध्राड् विशरणे. To divide. To
split. ऋ. भ्वादि. आ. स. से.
ध्राडते. अध्राडिष्ट. अदध्राडत् ।

ध्रिज गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. ध्रेजति. अध्रेजीत् .
ध्रेजकः ।

ध्रु स्थैर्ये. To be firm. भ्वादि-
प. अ. अ. ध्रुवति. अध्रौषीत् .
ध्रुतः. ध्रुवन् ।

ध्रु गतिस्थैर्ययोः. To go. To be
firm. तुदादि. प. स. अ. ध्रुवति.
कु. ध्रुता. अध्रुत् . ध्रुवः ।

ध्रुव गतिस्थैर्ययोः. To go. To
be firm. तुदादि. प. स. से.
ध्रुवति. ध्रुविता. अध्रुवीत् ।

ध्रेकृ शब्दोत्साहयोः To sound.
To be filled with joy.
ऋ. भ्वादि. आ. अ. स. से.
ध्रेकते. अध्रेकिष्ट. णिच् ध्रेकयति-
ते. अदिध्रेकत्-त. ध्रेकितः ।

ध्रै तृप्तौ. To be pleased or
satisfied. भ्वादि. प. अ.
अ. ध्रायति. ध्राता. अध्रासीत् .
ध्रायन् ।

ध्वज गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. ध्वजति. अध्वाजीत् .
अध्वजीत् . ध्वजितः. ध्वजः ।

ध्वजि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. ध्वञ्जति. अध्वञ्जीत् .
ध्वञ्जितः ।

ध्वण शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. अ. से. ध्वणति. अध्वाणीत् .
अध्वणीत् ।

ध्वन शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. स. से. ध्वनति. अध्वानीत् .
अध्वनीत् . (घ) ध्वनयति.
ध्वनिः ।

ध्वन शब्दे. To sound. अ.
चुरादि. उ. स. से. ध्वनयति-ते.
अध्वनन्-त. ध्वान्तम् . ध्वानः ।

ध्वंसु अवसंसने गतौ च. To
fall down. To perish. To
be reduced to dust or
powder. To be ruined.
To ruin. To destroy. उन्.
भ्वादि. आ. अ. से. ध्वंसति.
अध्वंसत् . अध्वंसिष्ट. ध्वस्तः ।

ध्वाङ्क्षि काङ्क्षायाम् घोरवाशिते
च. To desire. To crow.
इ. भ्वादि. प. से. ध्वाङ्क्षति.
अध्वाङ्क्षीत् . ध्वाङ्क्षः ।

ध्वृ हूर्छने. To bend. To kill.
भ्वादि. प. अ. अ. ध्वरति.
ध्वर्ता. अध्वार्थीत् . ध्वरः. अध्वरः।

न

नक्क नाशने. To destroy
completely. चुरादि. उ.

स. से. नक्कयति-ते. अननक्कत्-त.
नक्कितः. नक्कनम् ।

नख सर्पणे. To go. To move.
भ्वादि. प. स. से. नखति.
अनाखीत् . अनखीत् . नखितः.
नखः ।

(ओ)नजी लज्जायाम्. To be
ashamed. To be modest.
ई. भ्वादि. आ. अ. से. नजते.
अनजिष्ट. नग्नः. नग्निका ।

नट नृतौ हिंसने च. To dance.
To injure. भ्वादि. प. स. से.
परिनटति. अनाटीत् . अनटीत् .
नाट्यम् ।

नट अवस्पन्दने. To drop. To
fall. To injure. चुरादि. उ.
स. से. नाटयति-ते. अनीनटन्-त.
नाटकम् ।

नट भाषार्थे. To speak. To
act. To shine. चुरादि. उ.
स. से. नाटयति-ते ।

नड भाषार्थे. To speak.
चुरादि. उ. स. से. नाडयति-ते.
अनीनडन्-त. नाडी. नलेत्यन्ये ।

(डु) नदि समृद्धौ. To be
glad. To be pleased.

To be delighted. द्वित्.
इ. भ्वादि. प. अ. से. नन्दति.
अनन्दीत्. नन्देथुः. नन्दकः ।
नमस् पूजायाम्. To worship.
कण्डादि प. स. से. नमस्यति ।
नम्ब गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. नम्बति. अनम्बीत्.
नम्बतः ।
नय गतौ. To go. भ्वादि.
आ. स. से. नयते. अनयिष्ट.
इति नादिषु केचित् पठन्ति ।
नर्द शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. स. से. नर्दति. अनर्दीत्.
नर्दिता. नर्दकः ।
नाथृ याच्योपतापैश्वर्याशीष्णु. To
ask. To beg. To trouble.
To be master. To bless.
To wish well to. ऋ.
भ्वादि. प. से. नाथति.
अनाथीत्. आशिषि आत्म.
नाथते. अनाथिष्ट. णिचिनाथयति-
ते. अननाथत्-त. नाथः ।
नाधृ याच्योपतापैश्वर्याशीष्णु. To
beg etc. as above. ऋ.
भ्वादि. आ. स. से. नाधते.
अनाधिष्ट ।
निवास आच्छादने. To dress.
To put on clothes. अ.

चुरादि. उ. स. से. निवासयति.
अनिनिवासत्-त. निवासः ।

निष्क परिमाणे. To weigh.
To measure. चुरादि. आ.
स. से. निष्कयते. अनिनिष्कत.
निष्कः ।

नील वर्णे. To colour. भ्वादि.
प. स. से. नीलति. नीलिता.
अनीलीत्. नीलः (केचिष्णादौ
पठन्ति) ।

नुड हिंसायाम्. To kill. To
hurt. तुदादि. प. स. से. नुडति
कृ. नुडिता. अनुडोत्. नुडकः ।

नूष हिंसने. To kill. To hurt.
सौ. भ्वादि. प. स. से. नूषति.
अनूषीत्. नूषितः ।

नृती गात्रविक्षेपे. To dance.
To move about. ई. दिवादि-
प. अक. से. नृत्यति. णिच्
नर्तयते. अननर्तत. अनीनृतत.
कर्मणि नृत्यते. अनर्ति. कृ.
नृत्यन्. नृत्तम् ।

नृ नये. To lead. भ्वादि. प.
स. से. नरति. अनारीत्. घ.
नरयति-ते. नरः. नरकः ।

नृ नये. To lead. क्रयादि. प. स.
से. नृणाति. नरिता. नरीता-

अनारीत् . णिच् नारयति-ते.
नारी ।

प

पक्ष परिग्रहे. To take. To
accept. चुरादि. उ. स. से.
पक्षयति-ते. अपपक्षत्-त. पक्षः.
पक्षितः ।

पक्ष परिग्रहे. To accept. भ्वादि.
प. स. से. पक्षति. अपक्षीत् .
(अयमदन्तः चुरादौ) ।

(डु)पचष् पाके. डित्. षित्.
To cook. To roast.
To bake. To burn. To
digest (as food). To
bring to perfection. भ्वादि.
उ. स. अ. पचति-ते.
पक्ता. पक्षयति-ते. अपाचि. कृ.
पचनम् . पाकः. पकम् . पक्त्रिमम्.
अपाक्षीत् . अपक्त. णिच्
पाचयति-ते. सन् पिपक्षति-ते.
कर्मणि पच्यते. अपाचि ।

पचि व्यक्तीकरणे. To make
clear. To explain fully.
भ्वादि. आ. स. से. पञ्चते.
अपञ्चिष्ट. पञ्चितः. पञ्च. प्रपञ्चः ।

पचि विस्तारवचने. To amplify.
To spread. इ. वा चुरादि.
उ. स. से. पञ्चयति-ते. अप-
पञ्चत्-त. प्रपञ्चः ।

पजि आवरणे. To cover. इ.
सौ. भ्वादि. प. स. से. पञ्जति.
अपञ्जीत् . पञ्जितः. पञ्जरः ।

पट गतौ To go. To move.
भ्वादि. प. स. से. पटति. पटिता.
अपाटीत् . अपटीत् . पटः ।

पट भाषार्थे. To split. To
tear open. To break
open. चुरादि. उ. स. से.
पाटयति-ते. अपीपटत्-त. पाटी.
पाटलः ।

पट ग्रन्थे. To string. To
weave. To envelop. अ.
चुरादि. उ. स. से. पटयति-ते.
अपपटत्-त. पटलः. पटीरः ।

पठ व्यक्तायां वाचि. To read
To recite. To study. To
repeat aloud. भ्वादि. प. स.
से. पठति. पठिता. अपाठीत् .
अपठीत् . पठनम् . णिच्. पाठ-
यति-ते. सन्. पिपठिषति ।

पडि नाशने. To ruin. To
collect. To heap toge-
ther. इ. वा चुरादि. उ. से.
पण्डयति-ते. अपपण्डत्-त. पक्षे
पण्डति ।

पडि गतौ. To go. To move.
इ. भ्वादि. आ. स. से. पण्डते.

अपण्डिष्ट. पण्डितः. पण्डः ।

पण व्यवहारे स्तुतौ च. To deal in. To transact business. भ्वादि. आ. स. से. पणते. अपणिष्ट. स्वार्थे आयप्रत्ययः. प. पणायति. पणायिता. पणिता. अपणायीत्. पणः. पणनम् ।

पत गतौ. To go. To move. वा. अ. चुरादि. उ. स. से. वा अदन्त इति पक्षे पतयति-ते. अपपतत्-त. अपीपतत्-त. वा णिजन्त इति पक्षे पातयति-ते. पतति. अपपतत्-त. अपतीत् ।

पत ऐश्वर्ये To be master of. To rule. To control. दिवादि. आ. अ. से. पत्यते. अपतिष्ट इति पाठान्तरम् ।

पतू गतौ. To fall. To fall down. To come down. भ्वादि. प. से. पतति. पतिता. अपपत्त्. पपात. सन्. पिपतिषति. कर्मणि पात्यते. पतितः. पतित्वा. पातः ।

पथ प्रक्षेपे. To throw. चुरादि. उ. स. से. पाथयति-ते. अपीपथत्-त ।

पथि गतौ. To go. To move. वा चुरादि. उ. स. से.

पन्थयति-ते. पक्षे पन्थतीत्यादि ।

पथे गतौ. To go. To move. ए. भ्वादि. प. स. से. पथति. अपथीत्. पन्थाः. पथः. पथितः. पथ्यम् ।

पद् गतौ. To go. To move. दिवादि. आ. स. अ. पद्यते. पत्ता. अपादि. पन्नः. पत्त्वा. प्रपद्य. पत्तम्. पादुका ।

पद् गतौ. To go. To move. अ. चुरादि. आ. स. से. पदयते. अपपदत्-त. पदम्. पदनी. पद्मं ।

पन स्तुतौ. To praise. भ्वादि. आ. स. से. पनायते इत्यादि. आर्धधातुके सर्वं पणवत् ।

पम्पस् दुःखे. To grieve. कं. पम्पस्यति. पम्पा ।

पय गतौ. To go. To move. भ्वादि. आ. स. से. पयते. अपयिष्ट. पयितः. पयनम् ।

पयस् प्रसृतौ. To flow. कं. प. से. पयस्यति. पयः. पयस्यम् ।

पर्ण हरितभावे. To make green. अ. चुरादि. उ. स. से. पर्णयति-ते. अपपर्णत्-त. पर्णम् ।

पर्द कुत्सिते शब्दे. To break wind. भ्वादि. आ. अ. से. पर्दते. अपर्दिष्ट. पर्दितः. पर्दः ।

पर्प गतौ. To go. To move. भ्वादि. प. स. से. पर्पति. पर्पिता. अपर्पात्. पर्पम्. पर्पटः ।

पर्ब गतौ. To go. To move. भ्वादि. प. स. से. पर्बति. अपर्बीत् ।

पर्व पूरणे. To fill up. भ्वादि. प. स. से. पर्वति. पर्विता. अपर्वीत्. पर्व ।

पल पल्लु गतौ. To go. To move. भ्वादि. प. स. से. पलति. अपालीत्. पलम्. पल्लम्. पल्लति. पल्लः ।

पल्पूल लवनपवनयोः To cut. To winnow. अ. चुरादि. उ. पल्पूलयति-ते. अपल्पूलत्-त ।

पश पष बन्धने. To tie. उ. से. पाशयति-ते. अपीपशत्. (वा चुरादि. पशतीति केचित्) ।

पष गतौ. To go. अ. चुरादि. उ. स. से. अनुपसर्गात् पषयति-ते. अपपषत्-त. उपसर्गान्तु प्रपषति ।

पसि पशि नाशने. To perish. To destroy. इ. वा चुरादि. उ.

स. से. पंसयति-ते. अपपंसत्-त. पंसति ।

पा पाने. To drink. भ्वादि. प. स. अ. पिबति. अपिबत्. पिबतु. पिबेत्. पाता. पास्यति. णिच् पाययति-ते. सन् पिपासति. यच् पेपीयते. कर्मणि पीयते. अपायि. कृ. पीतं. पीत्वा. प्रपाय. पाता. पातुम्. पानम्. पिबन् ।

पा रक्षणे. To protect. अदादि. प. स. अ. पाति. णिच्-पालयति. कर्म. पायते ।

पार कर्मसमाप्तौ. To accomplish. To Finish. अ. चुरादि. उ. स. से. पारयति-ते. अपपारत्-त ।

पाल रक्षणे. To protect. चुरादि. उ. स. से. पालयति-ते. अपीपलत्-त. पालकः. पालितः ।

पि गतौ. To go. To move. तुदादि. प. अ. पियति. पेता. अपैषीत्. पियन् ।

पिच्छ (ञ्च) कुट्टने. To cut. To divide. To abuse. चुरादि. उ. से. पिच्छयति-ते. अपिपिच्छत्-त. (तुदादि पिच्छतीति केचित्) ।

पिञ्जि हिंसा-बलादान-निकेतनेषु. To kill. To hurt. To be

strong. To give. To take. To live. To dwell. इ. चुरादि. उ. से. पिञ्जयति-ते. 'पज' इति केचित्. तेषां मते पेजयति-ते. इत्यादि ।

पिजि वर्णे. To dye. To touch. इ. अदादि. स. से. पिङ्क्ते. पिञ्जिता. अपिञ्जिष्ट. पिञ्जः. पिंजरः ।

पिजि भाषार्थे. To speak. To shine. वा चुरादि. उ. स. से. पिञ्जयति-ते ।

पिट शब्दसङ्घातयोः. To sound. To collect. To heap together. भ्वादि. प. स. से. पेटति. अपेटीत्. पेटकः. पेटी. पेटिका ।

पिठ हिंसासंक्षेपनयोः. To hurt. To injure. To suffer. To feel pain. भ्वादि. प. स. से. पेठति. अपेठीत्. पिठरः ।

पिडि सङ्घाते. To collect. To heap together. • To roll into a lump. इ. भ्वादि. आ. स. सं. पिण्डते. अपिण्डिष्ट पिण्डितः. पिण्डः.

पिडि सङ्घाते. To collect. To heap together. To roll

into a lump or a ball. इ. चुरादि. उ. से. पिण्डयति-ते. अपिपिण्डत्-त. पिण्डयन् ।

पिल प्रेरणे. To send. To direct. To incite. चुरादि. उ. स. से. पेलयति-ते. अपिपिलत्-त. पेलकः. पेलितः । •

पिवि सेचने. To sprinkle. इ. भ्वादि. प. स. से. पिन्वति. पिन्विता. अपिन्वीत्. पिन्वन् ।

पिश अवयवे. To shape. To form. तुदादि. प. स. से. पिंशति. पेशिता. अपेशीत्. पिशितम् ।

पिष हिंसायाम् गतौ च. To hurt. To go. भ्वादि. चुरादि. प. स. से. पेषति. पेषयति. पेषकः ।

पिष्टु संचूर्णने. To pound. To crush लृ. रुधादि. प. स. अ. पिनष्टि. अपिषत्. पिष्टम्. पेष्टुम्. पिष्ट्वा ।

पिस गतौ. To go. चुरादि. उ. स. से. पेसयति-ते. अपीपिसत्. पेसितः ।

पिसि भाषार्थे. To speak. To shine. इ. वा चुरादि. उ. सं.

से. पिसयति-ते. पक्षे-पिसति
इत्यादि.

पिसृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.

प. स. से. पेसति. अपेसीत् ।

पीड् पाने. To drink. डित्.

दिवादि. आ. अ. पीयते.

पेता. अपेष्ट. पीत्वा. निपीय ।

पीड अवगाहने. To pain.

चुरादि. उ. से. पीडयति-ते.

अपीपिडत्-त. अपिपीडत्-त ।

पीय ग्रीणने. To satisfy. To

delight. सौ. प. स. से.

पीयति. अपीयात्. अपीयीत्.

पीयूषम् ।

पील प्रतिघ्म्भे. To check. To

stop. To hinder. भ्वादि. प.

स. से. पीलति. अपीलीत्.

पीलुः. पीलितम् ।

पीव स्थौल्ये. To be fat. भ्वादि.

प. अ. से. पीवति. पीविता.

अपीवीत्. पीवः. पीवितम् ।

पुच्छ प्रमाणे (प्रमादे). To

measure.. प. अ. से. भ्वादि.

पुच्छति. अपुच्छीत्. पुच्छम्.

पुच्छी ।

पुट संश्लेषणे. To embrace.

To bind. तुदादि. प. से.

पुटति. क्. पुटिता. अपुटोत्.
पुटम्. पुटितः. पोटा ।

पुट भाषार्थे. To speak. To

shine. To reduce to

powder. चुरादि. पोदयति-ते ।

पुटि भाषार्थे. To speak. इ.

वा चुरादि. उ. से. पुण्टयति-ते.

अपुपुण्टन्-त. पुण्टति इत्यादि ।

पुट संसर्गे. अ. चुरादि. To be

in contact with. उ. से.

पुटयति-ते. अपुपुटन्-त ।

पुट्ट अल्पीभावे. To become

small. चुरादि. उ. स. से.

पुट्टयति-ते. अपुपुट्टन्-त. पुट्टनम् ।

पुड उत्सर्गे. To leave. To

dismiss. To quit. तुदादि.

प. स. से. पुडति. पुडिता.

अपुडीत्. पुडनम्. पुडितः ।

पुडि खण्डने. To grind. To

pound. इ. भ्वादि. प. स.

से. पुण्डति. पुण्डिता. अपुण्डीत्.

पुण्डः ।

पुण कर्मणि शुभे. To act in a

virtuous manner. तुदादि.

प. से. पुणति. पोणिता. अपोणीत्.

निपुणः. पुण्यम् ।

पुथ हिंसायाम्. To injure. To kill. To hurt. प. स. से. दिवादि. पुथ्यति. पोथिता. अपोथीत्. पुथ्यन् ।

पुथ भाषार्थे. To speak. To shine. चुरादिः. उ. स. से. पोथयति-ते. अपूपुथत्-त. पोथः ।

पुथि हिंसासंज्ञेशनयोः. To kill. To injure. To pain. इ. भ्वा. प. स. से. पुन्थति. अपुन्थीत्. पुन्थितः ।

पुर अग्रगमने. To go forward. To lead. तुदादि. प. स. से. पुरति. पोरिता. अपोरीत्. पुरं. पुरा ।

पूर्व (पूर्व) पूरणे. To fill. भ्वादि. प. स. से. पूर्वति. पूर्वति. पूर्विता. अपूर्वीत्. पूर्वः ।

पूर्व निकेतने. To dwell. To inhabit. चुरादि. अ. से. उ. पूर्वयति-ते. अपुपूर्वत्-त ।

पुल महत्त्वे. To be great. भ्वादि. प. अ. से. पोलति. (तुदादि. पुलति) अपोलीत्. पुलिनम्. पुलकः ।

पुल महत्त्वे. To be great. चुरादि. उ. से. पोलयति-ते.

अपूपुलत्-त. पौलिः. पुलकः ।

पुष पुष्टौ. To nourish. भ्वादि. प. स. से. पोषति. कर्म. पुष्यते. अपोषि. पोषणम्. पूषा ।

पुष पुष्टौ. To nourish. दिवादि. प. स. अ. पुष्यति. अपुषत्. पुष्टिः. पुष्टः. पुष्यन्. पुष्यः ।

पुष पुष्टौ. To nourish. क्रयादि. प. से. स. पुष्णाति. पोषिता. अपोषीत्. पुषितः. पोषित्वा ।

पुष धारणे. To maintain. चुरादि. स. उ. से. पोषयति-ते. आभरणम्. अपूपुषत्-त. पोषितः ।

पुष्प विकसने. To open. To bloom. दिवादि. प. अ. से. पुष्यति. पुष्पिता. अपुष्पीत्. पुष्पम् ।

पुंस अभिवर्धने. To increase. To prosper. चुरादि. उ. से. पुंसयति-ते. अपुपुंसत्-त. पुंसितम्. पुमान् ।

पुस्त आदर-अनादरयोः. To respect. To disrespect. चुरादि. उ. स. से. पुस्तयति-ते. अपुपुस्तत्-त ।

पूङ् पवने. ङित्. To make pure. To refine. भ्वादि.

- आ. स. से. पवते. पविता. अपविष्ट. पावयति-ते. अपीवत्-त. कर्म. पूयते. अपावि. पृतम्. पवमानः ।
- पूङ्** पवने. डित्. To make pure. To refine. To purify. To winnow. दिवादि. अ. आ. से. पूयते । (पूङ्) अपविष्ट. पवित्रम्. पूयमानः. पोत्रम् ।
- पूज** पूजने. To worship. चुरादि. उ. स. से. पूजयति. अपूपुजत्-त. पूजितः ।
- पूज्** पवने. वित्. To purify. क्रथादि. पुनाति. पुनीते. पूतः. पुनन्. पुनानः. पूनाः (यवाः) ।
- पूण** संचये. To heap together. चुरादि. उ. स. से. पूणयति-ते. अपूपुणत्-त. पूणितः ।
- पूयी** विशरणे दुर्गन्धे च. To split up. ई. दिवादि. भ्वादि. आ. अ. से. पूयते. अपूयिष्ट. पूयम्. पूतिः ।
- पूरी** आप्यायने. ई. दिवादि. आ. स. से. To fill. To satisfy. पूर्यते. पूर्तम्. पूर्णम्. पूरणम् ।
- पूरी** आप्यायने. To fill. To 'satisfy. ई. वा चुरादि. उ. स. से. पूरयति-ते. पूरति. पूरितम् ।
- पूर्ण** सङ्घाते. To collect. To heap up. उ. अ. से. पूर्णयति-ते. अपुपूर्णत्-त. पुणेत्येके. पूणेत्यन्ये ।
- पूर्व** पूर्व निवासे. To dwell. वा चुरादि. से. उ. पूर्वयति-ते. पूर्वति ।
- पूल** सङ्घाते. To heap up. चुरादि. उ. अ. से. पूलयति-ते ।
- पूल** सङ्घाते. To heap up. भ्वादि. प. स. से. पूलति. अपूलीत् ।
- पूष** वृद्धौ. To grow. To increase. भ्वादि. प. अ. से. पूषति. अपूषीत्. पूषा. पूषितम् ।
- पृ** प्रीतौ. To please. स्वादि. प. स. अ. पृणोति. पर्ता. अपार्षीत्. पृतः ।
- पृ** पालन-पूरणयोः. To protect. To fill. जुहोत्यादि. प. अ. पिपति. पिपृतः. पिप्रति. अपार्षीत् ।
- पृङ्** व्यायामे. डित्. To cause to work. To be active.

- तुदादि आ. अ. व्याप्रियते.
व्यापृत. व्यापारः ।
- पृच** संयमने. To touch. To
come in contact with.
वा चुरादि. उ. स. से.
पर्चयति-ते. अपीपृचत्-त.
अपपर्चत्-त. पक्षे-पर्चति. अप-
र्चीत्. संपर्कः. संपर्चनम् ।
- पृची** संपर्चने. To come in
contact with. ई. रुधादि.
प. अक. से. पृणक्ति. पर्चिता.
अपर्चीत्. संपृक्तः । सम्पर्की ।
- पृजी** संपर्चने. To come in
contact with. ई. अदादि.
आ. अ. से. पृक्ते. पर्जिता.
अपर्जिष्ट. पृक्तम् ।
- पृड** सुखने. To delight. तुदादि.
प. अ. से. पृडति. अपर्डीत्.
णिचि-अपीपृडत्. अपपर्डेत्-त ।
- पृण** प्रीणने. To please. तुदादि.
प. स. से. पृणति. पपर्ण. पर्णिता.
अपर्णीत्. पर्णनम् ।
- पृथ** (ध) प्रक्षेपे. To throw.
चुरादि. उ. स. से. पर्थयति-ते.
पर्थयति-ते. अपीपृथत्-त.
अपपर्थत्-त ।
- पृषु** सेचने. To sprinkle. उत्.
भ्वादि. प. से. पर्षति. अपर्षीत्.
- पर्षित्वा. पृष्ठा. पृष्टः ।
- प** पालन-पूरणयोः. To protect.
To fill. जुहोत्यादि. प. स. से.
पिपर्ति ।
- प** पालन-पूरणयोः. To protect.
To fill. क्रयादि. प. स. से.
पृणाति. अपारीत्. पूर्णः. पूरितः.
पूर्तः ।
- प** पूरणे. To fill. वा चुरादि.
उ. स. से. पारयति-ते. अपीपरत्-
त. पक्षे-परति ।
- पेलृ** गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
प. स. से. पेलति. अपेलीत्.
अपिपेलत्-त ।
- पेवृ** सेवने To serve ऋ.
भ्वादि. आ. स. से. पेवते.
पिपेते. अपेविष्ट. अपिपेवत्-त ।
- पेसृ** गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
प. से. पेसति. अपेसीत्. णिचि-
अपिपेसत्-त. पेसितः ।
- पै** शोषणे. To dry. प. स.
अ. पायति. पाता. अपासीत्.
पायुः ।
- पैण** गति-प्रेषण-श्लेषणेषु. To go.
To send. To embrace ऋ.
भ्वादि. प. से. पैणति. अपैनीत्.
णिचि-अपिपैणत् ।

(ओ) प्यायी वृद्धौ. To swell. To grow. ओ. ई. भ्वादि. आ. अ. से. प्यायते. पीनः. प्यानः ।

प्यैङ् वृद्धौ. To grow. To increase. भ्वादि. आ. अ. प्यायते. प्ये. प्याता. अप्यास्त ।

प्रच्छ ज्ञीप्सायाम्. To ask question. तुदादि. प. द्विक. अ. पृच्छति. प्रष्टा. अप्राक्षीत्. पृष्टः. प्रश्नः ।

प्रथ प्रख्याने. To spread abroad (as fame). भ्वादि. आ. स. से. प्रथते. अप्रथिष्ट. घ. प्रथयति. प्रथा ।

प्रथ प्रख्याने. To spread abroad (as fame). चु. उ. स. से. प्राथयति-ते. अप्रथत्-त. प्रथितः ।

प्रस विस्तारे. To spread. भ्वादि. आ. स. से. प्रसते. अप्रसिष्ट. घ. प्रसयति. प्रसितः ।

प्रा पूरणे. To fill. अदादि. प. स. अ. प्राति. प्राता. अप्रासीत्. प्रातम् ।

प्रीङ् प्रीतौ. To be satisfied. डित्. दिवादि. आ. अ. अ. प्रीयते.

प्रेता. अप्रेष्ट. प्रीयमाणः. प्रियः ।

प्रीञ् तर्पणे कान्तौ च. To please. To shine. चित्. क्रयादि. उ. स. अ. अ. प्रीणाति. प्रीणीते. प्रेतासि-से. अप्रैषीत्-अप्रेष्ट. प्रीणन्. प्रीणानः. प्रीत्वा. प्रीतिः ।

प्रीञ् तर्पणे. To please. चित्. वा चुरादि. उ. स. अ. प्रीणयति-ते. प्राययति-ते. अपिप्रयत्-त. पक्षे-प्रयति-ते. कर्मणि-प्रीयते. अप्रायि. प्रातः ।

पुङ् गतौ. To go. डित्. भ्वादि. आ. स. अ. प्रवते. प्रोता. अप्रोष्ट. पृतिः. व्यापृतिः ।

पुड मर्दने. To crush भ्वादि. प. स. से. प्रोडति. अप्रोडीत् ।

पुष स्नेहन-सेवन-पूरणेषु. To pour out. To fill. To anoint. क्रयादि. प. स. से. पुष्णाति. अप्रोषीत्. पुषन्. पुषितः. प्रोषित्वा ।

पुषु दाहे. To burn. उत्. भ्वादि. प. से. प्रोषति. प्रोषिता. अप्रोषीत्. पुष्टम् ।

प्रेङ्गोल दोलने To swing. अ. चुरादि. उ. स. से. प्रेङ्गलयति-ते. अपिप्रेङ्गोलत्-त ।

प्रेषृ गतौ. To go. To send.

ऋ. भ्वादि. आ. स. से. प्रेषते.
प्रेषिता. अप्रेषिष्ट. प्रेषितः ।

प्रोथृ पर्याप्तौ. To be equal
to. To be able. To be

full. ऋ. भ्वादि. उ. अ. से.
प्रोथति-ते. अप्रोथीत्. अप्रोथिष्ट.
णिचि-प्रोथयति-ते. अपुप्रोथत्-त.
प्रोथः. प्रोथितः ।

प्लक्ष भक्षणे. To eat. भ्वादि.

प. स. से. प्लक्षति. अप्लक्षीत्.
प्लक्षणम्. प्लक्षः ।

प्लिह गतौ. To go. भ्वादि. आ.
स. से. प्लेहते. प्लेहिता. अप्लेहिष्ट ।

प्ली गतौ. To go. क्रयादि. प. स.
अनि. (प्वा) प्लिनाति. प्लेता.
अप्लेषीत्. प्लीतः ।

प्लुङ् गतौ. To float. To
swim. डित्. भ्वादि. आ. अ.
अ. प्लवते. प्लोता. अप्लोष्ट.
प्लुतः. प्लवः ।

प्लुष स्नेहन-सेवन-पूरणेपु. To
sprinkle. To wet. To
anoint. To fill. क्रयादि. प.
स. से. प्लुष्णाति. प्लोषिता ।

प्लुषु दाहे. उत्. To burn.
भ्वादि. प. स. से. प्लोषति.

प्लुष्टा. प्लोषित्वा. प्लुष्टः ।

प्लुषु दाहे. To burn. (प्लुष)
दाहे. दिवादि. पं. स. से.
प्लुष्यति. प्लोषिता. अप्लोषीत्.
प्लुष्यन् ।

प्लुष दाहे. To burn. दिवादि.
प. स. से. प्लुष्यति. पु.
अप्लुषत् ।

प्सा भक्षणे. To eat. अदादि.
प. स. अ. प्साति. प्साता.
अप्सासीत्. प्सातम् ।

फ

फक् नीचैर्गतौ. To move
slowly. भ्वादि. पर. अ. से.
फक्कति. फक्कता. अफक्कीत्.
फक्कका ।

फण गतौ. To go. भ्वादि. प.
से. फणति. फेणतुः-पफणतुः.
अफा(फ)णीत्. घ. फणयति.
फणयति-ते. फणा ।

फल निष्पत्तौ. To bear fruit.
To yield. To produce.
भ्वादि. प. अ. से. फलति.
फेलतुः. अफालीत्. फलितः.
फालः. फलम् ।

(जि) फला विशरणे. To split.
चित्. आत्. भ्वादि. अ. पं.

से. फलति. पफाल. फेलतुः. फुलः.
प्रफुलः ।

फुल्ल विकसने. To bloom. To
open. प. अक. से. फुलति.
अफुल्लीत्. फुल्लितः ।

फेल् गतौ. To go. To move.
भ्वादि. प. स. से. फेलति.
अफेलीत्. फेलितः. ऋ.
अपिफेल्त् । फेला ।

ब

बण शब्दे. To sound. भ्वादिः.
प. स. से. बणति. अबणीत्.
अबणीत्. बणितः. बाणः ।

बद् स्थैर्ये. To be firm. भ्वादि.
प. स. से. बदति. वदिता.
अबादीत्. अबदीत्. बदः ।

बद् व्यक्तायां वाचि. To speak.
चुरादि. उ. से. बादयति-ते.
अबीबदत्-त. बादनम् ।

बध चित्तविकारे. To be
disgusted with. भ्वादि. आ.
स. से. स्वार्थे सन्. बीभत्सते.

बीभत्सिता. अबीभत्सिष्ट. कर्मणि-
बीभत्स्यते. कृ. बीभत्सितम्.
बीभत्सा. बीभत्सु बन्धने. चुरादि-
बाधयति-ते ।

बध संयमने. To check. To
draw in. To control.
चुरादि. उ. स. से. बाधयति-ते.
अबीबधत्-त. बन्धे इति च
आन्ध्राः* । तेषां पक्षे
बन्धयतीत्यादि ।

बन्ध बन्धने. To bind. To
tie. क्रधादि. प. स. अ.
बध्नाति. अभन्त्सीत्. णिच्-
बन्धयति-ते. अबबन्धत्-त.
सन्. बिभन्त्सति. यङ् बाबध्यते.
कर्मणि-बध्यते. अबन्धि. बद्धः ।

बभ्र गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. बभ्रति. बभ्रिता.
अबभ्रीत्. बभ्रणम्. बभ्रुः
[बभ्रुः=वर्णविशेषः]

बम्ब गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. बम्बति. बम्बिता ।

बर्ब गतौ. To go. भ्वादि. प.

* आन्ध्राणां मते बध इत्यानुपूर्वीविशिष्टस्यास्य धातोः कथं नुमागमः—
बन्धयतीति ? किं “बधि” इति इदित्त्वेन तेषां पाठोऽभिमतः ? एतत्
विचारणीयम् ।

से. बर्बति. बर्बिता. अबर्बीत् .
बर्बटः (राजमाषः) ।

बर्ह्, प्राधान्ये. To be excellent
भ्वादि. आ. अ. से. बर्हते.
अबर्हिष्ट. बर्हम् . बर्हितः ।

बर्ह हिंसायाम् . To kill. To
hurt. चुरादि. उ. स. से.
बर्हयति-ते. अबर्हत्-त ।

बर्ह भाषार्थे. To speak. चुरादि.
उ. स. से. बर्हयति-ते ।

बल प्राणने. धान्यावरोधे च. To
breath. To live. To
hoard grain. भ्वादि. प.
अ. से. बलति. अबालीत् .
बलम् ।

बल परिभाषणहिंसादानेषु. To
speak. To kill. to give.
भ्वादि. आ. स. से. बलते.
अबलिष्ट. बलिः ।

बल प्राणने. To breath. To
live. चुरादि. उ. स. से.
बलयति-ते. अबीबलत्-त.
बलयन् ।

बल्ह प्राधान्ये. To be
excellent. भ्वादि. आ. अ.
से. बल्हते ।

बल्ह भाषार्थे. To speak.
चुरादि. उ. स. से. बल्हयति-ते.
अबबल्हत्-त ।

बस्त अर्दने. To give pain.
चुरादि. आ. स. से. बस्तयते.
अबबस्तत बस्तः (छागः) ।

बहि वृद्धौ. To grow. इ.
भ्वादि. आ. अ. से. बंहते.
अबंहिष्ट. बंहितम् ।

बाडु आप्लान्ये. To bathe.
To emerge. भ्वादि. आ.
अ. से. बाडते. अबाडिष्ट. ऋ.
अबबाडत्-त ।

बाधृ विलोडने. To trouble.
To disturb. To vex. To
pain. ऋ. भ्वादि. आ. स. से.
बाधते. अबाधिष्ट. अबबाधत्-त ।

बाह प्रयत्ने. To try. ऋ. भ्वादि.
आ. अ. से. बाहते. अबाहिष्ट.
अबबाहत्-त ।

बिट आक्रोशे. To curse. To
shout. भ्वादि. प. स. से.
बेटति. बेटिता. अबेटीत् .
बेटनम् ।

बिदि अवयवे. To split. To
devide. इ. भ्वादि. प. स. से.

बिन्दति. बिन्दिता. अबिन्दीत्.
बिन्दुः ।

बिल च्छेदने. To split. To
break. तुदादि. प. स. से.
बिलति. बेलिता. अबेलीत्.
बिलम्. बेलनम् ।

बिल भेदने. To break.
चुरादि. उ. स. से. बेलयति-ते.
अवीबिलत्-त. कर्मणि-बेल्यते.
अबेलि ।

बिस प्रेरणे. To incite. To
drive on. दिवादि. प. स.
से. विस्यति. बेसिता. पु.
अबिसत्. विस्यन् । बिसः=
मृणालः ।

बीज गतौ क्षेपे च. भ्वादि. To
go. To throw. आ. स. से.
बीजते. बीजिता. अबीजिष्ट.
बीजम् ।

बुक्क भषणे. [भषणम्=The
Sound of Dog] To bark.
To speak. To sound in
general. भ्वादि. प. से.
बुक्कति. बुक्कता. अबुक्कीत्.
बुक्कतः ।

बुक्क भषणे. To bark. To
speak. चुरादि. उ. स. से.

बुक्कयति-ते. अबुबुक्कत्-त.
बुक्कयन् ।

बुगि वर्जने. To leave. To
give up. भ्वादि. इ. प. स.
से. बुङ्गति. बुङ्गिता. अबुङ्गीत्.
बुङ्गतः. बुङ्गनम् ।

बुट हिंसायाम्. To kill. वा
चुरादि. उ. स. से. बोटयति-ते
पक्षे भ्वादि. बोटति ।

बुड उत्सर्गे संवरणे च. To
discharge. To cover.
तुदादि. प. स. से. बुडति.
बुडिता. अबुडोत्. बुडनम् ।

बुध अवगमने. To know.
भ्वादि. प. स. से. बोधति.
बोधिता. अबोधीत्. बुधितम् ।
बुधः ।

बुध अवगमने. To know.
दिवादि. आ. स. अ. बुध्यते.
अबोधि. अबुद्ध. बुद्धम् ।

बुधिर बोधने. To wake up.
To advise. To teach.
इ. भ्वादि. उ. स. से.
बोधति-ते. बोधिता. अबुधत्.
अबोधीत्. अबोधिष्ट. णिच्.
बोधयति-ते. अबूबुधत्-त.
बोधितम् ।

(उ)बुन्दिर् निशामने. To hear. उ. इ. भ्वादि. उ. स. से. बुन्दति-ते. अबुदत्. अबुन्दीत्. अबुन्दिष्ट. कर्मणि-बुचते. अबुन्दि. बुन्दितः ।

बुल(ळ) मज्जने. To sink. चुरादि. उ. अ. से. बोलयति-ते. अबूबुलत्-त. बोळनम् ।

बुस उत्सर्गे. To discharge. To distribute. प. स. से. बुस्यति. बोसिता. अबुसत्. बुसम्. बुसितम् ।

बुस्त आदरानादरयोः. To respect. To disrespect. चुरादि. सक. उभय. से. बुस्तयति-ते. अबुबुस्तत्-त. बुस्तम् ।

बृह वृद्धौ. To grow. To increase. भ्वादि. प. अक. से. बर्हति. बर्हिता. अबर्हीत्. बर्हणम्. चुरादौ दीप्त्यर्थकः. उभय. बर्हयति-ते. अबबर्हत्-त ।

बृह भाषार्थे. To speak. चुरादि उ. स. से. बर्हयति-ते. ब्रह्म ।

बृहि वृद्धौ. शब्दे च. इ. भ्वादि. To grow. To increase. To sound. पर. से. बृंहति.

अबृंहित्. बृंहितम्. ब्रह्म । बृहिर् शब्दे. To sound. इर्-भ्वादि. प. से. बर्हति. अबृहत्. अबर्हीत्. बर्हिता ।

बेह प्रयत्ने. To attempt. भ्वादि-आ. से. बेहते. अबेहिष्ट. ऋ. अबिबेहत्-त ।

ब्रूञ् व्यक्तायां वाचि. To say. To tell. To speak. वित्. अदादि. उभय. द्विकर्मक. से. ब्रवीति. आह. ब्रूते. उवाच. ऊचे. वक्तसि-से. वक्ष्यति-ते. उच्यात्-वक्षीष्ट. अवोचत्-त. णिचि वाचयति-ते. अबीवचत्. कर्म उच्यते. उक्तिः. उक्तम्. This root is defective in the nonconjugational tenses. Its forms being made up from वच् ।

ब्रूस(श) हिंसायाम्. To kill. To hurt. वा चुरादि. उ. स. से. ब्रूसयति. ब्रूसयति-ते. अबुन्नसत्. अबुन्नसत. पक्षे ब्रूसति. अब्रूसीत्. ब्रूसितः. ब्रूसयन् ।

भ

भक्ष अदने. To eat. चुरादि उ. स. से. भक्षयति-ते. भक्ष

यिता. अबभक्षत्-त. भक्षणम्.
भक्षः. कर्मणि भक्ष्यते. सन्
बिभक्षिषति. अस्य भ्वादित्वं
केचित् वदन्ति । तदानीं भक्षति
इत्यादि ।

भज सेवयाम् . To be devoted
to. To share. To divide.
भ्वादि. उ. स. अनि. भजति.
भजते. भक्ता. अभाक्षीत्.
अभक्त. णिचि भाजयते.
भाजयति. अबीभजत्-त. सनि
बिभक्षति-ते. यङि बाभज्यते.
कर्म भज्यते. कृ भक्त्वा. विभज्य.
भक्तः. भजन्. भजमानः ।

भज विश्राणने. To cook.
To give. चुरादि. सक.
से. उभ. भाजयति-ते.
अबीभजत्-त ।

भजि भाषार्थे. To break.
इ. वा चुरादि. उ. स. से.
भञ्जयति-ते. अबभञ्जत्-त.
भञ्जयन् ।

भंजो आमर्दने. To split. ओ.
रुधादि. प. स. अनि. भनक्ति.
भङ्क्ता. अभाङ्गीत्. भगम्.
भङ्गः. भंजकः. भङ्क्तुम्.
भङ्क्ता. प्रभज्य ।

भट श्रुतौ. To nourish. To
maintain. भ्वादि. प. स. से.
भटति. भटिता. अभाटीत्.
अभटीत्. भटः ।

भट परिभाषणे. To speak.
भ्वादि. प. से. अक. भटति. घ.
भटयति. अबीभटत्. भटितम् ।

भटि प्रतारणे. To mock. इ.
चुरादि. उ. स. से. भण्टयति-ते.
अबभण्टत्-त. भण्टकः ।

भडि परिभाषणे. To speak.
भ्वादि. आ स. से. भण्डते.
अभण्डिष्ट. भण्डः. भण्डकः ।

भडि कल्याणे. To make
fortunate. इ. चुरादि. उ.
स. से. भण्डयति-ते. अबभण्डत्-
त. भण्डयन् ।

भण शब्दे. To bound. To
speak. भ्वादि. प. स. से.
भणति. भणिता. अभाणीत्.
अभणीत्. णिचि—भाणयति-ते.
अबीभणत्-त. अबबाणत्-त.
भणितिः. भाणः. भणकः ।

भदि कल्याणे सुखे च. To
make fortunate. To be
joyful. इ. भ्वादि. आ. अ.
से. भन्दते. अभन्दिष्ट.
भन्दमानः ।

भदि शुभे. To tell a good news. इ. चुरादि. उ. स. से. भन्दयति-ते. भन्दयिता. अबभन्दत्-त. ।

भर्त्स तर्जने. To threaten. चुरादि. आ. स. से. भर्त्सयते. अबभर्त्सत. भर्त्सनम् ।

भर्व हिंसायाम्. To kill. To hurt भ्वादि. प. स. से. भर्वति. भर्विता. अभर्वात् ।

भल परिभाषण-हिंसादानेषु. To speak. To kill. To give. भ्वादि. आ. से. भलते. अभलिष्ट. भलमानः ।

भल आभण्डने (निरूपणे). To expound. चुरादि. आ स. से. भालयते. अबीभलत. भालितम् ।

भल्ल परिभाषणहिंसादानेषु. To describe. To hurt. To kill. To give. भ्वादि. प. से. भल्लति. भल्लिता. अभल्लीत्. भल्लकः ।

भष भर्त्सने. To threaten. To abuse. To bark. भ्वादि. प. स. से. भषति. भषिता. अभषीत्. अभषीत् ।

भस भक्षण-दीप्त्योः. To eat. To shine. जुहोत्यादि. वै. प. से. बभस्ति. बब्धः. बप्सति. अभसीत् ।

भा दीप्तौ. To shine. To be bright. अदादि. प. अ. अ. भाति. भाता. अभसोत्. व्यतिपूर्वश्चेत् तङ्. परस्परभाने. व्यतिभाते. व्यतिबभे. भानम्. भातुम्. भात्वा. विभाय. भातुः ।

भाज पृथक्कर्मणि. To divide. To distribute. अ. चुरादि. उ. से. भाजयति-ते. अबभाजत्-त. भाजनम् ।

भाम क्रोधे. To be angry. भ्वादि. आ. अक. से. भामते. भामितासे. अभामिष्ट. भामः. भामा ।

भाम क्रोधे. To be angry. अ. चुरादि. उ. अ. से. भामयति-ते. अबभामत्-त ।

भाष व्यक्तायां वाचि. To say. To speak. भ्वादि. आ. द्विक. से. भाषते. भाषिता. अभषिष्ट. गिचि-भाषयति-ते. अबीभषत्. अबभाषत्-त. भाषितम्. भाषा ।

भास् दीप्तौ. To shine. ऋ.
भ्वादि. आ. अ. से. भासते.
अभासिष्ट. अबीभसत्. अबभा-
सत्. भास्वान्. भास्करः ।

भिक्ष भिक्षायामलामे लाभे च.
To ask. To beg. To ask
without obtaining. To
obtain. भ्वादि. आ. द्विक.
से. भिक्षते. भिक्षिता. अभिक्षिष्ट.
भिक्षा. भिक्षुः. भिक्षुकः ।

भिदि अवयवे. To divide. To
cut into two parts. इ.
भ्वादि. प. स. से. भिन्दति.
भिन्दिता. अभिन्दीत् ।

भिदिर् विदारणे. To split.
To break. To cut into
two parts. To divide.
रुधादि. उभ. स. अ. भिनत्ति.
भिन्ते. (इर्) अभिनत्.
अभैत्सीत्. अभिन्त. णिचि-
भेद्यति-ते. कर्मणि-भिद्यते.
अभेदि. कृ. भिन्नः. भेदः. भिदा.
भिदुरः. भेदकः. भिन्दन्.
भिन्दानः. भेत्त्यन्. भेत्त्यमानः.
भेत्तव्यम्. भेदनीयम्. भेत्तुम्.
भित्त्वा. निर्भिद्य. भेदम्भेदम्.
भेद्यः. भिदिरम् ।

भिष रोगप्रतीकारे. To cure
the disease. सौ. भ्वादि.
प. स. से. भेषति. अभेषीत्.
भेषजम् ।

भिषज् चिकित्सायाम्. To cure
the disease. कं. प. स. से.
भिषज्यति. भिषक् ।

भिष्णज् उपसेवायाम्. To
serve. कं. प. स. से.
भिष्णज्यति ।

(त्रि)भी भये. To fear.
जुहोत्यादि. प. अ. अ. विभेति.
अभैषीत्. भयम्. भीः. भीतः ।

भुज पालनाभ्यवहारयोः. To
rule. To govern. To
enjoy. To eat. रुधादि. प.
स. अ. भुनक्ति. भोक्ता.
भोक्ष्यति. अभौक्षीत्. भक्षणार्थं
तङ्. मुङ्क्ते अन्नम्. अमुक्त.
णिचि—भोजयति-ते. सनि—
वुभुक्षते-ति. कर्मणि भुज्यते.
अभोजि. कृ. भोजनम्. भोक्तुम्.
मुक्तिः. भुजः ।

भुजो कौटिल्ये. To act in a
crooked way. ओ. तुदादि.
प. स. अ. भुजति. भोक्ता.
अभौक्षीत्. भुग्नः ।

भुरण धारणपोषणयोः To bear.

To protect. कं. प. स. से.

भुरण्यति ।

भू सत्तायाम्. To be. To

become. भ्वादि. प. अ.

से. भवति. अभवत्. भवतु.

भवेत्. बभूव. भविता.

भविष्यति. भवनम्. भूतिः ।

भू प्राप्तौ. To get. To

obtain. वा चुरादि. आ. स.

से. भावयते. भावयेते.

भावयाञ्चक्रे. भावयितासे.

अबीभवत्. पक्षे-भवते. अभविष्ट.

इत्यादि ।

भू अवकल्कने. To mix. To

mingle. चुरादि. उ. स. से.

भावयति-ते. अभीभवत्-त.

भावः. भावुकः ।

भूष अलङ्कारे. To adorn. To

decorate. चुरादि. उ. स.

से. भूषयति-ते. अबूभुषत्-त ।

भूष अलङ्कारे. To adorn. To

decorate. भ्वादि. प. स. से.

भूषति. अभूषीत्. भूषणम्.

भूषा. भूषितः ।

भृजी भर्जने. To roast. To

fry. ई. भ्वादि. आ. स. से.

भर्जते. भर्जिता. अभर्जिष्ट.

भृक्तः ।

भृञ् भरणे. To bear. To

support. वित्. भ्वादि.

अ. भरति-ते. भर्ता. अभर्षीत्.

अभृत. भृत्यः ।

(डु) **भृञ्** धारण-पोषणयोः To

bear. To protect. वित्.

जुहोत्यादि. उ. स. अ.

विभर्ति. विभृते. विभराञ्चकार.

विभराञ्चक्रे. विभराम्बभूव.

विभ्रत्. भार्या ।

भृशि भाषार्थे. To speak. इ.

वा. चुरादि उ. स. से.

भृशयति-ते. पक्षे-भृशति ।

भृशु अधःपतने. To fall

down. उत्. दिवादि. पर.

अ. से. भृश्यति. बभर्श.

भर्शिता. अभृशत्. भृश्यन्.

भृशम्. भृशित्वा. भर्शित्वा.

भृष्टा. सम्भृश्य. भृष्टम् ।

भ भर्त्सने भरणे च. To blame.

To support. क्रयादि. प. स.

से. प्वा. भृणाति. भरिता.

अभारीत्. भृणन् ।

भेषु भये गतौ च. To fear.

To go. भ्वादि. उ. से. अ.

भेषति-ते. अभेषीत्. अभेषिष्ट.
 ऋ. अभिभेषत्-त ।
 भयस भये. भ्वादि. To fear.
 To fright. आ. अ. से.
 भ्यसते. भ्यसिता. अभ्यसिष्ट.
 भ्यसनम् ।
 भ्रक्ष अदने. भ्वादि. To eat.
 To devour. उ. स. से.
 भ्रक्षति-ते. अभ्रक्षीत्. अभ्रक्षिष्ट.
 भ्रक्षणम्. भ्रक्षेति मैत्रेयः.
 भ्रक्षति-ते ।
 भ्रण शब्दे. To sound. भ्वादि.
 अ. प. से. भ्रणति. भ्रणिता.
 अभ्राणीत्. अभ्रणीत्. भ्रणितम् ।
 भ्रमु चलने. To roam. To
 wander about. उत्. उ.
 भ्वादि. प. से. भ्रमति.
 भ्रम्यति. भ्रमतुः. बभ्रमतुः.
 अभ्रमीत्. भ्रान्तः. भ्रान्तिः ।
 भ्रमु अनवस्थाने. To move
 in a circle. उत्. दिवादि.
 प. से. भ्राम्यति. पु. अभ्रमत्.
 भ्राम्यन्. भ्रमः ।
 भ्रंशु अवसंसने. To drop
 down. उत्. भ्वादि. आ.
 अ. से. भ्रंशते. शु. अभ्रंशत्.
 अभ्रंशिष्ट. भ्रश्यते. अभ्रंशि.
 भ्रंशः. भ्रष्टः ।

भ्रंशु अधःपतने. To fall
 down. उत्. दिवादि. प.
 अ. से. भ्रश्यति. भ्रंशिता.
 अभ्रंशत्. अपभ्रंशः ।

भ्रंसु अवसंसने. To drop
 down. उत्. भ्वादि. आ. अ.
 से. भ्रंसते. अभ्रंसत्. अभ्रंसिष्ट ।

भ्रस्ज पाके. To fry. To
 roast. तुदादि. प. अ.
 भृज्जति. भृज्जन्. भृज्जमानः.
 भृष्टः ।

भ्राजू दीप्तौ. To shine.
 ऋ. भ्वादि. आ. अ. से.
 भ्राजते. अभ्राजिष्ट ।

(टु) भ्राजू दीप्तौ. To shine.
 ऋ. भ्वादि. आ. से. अ.
 भ्राजते. भ्रेजे. बभ्राजे. भ्राजथुः ।

(डु) भ्राशु (सु) दीप्तौ. To
 shine. ऋ. भ्वादि. आ. अ.
 से. भ्राशते. भ्रासते. भ्राश्यते.
 भ्रेशे. बभ्राशे. अभ्राशिष्ट.
 भ्राशमानः. भ्रासमानः. भ्राशथुः ।

भ्री भये. To fear. कयादि. प.
 अ. भरणे-स. अ. भ्रिणाति.
 भ्रेता. अभ्रैषीत्. भ्रीः. मतान्तरे
 न ह्रस्वः. भ्रीणाति ।

भ्रुड निमज्जने. To plunge.

तुदादि. प. स. से. भ्रुडति.

भ्रुडिता. अभ्रुडीत् ।

भ्रूण आशाविशङ्कयोः. To hope.

To suspect. चुरादि. आ. स.

से. भ्रूणयते. अब्रूणत. भ्रूणः ।

भ्रेजृ दीप्तौ. To shine. ऋ.

भ्वादि. आ. अ. से. भ्रेजते.

अभ्रेजिष्ट. भ्रेजमानः ।

भ्रेषृ भ्लेषृ गतौ. To go. ऋ.

भ्वादि. उ. स. से. भ्रेषति-ते

भ्लेषति-ते. अभ्रेषः ।

भ्लक्ष अदने. To eat. भ्वादि.

उ. स. से. भ्लक्षति-ते.

अभ्लक्षत्-त. अभ्लक्षिष्ट.

भ्लक्षणम् ।

टु भ्लाशृ दीप्तौ. To shine.

ऋ. भ्वादि. आ. अ. से. भ्लाशते.

भ्लाश्यते. भ्लेशे. बभ्लाशे.

अभ्लाशिष्ट. अबभ्लाशत्-त.

भ्लाशमानः. भ्लाश्यमानः.

भ्लाशथुः. भ्लाशितम् ।

मकि मण्डने. गतौ च. To

decorate. To go. इ.

भ्वादि. आ. स. से. मङ्कते.

मङ्कितासे. अमङ्किष्ट. कर्मणि-

मङ्कयते. अमङ्कि. मङ्कितः.

मङ्कमानः. मङ्कुरः= आदर्शः ।

मङ्क गतौ. To go. भ्वादि. आ.

स. से. मङ्कते. अमङ्किष्ट.

मङ्ककुलं=शिलाजतु ।

मक्ष सङ्घाते रोपे च. To

accumulate. To heap.

To collect. To be

angry. भ्वादि. प. से. अ.

मक्षति. मक्षिता. अमक्षीत्.

मक्षिका ।

मख गतौ. To go. भ्वादि.

प. स. से. मखति. मखिता.

अमाखीत्. अमखीत्. मखः.

मखितः ।

मखि गतौ. To go. भ्वा. इ.

प. स. से. मङ्कति. मङ्किता.

अमङ्कीत्. मङ्कु=आशु ।

मगध परिवेष्टने. नीचदास्ये च.

To surround. To serve to

a lowborn. कं. मगध्यति

नीचः ।

मगि गतौ To go. इ. भ्वादि.

प. स. से. मङ्कति. मङ्कितः

अमङ्कीत्. मङ्कलः ।

मधि हिंसासंकलेशनयोः. To hurt. To agitate. इ. भ्वादि. प. स. से. मन्थति. अमन्थीत् ।

मथे विलोडने. To stir round or up. To turn up and down. ए. भ्वादि. प. स. से. मथति. अमथीत्. मथितम्. मथः. माथः ।

मद तृप्तियोगे. To meet satisfaction. चुरादि. आ. से. मादयते. अमीमदत्. मादनम्. मादः. मदनः ।

मदि स्तुति मोद मद स्वप्न काङ्क्षितगतिषु. To praise. To be glad. To be drunk. To sleep. To shine. To go. इ. भ्वादि. आ. यथायथं स. अ. से. मन्दते. मन्दिता. अमन्दिष्ट. मन्दः. मन्दमानः ।

मदी हर्षग्लेपनयोः To be glad. To dryup. ई. भ्वा. प. अ. से. मदति. अमादीत्. अमदीत्. घ. मद्यति. मदिश ।

मदी हर्षे. To be glad. ई. दिवादि. प. अ. से. माद्यति. मदिता. अमदीत् (पु) मत्तः. माद्यन् ।

मन स्तम्भे. To make firm. चुरादि. आ. स. से. मानयते. अमीमनत्. मानयमानः ।

मन ज्ञाने. To think. To suppose. To imagine. दिवादिः. आ. स. अ. मन्थते. मन्ता. अमन्त. मन्थमानः ।

मनु अवबोधने. To consider. उत्. तनादि. आ. स. से. मनुते. मनिता. अमनिष्ट. अमन्त. मन्वानः ।

मन्तु अपराधे. To punish. कं. प. अ. से. मन्तूयति. विदिति चन्द्रः. मन्तूयति-ते ।

मन्थ विलोडने. To churn. भ्वादि. प. स. से. मन्थति. मथ्यात्. अमन्थीत्. कर्मणि-मथ्यते. अमन्थि. कृ. मथितः. मथित्वा. मन्थित्वा. प्रमथ्य. मन्थनम्. मन्थः ।

मन्थ विलोडने. To churn. क्रयादि. प. द्वि. से. मन्थति. ममन्थ. मन्थिता. अमन्थीत्. मन्थन्. मन्थः ।

मञ्ज गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. मञ्जति. अमञ्जीत्. मञ्जितः ।

मय गतौ. To go. भ्वादि. आ.
स. से. मयते. मयिता.
अमयिष्ट. मयः ।

मर्क गतौ. To go. भ्वादि. प.
से. मर्कति. भर्किता. अमर्कीत्.
मर्कटः ।

मर्च 'शब्दार्थे. To explain a
word. चुरादि. उ. से. मर्च-
यति-ते. अममर्चत्-त ।

मर्ब गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. मर्बति. अमर्बीत्.
मर्बितः ।

मर्व पूरणे. To fill. भ्वादि. प.
स. से. मर्वति. अमर्वीत्.
मर्वितः. मर्वन् ।

मल धारणे. To hold. भ्वादि.
आ. स. से. मलते. अमलिष्ट.
मलः. मलमानः. मलिनम् ।

मल्ल धारणे. To hold. भ्वादि.
आ. स. से. मल्लते. अमल्लिष्ट.
मल्लः. मल्ली. मल्लमल्लकम् ।

मव बन्धने. To bind. To tie.
भ्वादि. प. स. से. मवति.
ममाव. मेवतुः. अमावीत्.
अमवीत्. मवितः ।

मव्य बन्धने. To bind. भ्वादि.
प. से. मव्यति. ममव्य.
अमव्यीत्. मव्यितः. मूतिः ।

मश शब्दे रोषकृते. To buzz.
To be angry. भ्वादि. प.
स. से. मशति. मशिता.
अमाशीत्. अमशीत्. मशकः ।

मष हिंसायाम्. To kill. To
hurt. भ्वादि. प. से. मषति.
अमाषीत्. अमषीत्. मषणम्.
मषी. मषः ।

मसी परिणामे. To change.
To form. ई. दिवादि. प. स.
से. मस्यति. मसिता. अमसत्.
मस्तम्. 'समी' इत्येके. तन्मते
सम्यतीत्यादि ।

मस्क गतौ. To go. भ्वादि.
आ. स. से. मस्कते. अमस्किष्ट.
मस्करः. मस्करी ।

(टु)मस्जो शुद्धौ. To bath.
To dip. ओ. तुदादि. प. अक.
अ. मज्जति. मङ्क्ता. अमाङ्गीत्.
मग्नः ।

मह पूजायाम्. To honour.
To respect. To worship
भ्वादि. प. स. से. महति.

- अमहीत्. महितः. महत्. महान् ।
 मह- पूजायाम्. To honour. To respect. To worship. अ. चुरादि. उ. स. से. महयति-ते. अममहत्-त ।
 महि वृद्धौ. To grow. इ. भ्वादि. आ. अक. से. मंहते. मंहिता. अमंहिष्ट ।
 महि भाषार्थे. To speak. इ. चुरादि. उ. स. से. मंहयति-ते. अममंहत्-त. मंहितः ।
 महीङ् पूजायाम्. To worship क. आ. से. महीयते. मही ।
 मा माने. To measure. अदादि. प. स. अ. माति. माता. अमासीत्. णिचि-मानयति-ते. अमीमनत्-त. सनि-मिस्सति. कर्मणि-मीयते. अमायि. मितः. मित्वा. प्रणिमाय ।
 माङ् माने शब्दे च. To measure. To sound. डित्. जुहोत्यादि. आ. स. अ. मिमीते. प्रणिमीयते. अमास्त. प्रमितिः. प्रमाणम् ।
 माङ् माने. To measure. डित्. दिवादि. अ. स. अ.

- मायते. ममे. माता. अमास्त ।
 माक्षि काङ्क्षायाम्. To desire. भ्वादि. प. स. से. माङ्क्षति. अमाङ्क्षीत् ।
 माथि हिंसायाम्. To kill. भ्वादि. प. स. से. मान्थति. अमान्थीत् ।
 मान पूजायाम्. To worship. वा चुरादि. उ. स. से. मानयति-ते. अमीमनत्-त. पक्षे-भ्वादि. मानति. अमानीत्. मान्यः ।
 मान जिज्ञासायाम्. To have desire to know. भ्वादि. आ. स. से. स्वार्थे सन्. मीमांसते. मीमांसिता. अमीमांसिष्ट. मीमांसा ।
 मार्ग संस्कारगत्योः. To seek for. To go. To seek through. To move. चुरादि. उ. से. मार्गयति-ते. अममार्गत्-त. मार्गणम् ।
 मार्ग अन्वेषणे. To trace out. To seek through. To hurt after. वा चुरादि. उ. स. से. मार्गयति-ते. पक्षे-भ्वादि. मार्गति. अमार्गीत्.

- मार्गणम् . मार्गितम् . मार्गयन् .
मार्गयमाणः. भ्वाद्दौ-उभय-
पदीत्येके. मार्गन् . मार्गमाणः ।
मार्ज शब्दे. To sound.
चुरादि. उ. स. से. मार्जयति-ते.
अममार्जत्-त. मार्जितम् ।
माह, माने. To measure.
भ्वादि. उ. स. से. माहति-ते.
अमाहीत् . अमाहिष्ट. णिचि-
अममाहत्-त. माहितः ।
मिच्छ उक्त्तेशे. To hinder.
To annoy. तुदादि. प. स.
से. मिच्छति. अमिच्छत् .
मिच्छन् . मिच्छितः ।
मिजि भाषार्थे. To speak. इ.
वा चुरादि. उ. स. से. मिञ्जयति-
ते. मिञ्जति. अमिञ्जत्-त ।
(डु) मिञ् प्रक्षेपणे. To
throw. To measure. वित् .
स्वादि. उ. स. अ. मिनोति.
मिनुते. ममौ. मिम्यतुः मिम्युः.
मिम्ये. माता. अमासीत्
अमास्त. णिच्-मापयति-ते. सनि-
मित्सति-ते. मितः. मित्रिमम् .
मितिः ।
(ञि)मिदा स्नेहने. To be
fat. To melt. To love.

To feel affection. वीत् .
आत् . भ्वादि. आ. अ. से.
मेदते. अमिदत् . अमेदिष्ट.
मिन्नम् ।

(ञि)मिदा स्नेहने. To anoint
वित् . आत् . दिवादि. प. अ.
से मेद्यति. अमिदत् . प्रमेदितम् .
मिन्नम् . मेदुरः. मेदिनी ।

मिदि स्नेहने. To anoint. इ. वा.
चुरादि. उ. स. से. मिन्दयति-
ते. अमिमिन्दत्-त. मिन्दति.
अमिन्दीत् ।

मिदृ-मिधृ-मिथृ मेघार्हिसनयोः.
To associate with. To
unite. To copulate. To
hurt. To kill. ऋ. भ्वादि.
उ. स. से. मेदति-ते. मेधति-ते
मेथति-ते. मेध्यम् . अमिमेदत् ।

मिल श्लेषणे. To embrace.
तुदादि. प. से. मिलति. अमेलीत्.
मिलितः ।

मिल सङ्गमे. To join. To be
united with. To meet
together. तुदादि. उ. से.
मिलति-ते. सङ्गमे उभयपदार्थः
पुनः पाठः. मेला ।

मिवि सेचने. To sprinkle. To
honour. इ. भ्वादि. प. स.

- से. मिन्वति. अमिन्वीत् .
मिन्वितः ।
- मिञ्ज् शब्दे रोषकृते च. To
make a sound. To be
angry. भ्वादि. प. अ. से.
अमेशीत् . मिञ्जितः ।
- मिश्र (स्त्र) संपर्के. To mix.
To mingle. To unite. अ.
चुरादि. उ. स. से. मिश्रयति-ते.
अमिमिश्रत्-त्. मिश्रितः ।
- मिष स्वर्धायाम् . To rival. To
look at. To wet. तुदादि.
प. स. से. मिषति. अमेषीत् .
मिषितः. मिषम् . निमेषः.
उन्मेषः ।
- मिषु सेचने. To wet. To
sprinkle. उत् . भ्वादि. प.
स. से. मेषति. मेषिता.
अमेषीत् . मिष्टः. मेषः ।
- मिह सेचने. To make water.
To wet. To sprinkle.
भ्वादि. प. स. अ. मेहति. मेढा.
अमिक्षत् . मेढुम् . मीढ्वा. मीढः.
मेहनम् . (मिह=ल्युट्) . मेघः ।
- मी गतौ. To go. वा. चुरादि.
उ. स. अ. माययति-ते.
पक्षे-भ्वादि. मयतीत्यादि ।

- मीङ् हिंसायाम् . To kill. To
die. To perish. डीत् .
दिवादि. आ. अ. मीयते.
मेता. अमेष्ट. मीनः ।
- मीञ् हिंसायाम् . To kill. To
destroy. To hurt. To
transgress. चित् . क्रयादि.
उ. स. अ. मीनाति. मीनीते.
ममौ. मिम्यतुः. मिम्ये. मातासि-
से. अमासीत् . अमास्त. कर्मणि-
मीयते. अमायि. प्रमीतः ।
- मीम् गतौ शब्दे च. To go.
To sound. भ्वादि. प. स.
से. मीमति. अमीमीत्-
त्. मीमितः ।
- मील निमेषणे. To close the
eye-lids. भ्वादि. प. अ. से.
मीलति. अमीलीत् . मीलनम् .
मीलितम् ।
- मीव श्थौल्ये. To grow fat.
भ्वादि. प. अ. से. मीवति.
अमीवीत् . मीवितम् ।
- मुच प्रमोचने मोदने च. To
set free. To delight.
चुरादि. उ. स. से. मोचयति-
ते. अमूमुचत्-त्. मोचितः.
मोचनम् . मोचकः ।

मुञ्चि कल्कने. इ. भ्वादि. To cheat. To deceive. आ. अ. से. मुञ्चते. मुञ्चिता. अमुञ्चिष्ट. मुञ्चमानः. अनिदिपक्षे बोपदेवेन भोचते. मोचते. मोचन्ते. मोचिता. अमोचिष्ट इत्याद्युक्तम् ।

मुचलृ मोक्षणे. To release. ल. तुदादि. उ. स. अ. मुञ्चति-ते. अमुचत्. अमुक्त. णिचि-मोचयति-ते. अमूमुचत्-त. मुमुक्षति. कर्मणि मुच्यते. अमोचि. मुक्तः. मुक्त्वा. प्रमुच्य ।

मुज शब्दे. To sound. भ्वादि. प. अ. से. मोजति. मोजिता. अमोजीत्. मोजनम् ।

मुजि शब्दे. To sound. इ. भ्वादि. प. अ. से. मुञ्जति. अमुञ्जीत्. मुञ्जितम्. मुञ्जः । (मुज मुजि धातु विकल्पेन चौरादिकौ इति बोपदेवः । तस्य पक्षे-मोजयति मोजयतः मोजयन्ति इत्यादि) ।

मुट मुटि मर्दने. To crush. To powder. To grind. भ्वादि. प. से. मोटति. मोटिता.

अमोटीत्. मोटकः. मुण्टति. अमुण्टीत् इत्यादि ।

मुट आक्षेपमर्दनयोः. To blame. To rebuke. To crush. To grind. तुदादि. प. स. से. मुटति. मुटिता. अमुटीत् ।

मुट संचूर्णने. To make powder. To powder. चुरादि. उ. स. से. मोटयति-ते. अमृमुटत्-त. मोटितः ।

मुठि पालने. To rule. भ्वादि. आ. स. से. मुण्ठते. मुण्ठता. अमुण्ठिष्ट. मुण्ठितः ।

मुड मर्दने. To crush. भ्वादि. प. स. से. मोडते. अमोडीत् ।

मुडि खण्डने. To cut. To shave. भ्वादि. प. स. से. मुण्डति. अमुण्डीत्. मुण्डनम्. मुण्डितः ।

मुडि मार्जने. To shave. इ. भ्वादि. आ. अ. से. मुण्डते. अमुण्डिष्ट. मुण्डः. मुण्डकः = a barber.

मुण प्रतिज्ञाने. To promise. तुदादि. प. स. से. मुणति. मोणिता. अमोणीत्. मुणन् ।

मुद हर्षे. To be glad. भ्वादि.
आ. अक. से. मोदते. मोदिता.
अमोदिष्ट. मुदितः. मुत् ।

मुद संसर्गे. To mix. चुरादि.
उ. से. मोदयति-ते. अमूमुदत्-त.
मोदितः ।

मुर संवेष्टने. To encircle.
To surround. तुदादि. प. स.
से. मुरति. मोरिता. अमोरीत्.
मुरः. मोरटम् = इक्षुमूलम्.

मुन्थ गतौ हिंसायां च. To go.
To kill. भ्वादि. प. स. से.
मुन्थति. अमुन्थीत्. मुन्था.
मुथितः ।

मुच्छर्त्वा मोहसमुच्छ्राययोः. To
faint. To grow. आत्.
भ्वादि. प. अ. से. मूच्छति
अमूच्छर्त्वात्. मूर्तम्. मूर्च्छितम्.
मूर्तिः ।

मुर्वी बन्धने. To bind. ई.
भ्वादि. प. स. से. मूर्वति.
अमूर्वीत्. मूर्तः ।

मुष हिंसायाम्. To kill. To
hurt. भ्वादि. प. स. से.
मोषति. अमोषीत्. मोषणम् ।

मुष स्तेये. To steal. To rob.
क्रयादि. प. द्वि. से. मुष्णाति.
मोषिता. अमोषीत्. मुष्णन्.
मुषितः. मुष्टिः. मुषित्वा ।

मुस खण्डने. To break into
pieces. दिवादि. प. स. से.
मुस्यति. मोसिता. अनुसत्.
मुसलः. मुस्ता ।

मुस्त सङ्घाते. To heap up.
चुरादि. उ. स. से. मुस्तयति-
ते. अमुमुस्तत्-त. मुस्तकः ।

मुह वैचित्ये. To faint. To
lose consciousness. दिवादि.
प. अ. वे. मुह्यति. मोहिता.
मोग्धा. मोढा. मोहिष्यति.
मोक्षयति. अमुहत्. णिचि-
मोहयति-ते. अमूमुहत्-त. मुग्धः.
मूढः. मोहितः ।

मूङ् बन्धने. To bind. To
tie. डित्. भ्वादि. आ. स. से.
मवन्ते. मविता. अमविष्ट. मूतः.
मूकः ।

मूत्र प्रस्रवणे. To flow
water. अ. चुरादि. उ.
अ. से. मूत्रयति-ते.
अमुमूत्रत्-त. मूत्रम् ।

मूल प्रतिष्ठायाम्. To be firm.

To take root. भ्वादि.

प. अ. से. मूलति. मूलम्.
मूलकम् ।

मूल रोपणे. To plant. To

sprout. To germinate.

चुरादि. उ. स. से. मूलयति-ते.

अमृमूलत्-त. उन्मूलितम्.

मूल्यम्. (मुलेति केचित् ।

तन्मते मोलयति-ते इत्यादि) ।

मूष स्तेये. To steal. To rob.

भ्वादि. प. स. से. मूषति.

मूषिता. अमूषीत्. मूषकः ।

मृक्ष सङ्घाते. To heap. To

collect. प. अ. से. मृक्षति.

मृक्षिता. अमृक्षीत्. मृक्षन् ।

मृग अन्वेषणे. To seek. To

search for. अ. चुरादि.

आ. स. से. मृगयते.

मृगयाञ्चक्रे. मृगयामास.

मृगयाम्बभूव. मृगयिता.

अममृगत. मृगः. मृगयमाणः.

मृगितम् ।

मृग अन्वेषणे. To search

for. कं. मृग्यति. तारानाथेन

दिवादावप्यपाठि ।

मृड् प्राणत्यागे. To die. To

perish. डित्. तुदादि. आ.

लिटि लुटि लृटि लङि च

परस्मैपदमिति विशेषः. अ.

अ. त्रियते. ममार. मर्त्सि.

मरिष्यति. मृषीष्ट. अमृत.

अमरिष्यत्. णिचि-मारयति-ते.

सनि मुमूर्षति. मृतः. मारः ।

मृच्छ म्लक्षणे. To cut. To

divide. चुरादि. उ. अ. से.

मृच्छयति-ते. (इति काशी-

पुस्तकपाठः) ।

मृजू शौचालङ्कारयोः. To wash

off. To clean. To

sweep. To adorn. ऊ.

वा चुरादि. उ. स. मार्जयति-

ते. मार्जयिता. अमीमृजत्.

अममार्जत्-त. पक्षे भ्वादि. प.

वे. मार्जति. मार्जनम्. अमार्जात्

अमार्क्षात् ।

मृजू शुद्धौ. To clean. To

sweep. ऊ. अदादि. प. स.

वे. मार्ष्टि. मृष्टः. मृजन्ति-

मार्जन्ति. अमार्जात्. अमार्क्षात्.

णिचि-मार्जयति-ते. सन् मिमृ-

क्षति. मिमार्जिपति. कर्मणि

मृष्यते. अमार्जि. मृष्टः.

संमार्जनी ।

मृड सुखने. To be pleased.

To forgive. To delight.

To be happy. तुदादि. प. अ. से. मृडति. मर्डिता. अमर्डीत्. मृडः. मृडानी ।

मृड क्षोदे सुखे च. To press. To rub. To be happy. क्रयादि. प. स. से. मृड्णाति. मृड्णातु. मृडिता. मृडान. अमर्डीत्. मर्डित्वा ।

मृण हिंसायाम्. To kill. तुदादि. प. स. से. मृणति. ममर्ण. ममृणतुः. मृणालम् ।

मृद् क्षोदे. To press. To rub. क्रयादि. प. स. से. मृद्नाति. मृद्नातु. मृदान. मर्दिता. अमर्दीत्. मृदित्वा. मर्दनम् ।

मृधु उन्दने. To be moist. To kill. उत्. भ्वादि. उ. स. क. से. मर्धति-ते. अमर्धीत्. अमर्धिष्ट. मृद्धः ।

मृश आमर्शने. To touch. To rub. To stroke. प. स. अ. मृशति. तुदादि. मर्शा. म्रष्टा. मर्श्यति. म्रक्ष्यति. अम्राक्षीत्. अमार्शीत्. अमृक्षत्. णिचि. मर्शयति-ते. अममर्शत्. त. अमीमृशत्-त. कर्मणि-मृश्यते. अमर्शि. मृष्टः. मृष्टा. मर्शनम् ।

मृष तितिक्षायाम्. To endure.

To bear. To tolerate. To suffer. वा चुरादि. उ. स. से. मर्षयति-ते. अमीमृषत्-अममर्षत्-त. बोपदेवस्तु. चुरादौ अदन्ते पपाठ. तन्मते-मृषयति-ते. अम-मृषत्-त. इति पक्षे भ्वादि. स्वरितेत्. मर्षति-ते. अमर्षीत्. अमर्षिष्ट. मर्षणम्. मर्षितः. दुर्मर्षणः ।

मृष तितिक्षायाम्. To endure. दिवादि. उ. स. से. मृष्यति-ते. ममर्ष. ममृषे. मर्षिता. मृष्यन्. मृष्यमाणः ।

मृषु सेचने सहने च. To sprinkle. To excuse. उत्. भ्वादि. प. स. से. मर्षति. मर्षिता. अमर्षीत्. मृष्टः. मृषित्वा. मर्षित्वा. मृष्टा. मर्षणीयम्. मर्षितुम् ।

मृ हिंसायाम्. To kill. क्रयादि. प. स. से. प्वा. मृणाति. ममार. मरिता. मरीता ।

मेड् प्रणिदाने. To exchange. डित्. भ्वादि. आ. स. अ. मयते. ममे. माता. अमास्त अपमित्य ।

मेट्ट मेड्ड उन्मादे. To be intoxicated. भ्वादि. प. से. मेटति. अमेटीत्. णिचि-अमिमेटत्-त ।

मेथृ मेदृ मेधृ मेधाहिंसनयोः मेधृ सङ्गमे च. To meet one another. To know. To understand. To hurt. To kill. भ्वादि. उ. स. से. मेथति-ते. अमेथीत्. अमेथिष्ट. णिचि-अमिमेथत्-त. मेथिका. मेदकः. मेदुरः. मेध्यम् ।

मेधा आशुग्रहणे. To grasp quickly. कण्डादि. मेधायति. मेधा ।

मेपृ गतौ. To go. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. मेपते. अमेपिष्ट. णिचि-अमिमेपत्-त ।

मेवृ सेवने. To worship. भ्वादि. आ. स. से. ऋ. मेवते. अमेविष्ट. अमिमेवत्-त ।

मोक्ष अवने. To set free. वा चुरादि. उ. स. से. मांक्षयति-ते. अमुमोक्षत्-त. पक्षे भ्वादि. प. मोक्षति. अमोक्षीत्. मोक्षः. मोक्षितः. मोक्षणम् ।

मना अभ्यासे. To repeat in the mind. भ्वादि. प. स. अ. मनति. अमनासीत्. मनापयस्ति-ते. अमिन्नपत्-त. सनि—मिन्नासति. कर्मणि—मनायते. म्नातः ।

म्रक्ष सङ्घाते. भ्वादि. To rub. To heap. प. स. से. म्रक्षति. अम्रक्षीत् ।

म्रक्ष म्लेच्छने. To speak barbarously. चुरादि. उ. स. से. म्रक्षयति-ते. अमम्रक्षत्-त. म्रक्षितः. म्लक्षेति केचित्. म्रजेत्यन्ये. म्लजेत्यपरे. औत्तराहेष्वेते विकल्पा दृश्यन्ते ।

म्रद मर्दने. To pound. To crush. भ्वादि. आ. स. से. म्रदते. अम्रदिष्ट. घ. म्रदयति. म्रदं म्रदम्. म्रदंम्रदम् ।

म्रुचु गतौ. To go. उत्. भ्वादि. प. स. से. म्रुचति. अम्रुचीत्. अम्रुचत् ।

म्रुञ्चु गतौ. To go. उत्. भ्वादि. प. स. से. म्रुञ्चति. अम्रुञ्चीत्. म्रुक्तः ।

म्रेड्ड उन्मादे. To be mad. ऋ. भ्वादि. प. से. म्रेडति. अमिमेडत्-त ।

म्लुचु गतौ. To go. उत्.

भ्वादि. प. -से. म्लोचति.
अम्लुचत्. अम्लोचीत्. म्लुक्तः।

म्लुन्चु गतौ. To go. उत्.

भ्वादि. प. म्लुञ्चति. अम्लुञ्चीत्.
म्लुञ्चिवा. म्लुक्त्वा।

म्लेच्छ अव्यक्ते शब्दे. To

speak confusedly or
barbarously. भ्वादि.

म्लेच्छति. म्लेच्छिता. अम्ले-
च्छीत्. म्लेच्छः।

म्लेच्छ अव्यक्तायां वाचि. To

speak indistinctly. चुरादि.
उ. अ. म्लेच्छयति-ते.

अम्लेच्छत्-त।

म्लेट उन्मादे. To be mad.

भ्वादि. प. अ. से. म्लेटति.
अम्लेटीत्. ऋ. अम्लेटत्-त।

म्लेवृ सेवने. To worship.

भ्वादि. आ. स. से. म्लेवते.
अम्लेविष्ट. ऋ. अम्लेवत्-त।

म्लै हर्षक्षये. To be sad. To

become thin. प. अ.
अ. भ्वादि. म्लायति. म्लौ.

म्लता. अम्लासीत्. णिचि-
म्लापयति-ते. सनि-मिम्लासति.

म्लानम्. म्लानिः. म्लायन् ।

य

यक्ष पूजायाम्. To honour.

To worship. चुरादि. आ.
स. से. यक्षयते. अययक्षत.
यक्षः. यक्षितः।

यज देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु.

To worship with
sacrifices. To honour.

To dedicate. To give.
भ्वादि. उ. स. अ.

यजति-ते. इयाज. ईजे.
यष्टासि-से. णिचि-याजयति-ते.

सनि-यियक्षति-ते. कर्मणि-इज्यते
अयाजि. यजनम्. यष्टुम्.

यजमानः. इष्टा. इष्टिः. इष्टम्.
इज्या।

यत निकारोपस्कारयोः. To

return. To repay. To
censure. चुरादि. उ. स. से.

यातयति-ते. अयीयतत्-त.
यतितः।

यती प्रयत्ने. ई. भ्वादि. To try.

To attempt. आ. अ. से.
यतते. अयतिष्ट. आयत्तः. यत्नः।

यत्रि सङ्कोचे. To curb. To

check. इ. वा चुरादि. उ. स.
से. यन्त्रयति-ते. अययन्त्रत्-त.

पक्षे-यन्त्रति. अयन्त्रीत्. यन्त्रम्.
यन्त्रितः ।

यभ मैथुने. विपरीतमैथुने
इत्येव सर्वत्र पाठः ।
(विपरीतमैथुनम्=पुरुषायितम्)
To cohabit. To have
sexual intercourse. भ्वादि.
प. स. अ. यभति यभतः
यभन्ति; यभसि यभथः
यभथ; यभामि यभावः यभामः.
यब्धा यब्धारौ यब्धारः.
अयाप्सीत्. यब्धिः ।

यम उपरमे. To check. To
curb. To stop. भ्वादि. प.
स. अ. यच्छति. यन्ता.
अयंसीत्. घ. अयं परिवेषणे
मित्. यमयति ब्राह्मणान्.
अन्यत्र तु—आयामयति.
यच्छन्. नियमः ।

यम परिवेषणे. To control.
To stop. To encircle.
चुरादि. उ. स. से. चन्द्रं
यमयति-ते. परिवेष्टत इत्यर्थः.
अयीयमत्. अययामत्-त. यमः ।

यसु प्रयत्ने. To try. To
attempt. उत्. दिवादि. प.
अं. से. यस्यति. यसति. (पु).
अयसत्. यस्तम्. आयासः ।

या प्रापणे. To go. अदादि.

प. स. अ. याति यातः
यान्ति; यासि याथः याथ; आभि
यावः यामः. (लङ्) अयात्.
(लोट्) यातु. (विधिलिङ्)
यायात्. अयासीत्. यातः.
यानम्. यायावरः. अनुयायी ।

(टु) याचु याच्वायाम्. To
beg. To request. To ask.
ट्टित्. भ्वादि. उभय. द्विकर्म.
से. याचति. याचते. याचिता.
अयाचीत्. अयाचिष्ट. ऋ.
अययाचत्-त. याचनम्. याच्वा ।

यु मिश्रणामिश्रणयोः. To mix.
To join. To separate.
अदादि. प. स. से. यौति-युतः-
युवन्ति. यविता. अयावीत्.
णिचि यावयति-ते. अयीयवत्-त.
कर्म. यूयते. अयावि. युतः. यवः.
योनिः ।

यु जुगुप्सायाम्. To censure.
चुरादि. आ. स. से. यावयते.
अयीयवत्. यावयमानः. यवनः ।

युब् बन्धने. To bind. To
join. वित्. क्रयादि. उभय.
सक. अनि. युनाति. युनीते.
अयाषीत्. अयोष्ट ।

युगि वर्जने. To leave. इ.
भ्वादि. प. से. युङ्गति. अयुङ्गीत्.
युङ्गितः ।

युच्छ प्रमादे. To mistake.
To blunder. भ्वादि. पर.
अक. से. युच्छति. अयुच्छीत्.
युच्छितः ।

युज समाधौ. To meditate.
दिवादि. आ. अक. अनि.
युज्यते. योक्ता. अयुक्त. युक्तिः ।

युज संयमने. To unite. To
join. वा चुरादि. उभ. सक.
से. योजयति-ते. अयूयुजत्-त.
पक्षे भ्वादि. प. अनि. योजति.
अयौक्षीत्. योजितः. योजनम् ।

युजिर् योगे. To join. To
unite. इर्. रुधादि. उ. स.
अनि. युनक्ति. युङ्क्ते. अयुजत्.
अयौक्षीत्. अयुक्त. युक्तः. योगः.
युग्मम्. युक्त्वा ।

युजु जुगुप्सायाम् इति बोपदेवः.
To censure. उत्. चुरादि.
आ. योजयते. युक्तम् ।

युत् भासने. To shine. भ्वादि.
आ. से. योतते. अयोतिष्ठ. ऋ.
अयुयोतत्-त ।

युध संप्रहारे. To fight. To
wage war. दिवादि. आ. स.
अनि. युध्यते. योद्धा. अयुद्ध.
युद्धम् ।

युपु विमोहने. To blot out.
To trouble. दिवादि. प. से.
युप्यति. योपिता. पु. अमुपत् ।

युष सेवायाम्. To serve. To
wait upon. सौ प. से.
योषति. अयोषीत्. योषित् ।

यूष हिंसायाम्. To kill. To
hurt. भ्वादि. प. स. से.
यूषति. अयूषीत्. यूषितः ।

येषु प्रयत्ने. To try. To
attempt. भ्वादि. आ. अक.
से. येषते. ऋ. अयियेषत्-त.
येषितम् ।

यौट्ट(डु) बन्धने. To bind.
To tie. भ्वादि. प. स. से.
यौटति. ऋ. अयुयौटत्-त ।

र

रक रग रघ आस्वाद्ने. To
taste. To eat. चुरादि.
उभय. से. राकयति ते. रागयति-
ते. राघयति-ते. अरीरकत्-त.
राकितः ।

रक्ष पालने. To protect. भ्वादि.
प. स. से. रक्षति. रक्षिता.
अरक्षीत्. रक्षणम्. रक्षकः ।

रख गतौ. To go. To move.
भ्वादि. प. स. से. रखति.
रखिता. अराखीत्. अरखीत्.
रखितः ।

रखि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. रङ्गति. अरङ्गीत्.
रङ्गितः ।

रगि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. से. रङ्गति. रङ्गिता. अरङ्गीत्.
रङ्गः. रङ्गितः. रङ्गणम् ।

रगे शङ्कायाम्. To doubt.
ए. भ्वादि. प. स. से. रगति.
अरगीत्. घ. रगयति. रगयते.
रगितः ।

राधि गतौ. To go. To move.
इ. भ्वादि. आ. स. से. रङ्गते.
अरङ्गिष्ठ. रङ्गितः ।

राधि भाषार्थः. To speak. इ.
वा चुरादि. उ. स. से. रंघयति-
ते. अररङ्गत्-त. पक्षे. रङ्गति ।

रच प्रतियन्त्रे. To attempt.
To prepare. अ. चुरादि.
उ. स. से. रचयति. रचयते.
अररचत्-त. रचना ।

राजि भाषार्थे. To speak. To
shine. इ. वा. चुरादि.
उ. स. से. रञ्जयति-ते. पक्षे
रञ्जतीत्यादि ।

रञ्ज रागे. To be dyed. To
be coloured. To redden.
भ्वादि. उभय स. अनि. रजति
रजते. अराङ्गीत्. अरङ्क्त.
कर्मणि-रज्यते. अरञ्जि. रञ्जनम्.
रक्तिः. रागः. रङ्क्त्वा. रक्त्वा ।
रजकः ।

रञ्ज रागे. To be dyed. To
be coloured. To redden.
दिवादि. उभय. अनि. रज्यति-ते.
रज्यन्. रज्यमानः. अनुरक्तः.
घ. रजयति मृगान्. रंजयति
पक्षिणः ।

रट परिभाषणे. To shout. To
cry. भ्वादि. प. से. रटति.
रेटतुः. अराटीत्. अरटीत्.
रटन् ।

रठ परिभाषणे. To shout. To
cry. To shout with joy.
भ्वादि. प. स. से. रठति.
अराठीत्. अरठीत् ।

रण शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. स. से. रणति. रणिता.

अराणीत् . अरणीत् . अरीरणत्-
त . अरराणत्-त् . रणनम् . रणः ।

रण० गतौ . To go . To move .

भ्वादि . प . स . से . रणति .
अराणीत् . अरणीत् . घ .
रणयति-ते . रणितः ।

रद् विलेखने . भ्वादि . To split .

To scratch . To dig . प .
से . रदति . रदिता . अरादीत् .
अरदीत् . रदनम् . रदः ।

रघ हिंसासंराभ्योः . To kill . To

hurt . To be completed .
दिवादि . प . वे . रघ्यति . रघिता-
रद्धा . अरघत् ।

रप व्यक्तायां वाचि . To speak .

रपति . रपिता . अरापीत् .
अरपीत् ।

रफ गतौ . To go . To move .

भ्वादि . प . स . से . रफति . रफिता .
अराफीत् . अरफीत् . रफितः ।

रफि गतौ . To go . इ . भ्वादि .

प . स . से . रम्फति . रम्फिता .
अरम्फीत् . रम्फणम् ।

रवि शब्दे . To sound . भ्वादि .

इ . आ . अ . से . रम्बते .

रम्बे . रम्बिता . अरम्बीत् ।

रभ राभस्ये . To embrace . To

be eagerly . To act rashly .
भ्वादि . आ . अ . आङ्पूर्वकः .
सकर्मकः . अ० रभते . रब्धा .
अरब्ध . णिचि—रम्भयति-ते .
अररम्भत्-त . सनि रिप्सते .
कर्मणि—आरभ्यते . आरब्धम् .
आरम्भः ।

रभि शब्दे . To sound . इ .

भ्वादि . आ . अ . से . रम्भते .
अरम्भिष्ट ।

रम क्रीडायाम् . To play . To

sport . To have sexual
intercourse with . भ्वादि .
आ . अ . अ . रमते . अरंस्त .
व्यरंसीत् . रतः . रतिः . रामः .
रम्यम् ।

रय गतौ . To go . To move .

भ्वादि . आ . से . रयते . रयिता .
अरयिष्ट . रयः . रयमाणः ।

रवि गतौ . To go . To move .

भ्वादि . इ . प . स . से . रण्वति .
रण्विता . अरण्वीत् . अण्वन्

* रश् शब्दे To sound. सौ. प. अ. से. रश्ति. रश्तिता. अरशीत्. अराशीत्. रशना ।
 रस शब्दे. To sound. भ्वादि. प. स. से. रसति. रसिता. अरासीत्. अरसीत्. रसः. रसना. रसा. रासः ।
 रस आस्वादनस्नेहनयोः. To taste. To love. अ. चुरादि. उ. स. से. रसयति-ते. अररसत्-त ।
 रह त्यागे. To quit. To leave भ्वादि. प. से. रहति. रहिता. अरहीत्. रहः. रहितः ।
 रह त्यागे. To abandon. चुरादि. उ. स. से. रहयति-ते. अरीरहत्-त. विरहः ।
 रह त्यागे. To abandon. अ. चुरादि. उ. से. रहयति-ते. अररहत्-त. अरीरहत् इत्येके ।
 रहि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. रंहति. अरंहिन् ।

रहि भाषार्थे. To speak. To shine. चुरादि. उ. स. से. रंहयति-ते. अररंहत्-त. केचित्-रंहेति चुरादौ पठन्ति. रंहितः. रंहः ।
 रा दाने ग्रहणे च. To give. To receive. To take. अदादि. प. स. अ. राति रातःरान्ति. राता. अरासीत्. रापयति. रापयते ।
 राख् शोषणालम्बर्थयोः. To be dry. To dry. To prevent. भ्वादि. प. स. अ. से. राखति. अराखीत्. णिचि-ऋ. अरराखत्-त. राखितः. राखणम् ।
 राघृ सामर्थ्ये. To be able. भ्वादि. आ. स. से. राघते. अराघिष्ट. णिचि-ऋ. अरराघत्-त. राघितः ।
 राजृ दीप्तौ. To shine. भ्वादि. उ. अ. से. राजति-ते. रेजे. रराजे. रेजतुः. रराजतुः. अराजीत्. अराजिष्ट. ऋ. अरराजत्-त. राजितम्. राजा ।

* “रश्चिरस्मै अविशेषणोपदिष्टः, सः राशिः, रश्मिः, रशना इत्येवं विषयः ।” इति ‘नृजन्तु क्राष्टुः’ (7-1-95) इत्यत्र महाभाष्यवचनात् रश्चातोरस्मात् एतादृशरूपाणां निष्पादनप्रामाणिकमेव । (—सम्पादकः)

राध संसिद्धौ. To make ready. स्वादि. प. स. अ. रान्नोति. रराध. हिंसायाम्. रेधतुः. रेधुः. राद्धा. अरात्सीत्. राधनम्. राद्धम्. राद्धिः ।

राध वृद्धौ. To be successful. To look to the welfare of. दिवादि. प. अ. अ. राध्यति. रराध. रराधतुः. अपराधः. राद्धम्. णिचि-राधयति ते. अरीरधत्-त्. सनि. आरिरात्सति. (हिंसायां रित्सति). राध्यन् ।

रासृ (श्रृ) शब्दे. To cry. To sound. भ्वादि. आ. अ. से. रासते. अरासिष्ट. ऋ. अररासत्-त्. रासितम् ।

रि गतौ. To go. To move. तुदादि. प. स. अ. रियति. रेता. अरैषीत्. णिचि-राययति-ते ।

रि हिंसायाम्. To kill. स्वादि. प. स. अ. रिणोति. रेता. अरैषीत्. रिण्वन् ।

रिख गतौ. To go. To move. भ्वादि. प. स. से. रेखति. रेखिता. अरेखीत्. रेखणम्. रेखितः ।

रिखि गतौ. To go. To move. प. स. से. रिङ्गति. अरिङ्गीत् ।

रिगि गतौ. To go. To move. इ. भ्वादि. प. स. से. रिङ्गति रिङ्गतः रिङ्गन्ति. अरिङ्गीत्. रिङ्गणम् ।

रिच वियोजनसम्पर्चनयोः. To clear. To join. To mix. To empty. वा चुरादि. उ. स. से. रेचयति-ते. अरीरचत्-त्. पक्षे-रेचति. अरेचीत्. रेचनम्. रेचन्. रेचयन्. रेचयमाणः. रिक्तः ।

रिचिर् विरेचने. To purge. रुधादि. उ. अ. रिणक्ति. रिङ्क्ते. रेक्ता. अरिचत्. अरैक्षीत्. अरिक्त. रेचकः ।

रिफ कत्थनयुद्धनिन्दाहिंसादानेषु. To blame. To fight. To kill. To boast. तुदादि. प. अ. स. से. रिफति. अरेफीत्. रेफः ।

रिफ कुत्सने. To blame. सौ. प. से. रेफति. अरेफीत्. (रिम्फ, रिभ, रिभि इति काशोराडः) ।

रिवि गतौ. To go. To move.

इ. भ्वादि. प. स. से. रिण्वति.

रिण्वता. अरिण्वीत्. रिण्वन् ।

रिश हिंसायाम्. To kill. तुदादि.

प. स. अ. रिशति. रेष्टा.

रेक्षयति. अरिक्षत्. रिष्टम् ।

रिष हिंसायाम्. To kill. भ्वादि.

प. स. से. रेषति. रेषिता. रेष्टा.

अरेषीत् ।

रिष हिंसायाम्. To kill.

दिवादि. प. स. से. रिष्यति.

रेषिता. रेष्टा. अरिषत्. रिष्टः.

रिषितः. रिष्ट्वा. रिषित्वा ।

रिह कथनयुद्धनिन्दाहिंसादानेषु.

To boast. To fight. To

blame. दिवादि. प. स. से.

रिहति. अरहीत् ।

री गतिरेषणयोः. To go. To

roar. क्रयादि. प. स. अ.

प्वा. रिणाति. रेता. अरैषीत्.

रिणन् ।

रीड् स्रवणे. To distill. To

ooze. To flow. (ङित्.

दिवादि.) आ. अ. अ. रीयते.

रेता. अरेष्ट. रीणः. रीतिः ।

रु शब्दे. To cry. To shout.

अटादि. प. अ. से. रौति.

रविता. रुतम्. रवः. रुतिः.

रवणः ।

रुड् गतिरेषणयोः. To go.

To kill. भ्वादि. आ. स. से.

रवते. ररुवे. रविता. अरविष्ट.

रावः. रुतम् ।

रुच दीप्तावभिप्रीतौ च. To

shine. To like भ्वादि.

आ. अ. से. रोचते. रोचिता.

अरुचत्. अरोचिष्ट. णिचि-

रोचयति-ते. अरुरुचत्-त. रुचिः.

रोचिष्णुः ।

रुचि भाषार्थे. To speak.

इ. वा चुरादि. रुच्यति

इत्यादि ।

रुज हिंसायाम्. To kill.

चुरादि. उ. स. से. रोज-

यति-ते. अरुरुजत्-त. रुजा ।

रुजो भङ्गे. To break to

pieces. To destroy. To

pain. ओ. तुदादि. प. स.

अ. रुजति. रोक्ता. रोक्षयति.

अरौर्क्षीत्. रुग्णः. रोगः ।

रुट प्रतिघाते. To strike

against. To resist. भ्वादि.

आ. स. से. रोटते. अरुटत्-त.

अरोटिष्ट ।

रुट भाषार्थे. To speak. To shine. भ्वादि. उ. स. से. रोटति-ते. अरुरुटत्-त्. रोटितः
 रुटि (ठि)(डि) स्तेये. To steal. To rob. इ. भ्वादि. प. स. से. रुण्टति. रुण्टिता. अरुण्टीत्. रुण्टितः।
 रुठ (प्रतिघाते) उपघाते. To strike. To strike down. भ्वादि. प. स. से. रोठति. रोठिता. अरोठीत्. रुठितः।
 रुठि गतौ. To go. To move. इ. भ्वादि. प. स. से. रुण्ठति. अरुण्ठीत्।
 रुदिर् अश्रुविमोचने. To weep. To shed tears. इर्. अदादि. प. अ. से. रोदिति. रुदितम्. रोदनम्. रुद्रः।
 रुध कामे. To consider. दिवादि. आ. अ. अ. प्रायेण अनुपूर्वः. अनुरुध्यते. अनुरोद्धा. अनुरोत्स्यते. अन्वरुद्ध. अनु-रोधः अनुरुध्यमानः।
 रुधिर् आवरणे. To obstruct. To prevent. इर्. रुधादि. उ. स. अ. रुणद्धि. रुन्धे. रुद्धः रुधनम्. अनिरुद्धः।

रुपु विमोहने. To disturb. To suffer violent pain. उन्. दिवादि. प. से. रुण्यति. रोपिता. अरुपत्. रुपम्।
 रुश हिंसायाम्. To kill. तुदादि. प. स. अ. रुशति. रुष्टा. रोक्ष्यति. अरुक्षत्।
 रुशि भाषार्थे. To speak. To shine. इ. वा. चुरादि. उ. से. रुंशयति-ते. अरुरुंशत्-त्. रुंशति।
 रुष हिंसायाम्. To kill. भ्वादि. प. स. से. रोषति. अरोषीत्. रुष्टः. रुषितः।
 रुष हिंसायाम्. To kill. भ्वादि. प. स. से. रुष्यति. अरुषत्. रोषिता. रोष्टा. रुष्टः. रुषितः. रुष्ट्वा. रुषित्वा. रुष्यन्।
 रुष रोषे. To be angry. चुरादि. उ. अ. से. रोषयति-ते. अरुरुषत्-त्. रोषः।
 रुह बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च. To grow. To spring. up. To germinate. To shoot forth. भ्वादि. प. अ. अ. रोहति. रोढा. रोक्ष्यति. अरुक्षत्. णिचि-रोहयति-ते. रुढः. रुढिः. वीरुत्. न्यग्रोधः।

रूक्ष पारुष्ये. To be rough.
अ. चुरादि. उ. से. रूक्षयति-ते.
अरुरूक्षत्-त्. रूक्षः ।

रूप रूपक्रियायाम्. To act.
To represent on the
stage. अ. चुरादि. उ. से.
रूपयति-ते. अरुरूपत्-त् ।

रूष भूषायाम्. To adorn.
भ्वादि. प. स. से. रूषति.
अरूषीत् ।

रेकृ शङ्कायाम्. To doubt.
भ्वादि. आ. से. रेकते. अरेकिष्ट.
ऋ. णिचि-अरिरेकत्-त् ।

रेखा श्लाघासादनयोः To pra-
ise. To weary. कं. रेखायति
याचकः धनवन्तम् ।

रेजृ दीप्तौ. To shine. ऋ.
भ्वादि आ. अ. से. रेजते.
अरेजिष्ट. णिचि-अरिरेजत्.
रेजितः ।

रेटृ परिभाषणे. To speak. To
request. To ask. भ्वादि.
उ. स. याचने-द्विकर्मकः. रेटति-
ते. अरेटीत्. अरेटिष्ट. ऋ.
रेटयति-ते. अरिरेटत्-त्. रेटितः.
रेटन्. रेटमानः ।

रेपृ गतौ. To go. To move.
भ्वादि. आ. स. से. रेपते.
अरेपिष्ट. अरिरेपत् ।

रेभृ शब्दे. To sound. ऋ.
भ्वादि. आ. अ. से. रेभते.
अरेभिष्ट. णिचि-अरिरेभत्-त् ।

रेवृ (रेवृ) प्लवगतौ. To go.
To jump. To leap. ऋ.
भ्वादि. आ. अ. से. रेवते.
रेवते. अरेविष्ट. णिचि-
अरिरेवत्-त्. रेवतः ।

रेषृ अन्यक्ते शब्दे. To roar.
भ्वादि. आ. अ. से. रेषते.
अरेषिष्ट. ऋ. अरिरेषत्-त् ।

रै शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. अ. अ. रायति राता.
रास्यति. अरासीत्. रायन् ।

रोडृ उन्मादे. To despise.
भ्वादि. प. से. रोडति ।
अरोडीत्. ऋ. अरुरोडत्-त् ।

रौडृ अनादरे. To disregard.
To disrespect. भ्वादि. प.
से. रौडति. अरौडीत्. ऋ.
अरुरौडत्-त् ।

ल

लक लग लघ आस्वादाने प्राप्तौ

च. To taste. चुरादि. उ. स. से. लाकयति-ते. लागयति-ते. लाघयति-ते. अलीलकत्-त. लाकितः. लागितः. लाघितः ।

लक्ष दर्शनाङ्कनयोः To see.

To mark. चुरादि. उ. से. लक्षयति-ते. अललक्षत्-त. लक्षकः. लाक्षा ।

लक्ष आलोचने. To think

over. चुरादि. आ. स. से. लक्षयते. अललक्षत्-त ।

लख गतौ. To go. To move.

प. स. से. लखति. लखिता. अलाखीत् . लखितः ।

लखि गतौ. To go. इ. भ्वादि.

प. स. से. लङ्गति. अलङ्गीत् . लङ्गितः ।

लगि To go. इ. भ्वादि. प. स.

से. लङ्गति. अलङ्गीत् . लङ्गितः. लङ्गनम् ।

लगे सङ्गे To attach. प. से.

लगति. अलगीत् . घ(ए)लगयति-ते. लगितम् ।

लघि गतावभोजने. च. To go.

To fast. इ. भ्वादि. आ. स.

से. लङ्गते. अलङ्गिष्ट. “कलोलिनी वल्लभ मुल्लङ्गे. ।” लङ्गनम् . लङ्गितः ।

लघि भाषार्थे. To speak. इ.

वा. चुरादि. उ. स. से. लङ्गयति-ते. अललङ्गत्-त. पक्षे-लङ्गति ।

लच्छ लक्षणे. To mark. प.

स. से. लच्छति. लच्छिता. अलच्छीत् . लच्छनम् ।

लज भर्त्सने. To curse.

भ्वादि. प. स. से. लजति. अलाजीत् . अलजीत् . लजितः. लजनम् ।

लजि भर्त्सने. To curse.

इ. भ्वादि. प. स. से. लज्जति. अलज्जीत् . लज्जितः. लज्जनम् ।

लज प्रकाशने. To shine. अ.

चुरादि. उ. स. से. लजयति-ते. अललजत्-त. लाजः. इदित्पक्षे-लज्जयति-ते ।

लजि भाषार्थे. To speak. इ.

वा. चुरादि. उ. स. से. लज्जयति-ते. अललज्जयत्-त. पक्षे-लज्जति इत्यादि ।

(ओ)लजी व्रीडायाम्. To be ashamed. ओ. ई. तुदादि.

आ. अ. से. लजते. अलजिष्ट.
लज्जम् ।

लट् बाल्ये. To act as
child भ्वादि. प. स. से. लटति.
लटिता. अलटातीत्. अलटीत्.
लटनम्. लाटः ।

लड् विलापे. To weep. भ्वादि.
प. अ. से. लडति. लडिता.
अलाडीत्. अलडीत्. लडनम् ।

लड् जिह्वोन्मथने To loll the
tongue. भ्वादि. प. स. से.
लडति. अलाडीत्. अलडीत्.
घ. लडयति.

लड् उपसेवायाम् To annoy.
चुरादि. उ. स. से. लाडयति-ते.
अलीलडत्-त.

(ओ)लडि उत्क्षेपणे
throw. वा. चुरादि. ओ. उ. स.
से. लण्डयति-ने. पक्षे-लण्डति.
ओकारादिरिति पक्षे-आलण्डयति.
उकारादिरिति मते-उलण्डयति.
इत्यन्ये ।

लडि भाषार्थं To speak. इ. वा
चुरादि. उ. स. से. लण्डयति-ते.
अलण्डत्-त. पक्षे-लण्डति ।

लट् आघाते. To strike. सौ.
प. स. से. लटति. अलातीत्.
अलतीत्. लटा ।

लप व्यक्तायां वाचि. To speak.
भ्वादि. प. से. लपति. लपिता.
अलापीत्. अलपीत्. आलापः ।

लवि शब्दे अवसंसने च. To
sound. To hang. To
down. To hang from.
इ. भ्वादि. आ. अ. से. लम्बते.
अलम्बिष्ट. लम्बनम् ।

(डु) लभष् प्राप्तौ. To get.
To obtain. भ्वादि. आ. स.
अ. लभते. लब्धा. णिचि-लम्भ-
यति-ते. अललम्भत्-त. सनि-
लिप्सते. लिप्सा लिप्सुः. कर्मणि-
लभ्यते. अलाभि. अलम्भि.
लब्धम्. लब्धुम्. लब्ध्वा.
उपलभ्य. सुलभः. दुर्लभः. लाभः.
उपलब्धिः. लभा ।

लभि शब्दे. To sound. इ.
भ्वादि. आ. अ. से. लम्भते.
अलम्भिष्ट. लम्भनम् ।

लय गतौ. To go. (भ्वादि.)
आ. स. से. लयते. अलयिष्ट.
लयितः. लयः ।

लर्ब गतौ. To go. भ्वादि.
प. स. से. लर्बति. अलर्बीत्.
लर्बितः ।

लल ईप्सायाम्. To wish.
to obtain. चुरादि. आ. स.
से. लालयते. अलीललत्.
लालनम्. अदन्तचुरादिरिति
केचित्. तन्मते-ललयति. अल-
ललत्. ललितम्. ललना ।

लष कान्तौ. To wish. To
desire. भ्वादि. “वा भ्राश”
इति श्यन् वा. उ. स. से. लष्यति.
लष्यते. लषति-ते. अलाषीत्.
अलषीत्. अलषिष्ट. लषितः.
लापुकः. लष्यन्. लष्यमाणः.
लषमाणः. अभिलाषा ।

लस श्लेषणक्रीडनयोः. To em-
brace. To sport. To
dance. भ्वादि. प. से. लसति.
अलासीत्. अलसीत्. लसितम्.
विलासः ।

लस (लश) शिल्पवियोगे. To
exercise an art, उ. स. से.
लासयति. लासयते. चुरादि.
अलीलसत्-त्. लास्यम् ।

(ओ) **लरजी** व्रीडायाम्. To
feel ashamed. ओ. ई.

तुदादि. आ. अ. से. लज्जते
अलज्जिष्ट. लज्जा ।

ला आदाने. To take. To
receive. अदादि. पं. अ.
लाति. लाता. अलासीत्. णिचि-
लापयति-ते ।

लाखृ शोषणालमर्थयोः. To be
dry. To prevent. भ्वादि.
प. अ. स. से. लाखति.
अलाखीत्. ऋ. अललाखत् ।

लाघृ सामर्थ्ये. To be com-
petent. भ्वादि. आ. अ.
से. लाघते. अलाघिष्ट. ऋ. णिचि-
अललाघत् ।

लाछि लक्षणे. To mark. To
distinguish. इ. भ्वादि. प.
से. लाञ्छति. अलाञ्छीत्.
लाञ्छनम्. लाञ्छितम् ।

लाज भर्जने भर्त्सने च. To
blame. To fry. भ्वादि. प.
स. से. लाजति. अलाजीत्.
लाजा. लाजितः. लाजः ।

लाजि भर्जने. भर्त्सने च. To
blame. To roast. To fry.
इ. भ्वादि. प. स. से. लाञ्जति.
अलाञ्जीत्. लाञ्जनम् ।

लाट ग्रहणे. To catch कं. प.
स. से. लाटयति ।

लाट जीवने. To save life.
कं. प. से. लाटयति ।

लाभ प्रेरणे. To cause to
gain. उ. स. से. अ. चुरादि.
लाभयति-ते. अललाभत्-त ।

लिख अक्षरविन्यासे. To write.
To draw a line. To
sketch. तुदादि. प. स. से.
लिखति लिखतः. लिखन्ति.
लेखिता. अलेखीत्. लिखितम्.
लेखा ।

लिखि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. लिङ्गति. अलिङ्गत्.
लिङ्गनम् ।

लिगि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. लिङ्गति. अलिङ्गीत्.
आलिङ्गनम् ।

लिगि चित्रीकरणे. To paint.
वा चुरादि. उ. स. से.
अलिङ्गत्-त. लिङ्गयति-ते.
पक्षे-लिङ्गति. लिङ्गनम् ।

लिट अल्पकृत्सनयोः To make
little. To curse. कण्ठादि.
प. से. लिटयति ।

लिप उपदेहे. To anoint.
To smear. तुदादि. उ.
स. अ. लिम्पति-ते. लेप्ता.
लेप्स्यति-ते. अलिपत्. आलिप्त.
कर्मणि-लिप्यते. अलेपि. लिप्तम्.
लेपः ।

लिश अल्पीभावे. To become
small. दिवादि. आ. अ.
लिश्यते. लेक्ष्यते. अलिक्षत्.
लेशः. लिश्यति-ते । (Apte's
dic.)

लिश गतौ. To go. तुदादि. प.
स. अ. लिशति. लेष्टा.
अलिक्षत्. लिष्टः ।

लिह आस्वादने. To taste.
To lick. To sip. अदादि.
उ. अ. लेहि. लीढे. कर्मणि-
लिह्यते. अलेहि. लीढः. लेहः.
लिलेह. लिलिहे. अलिक्षत्-त.
अलीढ. लेक्षति-ते. लेढुम्.
desid. लिलिक्षति-ते ।

ली द्रवीकरणे. To melt. To
dissolve. वा चुरादि. उ. स.
से. लाययति-ते. अलीलयत्-त.
पक्षे-भ्वादि. अ. लयति. लेता.
अलैषीत्. लयन्. लाययन्.
लायमानः ।

ली श्लेषणे. To adhere. To stick firmly. To embrace. To lie or rest on. To dwell in. To hide. क्रथादि. प. अ. प्वा. लिनाति. (प्वादीनां ह्रस्वः) लेता. लाता. अलासीत्. आलानम् ।

लीङ् श्लेषणे. To cover. दिवादि. आ. अ. अ. लीयते लीनः. लीयमानः ।

भाषार्थे. To speak. वा.

चुरादि. उ. स. से. लुञ्जयति-ते ।

लुजि हिंसाबलादाननिकेतनेषु. To kill etc. इ. वा चुरादि. उ. स. लुञ्जयति-ते. पक्षे लुञ्जति ।

लुञ्च अपनयने. To pluck. To tear off. To pull out. भ्वादि. प. स. से. लुञ्चति. अलुञ्चीत्. लुञ्चिता ।

लुट (लुड) विलोडने. To resist To oppose. To roll on the ground. भ्वादि. दिवादि. प. से. लोटति. अलोटीत्. लुटयति. पु. अलुटत् ।

लुट (लुठ) संश्लेषणे. To roll about. To move to and

fro. तुदादि. प. स. से. लुटति. लुठति. लुटिता. अलुटीत्. लुटनम्. लुठनम्. "हारोऽयं हरिणाक्षीणां लुठति स्तनमण्डले" ।

लुट भाषार्थे. To speak. चुरादि. उ. स. से. लोटयति-ते. अल्लुटत्-त. लोटितः ।

लुटि लुठि लुडि स्तेये. To rob. To steal. इ. भ्वादि. प. स. से. लुण्टति. अलुण्टीत्. लुण्टकः. लुण्टितः ।

लुठ लुठ प्रतिघाते. To resist. भ्वादि. आ. स. से. लोटते. लोठते. अलुटत्. अलुठत्. अलोटि(ठि)ष्ट. लुटि(ठि)तः. लोट(ठ)नम् ।

लुठ उपघाते. To strike. To resist. भ्वादि. प. स. से. लोटति लोठतः लोठन्ति. अलोठीत् ।

लुठि आलस्ये प्रतिघाते च. To be idle. To resist. भ्वादि. प. स. लुण्ठति. अलुण्ठीत्. लुण्ठकः ।

गतौ. To go. प. स. से. लुण्ठति. अलुण्ठीत् ।

लुण्ठ स्तेये. To rob. To steal. चुरादि. उ. स. से.

लुण्ठयति-ते. 'लुण्ठ स्तेये' इति केचित् पठन्ति ।

लुथि हिंसासंक्लेशनयोः. To kill. To suffer pain. इ. भ्वादि. प. स. से. लुन्थति. अलुन्थीत्. लुन्थः ।

लुपु विमोहने. To perplex. To be perplexed or destroyed. उन्. दिवादि. प. अ. से. लुप्यति. लोपिता. अलुपत्. लुपः ।

लुप्लृ छेदने. To break. To cut off. लृ. तुदादि. उ. स. अ. लुम्पति-ते. अलुपत्. अलुप. लुपः. लोपः ।

लुबि अर्दने. To torment. To harass. (इ.) भ्वादि. प. स. से. लुम्बति. अलुम्बीत् ।

लुबि अर्दने अदर्शने च. To torment. To harass. To disappear. इ. वा चुरादि. उ. से. लुम्बयति-ते. पक्षे-लुम्बति ।

लुभ विमोहने. To perplex. तुदादि. प. अ. से. लुभति. लोभिता. लोब्धा. लोभिष्यति. अलोभीत्. अलुभत्. लुभितः. लोभितुम्. लोब्धुम्. लोभः ।

लुभ गाधये. To desire eagerly. दिवादि. प. स. से. लुभ्यति. अलुभत्. लुब्धः. लुभ्यन्. लोभतीति केचित् पठन्ति. तन्मते लोभन् ।

लुल विमर्दने. To roll. To move to and fro. सौ. प. स. से. लोलति. अलोलीत्. लुलितम् ।

लूञ् छेदने. To cut. To pluck. To gather flowers. ब्रिन्. क्रथादि. उ. स. से. प्वा. लुनाति. लुनीते. लविता. अलावीत्. लूनः अल-विष्ट. णिच्. लावयति. लावयते. अलीलवत्-त. लूनम्. लवित्रम्. लवः. लावः ।

लुष हिंसायाम्. To hurt. To injure. सौ. प. से. लोषति. अलौषीत्. लुषितः ।

लृष भूषायाम्. To adorn. To decorate. प. स. से. भ्वादि. लृषति. अलृषीत्. लृषितः ।

लृष हिंसायाम्. To hurt. चुरादि. उभ. स. से. लृषयति-ते.

अल्लुषत्-त ।

लेखा विलासे. स्खलने च. To sport. To totter. कं. लेखायति. अदन्त इत्यन्ये. लेख्यति ।

लेट् धौत्यै पूर्वभावे स्वप्ने च. दीप्तौ इत्यके. To cheat. To be first. To sleep. To shine. कं. प. स. से. लेटयति ।

लेपृ गतौ. To go. भ्वादि. आ. स. से. लेपते. अलेपिष्ट. ऋ. अलिलेपत्-त. लेपितः ।

लेला दीप्तौ. To shine. कं. प. अ. लेलायति ।

लोचृ दर्शने. To see. To look at. ऋ. भ्वादि. आ. स. से. लोचते. णिचि अलुलोचत्-त ।

लोकृ दर्शने. To see. To look at. To view. भ्वादि. आ. स. से. लोकते. अलोकिष्ट. ऋ. अलुलोकते. अलोकिष्ट. ऋ. अलुलोकत्-त. आलोकः. लोकितः ।

लोकृ लोचृ भाषार्थे. To speak. To shine. चुरादि. उ. स. से.

लोकयति-ते. लोचयति-ते. लोकः. लोचः ।

लोट् धौत्यै पूर्वभावे स्वप्ने च. To cheat. To be first. To sleep. दीप्तौ इत्येके. कं. लेटयते. लोटिता ।

लोडृ उन्मादे. To be foolish. भ्वादि. प. से. लोडति. अलोडित्-ऋ. अलुलोडत्-त ।

लोष्ट सङ्घाते. To heap up. To accumulate. भ्वादि. आ. स. से. लोष्टते. अलोष्टिष्ट. लोष्टः ।

व

वकि कौटिल्ये गतौ च. To go crookedly. To go. इ. भ्वादि. आ. अक. से. वङ्कते. अवङ्किष्ट. वङ्कितः. वक्रः ।

वक्कृ गतौ. To go. भ्वादि. आ. स. से. वक्कते. अवक्किष्ट. वक्कितः ।

वक्ष रोषे. सङ्घाते च. To be angry. To accumulate. भ्वादि. प. स. से. वक्षति. अवक्षीत्. वक्षितः ।

वख गतौ. To go. भ्वादि. प. स.

से. वखति. अवाखीत्. अव-
खीत्. वखितः ।

वखि गतौ. To go. इ. भ्वादिः.

प. स. से. वङ्गति. अवङ्गीत्.
वङ्गितः ।

वगि गतौ. To go. इ. भ्वादि.

प. स. से. वङ्गति. अवङ्गीत्.
वङ्गितः ।

वधि गत्याक्षेपे. To go swiftly.

इ. भ्वादि. आ. से. वङ्गते. अव-
ङ्गिष्ट. वङ्गनम्. वङ्गितः ।

वच परिभाषणे. To say. To

speak. वा चुरादि. उभय.
से. वाचयति-ते. अवीवचन्-त.
वचति. वाचकः. वक्तम् ।

वच परिभाषणे. To say. To

speak. अदादि. पर. द्विक.
अनि. लट् वक्ति. उक्तः.
No plural III. वक्षि-वक्ति-
उक्थः-उक्थ. वचिम-उक्चवः-
उक्चमः. वचः. उक्तम्. उक्तिः.
वक्त्रम् ।

वज गतौ. To go. भ्वादि. प.

स. से. वजति. अवाजीत्.
अवजीत्. वज्रः ।

वज मार्ग संस्कारगत्योः. To go

To roam about. To

prepare. चुरादि. उभय. सक.
से. वाजयति-ते. अवीवजत्-त ।

वञ्चु गतौ. To go. उन्.

भ्वादि. प. स. से. वञ्चति.
अवञ्चीत्. वञ्चनम् ।

वञ्चु प्रलम्भने. To escape

from. To evade. To
cheat. उन्. वा चुरादि. आ.
से. वञ्चयते. अववञ्चत.
वञ्चति. वञ्चितः. वक्तः. वक्रम् ।

वट ग्रन्थे. To tie. To string.

अ. चुरादि. उ. स. से. वटयति-
ते. अववटत्-त ।

वट वेष्टने. To surround.

भ्वादि. प. से. वटति. अवाटीत्.
अवटीत्. वटकः ।

वट परिभाषणे. To speak. अ.

चुरादि. भ्वादि. प. स. से.
वटति. अवाटीत्. अवटीत्.
घ. वटयति. वटुः ।

वट विभाजने. अ. चुरादि. To

divide. उभयपदी. वटयति-ते.
अववटत्-त. वटि इति पक्षे-
वण्टयति. वण्टापयति ।

वठ स्थौल्ये. To be fat. भ्वादि.

पर. अक. से. वठति. अवाठीत्.
अवठीत्. वठरः ।

वठि एकचर्यायाम् . To go alone. इ. भ्वादि. आ. स. से. वण्ठते. अवण्ठिष्ट. वण्ठः= खर्वः ।

वड आरोहणे. To climb. सौ. प. स. से. वडति. अवाडीत्. अवडीत्. वडभिः ।

वडि विभाजने. To divide. इ. भ्वादि. आ. स. से. वण्डते. अवण्डिष्ट. वण्डितः. वण्डः. अयं चुरादावपि वर्तते ।

वडि विभाजने. To divide. वा इ. चुरादि. उभ. सक. से. वण्डयति. वण्डयते ।

वण शब्दे. To sound. भ्वादि. प. स. से. वणति. ववणतुः. अवाणीत्. अवणीत्. वणितम्. वणनम् ।

वद् व्यक्तायां वाचि. To say. To speak. भ्वादि. प. स. से. वदति. अवा(व)दीत्. वदन्. वदितुम्. उदितम्. वाद्यम् ।

वद् सन्देशवचने. To cause to speak. To play on a musical instrument. वा

चुरादि. उ. स. से. वादयति-ते. अवीवदत्-त. वादनम्. वादः. पक्षे भ्वादि. स्वरितेत्. वदति-ते ।

वदि अभिवादनस्तुत्योः. To salute. To praise. इ. भ्वादि. आ. से. वन्दते. अवन्दिष्ट. वन्दितः. वन्दनम् ।

वन शब्दे. To sound. To worship. सम्भक्तौ च. भ्वादि. प. स. से. वनति. अवा (व) नीत्. वननम्. वनितः ।

वनु याचने. To beg. To ask. उत्. तनादि. आ. स. से. वनुते. अवनिष्ट. अवत. वतः. वन्वानः. चान्द्रमते परस्मैपदी ।

वनु व्यापारमात्रे. To work उत्. भ्वादि. प. से. वनति. घ. वनयति. वानयति. संवनयति. वानः. वनिता ।

डु वप् बीजसन्ताने.* To sow. To plant. डित्. भ्वादि उभय. सक. अनि. वपति. वपते. कर्मणि उप्यते. अवापि. उप्तम्. उप्त्रिमम्. वपनम्. वपा. वपुः. वापः ।

* छेदनेऽपि घातुरयं वर्तते । 'केशश्मश्रु वपते' इत्यादिप्रयोगदर्शनात् ।

वभ्र गतौ. To go. भ्वादि. पर.
सक. से. वभ्रति. अवभ्रीत्.
वभ्रितः ।

(ड) वमु उद्गिरणे. ट्वित्. To
vomit. To spit out. भ्वादि.
प. स. से. वमति. अवमीत्.
वमधुः. वामः. वमनम्. घ.
वमयति. वामयति. उद्धमयति ।

वय गतौ. To go. भ्वादि. आ.
स. से. वयते. ववये. अवयिष्ट.
वयितः ।

वर ईरसायाम्. To get. To
ask for. To seek. अ.
चुरादि. उ. स. से. वरयति-ते.
अववरन्-त्. वरयन् ।

वरण गतौ. To go. कण्ड्वादि.
स. प. से. वरणयति ।

वर्च दीप्तौ. To shine. भ्वादि.
आ. अक. से. वर्चते. अवर्चिष्ट.
वर्चः. वर्चितम्. वर्चमानः ।

वर्ण प्रेरणे. To induce. चुरादि.
उ. स. से. वर्णयति-ते.
अववर्णन्-त् ।

वर्ण वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु.
To paint. To describe.
To relate. अ. चुरादि. उ.

स. से. वर्णयति. वर्णयते. वर्णः.
वर्णितः. वर्णनम् ।

वर्ध छेदनपूरणयोः. To cut. To
fill. चु. उ. स. से. वर्धयति-ते.
अवर्धन्-त् ।

वर्ष स्नेहने. To lubricate. To
annoint. भ्वादि. आ. स. से.
वर्षते. अवर्षिष्ट. वर्षम्. वर्षितः ।

वर्ह वल्ह परिभाषणहिंसाच्छादनेषु
To speak. To kill. To
cover. भ्वादि. आ. स. से.
वर्हते. वल्हते. अवर्हिष्ट.
अवल्हिष्ट ।

वल संवरणे संचलने च. To
covr. To move. भ्वादि.
आ. से. वलते. घ. वलयति ।

वल्ल संवरणे संचलने च. To
cover. To approach. To
move or turn round. To
be covered. भ्वादि. आ. स.
से. वल्लते. अवल्लिष्ट ।

वल्क परिभाषणे. To speak.
चुरादि. उ. से. वल्कयति.
वल्कयते. अवबल्कन्-त्.
वल्कनम् ।

वल्ग गतौ. To go. To go by
leaps. To gallop. भ्वादि. प.

स. से. वल्गति. अवल्गीत् .

(1) वल्गितम् . (2) वल्गु.

(1) Made to dance.

(2) Beautiful.

वल्गु पृजामाधुर्ययोः To

worship. To sweaten.

कण्डादि. सक. से. प.

वल्गूयति द्विजः ।

वल्भ भोजने. To eat. भ्वादि.

आ. स. से. वल्भते. अवल्भष्ट.

वल्भितम् ।

वल्श कान्तौ. To wish. To

desire. अदादि. प. स.

से. वष्टि (इच्छतीत्यर्थः)

उशन्ति. वष्टु. उष्ट्रात्. उष्टुडि

उष्ट्रात्. वशानि. अवष्ट.

औष्टाम्. औशन्. उश्यात्.

उश्याताम्. उवाश. ऊशतुः.

वशिता. वशिष्यति. उश्यात्.

उश्यास्ताम्. अवाशीत्. अवशीत्

अवशिष्यत्. कर्मणि उशयते.

अवाशि. उष्टम्. वशः. वशा ।

वल्ष हिंसायाम्. To kill. भ्वादि.

प. स. से. वल्षति. वल्षतुः.

अवाषीत्. अवषीत् ।

वल्ष्क दर्शने. To see. अ.

चुरादि. उ. वल्षयति-ते.

वल्षितः. वल्षयणी ।

वल्स आच्छादने. To wear. To

put on. अदादि. आ. स. से.

वल्स्ते. वल्सिता. अवल्सिष्ट-

वल्सनम्. वल्सा. वल्सु ।

वल्स निवासे. To dwell. To

live. भ्वादि. प. अकः अन्नि.

वल्सति. वल्स्ता. अकल्सीत्.

उषितः. वल्सु ।

वल्स स्नेहच्छेदनापहरणेषु. To

divide. To take. चुरादि.

उ. से. वल्सयति-ते. अवीवल्सत्-

त. वल्सा. वल्सितः ।

वल्स निवासे. To dwell. To

inhabit. अ. चुरादि. उ. स.

से. वल्सयति-ते. अवल्सत्-व-

वल्सितम्. वल्सः ।

वल्सु स्तम्भे. To fix. To be

firm. उत्. दिवादि. प. स.

से. वल्सयति. अवल्सत्. वल्सित्वा-

वल्स्त्वा ।

वल्स्क गतौ. To go. भ्वादि. आ.

स. से. वल्स्कते. अवल्स्कष्ट-

वल्स्कितः ।

वल्स्त अर्दने. To hurt. चुरादि-

उ. स. से. वल्स्तयति. वल्स्तयते.

अवल्स्तत्-त. वल्सितः ।

वह प्रापणे. To carry. To lead. भ्वादि. उभ. द्वि. अनि. वहति-ते. ऊढः. वाहः. अवाक्षीत्. अबोढ. गन्धवहः ।

वा गतिगन्धनयोः. To blow (wind). To go. अदादि. पर. स. अनि. वाति-वातः-वान्ति. अवासीत्. वायुः ।

वा सुखाप्तिगतिसेवासु. To be happy. To worship. To go. चु. उ. से. स. वापयति-ते ।

वाक्षि काङ्क्षायाम्. To wish. भ्वादि. प. स. से. वाङ्क्षति. अवाङ्क्षीत् ।

वाञ्छि इच्छायाम्. To wish. इ. भ्वादि. पर. से. वाञ्छति. अवाञ्छीत्. वाञ्छ ।

वात सुखसेवनयोः. To blow gently. अ. चुगदि. उभ. स. से. वातयति-ते. अववातन्-त ।

वावृतु वर्तने. To be. उन्. दिवादि. आ. स. से. वावृत्यते. अवावर्तिष्ट. वावृत्तः (‘‘ततो वावृत्यमाना सा’’ इति भट्टि । (4. 23)

वाश्रु शब्दे. To roar. To cry.

To call. ऋ. दिवादि. आ. अक. आह्वाने. सक. से. वाश्यते. अवाशिष्ट. णिच्. अववाशन्-त. वाशितम्. ‘‘उद्वाश्यमानः पितरम्’’ इति भट्टिः ।

वास उपसेवायाम्. To scent. To perfume. अ. चुरादि. उ. स. से. वासयति-ते. अववासन्-त ।

विचिर् पृथग्भावे. To separate. इर्. रुधादि. उ. अक. अनि. विनक्ति. विङ्क्ते. अविचत्. अवैक्षीत्. अविक्त. विवेचम्. विविक्तम्. विवेकः ।

विच्छ गतौ. To go. तुदादि. प. स. से. स्वार्थे आयप्रत्ययः. विच्छायति. आर्धधातुकं वा. विच्छायिता इत्यादि गुणवत् ।

विच्छ भाषार्थः. To speak. चुगदि. उ. स. से. विच्छयति-ते. अविचिच्छन्-त. विच्छितः ।

विजिर् पृथग्भावे. To separate. इर्. जुहोत्यादि. उभ. अक. अनि. वेवेक्ति. वेवेक्ते. वेक्तासि-से. वेक्ष्यति-ते. अविजत्. अवैक्षीत्. अविक्त. विविक्तम्. विवेकः ।

(ओ)विजी भयचलनयोः. To tremble. To move. ओ. ई. तुदादि. आ. से. उद्विजते. उद्वेगः ।

(ओ)विजी भयचलनयोः. To tremble with fear. ओ. ई. रुधादि. प. अक. से. विनक्ति. विङ्कतः. विञ्जन्ति. विजिता. अवेजीत्. वेजनम्. वेगः. विग्नः. विजुलः=कन्दविशेषः ।

विट(ड) शब्दे. To sound. भ्वादि. पर. अक. से. वेडति. वेडति. अवेटीत्. विटः. विटपः ।

विडम्ब अनुकरणे. To imitate. To mock. अ. चुरादि. उ. स. से. विडम्बयति-ते. अविडम्बयत्-त. अवीविडम्बयत्-त ।

वित्त समुत्सर्गे. To give away. अ. चुरादि. उ. स. से. वित्तयति-ते. अविवित्तत्-त. वित्तितः ।

विथृ याचने. To ask. To beg. भ्वादि. आ. स. से. वेथते. अविवेथत्-त ।

विद् ज्ञाने. To know. अदादि. प. स. से. वेत्ति. वेद. अवेत्सीत्.

विदितम्. वेदिता. विदन्. विन्दुः ।

विद् सत्तायाम्. . To be. दिवादि. आ. अक. अनि. विद्यते. विद्यम्ननः. वित्तम् ।

विद् विचारणे. रुधादि. To consider. आ. स. अनि. विन्ते. वेत्ता. अवित्त. वेदनम्. वित्तम्. विन्नम् ।

विद् चेतनाख्याननिवासेषु. To tell. To communicate. To dwell. चुरादि. आ. से. वेदयते. अवीविदत. वेदयमानः ।

विदूल लाभे. तुदादि. To get. To gain. (व्याघ्रभूत्यादिमते सेट्कः. भाष्यादिमते अनिट्कः) उभयपदी. सक. सेट्. अनिट्. विन्दति. विन्दते. वेदिता. वेत्ता. अवेत्सीत्. अवेदीत्. विन्दन्. विन्दमानः ।

सत्तायां विद्यते (दिवादि),
ज्ञाने वेत्ति (अदादि),

विन्ते विचारणे (रुधादि) ।

विन्दते विन्दति प्राप्तौ

(तुदादि), रूपभेदो विदेस्मृतः॥

विध विधाने. To rule. To govern. तुदादि. प. स. से.

विधति. वेधिता. अवेधीत् .
विधः. विधा ।

विल क्षेपे. To throw. चुरादि.
उ. स. से. वेलयति-ते.
अबीविलत्-त. वेलितः ।

विल संवरणे. To cover.
तुदादि. प. स. से. विलति.
वेलिता. अवेलीत्. विलम् ।

विश प्रवेशने. To enter.
तुदादि. पर. सक. अनि.
विशति-विशतः-विशन्ति. निविशते
वेष्टा. वेक्ष्यति. अविक्षत् . णिच् .
वेशयति-ते. अबीविशत्-त.
कर्मणि-विश्यते. अवेशि. प्रवेशः.
प्रविष्टः ।

विष विप्रयोगे. To separate.
क्रयादि. प. अक. अनि.
विष्णाति. वेष्टा. अविक्षत् .
विष्टिः. वेषणम् ।

विषु सेचने. To sprinkle.
उत्. भ्वादि. प. स. अनि.
वेषति. अविक्षत् . विष्टिः.
वेषणम् ।

विष्ट् व्याप्तौ. To spread
through. ल. जुहोत्यादि. उ.
स. अनि. वेवेष्टि. वेविष्टे.
. वेष्टासि-से. अविषत् . अविक्षत.

कर्मणि विष्यते. अवेधि.
वेषः. विष्टम् . विषम्. विष्णुः ।

विष्क हिंसायाम् . To kill.
चुरादि. आ. स. से. विष्कयते.
अविष्कृत ।

विष्क दर्शने. To see. अ.
चुरादि. उ. स. से. विष्कयति-ते ।

वी गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखाद
नेषु. To go etc. अदादि.
पर. अनि. वेति. वीतः. वीतिः ।

वीज व्यजने. To fan. अ.
चुरादि. उ. स. से. वीजयति.
वीजयते. अबीविजत्-त.
वीजनम् ।

वीर विक्रान्तौ. To show
bravery. अ. चुरादि. अ.
स. से. वीरयते. अविवीरत.
वीरः. वीरणम् ।

वूष हिंसायाम् . To kill. चुरादि.
उभ. स. से. वूषयति-ते ।

वृक आदाने. To receive.
भ्वादि. आ. स. से. वर्कते.
अवर्किष्ट. वृकः ।

वृक्ष वरणे. To accept. To
cover. भ्वादि. आ. स. से.
वृक्षते. अवृक्षिष्ट. वृक्षितः ।

वृङ् संभक्तौ. To select as a boon. ङित्. क्रयादि. आ. सं. से. वृणीते. वरिता. वरीता. अवरिष्ट. अवरीष्ट. अवृत. वृणानः ।

वृजी वर्जने. To avoid. (वृची also) ई. रुधादि. प. स. से. वृणक्ति. वर्जिता. वर्चिता. अवर्जात्. वृजिनम्. वृक्तः ।

वृजी वर्जने. To abandon. ई. वा. चुरादि. उ. स. से. वर्जयति. ते. अववर्जत्-त. अवीवृजत्-त. पक्षे भ्वादि. पर. वर्जति. अवर्जात्. वर्जनम्. वृक्तः ।

वृजी वर्जने. To abandon. ई. अदादि. आ. से. वृक्ते-वृजाते-वृजते. अवर्जिष्ट. वृक्तः. इदिदिति-मते वृङ्क्ते- वृञ्जाते- वृञ्जते. अवृञ्जिष्ट. वृञ्जितः. वृञ्जनम् ।

वृञ् वरणे. To choose. वित्. स्वादि. उ. से. वृणोति. वृणुते. वरिष्यति. अवार्षात्. अवृत. वृतः. वृतिः. वर्या ।

वृञ् आवरणे. वित्. To cover. To conceal. वा. चुरादि. उ. स. से. वारयति-ते. अवीवरत्. अवीवरत्. पक्षे भ्वादि. वरति-ते.

अवारीत्. अवरिष्ट. अवरीष्ट. वारकः. वारणम्. वरः. वारितम् ।

वृड संवरणे. To cover. To screen. तुदादि. पर. स. से. वृडति. वृडिता. वृडेत्येके. वृडेत्यन्ये ।

वृण प्रीणने. To give pleasure तुदादि. प. स. से. वृणति. वर्णिता. अवर्णात्. वृणितम् ।

वृतु वर्तने. To be. To exist. उत्. भ्वादि. आ. अक. से. वर्तते. वत्स्यति. वर्तिष्यते. अवृतत्. अवर्तिष्ट. अवृतस्यत्. अवर्तिष्यत. वृत्तम्. वृत्तिः ।

वृतु वरणे. To choose. दिवादि. आ. स. से. वृत्यते. अवर्तिष्ट. वर्तनम् ।

वृतु वृधु भाषार्थे. To speak. उत्. वा. चुरादि. उ. स. से. वर्तयति. वर्तयते. वर्धयति-ते. अवीवृतत्-त. पक्षे वर्तति. वर्धति ।

वृधु वृद्धौ. उत्. To grow. To increase. To become large, stronger or greater. भ्वादि. आ. अक.

से. वर्धते. परस्मैपदि. also in the second future. वत्स्यति. वर्धिष्यते. अवृधत्. अवर्धिष्ट. अवत्स्यत्. अवर्धिष्यत. वृद्धः ।

वृश वरणे. To choose. दिवादि प. स. से. वृश्यति. वर्शिता. अवृशत्. वृशः ।

वृष शक्तिबन्धने. To be powerful. आ. अक. से. चुरादि. वर्षयते. अवीवृषत. अववर्षत. वृषः ।

वृषु सेचने. To rain. उत्. भ्वादि. पर. सक. सेट्. वर्षति. वर्षतः. वर्षन्ति. अवर्षात्. वृष्टः. वृष्टिः ।

वृह् उद्यमने. To grow. To increase. ऊ. तुदादि. पर. अक. वे. वृहति. वर्हिता. वर्ढा. अवर्हीन्. अवृशत्. वृह् इति केचिन्. अत्र वृह वृहि इति भ्वादौ चुरादौ च पठन्ति ।

वृञ् वरणे. क्रयादि. (प्वादीनां ह्रस्वः) उभ. सक. से. To choose. वृणाति. वृणीते. अवारीत्. अवरिष्ट. अवरीष्ट. अवृष्टे ।

वृ वरणे. To choose. क्रयादि.

प. स. से. (प्वादि). वृणाति. अवारीत् ।

वेजू तन्तुसन्ताने. वित्. . To weave. भ्वादि. उभ. सक. अग्नि. वयति. वयते ।

वेणु गति ज्ञान चिन्ता निशामन वादित्र ग्रहणेषु. To go. To know. To consider. To take. To play on an instrument. To see. To praise. To worship. भ्वादि. उभय. सक. से. वेणति. ते. अवेणीत्. अवेणिष्ट. ऋ. अविवेणत्-त. वेणुः. वेणी ।

वेथु याचने. To beg. To solicit. To ask. भ्वादि. आ. स. से. वेथते. अवेथिष्ट. अवि-वेथत्-त. वेथितः. वेथमानः ।

वेद् धौत्यं स्वप्ने च. To do harm. To dream. धौत्यं कण्डुादि. अक. से. प. वेद्यति ।

(टु)वेष्ट कम्पने. To shake. To tremble. टित्. ऋ. भ्वादि. आ. अक. से. वेपते. अवेपिष्ट. णिचि वेपयति-ते. अविवेपत्-त. वेपनम्. वेपथुः. वेपितः. वेपमानः ।

वेल कालोपदेशे. To count the time. अ. चुरादि. उ. स. से. वेलयति-ते. अवि-वेलत्-त. वेला ।

वेला मर्यादायाम् . To make boundary. कं. प. से. वेलयति ।

वेल्ट चलने. To go. To shake. भ्वादि प. स. से. वेलति. अवेळीत्. ऋ. अवि-वेलत्-त. वेलितः. ।

वेळ् चलने. To move. To shake. भ्वादि. प. स. से. वेळति. अवेळीत्. वेळनम्. वेळितम् ।

वेवीङ् बीधात्वर्थे. To go. To obtain. To be pregnant. To throw. To eat. To wish. To desire. To shine. (Seldom used in classical literature). अदादि. अ. स. से. वेवीते. अवेविष्ट. वेविता ।

वेष्ट वेष्टने. To surround. भ्वादि. आ. स. से. वेष्टते. वेष्टिता. अवेष्टिष्ट. वेष्टितः ।

वेह प्रयत्ने. To attempt. To try. आ. ऋ. भ्वादि.

अक. से. वेहते. अवेहिष्ट. अविवेहत्-त. अत्र तारानाथादयः वेह गतौ इति पेटुः ।

(ओ) वै शोषणे. To dry. To be dried. ओ. भ्वादि. प. स. अनि. वायति. वाता. अवासीत् ।

व्यच व्याजीकरणे. To cheat. To trick. तुदादि. प. से. विचति. अव्यचीत्. अव्याचीत् ।

व्यथ भय संचलनयोः. भ्वादि. To be afraid. To tremble. घ. आ. अ. से. व्यथते. अव्यथिष्ट. व्यथा ।

व्यघ(व्यथ) ताडने. To hurt. strike. To kill. स. अ. प. दिवादि. विध्यति. विव्याध. विविधतुः. विविधुः. विव्यद्ध. विव्यधित. व्यद्धा. व्यत्स्यति. विध्यात्. अव्यात्सीत्-अव्याद्धाम् अव्यात्सुः. कर्मणि विध्यते. विद्धः. व्याधः. विध्यन्. विध्यति विध्यतः-विध्यन्ति ।

व्यय वित्तसमुत्सर्गे. To expend. To give away (money). अ. चुरादि. उभ. स. से. व्यय-यति-ते. अपव्ययत्-त. व्ययः. व्ययितः ।

व्यय गतौ. भ्वादि. To go. उ.
स. से. व्ययति-ते. अव्ययीत्.
अव्ययिष्ट ।

व्युष दाहे. To burn. दिवादि.
प. स. से. व्युष्यति. वुव्योष.
अव्योषीत्. व्युष्टिः ।

व्युष-विभागे. To divide.
दिवादि. प. स. से. व्युष्यति.
अव्युषत्. व्योषः. व्युषितः ।

व्येज् संवरणे. To cover. To
sew. वित्. भ्वादि. उभ. स.
अ. व्ययति. व्ययते. वीतः ।

व्रज गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. व्रजति. अव्राजीत्.
व्रजः. व्रजनम् ।

व्रज मार्गसंस्कारगत्योः. To
arrange. To go. To
decorate. चुरादि. उ. से.
व्राजयति-ते. आव्रजत्-त ।

व्रण शब्दे. To sound. भ्वादि.
प. अक. से. व्रणति. अव्रणीत्.
अव्रणीत्. व्रणितम् ।

व्रण गात्रविचूर्णने. To wound.
अ. चुरादि. उ. स. से.
व्रणयति-ते. अवव्रणत्-त. व्रणम् ।

(ओ)व्रश्चू च्छेदने. To cut.
ओ. ऊ. तुदादि. प. स. वे.
वृश्चति. वृश्चनम्. वृश्चिकः ।

व्री वरणे. To choose. ऋधादि.
प. स. अ. (प्वादि.) त्रिणाति.
मतान्तरे न ह्रस्वः. व्रीणाति.
अव्रैषीत्. व्रीणः ।

व्रीड् वृणोत्यर्थे. To choose.
डित्. दिवादि. आ.स.अ व्रीयते.
वित्रिये. अव्रैष्ट. व्रीयमाणः ।

व्रीड चोदने. लज्जायां च. To
send forth. To feel
shame. दिवादि. प. स. अ.
से. व्रीडयति. अव्रीडीत्. व्रीडा ।

व्रीण (न) हिंसायाम्. To kill.
वा चुरादि. उ. स. से.
व्रीणयति-ते. व्रीणयति-ते. पक्षे
व्रीणति ।

व्ली वरणे. To choose. ऋधादि.
प. स. अ. (प्वादि) व्लिनाति.
व्लेता. अव्लैषीत्. व्लीतः.
व्लेपयति ।

श

शक मर्षणे. To be able.
दिवादि. उ. से. मतान्तरे
अनिट्. शक्यति. शक्यते.

शशक्त. शेक्तिथ. शशक्तथ. शेके.
शक्ता. (शक्तिता). अशक्तत्.
अशक्त. अशक्तिष्ट. शक्त्यः ।

शकि शङ्कायाम्. त्रासे च. To
doubt. To hesitate. To
fear. इ. भ्वादि. आ. से.
शङ्कते. अशङ्किष्ट. शङ्कितः.
शङ्का. ।

शक्लृ शक्तौ. To be able.
To have. power to effect.
लृ. प. अ. अ. स्वादि. शक्नोति.
शक्नुतः. शक्नुवन्ति. शक्ता.
अशकन्. अशक्ष्यन्. शक्तिः.
शक्नुवन्. शक्तः. शाकः.
शक्यम्. शक्रः ।

शच व्यक्तायां वाचि. To speak
भ्वादि. आ. स. से. शचते.
अशचिष्ट. शचितः ।

शट रुजाविशरणगत्यवसादनेषु.
To be sick. To divide.
To go. To be dejected.
भ्वादि. प. स. से. शटति.
अशाटीत्. अशटीत्. शटितः.
शटः. शाटी ।

* शठ श्लाघायाम्. To praise.
चुरादि. आ. स. से. शाठयते.
अशीशठत. शाठी ।

शठ सम्यगवभाषणे. To speak
ill off. अ. चुरादि. उ. स.
से. शठयति-ते. अशशठत्-त ।

शठ असंस्कारगत्योः. चुरादि. To
leave unfinished. उ. से.
शाठयति-ते. अशीशठत्-त.
शठः ।

शठ (हिंसा) कैतवे हिंसासंक्लेश-
नयोश्च. To cheat. To hurt.
To suffer pain. भ्वादि.
प. से. शठति. अशाठीत्.
अशठीत्. शाठयम् ।

शडि रुजायां सङ्घाते च. To
hurt. To wound. इ.
भ्वादि. आ. अक. से. शण्डते.
अशण्डिष्ट. शण्डः ।

शण दाने. गतौ च. To give.
To go. भ्वादि. प. स. से.
शणति. अशणीत्. अशणीत्.
शणः. शणनम्. घ-शणयति ।

* अत्र विकरणानि विपर्यस्तानि दृश्यन्ते । अवधेयोऽयमंशः बहुषु
स्थलेष्वेतादृशेषु ॥

—सम्पादकः ।

शदूल शतने. To fall. To perish. ल. भ्वादि. प. अनि. शीयते. अशदत्. अयं तुदादा-वपि. रूपाणि भौवादिकवत्. स्वरे भेदः ।

शप आक्रोशे. To curse. भ्वादि उभय. सक. अ. शपति-ते. शप्ता. शप्यति-ते. अशाप्सीत्. अशप्त. शपः ।

शप आक्रोशे. To curse. दिवादि. उभ. अनि. शप्यति-ते. शप्यन्. शप्यमानः. शप्तम्. शपथः ।

शब्द शब्दे. आविष्कारे च. To sound. To call out. चुरादि. उ. स. से. शब्दयति-ते. अशशब्दन्-त. शब्दः. शब्दितः ।

शम आलोचने. To see. To inspect. चुरादि. आ. स. से. शामयते. अशीशमत. शामयमानः ।

शमु उपशमे. To be calm. To be quiet. उत्. दिवादि. प. अक. से. शाम्यति. अशमत्. घ-दर्शनभिन्नार्थं शमयति. दर्शने तु निशामयतीति रूपम्. शमः. शान्तिः ।

शम्ब सम्बन्धे. To collect.

चुरादि. उ. से. शम्बयति. शम्ब-यते. अशशम्बत्-त. शम्बरम् ।

शर्ब गतौ. To go. भ्वादि. प. सक. से. शर्बति. अशर्बीत्. शर्बः ।

शर्व हिंसायाम्. To kill. भ्वादि. प. स. से. शर्वति. अशर्वीत्. शर्वः ।

शल चलनसंवरणयोः. To shake. To stir. To cover. भ्वादि. आ. से. शलते. अशल्लिष्ट. शलम्. शलका ।

शल गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. शलति. अशालीत्. शालः. शल्यः ।

शलभ कथने. To praise. भ्वादि. आ. स. से. शलभते. अशल्लिभष्ट. शलभमानः. शल्लिभतः ।

शल्ल गतौ. To go. सौ. भ्वा. प. स. से. शल्लति. अशल्लीत्. शल्लम्. शल्लकः ।

शव गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. शवति. अशावीत्. शवः. 'शवतिर्गतिकर्मा कम्बोजेषु.

विकार एवैनमार्याः प्रयुञ्जते.'
(महाभाष्यम्) ।

शशः प्लुतगतौ . To leap. To jump. भ्वादि. प. स. से. शशति. अशाशीत् . अशशीत् . शशः ।

शष हिंसायाम् . To kill. भ्वादि. प. स. से. शषति. अशाषीत् . अशाषीत् . शषितः ।

शसु हिंसायाम् . To kill. उत् . भ्वादि. प. स. से. शसति. शशसतुः. अशासीत् . अशसीत् . विशसनम् . शस्तः ।

शंसु स्तुतौ . To praise. उत् . भ्वादि. प. स. से. शंसति. अशंसीत् . शंसा ।

आ शसि (आङ्शसि) इच्छायाम् . To desire. इ. भ्वादि. आ. स. से. आशंसते. आशंसिष्ट. आशंसितः ।

शाखृ व्याप्तौ . To pervade. To fill completely. भ्वादि. प. स. से. शाखति. अशाखीत् . ऋ. (अशशाख) अशशाखत्-त. शाखा ।

शाडु श्लाघायाम् . To praise. भ्वादि. आ. स. से. शाडते. अशाडिष्ट. ऋ. अशशाडत् ।

शान निशाने . To sharpen. भ्वादि. उ. स. से. स्वार्थे सन् . शीशांसति-ते. शीशांसितासि-से. अशीशांसीत् . अशीशांसिष्ट. शीशांसितम् . तेजने-शानयति-ते ।

शालृ कथने . To praise. To boast. To flatter. भ्वादि. आ. स. से. शालते. अशालिष्ट. ऋ. शशालत्-त. शाला ।

शासु इच्छायाम् . To wish. उत् . अदादि. आ. स. से. प्रायेण आङ्पूर्वः. आशास्ते. आशासाते. आशासते. आशासिष्ट. आशीः. आशासनम् ।

शासु अनुशिष्टौ . To teach. To instruct. To train. To rule. To govern. (Apte's. II p.) उत् . अदादि. प. द्विक. से. शारित. शास्ता. शास्त्रम् . शिष्यः. शिष्टः. शास्ति. शशास. अशिषत् . आशिष्यति. शासितुम् . शिष्टः ।

शिक्ष विद्योपादाने . To learn. To study. To teach. भ्वादि. आ. स. से. शिक्षते. अशिक्षिष्ट. शिक्षितः. शिक्षा । .

शिखि गतौ. To go. भ्वादि.

प. स. से. शिङ्गति. अशिङ्गीत्.
शिङ्गितः ।

शिधि आघ्राणे. To smell.

इ. भ्वादि. प. स. से. शिङ्गति.
अशिङ्गीत्. शिङ्गणम् ।

शिञ्जि अव्यक्ते शब्दे. To

tinkle. To jingle. To
roar. To sound. इ. अदादि.
आ. से. शिङ्क्ते. शिञ्जिता.
अशिञ्जिष्ट. शिञ्जितम्. शिञ्जा.
शिञ्जिनी. केचिदिमं भ्वाद्दौ
चुराद्दौ च पठन्ति. शिञ्जति.
शिञ्जयतीत्यादि ।

शिञ् निशाने. To sharpen.

बित्. स्वादि. उ. अ. शिनोति.
शिनुते. अशैषीत्. अशेष्ट.
निशितम् ।

शिट अनादरे. To disregard.

भ्वादि. प. स. से. शेटति.
अशेटीत्. शिटितः ।

शिल उच्छे. To glean (To

pick up grains). तुदादि.
प. स. से. शिलति. शेलिता.
अशेलीत्. शिलम्. शिला ।

शिष हिंसायाम्. To kill.

भ्वादि. प. स. अनि. शेषति.
शेषा. अशिक्षत्. शिष्टः ।

शिष असर्वोपयोगे. To leave

remaining. वा चुरादि. उ. स.
से. शेषयति-ते. अशीशिषत्-त.
पक्षे शेषतीत्यादि. शेषितः.
विशेषः. विशेषणम्. शेषः ।

शिष्ट विशेषणे. To leave

remaining. रुधादि. प. स.
अ. शिनष्टि. शिष्टः. शिषन्ति.
शेषा. ल. अशिषत्. कर्मणि
शिष्यते. अशेषि. शिष्टम्.
शिष्टिः. शेषकः. शिषन् ।

शीक भाषार्थे. To speak.

चुरादि. उ. स. अ. से.
शीकयति-ते. अशीशिकत्-त ।

शीक मर्षणे. To bear. वा

चुरादि. उ. स. से. पक्षे
शीकति ।

शीकृ सीकृ सेचने. To

sprinkle. भ्वादि. आ. स.
से. शीकते. अशीकिष्ट. ऋ.
णिचि अशिशीकत्-त. शीकितः.
सीकते इत्यादि च ।

शीङ् स्वप्ने. To sleep. डित्.

अदादि. आ. अ. से. शेते.
शयिता. शय्या ।

शीभृ कथने. To flatter.

भ्वादि. आ. स. से. शीभते.
अशीभिष्ट. ऋ. अशिशिभत्-त्.
शीभितः ।

शील समाधौ. To be in
meditation. भ्वादि. प. अ.
से. शीलति. अशीलीत्. शीलितः.
परिशीलनम् ।

शील उपधारणे. To consider.
अ. चुरादि उ. स. से.
शीलयति-ते. अशिशीलत्-त्.
शीलम् ।

शुक गतौ. To go. भ्वादि.
प. स. से. शोकति. अशोकीत्.
शुकः. तुदादिः. शुकति ।

शुच शोके. To grieve. भ्वादि.
प. स. से. शोचति. अशोचीत्.
शुचितः. शुचिः. शोकः ।

(ई)शुचिर् पूतीभावे. To
purify. ई. इर् दिवादि. उभय.
अक. से. शुचयति-ते. अशुचत्.
अशोचीत्. अशोचिष्ट ।

शुच्य अभिषवे. भ्वादि. प. स.
से. शुचयति. अशुचयीत्.
शुच्यतः ।

शुठ आलस्ये. To be lazy.
चुरादि. उ. स. से. शोठयति-ते.
अशुशुठत्-त् ।

शुठ शुठि प्रतिघाते. To hit.
भ्वादि प. शोठति. अशोठीत्.
शोठनम् ।

शुठि शोषणे. To dry. इ. वा.
चुरादि. उ. स. से. शुण्ठयति.
शुण्ठयते. पक्षे भ्वादि. शुण्ठति.
शुण्ठी ।

शुध शौचे. To wash. दिवादि.
प. अक. अनि. शुध्यति.
अशुधत्. शोद्धा. शुद्धः. शुद्धिः.
शोधनम् ।

शुन गतौ. To go. तुदादि.
प. स. से. शुनति. अशोनीत्.
शुनकः. शुनः. शुनी ।

शुन्ध शुद्धौ. To be purified.
भ्वादि. प. अक. से. शुन्धति.
अशुन्धीत् ।

शुन्ध शौचकर्मणि. To purify.
To be purified. वा चुरादि.
उ. स. से. शुन्धयति-ते.
अशुशुन्धत्-त्. पक्षे शुन्धति ।

शुभ शुम्भ शोभायें. To shine.
तुदादि. प. अक. से. शुभति.
शुम्भति. शुम्भतः. शुम्भन्ति.
शुभम् ।

शुभ दीप्तौ. To shine. भ्वादि.
आ. अक. से. शोभते. अशुभत्.
अशोभिष्ट. शोभा ।

शुभ शुम्भ भाषणे. भासने
हिसायां च. To speak. To
shine. To hurt. To injure.
भ्वादि. प. स. अ. से. शोभति.
अशोभीत्. शुम्भति. अशुम्भीत्.
शोभनम्. शोभत्. शुम्भत् ।

शुल्क अतिसर्जने. To gain. To
pay. चुरादि. उ. स. से.
शुल्कयति-ते. अशुशुल्कत्-त.
शुल्कः. शुल्कितम् ।

शुल्ब माने. To measure.
चुरादि. उ. स. से. शुल्बयति.
शुल्बयते. अशुशुल्बत्-त. शुल्बम्.
शुल्बितम् ।

शुष शोषणे. To be dried.
दिवादि. प. स. अनि. शुष्यति.
शोष्ठा. अशुषत्. शुषिः. शुष्म.
शुष्कः ।

शूर विक्रान्तौ. To act hero.
To be powerful. अ.
चुरादि. आ. स. से. शूरयते.
अशुशूरत. शूरः ।

शूरी हिसातम्भनयोः. To hurt.
To kill. To be firm or

fixed. ई. दिवादि. आ. स. से.
शूर्यते. अशूरिष्ट ।

शूर्प माने. To measure.
चुरादि. उ. स. से. शूर्पयति.
शूर्पयते. शूर्पः A winnowing
fan. ।

शूल रुजायां सङ्घाते च. To be
ill. To make ill. To
picrce. भ्वादि. पर. अक. से.
शूलति. अशूलीत्. शूलः ।

शूष प्रसवे. To produce.
To bring forth. भ्वादि.
प. स. से. शूषति. अशूषीत्.
शूषितः ।

शृधु शब्दकुत्सायाम्. To insult
(as by breaking wind)
उत्. भ्वादि. आ. अक. से.
श्रद्धते. शतर्यति. शर्द्धिष्यते.
अशृधत्. अशर्धिष्ट. अशतर्यत्.
अशर्धिष्यत. शर्धमानः. शृद्धम् ।

शृधु उन्दने. To wet. उत्.
भ्वादि. उ. स. से. शर्धति-ते.
शर्धिता. अशर्धीत्. शृधित्वा.
शर्धित्वा ।

शृधु प्रसहने. To insult. To
mock. (हसने इत्येके). वा

चुरादि. उ. स. से. शर्धयति-ते.
अशीशृधत्. अशशर्धत्-त. पक्षे
भ्वादि. शर्धति. शर्धः=
अंपानशब्दः ।

शु हिंसायाम्. To kill. क्रयादि.
प. से. शृणाति. अशारीत्.
शीर्णः. शरः ।

शेल गतौ. To go. भ्वादि.
प. स. से. शेलति. अशेलीत्.
ऋ. अशिशेलत्-त. शेलुः ।

शेवृ सेवने. To serve. भ्वादि.
आ. स. से. शेवते. ऋन्. णिचि.
अशिशेवत्. अशिशेवत ।

शै पाके. To cook. भ्वादि. प. स.
अनि. शायति. शाता. अशासीत्.
शातम् ।

शो तनूकरणे. To make thin.
To sharpen. दिवादि. पर.
सक. अनि. श्यति-श्यतः-श्यन्ति ;
श्यसि-श्यथः-श्यथ. निशातम्.
निशितम् ।

शोणु वर्णगत्योः. To become
red. To go. भ्वादि. प.
से. शोणति. अशोणीत्. ऋ.
अशुशोणत्-त. शोणः ।

शौटु गर्वे. To be proud.
भ्वादि. प. अक. से. शौटति.

अशौटीत्. ऋ. अशुशौटत्-त.
शौटीरः ।

श्चुतिर् श्च्युतिर् क्षरणे. To
flow. To ooze. To pour
out. इर्. भ्वादि. पर.
अक. से. श्रोतति. अश्चुतत्.
एवं श्च्योतति. अश्च्युतत्.
अश्रोतीत्. अश्च्योतीत्.
श्रोतनम्. श्चुतितः ।

श्मील निमेषणे. To wink.
contract the eyelids.
भ्वादि. प. अक. से. श्मीलति.
अश्मीलीत्. श्मीलनम् ।

श्यैङ् गतौ. To go. भ्वादि.
आ. स. अनि. श्यायते. श्याता.
अश्यास्त. श्यानम् ।

श्रकि गतौ. To go. भ्वादि. इ.
आ. स. से. श्रङ्कते. अश्रङ्कित्.
श्रङ्कितः ।

श्रगि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
स. से. पर. श्रङ्गति-तः.
श्रङ्गन्ति ; श्रङ्गसि-श्रङ्गथः-श्रङ्गथ ;
श्रङ्गामि श्रङ्गावः-श्रङ्गामः. अश्र-
ङ्गीत् ।

श्रण दाने. To give away.
भ्वादि. प. स. से. श्रणति.

अश्राणीत्. अश्रणीत्. घ.
श्रणयति-ते ।

श्रण दाने. To give away.
चुरादि. उभय. सक. से.
श्राणयति-ते., अशिश्रणत्-त.
विश्राणनम् ।

श्रथ हिंसायाम्. To kill.
भ्वादि. पर. सक. से. श्रथति.
अश्रथीत्. अश्राथीत्. श्रथनम्.
घ. श्रथयति ।

श्रथ मोक्षणे. हिंसायामित्येके. To
liberate. To release. वा
चुरादि. उ. स. से. श्रथयति-ते ।

श्रथ दौर्बल्ये. To be weak.
अ. चुरादि. उ. अक. से.
श्रथयति-ते. अशश्रथत्-त ।

श्रथ प्रयत्ने. प्रस्थाने च. To
make efforts. वा. चुरादि.
उ. अक. से श्राथयति-ते.
अशिश्रथत्-त. विश्राथनम्. पक्षे
भ्वादि. श्रथतीत्यादि. श्रथितः ।

श्रथि शैथिल्ये. To be loose.
To loosen. इ. भ्वादि. अक.
से. श्रन्थते. अश्रन्थिष्ट.
श्रन्थितम् ।

श्रन्थ सन्दर्भे. To tie to
gather वा चुरादि. उ. स. से.

श्रन्थयति-ते. पक्षे श्रन्थति ।

श्रन्थ विमोचनहर्षसन्दर्भेषु. To
liberate. To delight.
क्रयादि. प. स. से. श्रन्थति
श्रन्थिता. अश्रन्थीत्. श्रन्थितम्.
श्रन्थनम् ।

श्रमु तपसि खेदे च. To mortify
the body (by acts of
penance). To take pains.
उत्. दिवादि. पर. अक. से.
श्राम्यति. श्रमिता. अश्रमत्.
श्रमित्वा. श्रान्त्वा. श्रान्तम्.
श्रमः ।

श्रम्भु प्रमादे. To be careless
To err. उत्. भ्वादि. आ.
अक. से. श्रम्भते. अश्रम्भिष्ट.
श्रम्भः ।

श्रा पाके. To cook. To
boil. To mature. To
ripen. अदादि. प. स. अनि.
श्राति. श्राता. अश्रासीत्. घ.
श्रपयति. पाकभिन्नार्थे श्रापयति =
स्वेदयति. शृतम्. एवं श्रै
इत्यस्यापि ।

श्राम आह्वाने. To call. अ.
चुरादि. उ. स. से. श्रामयति-ते.
श्रामणम् ।

श्रिञ् सेवायाम्. To serve.

To worship. -To approach. To go to. To cling to. To depend on. वित्. भ्वादि. उ. स. से. श्रयति-ते. श्रितः ।

श्रिषु दाहे. To burn. उत्.

भ्वादि. प. स. से. श्रेषति. अश्रेषीत्. श्रिष्टः ।

श्रीञ् पाके. To cook. To

dress. To boil. To prepare. वित्. क्रयादि. उ. स. से. श्रीणाति. श्रीणीते इत्यादि क्रीञ्चत्. श्रितः ।

श्रु श्रवणे. To hear. To listen

to. To give ear to. भ्वादि. प. स. अनि. शृणोति. कर्मणि श्रूयते. अश्रावि. श्रुतम्. श्रुतिः. श्रोतव्यम्. श्रवणीयम् ।

श्रु गतौ. To go. भ्वादि. श्रवति

(स्वादिश्चेति बोपदेवः) ।

श्रौ पाके. To cook. To sweat.

भ्वादि. पर. सक. अनि. श्रायति. घ. श्रपयति. अशिश्रपत् ।

श्रोणु सङ्गते. To collect. To

heap. भ्वादि. पर. अ. से.

श्रोणति. अश्रोणीत्. ऋ. अशुश्रोणत्. श्रोणी. श्रोणः ।

श्रुकि गतौ. To go. इ. भ्वादि. आ. स. ऋङ्कते. अऋङ्कित् ।

श्रुगि गतौ. To go. इ. भ्वादि. प. स. से. ऋङ्गति. अऋङ्गीत्. ऋङ्गितः ।

श्रुथ दौर्बल्ये. To be weak. अ. चुरादि. उ. स. से. ऋथयति-ते. अशऋथत्. अशऋथत. ऋथः ।

श्रुख व्याप्तौ. To pervade. To penetrate. To spread भ्वादि. प. स. से. श्रुखति. अऋखीत्. अशऋखत् ।

श्रुघृ कथने. To boast. To flatter. भ्वादि. आ. स. से. ऋघते. अऋघिष्ट. अशऋघत्-त. ऋघा. ऋघ्यम्. ऋघितः ।

श्रुष आलिङ्गने संसर्गे च. To embrace. To stick. To unite. दिवादि. प. स. अनि. श्रुष्यति. अश्रुषत्. अनालिङ्गने अश्रुषत्. आश्लेषः. श्रुष्टः ।

श्रुष श्लेषणे. To join. To unite. चुरादि. उ. स. से.

श्लेषयति-ते. अशिश्लिषत्-त.
श्लेषितः ।

श्लिषु दाहे. To burn. उत्.
भ्वादि. पर. सक. से. श्लेषति.
अश्लेषीत्. श्लिष्टम्. श्लेषमा ।

श्लोकृ सङ्घाते. To collect.
(सङ्घातः ग्रन्थः. स च इह
ग्रन्थमानस्य व्यापारः. ग्रन्थितुर्वा.
आद्ये अकर्मकः. द्वितीये
सकर्मकः). भ्वादि. आ. से.
श्लोकते. अश्लोकिष्ट. अश्लोकत्-
त. श्लोकः. श्लोकितः. श्लोकमानः ।

श्लोणु सङ्घाते. To collect. To
heap together. भ्वादि. प.
स. से. श्लोणति. अश्लोणीत्.
ऋ. अशुश्लोणत्-त. श्लोणितः ।

श्वकि गतौ. To go. To
move. इ. भ्वादि. आ. स.
से. श्वङ्कते. अश्वङ्किष्ट. श्वङ्कितः.
श्वकितः ।

श्वच गतौ. To go. To move.
भ्वादि. आ. स. से. श्वचते-
श्वचेते-श्वचन्ते. अश्वचिष्ट.
श्वचितः ।

श्वचि गतौ. To go. To
move. इ. भ्वादि. आ. स. से.
श्वच्चते. अश्वच्चिष्ट. श्वच्चितः ।

श्वठ असंस्कारगत्योः. To
unfinish. To go. चुरादि.
उ. स. से. श्वाठयति-ते.
अशिश्नत्-त. इदित्पक्षे श्वण्ठ-
यति-ते ।

श्वठ सम्यगवभाषणे. To speak
ill. अ. चुरादि. उभय. सक.
से. घटादिः. श्वठयति-ते ।

श्वर्त श्वभ्र गतौ. To go. To
move. चुरादि. उ. से.
श्वर्तयति. श्वर्तयते. श्वभ्रयति-ते.
श्वभ्रम् ।

श्वल श्वलु आशुगमने. To run.
To go quickly. भ्वादि. पर.
अक. से. श्वलति. अश्वालीत्.
श्वलति. अश्वल्लीत्. श्वलितः.
श्वलितः ।

श्वल्क परिभाषणे. To tell.
To narrate. चुरादि. उ.
से. श्वल्कयति-ते. अश्वल्कत्-त.
श्वल्कनम्. श्वल्कितः ।

श्वस प्राणने. To breathe. To
respire. To draw breath.
To his. श्वसिति. अश्वसीत्.
श्वसितम् ।

(टु ओ) श्वि गतिवृद्धयोः. To
go. To grow. ओदित् टित् .

भ्वादि. प. सक. अक. से.
श्वयति. श्वयिता. अश्वयत्.
अशिश्नयत्. अश्वयीत्. शूनः.
श्वयथुः ।

श्विता वर्णे. To become
white. आत्. भ्वादि. आ.
अक. से. श्वेतते. अश्वितत्.
अश्वेतिष्ट. श्वेतः. श्वित्रम् ।

श्विदि शैत्ये. To become
cool. इ. भ्वादि. आ. अक. से.
श्विन्दते. अश्विन्दिष्ट. श्विन्दितम् ।

ष

षगे संवरणे. To cover. To
screen. ए. भ्वादि. प. स.
से. सगति. असगीत्. घ.
सगयति ।

षघ हिंसायाम्. To kill. स्वादि.
प. स. से. सघ्नोति. असाघीत्.
असघीत्. सघितः ।

षच सेवने. सेचने च. To
serve. To sprinkle. भ्वादि.
आ. स. से. सचते. असचिष्ट.
सचितः ।

षच समवाये. To be
associated with. To
follow. भ्वादि. स. से. उभय.

सचति-ते. असाचीत्-असचिष्ट.
सचन् ।

षञ्ज सङ्गे. To stick to. To
adhere. भ्वादि. प. स. अनि.
सजति. सङ्त्तभ. असाङ्गीत्.
सङ्गः ।

षट अवयवे. To form a part.
भ्वादि. प. स. से. सटति.
असाटीत्. असटीत्. सटिलः.
सटा ।

षट्ट हिंसायाम्. To kill.
चुरादि. उ. स. से. सट्टयति-ते.
अससट्टत्-त. सट्टकः ।

षण संभक्तौ. To love. To
worship. भ्वादि. प. स. से.
सनति. असानीत्. असनीत्.
सनितः ।

षणु दाने. To give away.
To honour with gift.
तनादिः उ. स. से. सनोति.
सनुते. आशीर्लिङ्गि-सायात्.
सन्यात्. असानीत्. असनीत्.
असत. असनिष्ट. सतः ।

आङःप्लद् पद्यर्थे. To sit
down or near. To appro-
ach. To find. To form.
To effect. To attack.

वा चुरादि. उ. स. से.
 आसादयति-ते. आसीषदत्-त.
 पक्षे आसीदति. आसात्सीत् ।
षट् विशरणगत्यवसादनेषु. To
 sit. To sit down. To lie.
 To lie down. To sink
 down. To live. To dwell.
 To reside. To be low
 spirited. To be in
 distress. To be pained.
 To be helpless. To sink.
 भ्वादि. तुदादि. (आच्छी-
 नद्योरिति विकल्पार्थस्तुदादिपाठः.
 सीदती. सीदन्ती.) पर. सक.
 अनि. सीदति. निषण्णः. नाथ
 हरे ! जय-नाथहरे ! सीदति राधा
 वासगृहे. To here. To perish.
 To decay. To go to ruin
 “विपन्नायां नीतौ सकलमवशं
 सीदति जगत्.” “सीदन्ति मम
 गात्राणि.” सीदति मे हृदयम्.
 सदनम्-सीदत्यस्मिन् सद् आधारे
 ल्युद्. a house. a seat etc.
प समवाये. To be
 associated with. भ्वादि.
 प. स. से. सपति. असापीत्.
 असपीत्. सपितः ।
 'म अवैकल्ये. To make even.
 भ्वादि. प. अक. से. समति.

घ. समयति. समयते. समः.
 समितिः ।
षम्ब सम्बन्धे. To connect.
 चुरादि. उ. अक. से.
 सम्बयति-ते. असम्बत्-त.
 सम्बितः ।
षय गतौ. To go. भ्वादि. आ.
 म. से. सयते. असयिष्ट ।
षर्ज अर्जने. To earn by
 labour. भ्वादि. प. स. से.
 सर्जति. असर्जीत्. सर्जितः.
 सर्जकः ।
षर्व गतौ. To go. भ्वादि. प.
 स. से. सर्वति. असर्वीत् ।
षर्व हिंसायाम्. To kill. भ्वादि.
 प. स. से. सर्वति. असर्वीत् ।
षल गतौ. To go. भ्वादि. प.
 स. से. सलति. असालीत्.
 सलितः ।
षस स्वप्ने. To dream. अदादि.
 प. स. से. सस्ति. सस्तः.
 असासीत्. अससीत् ।
षरज गतौ. To go. To move.
 भ्वादि. उभ. स. से. सज्जति-ते.
 असज्जीत्. असज्जिष्ट. सज्जितः.
 सज्जः ।

षह मर्षणे. To bear. To endure. भ्वादि. आ. स. से. सहते. सेहे. सोढा. सहिता. असहिष्ट ।

षह मर्षणे. To bear. To endure. वा चुरादि. उ. स. से. साहयति-ते. असीसहत्-त. पक्षे सहति. सहः. सहसा ।

षह चक्यर्थे. चक्यर्थः=तृप्तिः. To satisfy. To be pleased. दिवादि. प. स. से. सहति. असहीत्. सहान् ।

षान्त्व सामप्रयोगे. To compromise. चुरादि. उ. स. से. सान्त्वयति-ते ।

षिञ् बन्धने. To bind. To tie. वित्. स्वादि. उभय. सक. अनि. सिनोति. सिनुते. सेतासि. सेतासे. असैषीत्. असैष्ट. सेतुः, सिनः ।

षिञ् बन्धने. To tie. क्रयादि. उ. स. अनि. सिनाति. सिनीते. सेतुः. सितः ।

षिच क्षरणे. To sprinkle. तुदादि. उ. स. अनि. मुचादिः सिञ्चति-ते. सेक्ता. असिचत्-त

असिक्त. सेकः. सिक्तः. परिषेचनम्. सिञ्चन्. सिञ्चमानः ।

षिट अनादरे. To disregard. प. स. से. भ्वादि. सेटति. असेटीत्. सेटनम्. सिटितः ।

षिध गत्याम्. To go. भ्वादि. प. स. सेधति. असेधीत्. निषेधः ।

षिधु संराद्धौ. To be fulfilled. To be successful. To be conquered. उन्. दिवादि. प. अक. अनि. सिध्यति. सेद्धा. सेत्स्यति. असिधत्. णिच् साधयति. सिद्धम्. सिद्धिः. सिध्यन् ।

षिधू शास्त्रे, माङ्गल्ये च. To command. To turn out well. ऊ. भ्वादि. पर. सक. वे. सेधति. सेद्धा. सेधिता ।

षिभु षिम्भु हिंसायाम्. To kill. उन्. भ्वादि. पर. से. सेभति. सिम्भति. असेभीत्. असिम्भीत्. सेभनम्. सिम्भनम् ।

षिम षिम हिंसालापप्रकाशेषु. To kill. To speak. To

shine. भ्वादि. सेमति. सेमतः.
सेमन्ति. सेभति. सेभतः. सेमन्ति
इत्यादि ।

षिल उञ्छे. To heap. तुदादि.
प. स. से. सिलति. असेलीत् .
सिलम् ।

षिवु तनुसन्ताने. To sew. To
stitch together. To join
together. उन्. दिवादि. प.
स. से. सीव्यति. असेवीत् .
सीवनम् . स्यूतम् . स्यूतिः.
स्योनम् ।

पु प्रसवैश्वर्ययोः. To produce.
To possess power or
supremacy. भ्वादि. प. स.
अनि. सवति. सोता. असौषीत् .
सवनम् . सुतः. सवः ।

पु प्रसवैश्वर्ययोः. To produce.
To possess power or
supremacy. प. स. अनि.
अदादि. सौति. शेषं भौवादि-
कवन् ।

पुञ् अभिपवे. To extract
juice. To bathe. चिन्.
स्वादि. उभ. सक. अनि.
सुनोति. सुनुते. सोता. असावीत् .
असोष्ट. सुवन् . सुन्वानः.
सोमसुन् ।

षुट्ट अनादरे. To disregard.
चुरादि. उ. स. से. सुट्टयतिञ्जे.
असुषुट्टन्-त. सुट्टितः ।

षुम्भ भाषणहिंसाप्रकाशेषु. To
speak. To kill. To
shine. भ्वादि. प. से. सुम्भति.
असुम्भीत् ।

पुर ऐश्वर्यदीप्तयोः. To rule.
To govern. To shine.
तुदादि. पर. अक. से. सुरति.
आशीर्लिङ्गि सूर्यात् . सुरः. सूर्यः

पूह चक्यर्थे. To satisfy. To
be pleased. दिवादि. प. स.
से. सुह्यति. सोहिता. असोहीत् .
सुहितः ।

पू प्रेरणे. To incite. तुदादि. प.
स. से. सुवति. सविता.
असावीत् . सुवन् . विषुवन् .
सूर्यः ।

पूड् प्राणिप्रसवे To bring
forth. To produce. To
yield. डित्. दिवादि. आ.
स. वे. सूयते. सुषुवे ।

पूड् प्राणिगर्भविमोचने. To
produce. To bring forth.
To yield. डित्. अदादि.
सूते. प्रसूः ।

पूद क्षरणे. To distil. To flow. To eject. To throw. भ्वादि. आ. अक. से. सूदते. असूदिष्ट. निपूरनम्. मधुसूदनः ।

पूद क्षरणे. To incite. To eject. To kill चुगदि. उभय. से. सूदयति-ते. असूषदत्-त ।

पूक्ष्ण आदरे. To honour. To respect. भ्वादि. पर. सक. से. सूक्ष्ति. अमृक्ष्णीत्. सूक्ष्णम् ।

पूष प्रसवे. To bring forth. To produce. भ्वादि. प. स. से. सूषति. असूषीत्. सूषणम् ।

पृभु पृम्भु हिंसाथौ. To kill. भ्वादि. प. स. से. सर्भति. सम्भति ।

पेवृ सेवने. To serve. भ्वादि. आ. स. से. सेवते. असेविष्ट. असिषेवत्-त. सेवा. सेवकः ।

पेलृ गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. सेलति. असेलीत्. असिसेलत्-त ।

पै क्षये. To decline. To perish. भ्वादि. प. अक.

अनि. सायति. साता. असात्. असासीत् ।

षो अन्तकर्मणि. To kill. To bring to an end. दिवादि. प. अक. अनि. स्यति. साता. असात्. असासीत्. सितम्. साम. सायम् ।

ष्टक प्रतिघाते. To obstruct. भ्वादि. प. स. से. स्तकति. घ. स्तकयति. स्तकयते. स्तकितः ।

ष्टगे संवरणे. To cover. ए. भ्वादि. प. स. से. स्तगति. अस्तगीत्. घ. स्तगयति ।

ष्टन शब्दे. To sound. भ्वादि. प. स. से. स्तनति. अस्तानीत्. अस्तनीत्. घ. स्तनयति. स्तनितम् ।

ष्टभि प्रतिबन्धे. To stop. To arrest. इ. भ्वादि. आ. स. से. स्तम्भते. अस्तम्भिष्ट. स्तम्भनम् ।

ष्टम अवैकल्ये. To be confused. भ्वादि. प. स. से. स्तमति. अस्तमीत् ।

ष्टिघ आस्कन्दने. To ascend. To assail. To attack. स्वादि. आ. स. से. स्तिष्नुते. तिष्टिघे. अस्तेधिष्ट ।

छिष्ट क्षरणे. To ooze. To drop. आ. अक. से. भ्वादि. स्तेपते. तिछिष्टे. अस्तेपिष्ट. ऋ. अतिछिपत्-त ।

छिम छीम आर्द्राभावे. To become wet. दिवादि. प. अक. से. स्तिम्यति. स्तीम्यति. स्तिमितम् ।

छुञ् स्तुतौ. To praise. To worship by hymns. बित्. उ. स. अनि. अदादि. स्तौति. स्तवीति. स्तुते. स्तुवीते. अस्तावीत्. अस्तोष्ट. कर्मणि. स्तूयते. अस्तावि. स्तुतः. स्तवः. स्तुतिः. स्तोता. स्तावकः. स्तोत्रम् ।

छुच प्रसादे. To be pleased. भ्वादि. आ. अक. से. स्तोचते. अस्तोचिष्ट. स्तोचमानः ।

छुमु स्तम्भे. To stop. To arrest. उन्. भ्वादि. आ. स. से. स्तोभते. अस्तोभिष्ट. स्तोभनम् ।

छूप समुच्छ्राये. To heap up To raise. To erect. दिवादि. प. स. से. स्तूप्यति. अस्तूपत्. स्तूपः ।

छूप समुच्छ्राये. To heap up. To erect. चुरादि. उ. से. स्तूपयति-ते. अतुस्तूपत्. स्तूपः ।

छृक्ष गतौ. To go. भ्वादि. प. स. से. स्तृक्षति. अस्तृक्षीत्. स्तृक्षितः ।

छ्रेष्ट क्षरणे. To ooze. To drop. भ्वादि. आ. अक. से. स्तेपते. अस्तेपिष्ट. ऋ. अतिछ्रेपत्-त ।

छ्रै(स्तै) वेष्टने. To put on. To adorn. भ्वादि. प. स. अनि. स्तायति. स्ताता. अस्तासीत् ।

छ्र्यै शब्दसङ्घातयोः. To sound. To echo. To be collected into a heap. भ्वादि. प. स. अनि. स्त्यायति. अस्त्यासीत्. स्त्यानम् ।

छुगे संवरणे. To hide. To cover. To conceal. भ्वादि स्थगति. स्थगितः ।

छल स्थाने. To stand firm. To be firm. भ्वादि. प. अक. से. स्थलति. अस्थालीत्. स्थलम् ।

ष्टा गतिनिवृत्तौ. To stand. To stay. To dwell. To wait. प्र. अक. अनि. तिष्ठति. अस्थात्. स्थितिः ।

ष्टिवु निरसने. To spit. To eject saliva from the mouth. उत्. भ्वादि प. से. ष्टीवति. तिष्ठेव. टिष्ठेव. अष्टेवीत् ष्टीवनम्. ष्टेवनम् ।

ष्टिवु निरसने. To spit. To eject saliva from The mouth. उत्. दिवादि. प. स. से. ष्टीव्यति. अष्टेवीत् ।

ष्णसु निरसने. To eject from the mouth. उत्. दिवादि. प. स. से. स्नस्यति. सस्नास. स्नस्तम्. केचित् घटादित्वमाहुः. स्नसयति ।

ष्णा शौचे. To bath. To perform ablution. अदादि. प. अक. अनि. स्नाति. स्नाता. अस्नासीत्. स्नातम्. स्नात्वा. घ. स्नपयति. स्नापयति ।

ष्णिह प्रीतौ. To love. दिवादि. प. अक. वे. स्निह्यति. स्नेहिता. स्नेग्धा. स्नेढा. अस्निहत्. स्निग्धः ।

ष्णिह स्नेहने. To anoint. To lubricate. To cause to love. चुरादि. उ. स. से. स्नेहयति-ते. अस्निहत्-त. स्नेहः. स्निग्धम् ।

ष्णु प्रस्रवणे. To leak out. अदादि. प. अक. से. स्नौति. सुष्णाव. स्नविता. अस्नावीत् ।

ष्णुच शोधने सेचने च. To purify. To sprinkle. भ्वादि. आ. से. स्नोचते. अस्नोचिष्ट ।

ष्णुसु अदने. To eat. To take. उत्. दिवादि. प. स. से. स्नुस्यति. अस्नोसीत्. स्नुस्तम् ।

ष्णुह उद्गिरणे. To vomit. दिवादि. पर. सक. वे. स्नुह्यति. स्नोहिता. स्नोग्धा. स्नोढा. स्नोहिष्यति. स्नोक्षयति. अस्नुहत्. स्नोहनम्. स्नुही ।

ष्णै वेष्टने दीप्तौ च. To dress. To envelop. To shine. भ्वादि. पर. सक अनि. स्नायति अस्नासीत्. निष्णातम्. प्रतिष्णातं सूत्रम् ।

ष्मिङ् ईषद्धसने. To smile.

ङित्. भ्वादि. आ. अक. अनि.
स्मयते. सिष्मिये. अस्मेष्ट.
विस्मितम्, विस्मयः ।

ष्वक्क (ष्क) गतौ. To go.

भ्वादि. आ. स. से. ष्वक्कते.
अष्वक्किष्ट ।

ष्वद् आस्वादने. To taste.

भ्वादि. आ. स. से. स्वदते.
अस्वदिष्ट. स्वादु ।

ष्वद् आस्वादने. To taste.

चुरादि. उ. स. से. स्वादयति.
स्वादयते. असिष्वदत्-त.
स्वदितम्. स्वादः. स्वदनम्.
आस्वादनम् ।

ष्वञ्ज परिष्वङ्गे. To embrace

भ्वादि. आ. स. अनि.
परिष्वजते. पर्यष्वङ्क्त. परि-
ष्वङ्गः ।

(ञि) ष्वप् शये. To sleep.

अदादि. पर. अक. अनि.
स्वपिति. अस्वाप्सीन्. स्वापः.
सुप्तः. स्वप्नः ।

(ञि) ष्विदा स्नेहनमोचनयोः. To

swept. To perspire.
भ्वादि. आ. स. से. स्वेदते.

अस्विदत्. अस्वेदिष्ट. त्रिष्विदा
गात्रप्रक्षरणे. घर्मसृतावित्यर्थः ।

(ञि) ष्विदा घर्मसृतौ. To

swept. दिवादि. प. अक. अनि.
स्विद्यति अस्विदत्. स्विन्नः.
स्वेदः ।

स

सस्ति स्वप्ने To dream.

अदादि. प. अक. से. सन्ति.
सन्तः. संस्तंति. बहूनां समवाये
द्वयोसंयोगसंज्ञा नेत्याश्रित्य
संस्ति. संस्तः. इत्येके ।

सङ्केत आमन्त्रणे. To invite.

अ. चुरादि. उ. स. से. संकेत-
यति. सङ्केतयते. सङ्केतितम् ।

सङ्ग्राम युद्धे To fight. To

wage war. अ. चुरादि. आ.
से. सङ्ग्रामयते. अससङ्ग्रामत.
सङ्ग्रामः ।

सत्र सन्तानक्रियायाम्. To

expand. अ. चुरादि. आ.
सत्रयते. अससत्रत. सत्रम् ।

सपर पूजायाम्. To worship.

कं. प. सक. से. सपर्यति.
सपर्यतः. सपर्यन्ति ।

सभाज प्रीतिदर्शनसेवनेषु. To
congratulate. To worship.
• To show. अ. चुरादि. उभय.
से. सभाजयति-ते. सभाजनम् ।
समर युद्धे. To wage war.
To fight. कं. प. अक. से.
समर्यति. समरः ।
सम्ब गतौ. सम्बन्धे च. To
go. To connect भ्वादिः
चुरादिश्च. सम्बति. सम्बयति ।
सम्बर सम्भरणे. संवरणे. To
bear. To cover. कण्डूादि. प.
स. सम्बर्यति ।
सम्भूयस् प्रभूतभावे. To in-
crease. कण्डूादि. प. अक.
से. सम्भूयस्यति वारिणा पयः ।
सर्ज अर्जने. To earn by
labour. प. स. से. भ्वादि.
सर्जति. असर्जात्. सर्जितः.
सर्जनम् ।
सर्व गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. सर्वति. असर्वात्.
सर्वः ।
साध संसिद्धौ. To complete.
To finish. स्वादि. प. स.

अनि. साध्नोति. असात्सीत्.
साधुः. अयं दिवादावपीति
बोपदेवः ।

साम सान्त्वप्रयोगे. To com-
promise. अ. चुरादि. उ. सं.
से. सामयति. सामयते. अस-
सामत्-त ।

सार दौर्बल्ये. To , make
weak. अ. चुरादि. उ. स. से.
सारयति-ते. अससारत्. अस-
सारत् ।

सिक सेचने. To sprinkle.
To wet. भ्वादि. प. स. से.
सेकति. असेकीत्. सिकता.
सिक्क्यम् ।

सीकृ सेचने. To sprinkle.
To wet. भ्वादि. आ. स. से.
सीकते. असीकिष्ट. णिचि
असिसीकत्. असिसीकत् ।

सुख तत्क्रियायाम्. To make
happy. To please. अ.
चुरादि. उभय. सुखयति-ते.
असुसुखत्. असुसुखत् ।

सुख तत्क्रियायाम्. To make
happy. कं. प. से. सुख्यति ।

सूच पैशुन्ये. To point ont.
To prove. अ. चुरादि.

उभय. सूचयति-ते. असूसूचत्-त.
सूचनम् . सूचिः ।

सूत्र वेष्टने. To tie. To
string together. अ.
चुरादि. उ. स. से. सूत्रयति-ते.
सूत्रं=rule.

सूक्ष्म आदरे. To respect. To
honour. भ्वादि. पर. सक.
से. सूक्ष्मति. असूक्ष्मत् ।

सूक्ष्म ईर्ष्यायाम् . To disregard
भ्वादि. प. से. सूक्ष्मति.
असूक्ष्मत् . सूक्ष्मणम् ।

सृ गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. अनि. सरति. शीघ्रगतौ
धावति. संसृतिः ।

सृ गतौ. To go. जुहोत्यादि.
पर. अनि. ससति. ससतः.
सस्रति. सरणम् . सरः. वैसारिणी।

सृज विसर्गे. To be sent
forth. To create. दिवादि.
आ. अक. अनि. सृज्यते.
सर्गः. सृष्टिः ।

सृज विसर्गे. To create. To
produce. तुदादि. प. स.
अनि. सृजति. स्रष्टा. सृष्टम् ।

सृष्टु गतौ. To go. To
creep. To crawl. लृ.

भ्वादि. प. स. अनि. सर्पति.
असृपत् . सर्पः ।

सेकृ गतौ To go. To move.
भ्वादि. आ. स. से. सेकते.
असेकिष्ट. ऋ. असिसेकत्-त ।

स्कन्दिर् गतिशेषणयोः. To
leap. To jump. To fall.
To go. To perish. इर् .
भ्वादि. प. स. अनि. स्कन्दति.
स्कन्ता. अस्कांत्सीत् . विस्कन्नः.
परिष्कणः. परिस्कन्दः ।

स्कम्भि प्रतिबन्धे. To hinder.
To stop. To curb. इ.
भ्वादि. आ. स. से. स्कम्भते.
स्कम्भेते. स्कम्भन्ते. अस्कम्भिष्ट ।

स्कन्भु रोधने. To stop. To
hinder. उत् . क्रयादि. प. स.
से. (स्तन्भुस्तुन्भिवत्यादिना स्तुश्च)
स्कम्भति. स्कम्भोति. विस्कम्भः.
विष्कम्भः ।

स्कृञ् आप्रवणे. To go by
leaps. To jump. चित् .
क्रयादि. उ. स. अनि. स्कृनाति.
स्कृनीते. स्तन्भुस्तुन्भिवत्यादिना
इनुप्रत्यये स्कृनोति. स्कृनुते.
इत्याद्यपि. अस्कोष्ट. स्कृतः ।

स्कुदि आप्रवणे. To jump. To lift. इ. भ्वादि. आ. स. से. स्कुन्दते. अस्कुन्दिष्ट. स्कुन्दनम् ।
 स्कुन्भु रोधने. उत्. To stop. To hinder. क्रयादि. प. से. स्तन्भुस्तुन्भित्यादिना इनुश्च. स्कुभ्राति. स्कुभ्नोति ।
 स्खद स्खदने. स्खदनं=विद्रावणम्. To destroy. To cut to pieces. भ्वादि. आ. स. से. स्खदते. अस्खदिष्ट. (दिवादि. स्खद्यते इति केचित्)
 स्खल संचलने. To stumble. To fall down. To slip. भ्वादि. प. स. से. स्खलति अस्खालीत्. स्खलयति. स्खलितः ।
 स्तन देवशब्दे. To sound. To thunder. अ. चुरादि. उभय. स. से. स्तनयति-ते. अतस्तनत्-त. स्तनितम् ।
 स्तन्भु रोधने. To stop. To hinder. उत्. क्रयादि. प. से. स्तन्भुस्तुन्भित्यादिना इनुश्च । स्तभ्राति. स्तभ्नोति. स्तम्भः. स्तम्भनम्. स्तब्धः. अवष्टम्भः ।
 स्तुन्भु रोधने. To stop. To hinder. क्रयादि. प. से.

स्तुभ्राति. स्तुभ्नोति. (सर्व स्तन्भुवत्) ।

स्तृञ् आच्छादने. To clothe. To cover. भित्. स्वादि. उभय. अनि. स्तृणोति. स्तृणुते. अस्तार्षीत्. अस्तरिष्ट. अस्तृत. आस्तरः ।

स्तृह् हिंसायाम्. To kill. ऊ. तुदादि. पर. से. स्तृहति. अस्तर्हीत्. अस्तृक्षत् ।

स्तव आच्छादने. To clothe. To cover. भित्. क्रयादि. उभय. सक. से. स्तृणाति. स्तृणीते. अस्तारीत्. अस्तरिष्ट. अस्तीष्ट. स्तीर्णम् ।

स्तेन चौर्ये. To steal. To rob. अ. चुरादि. उभय. सक. से. स्तेनयति. स्तेनयते. अतिस्तेनत्. अतिस्तेनत. स्तेनः ।

स्तोम श्लाघायाम्. To praise. अ. चुरादि. उ. स. से. स्तोमयति. स्तोमयते. स्तोमनम्. स्तोमः ।

स्त्यै शब्दसङ्घातयोः. To sound. To collect. भ्वादि. पर. अनि. स्त्यायति. अस्त्यासीत्. स्त्यानम् ।

स्थुड संवरणे. To cover.

तुदादि. प. स. से. स्थुडति.
स्थुडिता. अस्थुडीत् ।

स्थूल परिबृंहणे. To become

large. To become bulk.
अ. चुरादि. आ. से. स्थूलयते.
अतुस्थूलत. स्थूलम् ।

स्पदि किञ्चिच्चलने. To palpitate.

To shake. इ. भ्वादि.
आ. अक. से. स्पन्दते. अस्पन्दिष्ट.
स्पन्दनम् ।

स्पर्धे सङ्घर्षे. To rival. To

compete. भ्वादि. आ. अक.
से. स्पर्धते. अस्पर्धिष्ट. स्पर्धा ।

स्पर्शे ग्रहणे. To take. To

touch चुरादि. उ. स. से.
स्पर्शयति. स्पर्शयते. अपसर्पत्-त.
स्पर्शः ।

स्पर्शे बाधनस्पर्शनयोः. To

obstruct. To touch.
भ्वादि. उभय. सक. से. स्पर्शति-
स्पर्शतः-स्पर्शन्ति. स्पर्शते. स्पर्शते.
स्पर्शन्ते. स्पर्शः ।

स्पर्शे ग्रहणसंश्लेषणयोः. (संश्ले-

षणम्=आलिङ्गनम्.) To
catch. To embrace.

चुरादि. आ. स. से. स्पाशयते.
अपस्पशत ।

स्पृ प्रीतिपालनयोः. To gratify.

To protect. स्वादि. प. अनि.
स्पृणोति. अस्पार्षीत् ।

स्पृशे संस्पर्शने. To touch.

तुदादि. प. स. अनि. स्पृशति.
स्पृष्टा. स्पृष्टा. अस्पार्शीत्.
अस्पार्षीत्. अस्पृक्षत् ।

स्पृहे ईप्सायाम्. To wish.

अ. चुरादि. उ. से. स्पृहयति.
स्पृहयते. स्पृहयाळुः ।

स्फटे विशीर्णतायाम्. To burst.

भ्वादि. पर. स्फटति. स्फटा ।

स्फरे सञ्चलने. To shake.

तुदादि. पर. से. स्फरति.
अस्फरीत्. स्फरणम् ।

स्फायी वृद्धौ. To grow. ई.

भ्वादि. आ. अक. से. स्फायते.
स्फीतः. स्फारः ।

स्फिष्टे हिंसायाम्. To kill.

चुरादि. उ. स. से. स्फिष्टयति-ते ।

स्फुटे विकसने. To burst. To

open. भ्वादि. आ. अक. से.
स्फोटते. अस्फोटिष्ट. स्फुटिता.

चु. स्फोटयति. स्फोटयते. स्फुटम्.
स्फोटः ।

स्फुट विकसने. To split. To
open. To burst. तुदादि.
पर. अक. से. स्फुटति. स्फुटिता.
अस्फुटीत् ।

स्फुटिर् विशरणे. (विशरणम्=
अवयवानां विभागः—द्वैधीकर-
णम्) To burst into view.
इ. भ्वादि. प. स. से.
स्फोटति-स्फोटतः स्फोटन्ति.
अस्फुटत्. अस्फुटीत्. इदित्पक्षे
स्फुण्टतीत्यादि. चुरादि.
स्फुण्टयति-ते. हिंसायां आङ्-
पूर्वः. चु. आस्फोटयति-ते.
आस्फोटनम् ।

स्फुड संवरणे. (संवरणम्=
संगोपनम्.) To cover.
तुदादि. पर. से. स्फुडति.
स्फुडिता. अस्फुडीत्. विद्वासे
भ्वादि. इ. आ. स्फुण्डते ।

स्फुडि परिहासे. To disrespect.
To mock. वा. चुरादि. उ. स.
से. स्फुण्डयति-ते. अपुस्फुण्डत्-
त. स्फुटि इति पाठान्तरम्.
स्फुण्टयतीत्यादि ।

स्फुर स्फुरणे, संचलने च. To
palpitate. To shake to
tremble. तुदादि. पर. से.
स्फुरति. स्फारः ।

स्फूर्छा विस्मृतौ. To forget.
आत्. भ्वादि. पर. स. से.
स्फूर्छति. स्फूर्त्तः. स्फूर्तिः ।

(टु ओ) स्फूर्जा वज्रनिर्घोषे To
thunder. To make a
sound like thunder. आत्-
टित्. ओ. भ्वादि. प. अक. स्ते-
स्फूर्जति. अस्फूर्जीत्. स्फूर्जथुः-
स्फूर्गः. स्फूर्जनम् ।

स्फुल संचलने. To vibrate.
To tremble. तुदादि. पर.
स्फुलति. स्फुलिता. अस्फुलीत्.
स्फालः ।

स्मित अनादरे. To slight. To
disregard. चुरादि. उ. स.
से. स्मेदयति-ते. अस्मितत्-त ।

स्मील निमेषणे. To wink.
भ्वादि. प. स. से. स्मीलति.
अस्मीलीत् ।

स्मृ आध्याने. To remember.
भ्वादि. प. स. अनि. स्मरति.
अस्मार्षीत्. स्मरणम्. स्मरः ।

स्मृ चिन्तायाम्. To remem-
ber. भ्वादि. प. स. अनि.
स्मरति. स्मर्ता. अस्मार्षीत् ।

स्मृ प्रीतिपालनयोः. To please.
To protect. स्वादि. पर.
अनि. स्मृणोति. स्मृतम् . स्मृतिः ।

स्यन्दू प्रस्रवणे. To ooze. ऊ.
भ्वादि. आ. अक. वे. स्यन्दते.
स्यन्दनम् . स्यंत्स्यति. स्यन्दिष्यते.
अस्यदत् . अस्यन्दिष्ट. अस्यंत्त.
अस्यंत्स्यत् . अस्यन्दिष्यत्.
अस्यंत्स्यत् ।

स्यम वितर्के. To consider.
चुरादि. आ. से. स्यामयते.
असिस्यमत ।

स्यमु शब्दे. To sound. उत् .
भ्वादि. प. अक. से. स्यमति.
स्यमतुः. सस्यमतुः. अस्यमीत्
स्यान्तः ।

स्रकि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
आ. स. से. स्रङ्कते. अस्रङ्किष्ट ।

स्रम्भु प्रमादे. To be careless
उत् . भ्वादि. आ. अ. से
स्रम्भते. अस्रम्भिष्ट ।

स्रम्भु विश्वासे. To be
confident. उत् . भ्वादि. आ.

स. से. स्रम्भते. अस्रम्भत् .
अस्रम्भिष्ट. विस्रब्धः ।

स्रंसु अवस्रंसने. To fall. To
drop down. उत् . भ्वादि.
आ. अक. से. स्रंसते. अस्रंसत् .
अस्रंसिष्ट. स्रंसत् . स्रंसनम् .
उखास्रत् ।

स्त्रिवु गतिशोषणयोः. To go.
To become dry. उत् .
दिवादि. प. से. स्त्रीव्यति.
अस्त्रेवीत् ।

सु गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. अनि. स्रवति. स्रोता.
असुस्रवत् . स्रुतिः ।

स्रकृ गतौ. To go. भ्वादि.
आ. स. से. स्रकते. अस्रकिष्ट.
असिस्रकत् ।

स्वकि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
आ. सेट् . स्वङ्कते. अस्वङ्किष्ट ।

स्वगि गतौ. To go. इ. भ्वादि.
प. स. से. स्वङ्गति. अस्वङ्गीत् .
स्वङ्गितः ।

स्वन शब्दे. To sound.
भ्वादि. प. स. से. स्वनति.
स्वनतुः. सस्वनतुः. अस्वानीत् .
अस्वनीत् . स्वनः. अदन्तचुरादौ

स्वनयति-ते. स्वनितम्. स्वनः ।
स्वन अवतंसने. To adorn.
भ्वादि. प. स. से. स्वनति.
स्वनयति ।

स्त्रर आक्षेपे. To find fault.
अ. चुरादि. उ. स. से. स्वरयति-
ते. असस्वरत्-त ।

स्वर्द आस्वादने. To taste.
भ्वादि. आ. स. से. स्वर्दते.
अस्वर्दिष्ट. स्वर्दितम् ।

स्वाद आस्वादने. To taste.
भ्वादि. आ. से. स्वादते. स्वादः.
स्वादयति. स्वादयते ।

स्वाद आस्वादने. To taste.
चुरादि. उ. स. से. स्वादयति-ते ।

स्वृ शब्दोपतापयोः. To sound.
To pain. भ्वादि. प. स. से.
स्वरति. स्वरः ।

ह

हट दीप्तौ. To shine. प. अक.
से. हटति. अहाटीत्. अहटीत्.
हाटकम्. हट्टः ।

हठ प्लुतिशठत्वयोः. To jump.
To be wicked. भ्वादि.
प. अक. से. हठति. अहाठीत्.
अहठीत्. हठः ।

हृद् पुरीषोत्सर्गे. To discharge
foes. भ्वादि. आ. अक. अनि.
हृदते. अहृदिष्ट. हृदितः ।

हन हिंसागत्योः. To kill.
अदादि. प. स. अनि. हन्ति.
अवधीत्. हतः. हननम्. गतौ
पद्धतिः ।

हम्म गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. हम्मति. अहम्मीत् ।

हय गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. हयति. अहयीत्. हयः ।

हर्य गतिकान्त्योः. To go. To
worship. भ्वादि. पर. स. से.
हर्यति. अहर्यात्. हर्यितः ।

हल विलेखने. To plough.
भ्वादि. प. स. से. हलति.
अहालीत्. हलः ।

हल्ल विकासे. To expand.
भ्वादि. पर. अक. से. हल्लति.
हल्लतः-हल्लन्ति. अहल्लीत्. हल्लकम् ।

हसे हसने. To smile. To
laugh. भ्वादि. ए. पर. अक.
से. हसति-हसतः-हसन्ति.
अहसीत्. हसितः. हासः ।

ओ हाक् त्यागे. To leave.
To abandon. ओदित्.
जुहोत्यादि. प. स. अनि.
जहाति. हानिः. हासम् ।

ओ हाड् गतौ. To go. ओ.
डित्. जुहोत्यादि. आ. स. अनि.
जहते. अहास्त. हीनम् ।

हि गतौ वृद्धौ च. To go. To
promote. स्वादि. प. अनि.
हिनोति. प्रहिणोति. अहैषीत्.
हितः ।

हिक अव्यक्ते शब्दे. To make
an inarticulate sound.
भ्वादि. उभय. अक. से.
हिकति-ते. वधे चुरादि.
हिकयति-ते. हिका ।

हिडि गत्यनादरयोः. To go. To
disregard. इ. भ्वादि आ.
स. से. हिण्डते-हिण्डेते-हिण्डन्ते.
अहिण्डिष्ट ।

हिल भावकरणे. To express.
amorous (in love) desire.
To dally=spend time in
idleness, or amusement
or love making. तुदादि.
प. अक. से. हिलति. अहेलीत् ।

हेला. “प्रौढेच्छयाऽतिरूढानां
नारीणां सुरतोस्सवे. शृङ्गार-
शास्त्रतत्त्वज्ञैः हेला सा परि-
कीर्तिता ॥”

हिल्लोल दोलने. To wave.
अ. चुरादि. उ. स. से.
हिल्ललयति-ते. हिल्लोलनम् ।

हिवि व्रीणने. To make
इ. भ्वादि. ashamed प. स.
से. हिन्वति. अहिन्वीत्.
हिन्वनम् ।

हिसि हिंसायाम्. To kill. इ.
रुधादि. ष. स. से. हिनस्ति.
हिसिता ।

हिसि हिंसायाम्. To kill. वा.
चुरादि. उभय. स. से. हिंसयति-
ते. पक्षे हिंसतीत्यादि. हिंसा.
हिंसनम्. हिंसितः ।

हु दानादनयोः. To offer as
ablation to fire. To eat.
जुहोत्यादि. प. स. अनि. जुहोति.
अहौषीत् ।

हुडे वरणे. सङ्गाते च. To
take. To collect. भ्वादि.
आ. स. से. हुण्डते. अहुण्डिष्ट ।

हुड् गतौ. To go. भ्वादि. प.
से. होडति. अहोडीत्. ऋ.
अजुहोडत्-त. हुडम् ।

हुर्छा कौटिल्ये. To cheat.
भ्वादि. प. स. से. हूर्छति.
हूर्छनम्. हूर्त्तम् ।

हुल गतौ. To go. भ्वादि. प.
स. से. होलति. जुहोल.
अहोलीत्. हुलः ।

हूड् गतौ. To go. प. स. से.
भ्वादि. हूडति. ऋ. अजुहूडत्-त ।

हृ प्रसह्यकरणे. To जुहोत्यादि.
प. स. अनि. जहर्ति. अहार्षीत्.
हारः ।

हृञ् हरणे. To take. To steal
ञित्. भ्वादि. उ. स. अनि.
हरति- ते. हरः. हृतः ।

हृष तुष्टौ. To rejoice. दिवादि.
प. अक. से. हृष्यति. पु.
अहृषत्. हृष्यन् ।

हृषु अळीके. To lie. उत्.
भ्वादि. प. से. हृषति. अ.
हृषीत्. हृषः. हृष्टम् ।

हेठ विवाधायाम्. To vex.
भ्वादि. आ. स. से. हेठते.
अहेठिष्ट ।

हेठ भूतप्रादुर्भावे. क्रयादि. प.
अक. से. हेठ्नाति अहेठीत्.
हिडेतिपक्षे हिड्णाति. हेडिते-
त्यादि ।

हेड वेष्टने. To cover. To
surround. भ्वादि. प. स.
से. हेडति. अहेडीत्. हेडनम् ।

हेड् अनादरे. To disregard.
ऋ. भ्वादि. आ. स. से. हेडते.
अहेडिष्ट ।

हेषु हेष्टु शब्दे. To sound.
(a neigh as a horse).
भ्वादि. आ. अक. से. हेषते.
हेषते. हेषा. हेषा ।

होड् अनादरे. To slight. To
disrespect. ऋ. भ्वादि. आ.
स. से. होडते ।

होड् गतौ. To go. ऋ. भ्वादि.
प. स. से. होडति. णिचि
अजुहोडत्-त ।

हुड् अपनयने. To rob. ङित्.
अदादि. आ. स. अनि. हुते.
होता. अहोष्ट ।

झल चलने. To shake. To
go. भ्वादि. प. अक. से.

हलति. अह्वालीत्. हलनम्.
हलयति ।

हृगे हृगे संवरणे. To hide.
To cover. ए. भ्वादि.
प. स. से. हृगति. हृगति ।

हृप हृप व्यक्तायां वाचि. To
speak. चुरादि. उ. स. से.
हापयति-ते. हापयति-ते.
अजिह्वपत्-त. अजिह्वपत्-त ।

ह्रस ह्रस शब्दे. To sound.
भ्वादि. प. से. ह्रसति. ह्रसति.
अह्वासीत्. अह्वासीत्. अह्वासीत्.
अह्वासीत्. हासः. हासः. ह्रस्वः.
ह्रस्वः ।

ह्राद् अव्यक्ते शब्दे. To roar.
To make an inarticulate
sound. भ्वादि. आ. स. से.
हादते. अहादिष्ट. हादिनी ।

ह्री लज्जायाम्. To be ashamed.
To be modest, जुहोत्यादि.
पर. अक. अनि. जिह्वेति ।

ह्रीच्छ लज्जायाम्. To be
ashamed. प. अक. से. ह्री-
च्छति. अह्रीच्छीत्. ह्रीच्छितम् ।

ह्रादी मुखे शब्दे च. To be
glad. To sound. ई.
भ्वादि. आ. से. हादते.
अहादिष्ट. ह्रन्नः ।

ह्रल चलने. To go. To shake.
भ्वादि. हलति. अह्वालीत्.
हलयति ।

हृ कौटिल्ये. संवरणे च. To
cheat. To cover. पर. सक.
अनि. हरति. हर्ता. अहार्षीत्.
हरणम् ।

ह्वेञ् स्पर्धायां शब्दे च. To call
by name. To call out. To
struggle. To challenge.
To sound. वित्. भ्वादि.
उभय. अनिट्. ह्वयति-ह्वयतः-
ह्वयन्ति. ह्वयते-ह्वयेते-ह्वयन्ते.
अह्वत्. अह्वत्, अह्वास्त. आह्वतः
आह्वानम् ।

आङ्पूर्व आह्वाने सकर्मको भवति—
(1) आह्वयति-आह्वयतः-आह्वयन्ति
(2) आह्वयते-आह्वयेते-आह्वयन्ते.
(3) जुह्वव. जुहुवे.
(4) हाता-हातारौ-हातारः.
(5) हास्यति-हास्यतः-हास्यन्ति.
(6) हास्यते-हास्येते-हास्यन्ते.

अनुबन्धः

Appendix

णिजन्तप्रकरणम्

(Causatives)

प्रयोजकव्यापारे प्रेरणादौ बाच्ये
धातोः णिच् स्यात् .
भवन्तं प्रेरयति इत्यर्थे—भू धातोः
भावयति .
कर्तुं प्रेरयति इत्यर्थे—कृ धातोः
कारयति .
अद्—आदयति .
अर्च्—अर्चयति .
इण्—गमयति .
इङ्—अभ्यापयति .
ईश—ईशयति .
ईर्ष्य—ईर्ष्ययति .
ऊह्—ऊहयति .
एध्—एधयति .
क्री—क्रापयति .
ग्रह्—ग्राहयति .
चकास्—चकासयति .
चर्—चारयति .
चल्—चालयति, चलयति इत्यपि .
चेष्ट्—चेष्टयति .
जागृ—जागरयति .
जि—जापयति .
तन्—तानयति .
तुद्—तोदयति .
त्वर्—त्वरयति .
दरिद्रा—दरिद्रयति .
दा—दापयति .
धूव्—धूनयति .
पा (पाने) पाययति .

पा(रक्षणे)—पालयति .
पी—पीडयति .
प्रीञ्—प्रीणयति
प्लु—प्लावयति .
भण्—भाणयति .
भी—(प्रयोजकात् भयं चेत्)
भीषयते—अन्यत्र भाययति .
मृ—मारयति .
रञ्ज—रञ्जयति (पक्षिणः)
मृगयार्थे तु—रजयति (मृगान्) .
रुध्—रोधयति .
वृत्—वर्तयति .
वा—वापयति .
वेव्—वाययति .
वेष्ट्—वेष्टयति .
शास्—शासयति .
शो—शाययति .
श्रु—श्रावयति .
स्तन्भ्—स्तम्भयति .
स्था—स्थापयति .
स्मृ—स्मारयति .
स्रु—स्रावयति .
स्वप्—स्वापयति .
हन्—घातयति .
हु—हावयति .
ह्री—ह्रेपयति .
ह्वे—ह्वाययति . अजुहावत् . अजूहवत्
एवं णिजन्त (casual) रूपाणि
सर्वाण्यपि सामान्यतः चुर-
धातुवत् ज्ञेयानि .

सन्नन्तप्रकरणम्

(Desideratives)

1. इष्धातोः कर्मभूतात्—
इष्धातुना सह एककर्तृकात् धातोः
इच्छार्थे सन्प्रत्ययः वा स्यात्
(panini 'धातोः कर्मणः समान-
कर्तृकात् इच्छायां वा. 3-1-7') ।

2. सनः वैकल्पिकत्वात्—
“शिष्यः पठितुं इच्छति, शिष्यः
पिपठिषति” इत्यादि रूढयमपि
व्यवहियते ।

3. सनि सति द्वित्वे अभ्यास
अकारस्य इत्वञ्च । 'स'इत्यवशिष्यते :
तस्य धातुत्वात् लडादौ द्वित्वादिकार्ये
सन आर्धधातुकत्वात्—इडागमे च
सति, 'शिष्यः पठितुं इच्छती'त्यर्थे
पठ् + स, पपठ् + इ + स, षत्वे च
कृते पिपठिषति ।

4. सनः पूर्वः यः धातुः तेन
तुल्यं सन्नन्तादपि, यथासम्भवं
परस्मैपद-आत्मनेपदे भवतः. यथा—

a. भू (पर) बुभूषति
(panini पूर्ववत्सनः 1-3-62)

b. एध् (आत्मने) एदिधिषते ।

c. णीञ् (उभय) निनीषति.
निनीषते. (एवं ज्ञेयम्) ।

5. सामान्यधातोरिव सन्नन्त-
धातोरपि सर्वेषु लकारेषु रूपाणि
सन्ति. यथा—

बुभूषति-बुभूषतः-बुभूषन्ति. }
बुभूषसि-बुभूषथः-बुभूषथ. } लट्
बुभूषामि-बुभूषावः-बुभूषामः. }
इत्यादि ।

कानिचित् सन्नन्तरूपाणि प्रथमपुरुष
एकवचने लटि लिख्यन्ते—

अद्—अत्तुं	इच्छति	= जिघत्सति.
इष्—एष्टितुं	”	= एषिषिषति.
कृ—कर्तुं	”	= चिकीर्षति, चिकीर्षते.
क्री—क्रेतुं	”	= चिक्रीषति, चिक्रीषते.
गम्—गन्तुं	”	= जिगमिषति.
ग्रह्—गृहीतुं	”	= जिघृक्षति.
छिद्—छेतुं	”	= चिच्छित्सति.
जि—जेतुं	”	= जिगीषति.
ज्ञा—ज्ञातुं	”	= जिज्ञासते.
तन्—तनितुं	”	= तितनिषति, तितंसति, तितांसति तितांसते.
तुद्—तोत्तुं	”	= तुतुत्सति, तुतुत्सते.
त्यञ्—त्यक्तुं	”	= तित्यक्षति.
दाष्—दातुं	”	= दित्सति, दित्सते.
दिब्—देवितुं	”	= दिदेविषति, दिद्यूषति.
दुह्—दोगधुं	”	= दुधुक्षति-दुधुक्षते.
दृश्—दृष्टुं	”	= दिदृक्षते.
नश्—नशितुं	”	= निनशिषति. निनङ्क्षति
पञ्—पक्तुं	”	= पिपक्षति, पिपक्षते.
पत्—पतितुं	”	= पिपत्तिषति, पित्सति.
प्रच्छ्—प्रष्टुं	”	= पिपृच्छिषति.
भिद्—भेतुं	”	= बिभित्सति (ते)
भी—भेतुं	”	= बिभीषति.
भुञ्—भोक्तुं	”	= बुभुक्षति (ते)
मा—मातुं	”	= मित्सति
मुञ्—मोक्तुं	”	= मोक्षते, मुमुक्षति.
रम्—रन्तुं	”	= रिरंसते.
लभ्—लब्धुं	”	= लिप्सते.
लिब्—लेखितुं	”	= लिलिखिषति, लिलेखिषति.
विद्—वेदितुं	”	= विविदिषति.

वृध्—वर्धितुम्	इच्छति	= विवर्धिषते.
शक्—शक्तुं	”	= शिशक्षति, शिशक्षते.
शास्—शासितुं	”	= शिशासति.
शी—शयितुं	”	= शिशयिषते.
श्रु—श्रोतुं	”	= शुश्रूषते.
सिच्—सेक्तुं	”	= सिसिक्षति, परिषिषिक्षति.
स्था—स्थातुं	”	= तिष्ठासति, तिष्ठासते.
स्वप्—स्वप्तुं	”	= सुषुप्सति.
हन्—हन्तुं	”	= जिघांसति.
हा—हातुं	”	= जिहासति
हु—होतुं	”	= जुहूषति.
हृ—हर्तुं	”	= जिहीर्षति (ते)
हेञ्—ह्यातुं	”	= जुहूषति.

॥ यङन्तप्रकरणम् ॥

1. हलादिः एकाचकश्च यः धातुः तस्मात् यङ् (य) प्रत्ययः स्यात् ,
पौनःपुन्ये अतिशये च द्योत्ये 'य' इत्यवशिष्यते ।

2. यङः धातुत्वात् लट् आदयः ।

3. ङित्वात् आत्मनेपदम् ।

भू-य-ते इति स्थिते द्वित्वादिकार्ये सति बु+भू+य+ते इति भवति ।

4. यङि, यङ्लुकि च अभ्यासस्य इकः गुणः स्यात् । अनेन गुणे
सति बोभूयते इति रूपं सम्भवति ।

(1) बोभूयते बोभूयेते बोभूयन्ते

(2) बोभूयताम् बोभूयेताम् बोभूयन्ताम्

(3) अबोभूयत

(4) बोभूयेत इत्यादि ।

5. (बो बभूव) सोसूचिता इत्यादि हलन्तेषु सर्वत्र आर्धधातुके यङ्
लोपः द्रष्टव्यः ।

6. गत्यर्थकेभ्यः धातुभ्यः यङ् भवति चेत् , कौटिल्येऽर्थे एव, न तु पौनःपुन्यातिशययोः । यथा “कुटिलं व्रजति” इत्यर्थे वात्रज्यते ।

7. लुपं, सद, चर, जप, दह, दश, गृ — एभ्यो यङ् स्यात् चेत् धात्वर्थगर्हायामेव, न तु क्रियासमभिहारे । यथा — गर्हितं सीदति — सासद्यते । लुम्पति — लोलुप्यते इत्यादि ।

8. ऋकारवतां धातूनामभ्यासस्य ‘री’गागमः स्यात् यङ्कि यङ्लुकि च । यथा— पौनःपुन्ये अतिशये वा नृत्यति—नरीनृत्यते । (ie) पुनःपुनः नृत्यति—नरीनृत्यते । अतिशयेन नृत्यति—नरीनृत्यति ।

9. अनुनासिकान्तानामभ्यासस्य नुगागमः भवति । यथा— पुनः पुनः रमते—रंरम्यते । अतिशयेन रमते—रंरम्यते ।

10. वञ्च्, खंस्, ध्वंस्, भ्रंस्, कस्, पत्, पद्, स्कन्द—एषां अभ्यासस्य नीगागमः इति बोध्यम् ।

वञ्च् --वनीवच्यते.

पुनःपुनः पतति—पनीपत्यते. }
अतिशयेन पतति—पनीपत्यते }

कृ—पुनःपुनः करोति, कुरुते वा—चेक्रीयते. }
अतिशयेन करोति कुरुते वा—चेक्रीयते. }

गम्—पुनःपुनः गच्छति—जङ्गम्यते. }
अतिशयेन गच्छति—जङ्गम्यते. }

एवं—

चुर—पुनःपुनः } चोरयति चोरयते वा—चोचूर्यते.
अतिशयेन. }

जन्— ”

जायते—जाजायते or जञ्जन्यते.

जप्— ”

जपति— जञ्जप्यते.

तन्— ”

तनोति तनुते—तन्तन्यते.

तुद्— ”

तुदति तुदते वा—तोतुद्यते.

दह्— ”

दहति—दन्दह्यते.

दा—पुनः पुनः }
अतिशयेन }

दुह्— ”
नश्— ”
नी— ”
नृत्— ”
पच्— ”
पठ्— ”
पत्— ”
पा— ”
प्रच्छ्— ”
मा— ”
रम्— ”
राज्— ”
वच्— ”
वृत्— ”
शी— ”
शुभ्— ”
सिञ्— ”
स्तु— ”
स्था— ”
स्मृ— ”
खंस्— ”
स्वप्— ”
हन्— ”
हु— ”

यच्छति or ददाति—देदीयते.

दोग्धि—दोदुह्यते.

नश्यति—नानश्यते.

नयति or नयते—नैनीयते.

नृत्यति—नरीनृत्यते.

पचति or पचते—पापच्यते.

पठति—पापठयते.

पतति—पनीपत्यते.

पिबति—पेपीयते.

परीपृच्छयते (तुदादि)

माति—मेमीयते (अदादि)

रमते—रंरम्यते (भ्वादि)

राजति or राजते—रांरज्यते (,)

वक्ति—वावच्यते (अदादि)

वर्तते—वरीवृत्यते (भ्वादि)

शेते—शाशय्यते (अदादि)

शोभते—शोशुभ्यते (भ्वादि)

सिञ्चति—सेसिच्यते.

स्तौति—तोष्टूयते.

तिष्ठति—तेष्ठीयते.

स्मरति—सास्मर्यते.

संसते—सनीस्रस्यते.

स्वपिति—सोषुप्यते.

हन्ति—जेघ्नीयते (हिसायाम).

गतौ तु—जङ्घन्यते.

जुहोति—जोहूयते.

॥ यङ्लुगन्तप्रकरणम् ॥

1. यङ्: बहुलं लुक् स्यात्
2. आत्मनेपदनिमित्तस्य अभावात् परस्मैपदमेव ।
3. हलादि पित्सार्वधातुकस्थले विकल्पेन ईडागमः । पक्षे गुणः ।
4. द्वित्वादिकं सर्वमपि यङन्तवदूहनीयम् ।
5. पुनःपुनः भवति — } बोभवीति, बोभोति.
 अतिशयेन भवति— }
 बोभवीति, बोभोति बोभूतः बोभुवति.
 बोभवीषि, बोभोषि बोभूथः बोभूथ.
 बोभवामि बोभोमि बोभूवः बोभूमः.
 लोट् — बोभवीतु, बोभोतु etc.
 स्पर्ध—पुनः पुनः } स्पर्धते — पास्पर्धाति.
 अतिशयेन }
 विद् — „ वेत्ति—वेवेत्ति-वेवित्तः-वेविदति.
 मुद् — „ मोदते—मोमुदीति.
 वृत् — „ वर्तते—ववृतीति, वरिवृतीति,
 वरीवृतीति.
6. यङ्लुकि सति ऋकारोपधानां, ऋकारान्तानां च धातूनां
 अभ्यासस्य रुक्, रिक्, रीक्, —एते आगमाः पर्यायेण
 स्युः । सर्वत्र रूपत्रयम् । पिति हलादौ, सार्वधातुके वा ईडागमे
 सति रूपपट्टकं च लक्ष्येपु ऊह्यम् । यथा—
 वृत्—पुनः पुनः वर्तते } —(1) ववृतीति (2) वरिवृतीति
 अतिशयेन वर्तते }
 (3) वरीवृतीति (4) वर्वर्ति (5) वरिवर्ति (6) वरीवर्ति
 कृ—पुनःपुनः करोति or कुरुते = (1) चर्करीति
 (2) चरिकरीति (3) चरीकरीति (4)- चर्कर्ति
 (5) चरिकर्ति (6) चरीकर्ति
 हन्—पुनःपुनः हन्ति = जङ्घनीति.
 गम्— „ गच्छति = जङ्गमीति.

॥ धात्वर्थविवरणम् ॥

अङ्गान्निस्सरणम्, छीवनम्—मुखेन
 इलेष्मादेर्वसनम् .
 अतिसर्जनम्—दानम् .
 अधाप्रथम्—छीवता, भीतिः.
 अन्तकर्म—नाशनम् .
 अन्विच्छा—अन्वेपणम् .
 अभिभवः—न्यूनीकरणम् .
 अभिशब्दार्थः—घण्टाघोषः.
 अभिषवः—अवयवानां शिथिली-
 करणम्, सुरायाः सन्धानम्,
 स्नानं वा.
 अवकल्कनम्—मिश्रीकरणं, चिन्तनं
 वा.
 अवसादनम्—पीडा, नाशनं च.
 अवस्थन्दनम्—नाटयम्, किञ्चिच्चलनं
 वा.
 अविशब्दनम्—प्रतिज्ञानम् .
 अशब्दः—तूष्णीभावः.
 असनं—क्षेपणम् .
 असर्वोपयोगः—न्यूनता.
 आदानम्—ग्रहणम्, स्वीकारः.
 आध्मानम्—दहनम् .
 आध्यानम्—उत्कण्ठापूर्वकस्मरणं,
 चिन्तनं वा.
 आप्रवणम्—उत्प्लवनम्, उद्धरणं च.
 आप्लवनम्—उत्प्लुत्य गमनम् .
 आभण्डनम्—निरूपणम् .
 आभीक्षणम्—पौनःपुन्यम् .
 आमर्शनम्—स्पर्शः.
 आयामः—दैर्घ्यम्, विस्तारश्च.

आलापः—संभाषणम् .
 आसेचनम्—आर्दीकरणम् .
 आस्कन्दनम्—भीत्या शब्दीकरणम्,
 आक्रमणम्, शोषणं वा.
 ईर्ष्या—परोत्कर्षाऽसंहृष्णुता.
 उञ्छः—कणश आदानम् .
 उत्क्रोशः—उच्चैश्शब्दकरणम् .
 उत्केशः—उत्कटकेशः, पीडा-
 उत्साहः—वृद्धिः, औद्धत्यं च.
 उद्गिरणम्—व्रमनम् .
 उन्दनम्—आर्दीकरणम् .
 उन्मथनम्—विलोड्य उत्थापनम् .
 हिंसनं वा.
 उन्मादः—चित्तविभ्रमः.
 उपक्षयः—नाशः.
 उपघातः—ताडनम् .
 उपतापः—रोगः.
 उपदेहः—वृद्धिः.
 उपधारणम्—अभ्यासः.
 उपलेशः—उपलेपनम् .
 एकचर्या—रहसि स्थितिः. असहाच-
 गमनम् .
 ऐश्वर्यम्—प्रभुता, अणिमाद्यष्टविध-
 विभूतिभेदः.
 औत्सुक्यम्—कालासहनरूपा इष्ट-
 प्राप्तिः, उत्कण्ठा.
 कथनम्—निरसारं, श्लाघनम् .
 करणम्—क्रियानिष्पत्तौ साक्षादव्य-
 वधानेन साधनं (कृधात्वर्थः.)
 कल्कनम्—दम्भः, शाठ्यं च.

कान्तिः—इच्छा, दीप्तिश्च.
 कामः—इच्छा.
 कुत्सितम्—निन्दितम्, गुदरवो वा.
 कौटिल्यम्—शाठ्यम्, अपसरणम्.
 छेदनम्—आर्द्राकरणम्.
 क्षरणम्—स्रवणम्.
 क्षेपः—निन्दा, विक्षेपः (असनम्).
 खदनम्—हिंसा, रथैर्य च.
 गत्याक्षेपः—वक्रगतिः, निन्दा वा.
 गात्रविनामः—जृम्भाग्रहणम्.
 गाध्न्यम्—आकाङ्क्षा.
 ग्रन्थः—गुम्फनम्, मालादिरचना,
 सन्दर्भश्च.
 ग्लेपनम्—दैन्यम्, चालनं वा.
 घनत्वम्—सान्द्रता.
 घातनम्—तीक्ष्णीकरणम्, ताडनं च.
 घोरवाशितम्—मण्डूकादीनां घोर-
 शब्दः.
 चक्यर्थः—तृप्तिः.
 छद्मगतिः—कपटगतिः.
 चयनम्—रचनाविशेषः.
 झीप्सा—ज्ञातुमिच्छा.
 तनूकरणम्—सूक्ष्मकरणम्.
 तृप्तिः—इच्छानाशः.
 तोडनम्—हिंसनम्, दारणम्.
 त्वचनं—संवरणम्, त्वचो ग्रहणम्,
 पक्षपरिग्रहो वा.
 दन्दशूकः—दशनम्, दन्तैःकर्तनम्.
 दशनम्—दंष्ट्राव्यापारः.
 देवनम्—रोदनम्.

निकारः—यत्नः, प्रेषणम्.
 निकेतनम्—निवासः.
 निमेषणम्—सङ्कोचः.
 निशानम्—तीक्ष्णीकरणम्.
 निशामनम्—ज्ञापनम्, चाक्षुषज्ञानम्
 परिचितदर्शनं वा.
 निष्कर्षः—निश्चयः.
 निष्कोषणम्—अन्तर्गतस्य .बहि-
 निस्सारणम्.
 नीचैर्गतिः—मन्दगमनम्, अस-
 द्रयवहारश्च.
 न्यकरणम्—तिरस्कारः.
 पद्यर्थः—पदधात्वर्थः—गमनम्.
 परप्रेष्यः—दासवदाज्ञाकारी.
 परिकल्कनम्—दम्भः, शाठ्यं च.
 परितर्कणम्—ऊहः, हिंसा च.
 परिदेवनम्—विलापः, रोदनं च.
 परिचेदनम्—अनूढाग्रजकस्य विवाहः.
 परिष्वङ्गः—आलिङ्गनम्.
 परिहासः—सदोपालम्भः.
 पवनम्—पवित्रता.
 पिच्छम्—पुच्छविशदीकरणम्.
 पैशुन्यम्—पिशुनता (क्रौर्यम्).
 पौनःपुन्यम्—शश्वद्भावः.
 प्रख्यानम्—सम्यक्थनम्, प्रसिद्धिः.
 प्रजनम्—गर्भग्रहणम्.
 प्रणिदानम्—त्रिनिमयः, प्रत्यर्पणं च.
 प्रतिबन्धः—रोधनम्.
 प्रतियत्नः—गुणाधानम्.
 प्रतिष्टम्भः—निरोधः.

प्रमादः—अनवधानता.
 प्रसवः—अभ्यनुज्ञानम्.
 प्रसृतिः—परिमाणविशेषः.
 प्रभूतभावः—बाहुल्यम्.
 प्रह्वत्वम्—नम्रता, प्रणामः.
 प्रीणनम्—तर्पणम्, परितोषः.
 प्लवगतिः—प्लुतगतिः.
 प्लुतगतिः—अश्वगतिभेदः, तिर्यग्-
 तिः, मण्डूकादीनां गतिश्च.
 बीजसन्तानम्—गर्भाधानम्, क्षेत्रे
 विकिरणम्.
 बृंहितम्—करिगर्जनम्.
 भर्जनम्—जलं विना तण्डुलादे-
 स्सन्तापविशेषः.
 भर्त्सनम्—वर्जनम्, श्वरवश्च.
 भषणम्—श्वरवः.
 भावकरणम्—अभिप्रायसूचनम्.
 भूतप्रादुर्भावः—अतिक्रान्तोत्पत्तिः.
 मण्डनम्—अलङ्कारः.
 मदः—गर्वः.
 मर्षणम्—दुःखसहनम्.
 मार्जनम्—शुद्धिः.
 मोहनम्—वैचित्र्यम्, गर्वः, विचि-
 त्तता.
 म्रक्षणम्—सङ्ग्रहः, लेपनम्.
 म्लक्षणम्—दुर्गन्धः.
 म्लेच्छनम्—अपशब्दः.
 राभस्यम्—उपक्रमः, शैघ्र्यं च.
 रुजाविशरणम्—रुग्णता.

रूपक्रिया—रूपकम्, दर्शनं वा.
 रेषणम्—हिंसा, वृकशब्दः.
 लक्षणम्—चिह्नकरणम्.
 लोडनम्—प्रतिघातः.
 लौल्यम्—गर्वः, चापलं च.
 वरणम्—स्वीकारः.
 वर्णः—रञ्जनम्.
 वर्णक्रिया—स्तुतिः, रूपक्रिया, वा.
 विक्रान्तिः—पराक्रमः.
 विलेखनम्—भेदनम्, आकर्षणम्.
 विवासः—समाप्तिः.
 विशब्दनम्—प्रतिज्ञानम्.
 विशरणम्—अवयवानां विभगः,
 द्वैधीकरणम्. विस्तारः.
 विशेषणम्—व्यावर्तनम्.
 विश्राणनम्—दानम्.
 वैकल्यम्—विकलता, अविवेकः.
 शक्तिबन्धनम्—प्रजननसामर्थ्यम्.
 शब्दकुत्सा—निन्दितशब्दः.
 शातनम्—कर्तनम्.
 शास्त्रम्—शासनम्.
 शलाघा—[अ]विद्यमानगुणकथनम्.
 श्लेषणम्—दुर्गन्धः, आलिङ्गनं च.
 संराद्धिः—निष्पत्तिः.
 संवरणम्—सङ्गोपनम्.
 संशब्दनम्—कीर्तनम्.
 संसिद्धिः—पूर्णता.
 सङ्ख्यानम्—गणना.
 संघर्षः—पराभिभवच्छा.
 संघातः—ग्रन्थः, समूहः, ताडनं च.

संचेतनम्—स्मारणम् .

सत्ता—विद्यमानता (स्थितिः).

सन्तानः—प्रवन्धः.

सन्दर्भः—गुम्फानम् .

सम्पर्चनम्—विलापः.

सम्भक्तिः—विभागः, भञ्जनं च.

समवायः—सम्बन्धः, सम्यगव-

बोधनं वा.

समाधिः—योगादिना चित्तवृत्ति-
निरोधः.

समुच्छ्रायः—उत्थापनम् .

सुखनम्—हर्षः.

स्वदनम्—विद्रावणम् .

स्तुतिः—गुणिनि गुणाभिधानम् .

स्तेयम्—चौर्यम् .

स्पर्शनम्—दानम् .

स्वप्नः—आलस्यम् .

स्वाम्यर्थः—स्वामित्वम् .

हरणम्—स्वीकारः, स्तेयम्, नाशनम्,
प्रापणं वा.

हर्षक्षयः—धातुक्षयः. हर्षजनकधातु-
क्षय इत्यर्थः.

हिंसा—हननं, प्राणवियोजकव्यापारः.

हूर्छनम्—कौटिल्यम्, धूर्तता, वृक-
शब्दश्च.

ह्वरणम्—कौटिल्यम् .

धातूनां संख्या

एकस्मिन् मते—	2032
मतान्तरे—	2350
सौत्राणां, वैदिकानां च सङ्गहे	2650
बोपदेवमते	1754
केरळपण्डितानां मते	2200

ERRATA

Page	Col.	Line	For	Read
4	I	20	(after) संवरणे	To bear. To wear
7	II	23	—	Delete line Nos. 22 & 23
9	II		—	Delete line No. 16
11	I	15	ऋक्षीत्येके	रिक्षीत्येके
"	"	"	ऋक्षिणोति	रिक्षिणोति
12	II	15	औजिखत्	धौचिखत्
14	I	14	तौतादि	तौदादि
18	I	25	कुचता	कुचिता
"	II	7	कुञ्	कुञ्
19	II	4	अचुकुणत्	अचुकुणत्
21	I	11	अकानीत्	अकावीत्
"	"	"	अकनिष्ट	अकविष्ट
"	"	23	अचुकूटत	अचुकूटत
"	II	11	अचुकूणत्	अचुकूणत्
23	I	25	थित्	थात्
"	II	14	हूर्चने	हूर्च्छने
"	"	16	हूर्चनं	हूर्च्छनं
24	I	4	क्रदि	क्रदि क्रद
"	II	11	कुड	कुड, कुड
27	II	14	अजीक्षीत्	अक्षीजीत्
"	"	27	क्षयतुः	क्षयथुः
32	I	10	खोलयति	खोलयति
35	I	8	अजुगुणत्	अजूगुणत्
38	II	22	अग्लानीत्	अग्लायत्
43	I	4	तनादि	भ्वादि
46	I	8	चुच्य्	चुच्य
48	I	18	अचुच्य	अचुच्यु
"	"	21	अच्योष्टः	अच्योष्ट
53	II	27	९	क्रयादि

Page	Col.	Line	For	Read
63	II	10	तुतेद्	तुदेत
69	I	1	(दा)	Delete (दा)
76	I	23	अघात्	अघात्
”	”	27	धत्रि	धत्त्रि
78	I	21	घृष्णोति	घृष्णोति
80	II	21	नाटयति	नाटयति
84	I	20	—	Delete पष
85	II	6	अपि	अपी
88	I	2	अपीवत्	अपीपवत्
89	II	17	पिपेते	पिपेत्रे
92	I	15	वदिता	बदिता
96	I	22	अबबाणत्	अबभाणत्
97	II	3	बब्धः	भब्धः
100	II	18	भ्रम्यति	भ्राम्यति
101	I	18	मङ्हु	मङ्हु
106	II	6	बित्	बीत्
114	II	27	अयाषीत्	अयावीत्
123	II	14	लजि . . . लज	लज . . . लजि
128	II	10	लूब् . . . लुष	लुष . . . लूब्
141	—	—	—	Omit the foot-note
143	I	24	ऋ. (अशशाख)	ऋ.
”	II	9	शशालत्	अशशालत्
149	I	14	श्रितः	श्रीतः
155	II	27	तिष्ठिधे	तिष्ठिधे
161	II	11	स्तब्	स्तब्
162	I	17	अपसर्पत्	असःपर्शत्
166	I	4	हासम्	हानम्
”	II	21	हङ्	हङ्
172	—	2	एष्टितुं	एषितुं
175	—	23	स्त्रंस्	संस्